

MONITORUL OFICIAL
AL
REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 112-115 (10287-10290) • Joi, 12 martie 2026 • Anul XXXIII

Legi,
hotărâri, decrete,
dispoziții, tratate,
acte normative
ale organelor centrale
de specialitate ale administrației
publice, informații, anunțuri,
comunicate

moldpres
Agenția Informațională de Stat

ISSN 2587-389X
E-ISSN 2587-3903

MONITORUL OFICIAL
AL
REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 112-115 (10287-10290) • Joi, 12 martie 2026 • Anul XXXIII

„MOLDPRES" atenţionează că „Monitorul Oficial al Republicii Moldova" este un produs protejat legal. Orice formă de utilizare a acestuia în scopuri de multiplicare şi difuzare este interzisă.

„MOLDPRES" îşi rezervă dreptul de a lua măsurile necesare în cazurile în care nu se respectă prevederile legale de utilizare a produselor sale.

moldpres
Agenţia Informaţională de Stat

EDITOR: Instituţia Publică Agenţia Informaţională de Stat „MOLDPRES"
Director Vitalie HADEI

„Monitorul Oficial al Republicii Moldova"
Redactor-şef Simion ROPOT

Editorul şi redacţia: 2012, mun. Chişinău, str. Al. Puşkin 22, Casa Presei, et. 3.
Numărul de înregistrare 475. Certificatul de înregistrare al mărcii nr. 12578.
Abonamentele se pot contracta la orice oficiu poştal. Indicele de abonare 21128. Tirajul total 1006.
Telefoane: editorul (022) 23-34-28, fax (022) 23-26-98; e-mail: monitor@moldpres.gov.md
Publicaţii ale agenţilor economici, comunicate informative (022)23-35-86; avize pierderi de acte persoane fizice (022)23-43-82; tel./fax (022)23-34-39; e-mail: mo@moldpres.gov.md
IBAN MDL - MD55TRPCCC518430A01497AA la MF-TR Chişinău-bugetul de stat BIC: TREZMD2X
Instituţia Publică „Agenţia Informaţională de Stat „MOLDPRES", MD-2012, Chişinău, str. Al. Puşkin 22.
ISSN 2587-389X
E-ISSN 2587-3903
Cod fiscal 1003600071952.
Tiparul: Editura „Universul", str. Vlaicu Pîrcălab 45, mun. Chişinău.
Comanda nr. 371.

"Monitorul Oficial al Republicii Moldova" nu poartă răspundere pentru veridicitatea avizelor publicate.

Actele oficiale pot fi publicate în alte ediţii periodice numai cu trimitere la "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PARTEA I
Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

88. Decret pentru promulgarea Legii privind medierea și statutul mediatorului (nr. 555-X, 3 martie 2026)..... 5
89. Lege privind medierea și statutul mediatorului (nr. 9, 12 februarie 2026). 5
90. Decret privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură (nr. 556-X, 5 martie 2026). 20
91. Lege pentru modificarea Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură (nr. 10, 12 februarie 2026)..... 20
92. Hotărâre cu privire la Raportul de activitate al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat pentru anul 2025 (nr. 27, 5 martie 2026)..... 23
93. Hotărâre pentru modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 268/2025 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului (nr. 28, 5 martie 2026)..... 23
94. Hotărâre privind desemnarea unor membri în Comisia de evaluare externă a integrității etice și financiare a procurorilor (nr. 29, 6 martie 2026). 24
95. Hotărâre pentru modificarea articolului 1 din Hotărârea Parlamentului nr. 364/2023 privind confirmarea componenței nominale a Comisiei de evaluare externă a integrității etice și financiare a procurorilor (nr. 31, 6 martie 2026). 24
96. Hotărâre privind încetarea mandatului de adjunct al Avocatului Poporului (Ombudsmanului) (nr. 32, 6 martie 2026). 24

PARTEA II
Hotărâri ale Guvernului Republicii Moldova

102. Hotărâre cu privire aprobarea Programului național privind învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (nr. 82, 4 martie 2026). 25
103. Hotărâre cu privire la numirea în funcție a domnului Valentin DRĂGĂNEL (nr. 95, 11 martie 2026). 54
104. Hotărâre cu privire la aprobarea cerințelor specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora (nr. 96, 11 martie 2026). 55
105. Hotărâre pentru aprobarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Coreea privind cooperarea economică, întocmit la Chișinău la 17 februarie 2026 (nr. 97, 11 martie 2026)..... 67
106. Hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru denunțarea Acordului de constituire a Comunității Statelor Independente, întocmit la Minsk la 8 decembrie 1991, și a Protocolului la Acordul de constituire a Comunității Statelor Independente, întocmit la Alma-Ata la 21 decembrie 1991 (nr. 98, 11 martie 2026)..... 67
107. Hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru denunțarea Statutului Comunității Statelor Independente, adoptat la Minsk la 22 ianuarie 1993 (nr. 99, 11 martie 2026). 67
108. Hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind limitarea răspunderii pentru creanțe maritime și la Protocolul din 1996 pentru amendarea acesteia, adoptate în cadrul Organizației Maritime Internaționale la Londra la 19 noiembrie 1976, respectiv la 2 mai 1996 (nr. 100, 11 martie 2026). 68
109. Hotărâre pentru aprobarea Protocolului între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la amendarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la punctele de trecere la frontiera de stat moldo-ucraineană și simplificarea formalităților la trecerea frontierei de către cetățenii care locuiesc în raioanele de frontieră, întocmit la Kiev la 10 februarie 2026 (nr. 101, 11 martie 2026). 68
110. Hotărâre privind modificarea punctului 1^2 din Hotărârea Guvernului nr. 1167/2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social (nr. 102, 11 martie 2026). 69
111. Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de introducere și radiere a produselor fertilizante în/din lista de identificare și modificare a unor hotărâri ale Guvernului (nr. 104, 11 martie 2026)..... 69
112. Hotărâre pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor lunare de stat și a alocațiilor de stat pentru merite deosebite față de stat veteranilor de război (nr. 105, 11 martie 2026)..... 72
113. Hotărâre cu privire la stabilirea cuantumului anual de alcool etilic nedenaturat destinat producerii farmaceutice și utilizării în medicină pentru anul 2026 (nr. 106, 11 martie 2026)..... 77
114. Hotărâre cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 503/2025 pentru aprobarea Normelor privind modalitățile practice uniforme aplicate la efectuarea controalelor oficiale asupra plantelor, a produselor vegetale, a materialelor de ambalaj din lemn și a altor obiecte (nr. 107, 11 martie 2026). 78

Dispoziții ale Guvernului Republicii Moldova

52. Dispoziție cu privire la numirea în funcție a domnului Ion POIA (nr. 52-d, 11 martie 2026). 79

Avize ale Guvernului asupra inițiativelor legislative și amendamentelor depuse la acestea, cu impact bugetar

23. Aviz la proiectul de lege pentru modificarea articolului 5 din Legea nr. 134/2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat (inițiativa legislativă nr. 30 din 18 februarie 2026) 80
24. Aviz la proiectul de lege privind lanțurile scurte de aprovizionare cu produse alimentare (inițiativa legislativă nr. 21 din 11 februarie 2026) 80
25. Aviz la proiectul de lege cu privire la aprovizionarea în lanț scurt cu produse agroalimentare (inițiativa legislativă nr. 3 din 21 ianuarie 2026) 85
26. Aviz la proiectul de lege cu privire la împrumuturile dintre persoanele fizice (inițiativa legislativă nr. 8 din 29 ianuarie 2026) 87
27. Aviz la proiectul de lege pentru modificarea anexei la titlul VI din Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997 (inițiativa legislativă nr. 9 din 29 ianuarie 2026)..... 91
28. Aviz la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii (inițiativa legislativă nr. 12 din 3 februarie 2026) 92
29. Aviz asupra amendamentelor la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (privind costurile expertizei judiciare) (inițiativa legislativă a Guvernului nr. 422 din 24 decembrie 2025) 93
30. Aviz la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (suport desfășurare afaceri) (inițiativa legislativă nr. 36 din 19 februarie 2026)..... 95

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naţionale a Moldovei

Acte ale Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova

174. Ordin cu privire la aprobarea modificărilor la Ordinul ministrului finanțelor nr. 21/2014 cu privire la aprobarea Regulamentului privind evidența contabilă a plantațiilor viticole în procesul plantării, exploatării și defrișării acestora (nr. 37, 6 martie 2026). 98
175. Ordin cu privire la modificarea Ordinului ministrului finanțelor nr. 154/2018 (nr. 39, 6 martie 2026). 98
176. Ordin privind completarea Ordinului ministrului finanțelor nr.149/2025 „Cu privire la modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor în anul 2026” (nr. 41, 6 martie 2026). 99

Acte ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

177. Hotărâre privind aprobarea tarifelor uniforme pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale (nr. 162, 10 martie 2026)..... 99

Acte ale Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală

178. Decizie (nr. 23/366, 4 martie 2026). 102
179. Decizie (nr. 24/367, 4 martie 2026). 103

Acte ale Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal

179a. Raport de activitate pentru anul 2025. 104

Acte ale Serviciului Fiscal de Stat

180. Ordin cu privire la modificarea Ordinului Serviciului Fiscal de Stat nr.317 din 26 iunie 2020 privind aprobarea Regulamentului cu privire la sistemul informațional automatizat de creare și circulație a facturilor fiscale electronice „e-Factura” (nr. 121, 4 martie 2026). 135

PARTEA I
Legi, hotărâri ale Parlamentului Republicii Moldova, decrete ale Președintelui Republicii Moldova

88 D E C R E T
pentru promulgarea Legii privind medierea și statutul mediatorului

În temeiul art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 9 din 12 februarie 2026 privind medierea și statutul mediatorului.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 555-X. Chișinău, 3 martie 2026.

89 L E G E
privind medierea și statutul mediatorului

UE

În scopul facilitării accesului la soluționarea alternativă a litigiilor și al promovării soluționării pe cale amiabilă a acestora prin încurajarea utilizării medierii și asigurarea unui raport echilibrat între mediere și procedurile judiciare,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege transpune Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind anumite aspecte ale medierii în materie civilă și comercială, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 136 din 24 mai 2008, CELEX: 32008L0052.

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Obiectul și domeniul de reglementare

(1) Prezenta lege stabilește principiile fundamentale ale medierii și reglementează particularitățile acesteia în domenii specifice, procedura de accedere în profesia de mediator, statutul mediatorului, modalitățile de organizare a activității și de autoadministrare a mediatorilor.

(2) Prezenta lege nu se aplică litigiilor din domeniile fiscal, vamal, administrativ și nici răspunderii statului pentru actele sau omisiunile autorităților publice comise în regim de putere publică.

Articolul 2. Noțiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

1. *contract de mediere* – acord încheiat între mediator și părțile aflate în litigiu, prin care mediatorul se obligă să medieze un litigiu în procedura stabilită de prezenta lege;

2. *convenție de mediere* – acord prin care părțile se angajează să supună medierii un litigiu existent sau unul care ar putea să apară între acestea cu privire la un raport juridic contractual sau necontractual;

3. *furnizor de formare* – persoană juridică acreditată de Uniunea Mediatorilor să organizeze cursuri de formare inițială și/sau continuă pentru mediatori conform standardelor de formare în domeniu, aprobate de Uniunea Mediatorilor;

4. *litigiu* – conflict între două sau mai multe persoane fizice și/sau juridice care este sau poate fi obiect de examinare în instanța de judecată sau în arbitraj;

5. *mediator* – persoană terță, licențiată conform prezentei legi și/sau legislației unui stat cu care Republica Moldova are încheiate acorduri și/sau tratate internaționale, care conduce procesul de mediere într-o manieră eficace, imparțială și competentă în scopul soluționării unui litigiu dintre părți;

6. *mediere* – proces structurat, indiferent cum este denumit sau cum se face referire la acesta în legislația altor state, în care două sau mai multe părți aflate într-un litigiu încearcă, din proprie inițiativă, să ajungă la un acord privind soluționarea acestuia, cu asistența unuia sau a mai multor mediatori, și care poate fi inițiat de către părți, recomandat sau impus de instanța de judecată ori prevăzut de dreptul unui alt stat;

7. *organizație de mediere* – persoană juridică cu scop nelucrativ, înregistrată conform legislației, care asigură, în condițiile legii, desfășurarea eficientă a activității de mediator, promovarea serviciilor de mediere, stabilește modul de calculare a onorariilor mediatorilor, asigură spații pentru ședințele de mediere și acordă alte servicii conexe activității de mediator;

8. *parte* – persoană fizică sau juridică care își exprimă acordul de a soluționa un litigiu prin mediere;

9. *tranzacție de mediere* – acord încheiat de părți, în condițiile legii, și contrasemnat de mediator, ca urmare a procesului de mediere, prin care părțile consimt asupra soluționării amiabile a unui litigiu și asupra opțiunii de soluționare agreate de acestea.

Articolul 3. Principiile medierii

Medierea are la bază următoarele principii:

a) participarea benevolă la procesul de mediere;

b) confidențialitatea;

c) libertatea de alegere a mediatorului;

d) egalitatea părților în procesul de mediere;

e) flexibilitatea procesului de mediere;

f) independența, neutralitatea și imparțialitatea mediatorului;

g) legalitatea.

Articolul 4. Participarea benevolă la procesul de mediere

(1) Părțile decid benevol inițierea procesului de mediere și participarea la acesta, stabilesc termene și reguli privind desfășurarea procesului de mediere, precum și convin asupra conținutului tranzacției de mediere.

(2) Pentru anumite categorii de litigii prevăzute de lege, părțile trebuie să desfășoare cel puțin o ședință de mediere. În aceste cazuri, părțile decid benevol și de comun acord în privința începerii sau încetării procesului de mediere.

Articolul 5. Confidențialitatea

(1) Procesul de mediere nu este public și se desfășoară cu respectarea principiului confidențialității, cu excepția cazului în care părțile decid altfel.

(2) Mediatorul este obligat să respecte confidențialitatea informației aflate în cadrul activității desfășurate, cu excepțiile prevăzute la alin. (6), până la începerea și/sau în cadrul procesului de mediere, precum și după suspendarea sau încetarea activității de mediator.

(3) Mediatorul este obligat să-i atenționeze pe participanții la procesul de mediere asupra obligației de păstrare a confidențialității informației, fiind în drept, după

caz, să le solicite semnarea unui acord sau a unei clauze de confidențialitate.

(4) În procesul de mediere, mediatorul nu are dreptul să divulge informațiile de care a luat cunoștință în decursul sesiunilor separate cu părțile și nici să discute asemenea informații cu cealaltă parte fără acordul părții vizate.

(5) În cazul în care litigiul supus medierii prezintă aspecte dificile, mediatorul, cu acordul părților, poate solicita punctul de vedere al unuia sau mai multor specialiști în domeniul respectiv.

(6) Mediatorii sau alte persoane implicate în administrarea procesului de mediere sunt obligați să respecte confidențialitatea informației rezultate din procesul de mediere sau legate de acesta, cu excepția cazurilor în care divulgarea informației este necesară pentru:

a) asigurarea ordinii publice;

b) asigurarea protecției interesului superior al copilului;

c) împiedicarea vătămării sănătății, integrității fizice sau psihice a persoanei;

d) punerea în aplicare sau executarea tranzacției de mediere;

e) prevenirea și/sau curmarea unei infracțiuni, cu excepția situațiilor prevăzute la art. 276 din Codul de procedură penală nr. 122/2003.

Articolul 6. Interzicerea divulgării informației și audierii participanților la procesul de mediere

(1) În scopul asigurării confidențialității procesului de mediere, părțile, mediatorul sau oricare altă persoană care a participat la procesul de mediere nu poate divulga și nu poate invoca în alt proces de mediere sau în arbitraj informațiile de care a luat cunoștință în cadrul procesului de mediere sau în legătură cu acesta. Este interzisă, de asemenea, divulgarea informațiilor privind:

a) propunerea unei părți de a iniția procesul de mediere sau exprimarea acordului unei părți de a participa la procesul de mediere;

b) opiniile sau propunerile enunțate de către una dintre părți cu privire la o eventuală soluționare amiabilă a litigiului;

c) declarațiile făcute de către o parte în cadrul procesului de mediere;

d) exprimarea acordului unei părți de a accepta propunerile înaintate de mediator;

e) actele întocmite exclusiv în scopurile procesului de mediere.

(2) Mediatorul este în drept, cu consimțământul scris al părților, să dea declarații în favoarea acestora, însă darea declarațiilor, în aceste cazuri, exclude participarea lui ulterioară la procesul de mediere.

(3) În scopul asigurării confidențialității procesului de mediere, în temeiul și în condițiile legii, mediatorul și participanții la procesul de mediere nu pot fi audiați în privința faptelor sau actelor de care au luat cunoștință în cadrul procesului de mediere. În condițiile art. 5 alin. (6), mediatorul poate fi chemat în calitate de martor.

Articolul 7. Libertatea de alegere a mediatorului

Părțile selectează din Registrul de stat al mediatorilor, ținut de Ministerul Justiției, sau, după caz, din unul dintre registrele autorizate ale unui alt stat unul sau mai mulți mediatori a căror activitate nu este suspendată. Părțile pot renunța, la orice etapă a procesului de mediere, la serviciul mediatorului ales.

Articolul 8. Egalitatea părților în procesul de mediere

Fiecare persoană dispune de acces liber și egal la mediere, indiferent de vârstă, statut social, rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, de avere sau de alte criterii.

Articolul 9. Flexibilitatea procesului de mediere

Părțile decid, de comun acord, cu asistența mediatorului, asupra regulilor și duratei procesului de mediere.

Articolul 10. Independența, neutralitatea și imparțialitatea mediatorului

Mediatorul trebuie să fie independent și neutru față de litigiu și de părțile implicate în soluționarea acestuia, să conducă procesul de mediere într-un mod imparțial și să respecte normele de etică profesională.

Articolul 11. Conflictul de interese

(1) Mediatorul este obligat să se abțină de la medierea litigiului și să aducă acest fapt la cunoștința părților în cazul în care apare o circumstanță de natură să afecteze scopul medierii, neutralitatea sau imparțialitatea mediatorului.

(2) Mediatorul nu este în drept să acționeze în calitate de arbitru în rezolvarea litigiului în care a fost desemnat ca mediator.

(3) Nu poate fi aleasă în calitate de mediator o persoană care a reprezentat anterior interesele uneia dintre părți în instanța de judecată sau arbitraj ori a acordat alt gen de asistență în legătură cu obiectul litigiului.

(4) După încetarea procesului de mediere, mediatorul nu poate reprezenta părțile sau una dintre părți la soluționarea în instanța de judecată sau în arbitraj a litigiului pentru care a fost desemnat ca mediator. În cazul în care a fost ales în calitate de mediator un avocat, acesta nu este în drept să accepte asistența sau reprezentarea ulterioară a intereselor oricăreia dintre părțile procesului de mediere în legătură cu litigiul mediat.

(5) În cazul în care mediatorul este un notar, acesta nu este în drept să învestească cu formulă executorie tranzacția de mediere încheiată de părți în procesul de mediere.

(6) În cazul în care mediatorul este reprezentant al unei profesii conexe justiției, acesta nu este în drept să presteze, în legătură cu litigiul mediat, servicii corespunzătoare acelei profesii.

(7) Nu poate fi aleasă în calitate de mediator persoana care este ofițer de urmărire penală sau procuror în cauza penală sau contravențională în care este vizată una dintre părțile procesului de mediere, precum și persoana incompatibilă în baza prevederilor legilor speciale.

Articolul 12. Competențele instituțiilor statului în domeniul medierii

(1) Ministerul Justiției are următoarele competențe în domeniul medierii:

a) elaborează, coordonează, promovează și monitorizează implementarea politicilor publice;

b) elaborează și promovează proiecte de acte normative și, după caz, aprobă acte normative în cazurile prevăzute de legislație;

c) avizează proiectele de acte normative elaborate de Uniunea Mediatorilor și care urmează a fi aprobate de aceasta;

d) colaborează cu Uniunea Mediatorilor în vederea punerii în aplicare și perfecționării cadrului normativ;

e) eliberează sau, după caz, retrage licența pentru desfășurarea activității de mediator;

f) înregistrează, suspendă sau încetează activitatea de mediator;

g) reprezintă interesele Republicii Moldova în organizațiile internaționale din domeniul medierii;

h) comunică structurilor internaționale denumirile autorităților competente să examineze cererile de învestire a tranzacțiilor de mediere cu formulă executorie;

i) ține evidența mediatorilor și Registrul de stat al mediatorilor;

j) asigură publicarea, pe site-ul său web oficial, a informației privind modalitățile de contactare a mediatorilor și a organizațiilor care oferă servicii de mediere;

k) alte competențe prevăzute de lege.

(2) Instanțele de judecată au următoarele competențe în domeniul medierii:

a) recomandă sau, după caz, dispun medierea în cazurile prevăzute de legislație;

b) monitorizează realizarea de către părți a medierii recomandate sau dispuse;

c) colaborează cu Uniunea Mediatorilor în activitatea de identificare a mediatorilor, inclusiv prin schimb reciproc de informații;

d) confirmă tranzacțiile de mediere, în condițiile Codului de procedură civilă;

e) sesizează Uniunea Mediatorilor cu privire la tranzacțiile de mediere încheiate de mediator cu încălcarea legislației și la alte acțiuni sau inacțiuni neconforme comise de mediator în activitatea profesională;

f) aplică amenzi judiciare, în condițiile Codului de procedură civilă și ale Codului de procedură penală, pentru eschivarea de la desfășurarea ședințelor de mediere, prevăzute pentru categoriile de litigii stabilite la art. 44 alin. (3) din prezenta lege.

(3) Competențele organului de urmărire penală și/sau ale procurorului aferente medierii în cadrul procesului penal sunt stabilite în Codul de procedură penală.

Capitolul II
STATUTUL MEDIATORULUI
Secțiunea 1
Dobândirea calității de mediator

Articolul 13. Condițiile de dobândire a calității de mediator

(1) Profesia de mediator este de interes public. Activitatea de mediator se înscrie în categoria profesiilor liberale și nu poate fi raportată la activitatea de întreprinzător.

(2) Calitatea de mediator poate fi dobândită de persoana fizică care întrunește următoarele condiții:

a) nu este supusă vreunei măsuri de ocrotire judiciară;

b) deține diplomă de studii superioare de licență;

c) a absolvit un curs de formare inițială a mediatorilor;

d) a susținut examenul de calificare în profesia de mediator;

e) este aptă, din punct de vedere medical, pentru exercitarea profesiei de mediator;

f) are o reputație ireproșabilă.

(3) Reputația unei persoane nu se consideră ireproșabilă în cazul în care aceasta:

a) a fost condamnată pentru infracțiuni grave, deosebit de grave, excepțional de grave săvârșite cu intenție, chiar dacă antecedentele penale au fost stinse, sau are antecedente penale pentru săvârșirea altor infracțiuni ori are interdicții aplicate pentru săvârșirea acestora;

b) a fost exclusă dintr-o profesie conexă justiției sau eliberată din funcția de judecător ori din organele de drept ca urmare a comiterii unor abateri disciplinare;

c) are un comportament incompatibil sau desfășoară o activitate incompatibilă cu normele de etică ale profesiei de mediator.

Articolul 14. Formarea inițială și continuă a mediatorilor

(1) Formarea inițială și continuă a mediatorilor se efectuează conform standardelor de formare aprobate de Uniunea Mediatorilor.

(2) Formarea inițială și continuă a mediatorilor se asigură prin organizarea cursurilor de instruire de către formatori și furnizorii de formare inițială și continuă.

(3) Formatorii și furnizorii de formare inițială și continuă a mediatorilor se acreditează o dată la fiecare 5 ani de către Uniunea Mediatorilor. Regulamentul de acreditare a formatorilor și furnizorilor de formare inițială și continuă a mediatorilor se aprobă de către Ministerul Justiției, după consultarea Uniunii Mediatorilor.

(4) Activitatea furnizorilor de formare se verifică de către Uniunea Mediatorilor, dar nu mai des decât o dată pe an. Verificările pot fi planificate sau inopinate și se efectuează conform regulamentului aprobat de Uniunea Mediatorilor.

Articolul 15. Examenul de calificare în profesia de mediator

(1) Persoana care a absolvit cursurile de formare inițială a mediatorilor susține examenul de calificare în profesia de mediator în fața Comisiei de licențiere a profesiei de mediator.

(2) Regulamentul de desfășurare a examenului de calificare în profesia de mediator și de contestare a rezultatelor acestuia se aprobă de către Ministerul Justiției, după consultarea Uniunii Mediatorilor.

(3) Rezultatele examenului de calificare în profesia de mediator se aprobă printr-o hotărâre a Comisiei de licențiere a profesiei de mediator, care se aduce la cunoștința persoanelor participante la examen în termen de 5 zile lucrătoare de la data susținerii examenului și se publică pe site-ul web oficial al Uniunii Mediatorilor și pe cel al Ministerului Justiției.

(4) Hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de mediator poate fi contestată în instanța de judecată în condițiile legii. Nu pot fi contestate în instanță notele acordate de către Comisia de licențiere a profesiei de mediator.

Articolul 16. Licența pentru desfășurarea activității de mediator

(1) Licența pentru desfășurarea activității de mediator este actul care confirmă statutul mediatorului.

(2) Licența pentru desfășurarea activității de mediator se eliberează de către Ministerul Justiției, pe un termen nelimitat, contra unei plăți în mărime de 450 de lei, achitată în contul Ministerului Justiției.

(3) Licența pentru desfășurarea activității de mediator se eliberează la cererea solicitantului, depusă la Ministerul Justiției, în cel mult 30 de zile de la data emiterii hotărârii respective a Comisiei de licențiere a profesiei de mediator. Ministerul Justiției eliberează licența pentru desfășurarea activității de mediator în termen de 15 zile de la data depunerii cererii, dacă solicitantul îndeplinește condițiile prevăzute la art. 13 alin. (2).

(4) Prin decizie motivată, Ministerul Justiției poate suspenda procedura de eliberare a licenței pentru desfășurarea activității de mediator până la obținerea informațiilor complete sau poate refuza eliberarea acesteia dacă constată că solicitantul nu îndeplinește condițiile prevăzute la art. 13 alin. (2). Decizia privind refuzul de eliberare a licenței pentru desfășurarea activității de mediator poate fi contestată în instanța de judecată în conformitate cu prevederile Codului administrativ, fără respectarea procedurii prealabile.

(5) Licența pentru desfășurarea activității de mediator conține:

a) denumirea autorității emitente;

b) seria, numărul și data eliberării licenței;

c) numele și prenumele titularului;

d) semnătura ministrului justiției, certificată prin ștampilă.

(6) Formularul licenței este un document de strictă evidență și se aprobă de către Ministerul Justiției.

(7) Persoana care întrunește condițiile prevăzute la art. 13 alin. (2) și care a dobândit statutul de mediator în străinătate este în drept să solicite organului de autoadministrare al mediatorilor recunoașterea calității sale de mediator. Regulamentul privind procedura de recunoaștere a calității de mediator se aprobă de către Consiliul Uniunii Mediatorilor, după consultarea Ministerului Justiției.

Articolul 17. Comisia de licențiere a profesiei de mediator

(1) Comisia de licențiere a profesiei de mediator (în continuare – *Comisie de licențiere*) își desfășoară activitatea în baza unui regulament aprobat de Ministerul Justiției, fiind formată din 7 membri numiți prin ordin al ministrului

justiției, fiecare dintre ei având câte un supleant desemnat conform acelorași reguli. Mandatul membrilor acesteia este de doi ani.

(2) Din Comisia de licențiere fac parte:

a) trei membri desemnați de Ministerul Justiției;

b) trei membri desemnați de Uniunea Mediatorilor;

c) un reprezentant al societății civile, selectat prin concurs conform regulamentului aprobat prin ordin al ministrului justiției.

(3) În cazul în care, în termen de 45 de zile de la data solicitării Ministerului Justiției, nu sunt desemnați membrii Comisiei de licențiere indicați la alin. (2) lit. b), aceștia se desemnează de către ministrul justiției.

(4) Calitatea de membru al Comisiei de licențiere este incompatibilă cu calitatea de membru al Comisiei de etică, al Comisiei de disciplină a mediatorilor, al Comisiei de cenzori și al Comisiei de soluționare a contestațiilor.

(5) Membrii Comisiei de licențiere și membrii supleanți ai acestora, inclusiv din rândul funcționarilor publici, beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate Ministerului Justiției de la bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru 3 ședințe pe lună.

(6) Comisia de licențiere are următoarele atribuții:

a) adoptă hotărâri privind admiterea sau refuzul admiterii la examenul de calificare în profesia de mediator;

b) organizează examenul de calificare în profesia de mediator;

c) aprobă rezultatele examenelor și adoptă hotărâri privind promovarea sau nepromovarea examenului de calificare în profesia de mediator.

(7) Ședințele Comisiei de licențiere se consideră deliberative dacă la ele participă cel puțin 5 membri. Hotărârile Comisiei de licențiere se adoptă cu votul majorității membrilor acesteia.

(8) Activitatea Comisiei de licențiere este reglementată de prezenta lege și de Regulamentul privind organizarea și funcționarea Comisiei de licențiere a profesiei de mediator, aprobat de Ministerul Justiției.

(9) Hotărârile Comisiei de licențiere se contestă:

a) la Comisia de soluționare a contestațiilor;

b) în instanța de judecată, pe aspecte de procedură, în conformitate cu prevederile Codului administrativ, dacă Comisia de soluționare a contestațiilor a emis o hotărâre privind nepromovarea examenului de calificare în profesia de mediator.

Articolul 18. Comisia de soluționare a contestațiilor

(1) Comisia de soluționare a contestațiilor examinează contestațiile depuse împotriva hotărârilor Comisiei de licențiere, fiind formată din 5 membri, numiți prin ordin al ministrului justiției, după cum urmează: doi membri desemnați de Uniunea Mediatorilor și 3 membri desemnați de Ministerul Justiției.

(2) Calitatea de membru al Comisiei de soluționare a contestațiilor este incompatibilă cu calitatea de membru al Comisiei de licențiere.

(3) În cazul în care, în termen de 7 zile lucrătoare de la data solicitării Ministerului Justiției, nu sunt desemnați membrii comisiei indicați la alin. (1), aceștia se desemnează de către ministrul justiției.

(4) Comisia de soluționare a contestațiilor își desfășoară activitatea conform unui regulament aprobat de Ministerul Justiției.

(5) Hotărârile Comisiei de licențiere și ale Comisiei de soluționare a contestațiilor se publică pe site-ul web oficial al Uniunii Mediatorilor în termen de 24 de ore de la adoptare.

(6) Hotărârea Comisiei de soluționare a contestațiilor prin care este admisă contestația și este modificat calificativul se remite Comisiei de licențiere pentru emiterea unei hotărâri privind admiterea în profesia de mediator.

(7) După adoptarea de către Comisia de soluționare a contestațiilor a hotărârii prin care este respinsă contestația, hotărârea Comisiei de licențiere poate fi contestată, pe aspecte de procedură, în instanța de judecată în conformitate cu prevederile Codului administrativ.

Secțiunea a 2-a

Drepturile și obligațiile mediatorului

Articolul 19. Drepturile mediatorului

Mediatorul este în drept:

a) să informeze societatea cu privire la activitatea pe care o desfășoară. Modalitatea și condițiile privind informarea publică cu referire la activitatea mediatorului se stabilesc de către Uniunea Mediatorilor, după consultarea Ministerului Justiției;

b) să dispună de acces, în limitele stabilite de legislație, la registrele de stat necesare pentru desfășurarea activității sale;

c) să aplice un model propriu de organizare a procesului de mediere, cu respectarea prezentei legi;

d) să atragă în procesul de mediere reprezentanți ai altor profesii conexe justiției și să negocieze condițiile de remunerare a acestora, cu acordul părților;

e) să refuze medierea unei cauze în cazul în care nu are studii și abilități suficiente care să-i permită soluționarea eficientă a litigiului;

f) să beneficieze de suport informațional și metodologic din partea Uniunii Mediatorilor în cadrul exercitării profesiei de mediator;

g) să fie remunerat pentru serviciile prestate, în conformitate cu legislația și contractul de mediere;

h) să încheie, în condițiile legii, contracte de asigurare de răspundere civilă;

i) să dispună de alte drepturi prevăzute de legislație și de contractul de mediere.

Articolul 20. Obligațiile mediatorului

Mediatorul este obligat:

a) să acționeze cu profesionalism, promptitudine, diligență și bună-credință, în conformitate cu legislația, normele de etică profesională și bunele moravuri;

b) să fie prezent la birou timp de cel puțin 20 de ore pe săptămână și să afișeze programul său de lucru la sediul biroului;

c) să notifice Ministerul Justiției și Uniunea Mediatorilor cu privire la locul desfășurării activității sale și, eventual, la modificarea sediului biroului, cu privire la retragerea sau asocierea sa la o organizație de mediere;

d) să înregistreze, să actualizeze și să gestioneze dosarele de mediere în Sistemul informațional „Platforma integrată a profesiilor juridice”;

e) să țină arhivă și registre proprii, precum și să asigure păstrarea înregistrărilor audio/video ale ședințelor de mediere și evidența financiar-contabilă a plăților încasate;

f) să prezinte Uniunii Mediatorilor date statistice depersonalizate;

g) să participe anual la cursuri de formare continuă cu o durată de cel puțin 20 de ore academice și să prezinte Uniunii Mediatorilor, la finele fiecărui an, dovada participării la acestea. Formarea continuă nu este obligatorie pentru mediatorii formatori, pe perioada acreditării;

h) să achite contribuțiile la bugetul Uniunii Mediatorilor;

i) să îndeplinească alte obligații prevăzute de prezenta lege, de Statutul Uniunii Mediatorilor și de Codul de etică al mediatorului.

Articolul 21. Remunerarea mediatorului

(1) Activitatea de mediator poate fi exercitată cu titlu oneros sau cu titlu gratuit.

(2) Activitatea de mediator este compatibilă cu orice altă profesie sau activitate, dacă actele normative care reglementează profesiile sau activitățile respective nu prevăd altfel.

(3) Mediatorul are dreptul la onorariu, precum și la compensarea cheltuielilor ocazionate de mediere, în mărimea stabilită prin acord cu părțile. Mediatorul poate negocia cu partea care i s-a adresat avansarea cheltuielilor legate de căutarea și contactarea celeilalte părți.

(4) În cazul medierii garantate de stat, remunerarea mediatorilor se efectuează în modul stabilit de Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat.

(5) Remunerarea mediatorului pentru ședința de mediere desfășurată până la adresarea în instanță pentru categoriile de litigii prevăzute la art. 44 alin. (3) lit. a) și b) constituie a zecea parte din salariul minim lunar pe țară. Suma respectivă se achită de către partea care se adresează mediatorului sau, după caz, instanței de judecată și constituie cheltuieli de judecată dacă părțile nu au soluționat litigiul prin mediere.

Secțiunea a 3-a
Organizarea activității de mediator

Articolul 22. Formele de organizare a activității de mediator

(1) Activitatea de mediator poate fi desfășurată în cadrul:

a) biroului individual al mediatorului;

b) biroului asociat al mediatorilor;

c) organizației de mediere.

(2) Biroul individual al mediatorului este fondat de un singur mediator și se prezintă în raporturile juridice ca persoană fizică.

(3) Biroul asociat al mediatorilor este fondat de mai mulți mediatori asociați și se prezintă în raporturile juridice ca persoană juridică, fiind supus regimului transparenței fiscale.

(4) Raporturile dintre mediatorii care activează în cadrul unui birou asociat al mediatorilor sunt reglementate în bază de contract de societate civilă.

(5) Biroul individual și cel asociat al mediatorilor se înregistrează în Registrul de stat al mediatorilor.

(6) Mediatorul poate fi inclus, în baza unei cereri scrise, în una sau mai multe liste ale mediatorilor, ținute de organizațiile de mediere, indiferent dacă acesta își desfășoară sau nu activitatea în cadrul unui birou de mediere.

(7) Reprezentanții profesiilor conexe justiției care au dobândit calitatea de mediator pot desfășura această activitate fără constituirea unui birou individual sau asociat și fără includerea lor în lista mediatorilor ținută de o organizație de mediere, cu condiția că și-au înregistrat deja forma de organizare a activității pentru profesia conexă.

(8) Se interzice exercitarea profesiei de mediator fără înregistrarea formei de organizare a activității.

Articolul 23. Organizația de mediere

(1) Organizația de mediere se constituie de către persoane fizice și/sau juridice cu forma juridică de asociație obștească. Denumirea organizației de mediere trebuie să conțină în mod obligatoriu sintagma „Organizația de Mediere”.

(2) Uniunea Mediatorilor emite avizul privind înregistrarea organizației de mediere după prezentarea:

a) listei a cel puțin doi mediatori care întrunesc criteriile de calificare stabilite de organizație și care au consimțit înscrierea lor pe listă;

b) regulilor privind desfășurarea procesului de mediere în condițiile prezentei legi;

c) regulilor privind evaluarea și controlul calității serviciilor prestate de mediatorii înscriși pe lista aprobată de organizație, în conformitate cu legislația și Codul de etică al mediatorului.

(3) Organizația de mediere se înregistrează în calitate de persoană juridică la Agenția Servicii Publice conform prevederilor Legii nr. 86/2020 cu privire la organizațiile necomerciale și ale Legii nr. 220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, acestea fiind aplicate în măsura în care nu contravin prezentei legi.

(4) Organizația de mediere expune lista mediatorilor și a serviciilor prestate în incinta sediului sau le publică pe site-ul său web oficial. Organizația de mediere, la solicitarea părților, poate recomanda sau desemna unul sau mai mulți mediatori pentru medierea unui litigiu.

(5) Organizația de mediere poate fi acreditată ca furnizor de formare inițială sau continuă a mediatorilor în anumite domenii ale medierii în condițiile prezentei legi.

(6) Înregistrarea modificărilor operate în statutul organizației de mediere și în datele înscrise în Registrul de stat al persoanelor juridice se efectuează în modul și în condițiile prevăzute pentru înregistrarea acestora.

Secțiunea a 4-a
Suspendarea, reluarea și încetarea activității de mediator

Articolul 24. Suspendarea și reluarea activității de mediator

(1) Activitatea mediatorului se suspendă dacă acesta:

a) desfășoară activitate incompatibilă cu profesia de mediator;

b) a depus o cerere scrisă în acest sens – pentru perioada indicată, iar dacă nu a fost indicată o perioadă – pentru o perioadă nedeterminată;

c) este supus sancțiunii disciplinare de suspendare a activității de mediator;

d) este supus măsurii preventive de arest preventiv sau de arest la domiciliu – pe durata aplicării măsurii;

e) se află în incapacitate temporară de muncă cu o durată mai mare de 6 luni consecutive;

f) nu a participat la cursuri de formare continuă – până la prezentarea dovezii de participare;

g) nu a achitat contribuțiile la bugetul Uniunii Mediatorilor timp de 3 luni – pentru perioada de până la achitarea integrală a acestora, dar nu mai mult decât pentru un an.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a) și c), suspendarea se dispune prin ordin al ministrului justiției, după prezentarea hotărârii corespunzătoare a Comisiei de disciplină a mediatorilor.

(3) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. b), suspendarea se dispune prin ordin al ministrului justiției.

(4) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. d), suspendarea se dispune prin ordin al ministrului justiției din oficiu, la demersul motivat al procurorului sau la cererea Uniunii Mediatorilor.

(5) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. e)–g), suspendarea se dispune prin ordin al ministrului justiției, în baza cererii Uniunii Mediatorilor.

(6) Mediatorul a cărui activitate a fost suspendată nu are dreptul să desfășoare activitate de mediator.

(7) Ordinul ministrului justiției privind suspendarea sau reluarea activității de mediator se publică pe site-ul web oficial al Ministerului Justiției și pe cel al Uniunii Mediatorilor și se aduce la cunoștința mediatorului, utilizându-se datele de contact din Registrul de stat al mediatorilor.

(8) Reluarea activității de mediator se dispune prin ordin al ministrului justiției, emis în baza actului corespunzător. Cererea de reluare a activității se depune la Uniunea Mediatorilor cu cel puțin 15 zile înainte de data încetării temeiului de suspendare. La cerere se anexează actele ce justifică epuizarea circumstanțelor care au stat la baza suspendării activității de mediator. Dacă activitatea mediatorului a fost suspendată pentru o perioadă mai mare de doi ani, acesta

își reia activitatea doar după ce urmează unul sau mai multe cursuri de formare continuă, cu prezentarea actelor confirmative.

(9) Ordinul ministrului justiției privind suspendarea activității de mediator poate fi contestat în instanța de judecată în conformitate cu prevederile Codului administrativ, fără respectarea procedurii prealabile.

(10) În cazurile prevăzute la alin. (1), licența și legitimația mediatorului a cărui activitate este suspendată se transmit, în termen de 10 zile lucrătoare, Uniunii Mediatorilor, care le păstrează pe parcursul perioadei de suspendare. Mediatorul a cărui activitate se suspendă pe un termen mai mare de 6 luni transmite Uniunii Mediatorilor arhiva sa conform regulamentului aprobat de Ministerul Justiției.

Articolul 25. Încetarea activității mediatorului

(1) Activitatea mediatorului încetează:

a) în temeiul cererii scrise a acestuia;

b) în caz de neremediere în termen de o lună a situației de incompatibilitate cu activitatea de mediator;

c) în cazul expirării termenului stabilit la art. 24 alin. (1) lit. g), dacă mediatorul a cărui activitate a fost suspendată nu a achitat contribuțiile la bugetul Uniunii Mediatorilor;

d) în cazul aplicării sancțiunii disciplinare de retragere a licenței pentru desfășurarea activității de mediator;

e) în cazul neîntrunirii condițiilor prevăzute la art. 13 alin. (2);

f) în cazul condamnării de către instanța de judecată, printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă, pentru săvârșirea unei infracțiuni cu intenție;

g) în caz de deces.

(2) Încetarea activității mediatorului se dispune prin ordin al ministrului justiției din oficiu, la cererea mediatorului sau la cererea Uniunii Mediatorilor, în termen de 15 zile de la data depunerii cererii.

(3) În cazul încetării la cerere a activității mediatorului, încetarea se dispune după notificarea de către mediator a Uniunii Mediatorilor.

(4) Ordinul ministrului justiției privind încetarea activității mediatorului servește drept temei pentru radierea acestuia din Registrul de stat al mediatorilor.

(5) Ordinul ministrului justiției privind încetarea activității mediatorului poate fi contestat în instanța de judecată în conformitate cu prevederile Codului administrativ, fără respectarea procedurii prealabile.

(6) Mediatorul a cărui activitate a încetat este obligat să transmită Uniunii Mediatorilor, în termen de 10 zile, licența, legitimația de mediator și arhiva sa conform Regulamentului privind restituirea licenței, legitimației de mediator și transmiterea arhivei mediatorului, aprobat de Ministerul Justiției.

(7) Ordinul ministrului justiției privind încetarea activității de mediere se publică pe site-ul web oficial al Ministerului Justiției și pe cel al Uniunii Mediatorilor și se aduce la cunoștința mediatorului, utilizându-se datele de contact din Registrul de stat al mediatorilor.

Secțiunea a 5-a
Răspunderea disciplinară

Articolul 26. Răspunderea disciplinară

(1) Constituie abateri disciplinare:

a) nerespectarea principiilor confidențialității, neutralității și imparțialității, precum și încălcarea prevederilor privind conflictul de interese;

b) încălcarea gravă sau sistematică a obligațiilor profesionale stabilite de lege;

c) săvârșirea unor fapte care aduc atingere onoarei, denotă lipsă de probitate profesională sau sunt contrare bunelor moravuri, inclusiv încălcarea Codului de etică al mediatorului;

d) nerespectarea hotărârilor, deciziilor, avizelor Uniunii Mediatorilor și ale comisiilor din cadrul acesteia;

e) neprezentarea materialelor solicitate de Ministerul Justiției, Uniunea Mediatorilor sau Comisia de disciplină a mediatorilor, necesare în vederea exercitării de către acestea a atribuțiilor lor legale/statutare;

f) desfășurarea activității de mediator pe durata suspendării activității;

g) desfășurarea concomitentă cu activitatea de mediator a unei activități incompatibile cu aceasta.

(2) În caz de suspendare sau de încetare a activității mediatorului, acesta rămâne subiect al răspunderii disciplinare în ceea ce privește abaterile disciplinare prevăzute la alin. (1), săvârșite în perioada în care a activat în calitate de mediator.

(3) Sesizarea privind comiterea abaterii disciplinare poate fi depusă în termen de 12 luni de la data săvârșirii abaterii disciplinare.

(4) În cazul în care dintr-o hotărâre a unei instanțe de judecată naționale sau internaționale rezultă săvârșirea unei abateri disciplinare de către mediator, sancțiunea disciplinară se aplică în termen de 12 luni de la data la care hotărârea instanței respective devine irevocabilă.

Articolul 27. Comisia de disciplină a mediatorilor

(1) Comisia de disciplină a mediatorilor (în continuare – *Comisie de disciplină*) este un organ independent, instituit în scopul examinării sesizărilor privind abaterile disciplinare comise de mediatori și al tragerii acestora la răspundere disciplinară.

(2) Comisia de disciplină este formată din 7 membri, numiți prin ordin al ministrului justiției, fiecare dintre ei având câte un supleant desemnat conform acelorași reguli, după cum urmează:

a) 3 membri desemnați de Ministerul Justiției;

b) 3 membri desemnați de Uniunea Mediatorilor;

c) un reprezentant al societății civile, selectat prin concurs conform regulamentului aprobat prin ordin al ministrului justiției.

(3) Activitatea de secretariat a Comisiei de disciplină se asigură de către Uniunea Mediatorilor. În cazul în care lucrările de secretariat nu pot fi asigurate de Uniunea Mediatorilor, acestea se țin de către unul dintre membrii Comisiei de disciplină, desemnat conform procedurii stabilite în regulamentul indicat la alin. (13).

(4) În cazul în care, în termen de 45 de zile de la data solicitării Ministerului Justiției, Uniunea Mediatorilor nu și-a desemnat membrii în Comisia de disciplină, aceștia se desemnează de către ministrul justiției, fiind selectați din rândul mediatorilor a căror formă de organizare a activității a fost înregistrată și a căror activitate, la momentul desemnării, nu este suspendată.

(5) Președintele și vicepreședintele Comisiei de disciplină se aleg cu votul secret al majorității membrilor acesteia. În lipsa președintelui, funcțiile lui sunt exercitate de către vicepreședinte.

(6) Membrii Comisiei de disciplină se desemnează pentru un mandat de 4 ani și nu pot exercita în această calitate două mandate consecutive. Mandatul de membru al Comisiei de disciplină nu este compatibil cu calitatea de membru în alte comisii din cadrul Uniunii Mediatorilor.

(7) Membrii Comisiei de disciplină și membrii supleanți ai acestora, inclusiv cei din rândul funcționarilor publici, beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a zecea parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată din contul mijloacelor financiare alocate Ministerului Justiției de la bugetul de stat, însă nu mai mult decât pentru 3 ședințe pe lună.

(8) Mediatorii cărora le-au fost aplicate sancțiuni disciplinare în ultimii 3 ani nu pot fi membri ai Comisiei de disciplină. Dacă unul dintre membrii acestei comisii este

subiect al procedurii disciplinare, atunci el nu participă la ședințele acesteia până la emiterea unei decizii privind cazul respectiv.

(9) Comisia de disciplină se convoacă în ședințe ori de câte ori este necesar. Ședințele Comisiei de disciplină sunt deliberative dacă la ele participă cel puțin 5 membri.

(10) Comisia de disciplină adoptă hotărâri cu votul deschis a cel puțin 4 membri. Abținerea de la vot nu se admite, cu excepția cazului în care există un conflict de interese.

(11) Dacă un membru al Comisiei de disciplină se află în conflict de interese, acesta este obligat să se abțină de la examinarea sesizării. În caz contrar, el poate fi recuzat printr-o decizie a Comisiei de disciplină. Recuzarea membrului comisiei se soluționează prin vot secret.

(12) Membrii Comisiei de disciplină sunt obligați să păstreze secretul profesional și să nu divulge informația aflată în cadrul procedurii disciplinare intentate, cu excepțiile prevăzute de lege.

(13) Comisia de disciplină își desfășoară activitatea în baza Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Comisiei de disciplină a mediatorilor, aprobat de Ministerul Justiției, după consultarea Uniunii Mediatorilor.

Articolul 28. Încetarea, revocarea și suspendarea mandatului de membru al Comisiei de disciplină

(1) Mandatul de membru al Comisiei de disciplină încetează în caz de:

a) expirare a mandatului;

b) renunțare la calitatea de membru;

c) revocare a mandatului de către organul care a desemnat membrul respectiv, în condițiile alin. (2);

d) aplicare a unei sancțiuni disciplinare pentru abaterile comise în cadrul exercitării atribuțiilor profesionale;

e) condamnare de către instanța de judecată, printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă, pentru săvârșirea unei infracțiuni;

f) deces.

(2) Revocarea mandatului de membru al Comisiei de disciplină intervine în caz de:

a) absență nemotivată la 3 ședințe consecutive ale comisiei;

b) neîndeplinire din motive neîntemeiate a obligațiilor de membru stabilite de prezenta lege sau de Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Comisiei de disciplină a mediatorilor;

c) participare la examinarea sesizării în condițiile existenței unui conflict de interese;

d) apariție a unei situații de incompatibilitate.

(3) Calitatea de membru al Comisiei de disciplină se suspendă în caz de începere a urmăririi penale împotriva membrului respectiv, dacă au fost aplicate măsuri procesuale de constrângere ce fac imposibilă exercitarea mandatului.

(4) Suspendarea calității de membru al Comisiei de disciplină nu suspendă curgerea duratei mandatului respectiv, acesta fiind preluat de membrul supleant.

(5) În cazul încetării mandatului de membru al Comisiei de disciplină în temeiul alin. (1) lit. a), Uniunea Mediatorilor și Ministerul Justiției inițiază desemnarea altui membru cu cel puțin o lună înainte de expirarea mandatului respectiv. În actul de desemnare a membrului Comisiei de disciplină se indică data la care acesta începe să își exercite atribuțiile, care nu trebuie să fie anterioară datei expirării mandatului deținut de predecesorul său.

(6) În cazul încetării mandatului de membru al Comisiei de disciplină în temeiul alin. (1) lit. b)–f), Uniunea Mediatorilor sau, după caz, Ministerul Justiției desemnează, în termen de o lună, o altă persoană care va exercita atribuțiile membrului respectiv pentru durata rămasă a mandatului.

Articolul 29. Etapele procedurii disciplinare

Procedura disciplinară include următoarele etape:

a) depunerea sesizării privind fapta ce poate constitui abatere disciplinară;

b) verificarea corespunderii sesizării cu cerințele stabilite de prezenta lege;

c) examinarea cauzei disciplinare;

d) adoptarea unei hotărâri privind cauza disciplinară.

Articolul 30. Sesizarea Comisiei de disciplină

(1) Sesizarea privind una sau mai multe fapte ce pot constitui abateri disciplinare comise de mediator se depune la Comisia de disciplină de către:

a) orice persoană fizică sau juridică ale cărei drepturi au fost încălcate de mediator sau persoana care poate invoca un interes legitim;

b) Ministerul Justiției;

c) Uniunea Mediatorilor sau, după caz, unul dintre organele acesteia.

(2) Sesizarea trebuie să conțină:

a) numele și prenumele sau, după caz, denumirea autorului sesizării;

b) datele de contact ale autorului sesizării;

c) datele privind procedura de mediere, dacă pretinsa abatere disciplinară a fost comisă în cadrul unui proces de mediere;

d) numele și prenumele mediatorului împotriva căruia se depune sesizarea;

e) o descriere succintă și clară a faptei care poate constitui abatere disciplinară, inclusiv data și locul săvârșirii acesteia;

f) după caz, probe anexate care confirmă fapta imputată sau indicarea persoanelor care ar putea confirma cele relatate de autorul sesizării;

g) semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului său legal ori împuternicit, iar în cazul sesizării depuse în formă electronică – semnătura electronică a acestora.

(3) Sesizarea depusă prin reprezentant trebuie să fie însoțită, după caz, de mandatul avocatului sau de procura care confirmă împuternicirea reprezentantului.

(4) Comisia de disciplină examinează sesizarea prin prisma respectării condițiilor prevăzute de prezenta lege și dispune, printr-o decizie nesusceptibilă de atac, în lipsa părților, după caz:

a) respingerea sesizării ca inadmisibilă;

b) admiterea sesizării și intentarea unei proceduri disciplinare.

(5) Se resping ca inadmisibile sesizările care:

a) sunt înaintate de alți subiecți decât cei prevăzuți la alin. (1);

b) nu întrunesc condițiile de formă prevăzute la alin. (2);

c) sunt depuse de către persoane neîmputernicite;

d) descriu fapte ce pot constitui abateri disciplinare pentru care a expirat termenul de prescripție;

e) au același obiect și aceleași temeiuri ca o sesizare declarată anterior inadmisibilă de către Comisia de disciplină, depusă în privința aceluiași mediator;

f) sunt depuse după expirarea termenului stabilit la art. 26 alin. (3).

(6) Dacă sesizarea nu corespunde cerințelor prevăzute la alin. (2) și (3), Comisia de disciplină îi indică autorului sesizării neajunsurile constatate și îi acordă un termen de 10 zile pentru înlăturarea lor. În cazul în care autorul sesizării nu înlătură neajunsurile în termenul acordat, sesizarea se respinge ca inadmisibilă.

(7) Dacă sesizarea a fost depusă în perioada aflării mediatorului în concediu de odihnă anual, în concediu medical, în concediu pentru îngrijirea copilului sau pe durata procedurii civile, contravenționale ori penale, procedura

disciplinară se suspendă până la încetarea temeiului de suspendare.

(8) Decizia privind respingerea sesizării ca inadmisibilă se adoptă cu votul unanim al membrilor Comisiei de disciplină prezenți la ședință. Decizia se motivează, indicându-se neajunsurile constatate de Comisia de disciplină, potrivit alin. (5).

(9) Decizia privind admiterea sesizării și intentarea procedurii disciplinare se adoptă cu votul a cel puțin unui membru al Comisiei de disciplină și nu se motivează.

(10) În cazul în care au fost depuse mai multe sesizări cu referire la aceeași abatere disciplinară și la același mediator, acestea se conexează și se examinează într-o singură procedură disciplinară.

Articolul 31. Examinarea cauzei disciplinare

(1) Data examinării în fond a sesizării se stabilește în cel mult 15 zile de la data admiterii sesizării și intentării procedurii disciplinare. Data, ora și locul examinării se comunică autorului sesizării, precum și mediatorului vizat.

(2) Ședințele Comisiei de disciplină se desfășoară cu prezența fizică a membrilor acesteia. Pentru motive temeinice care fac imposibilă prezența fizică a membrilor la ședințele Comisiei de disciplină, aceasta poate decide desfășurarea ședințelor în regim online, prin intermediul mijloacelor de comunicații electronice precum sistemele de teleconferință sau de videoconferință. Organizarea și desfășurarea ședințelor la distanță au loc conform regulamentului indicat la art. 27 alin. (13).

(3) Comisia de disciplină asigură accesul autorului sesizării, al mediatorului și al reprezentanților acestora la dosarul disciplinar.

(4) Ședințele Comisiei de disciplină sunt publice. Prin decizia motivată a acesteia, ședințele pot fi declarate închise în scopul asigurării protecției secretului de stat, a secretului comercial ori a altei informații a cărei divulgare este interzisă prin lege.

(5) Procedura disciplinară se desfășoară în limba română. Persoana interesată în soluționarea cauzei care nu posedă sau nu vorbește limba română este în drept să ia cunoștință de actele și lucrările Comisiei de disciplină și să comunice în ședință prin interpret, contractat în acest scop de persoana în cauză.

(6) Mediatorul este obligat să prezinte Comisiei de disciplină copii autentificate ale materialelor din dosarul de mediere care este obiect al sesizării și, după caz, orice alte acte relevante pentru examinarea sesizării, într-un termen rezonabil, stabilit de Comisia de disciplină.

(7) Membrii Comisiei de disciplină sunt în drept să-i solicite mediatorului prezentarea opiniei sale și a altor probe necesare pentru elucidarea faptelor invocate în sesizare.

(8) Ședința de examinare în fond a sesizării se desfășoară cu prezența autorului sesizării și a mediatorului vizat. Neprezentarea nemotivată la ședința Comisiei de disciplină a autorului sesizării, a mediatorului sau a reprezentanților acestora nu împiedică examinarea cauzei disciplinare.

(9) În timpul examinării sesizării, autorul acesteia și mediatorul pot beneficia de asistență juridică.

(10) Mediatorul sau, după caz, reprezentantul acestuia are dreptul să își expună opinia, să dea explicații, să prezinte probe și să formuleze cereri. La ședințe pot fi invitați și audiați specialiști și experți în domeniu.

(11) În cazul în care, pe parcursul examinării sesizării, se constată că acțiunile mediatorului care constituie obiect al sesizării sunt, în același timp, obiect de examinare în cadrul unui litigiu în instanța de judecată, Comisia de disciplină suspendă examinarea sesizării până la pronunțarea unei decizii definitive în acest sens a instanței de judecată.

(12) Retragerea sesizării constituie temei de încetare a examinării acesteia, cu excepția cazului în care în procesul de examinare au fost constatate fapte care au dus la lezarea drepturilor altor persoane interesate sau a altor interese ocrotite de lege.

(13) Dacă în procesul de examinare a sesizării se identifică elemente ale altor abateri disciplinare decât cele invocate în sesizare, Comisia de disciplină îi informează cu privire la acest fapt pe autorul sesizării și pe mediatorul supus procedurii disciplinare.

(14) Cauza disciplinară se examinează în cel mult 6 luni de la data înregistrării sesizării, cu excepția stabilită la art. 30 alin. (7). Ținând cont de complexitatea cauzei, de comportamentul participanților, în baza unei solicitări motivate a membrului raportor, președintele Comisiei de disciplină poate prelungi termenul de examinare a cauzei disciplinare până la 9 luni.

Articolul 32. Hotărârile Comisiei de disciplină

(1) Comisia de disciplină poate hotărî:

a) constatarea lipsei abaterii disciplinare și încetarea procedurii disciplinare; sau

b) constatarea abaterii disciplinare și aplicarea uneia dintre sancțiunile disciplinare prevăzute de prezenta lege.

(2) Dacă Comisia de disciplină constată că faptele invocate în sesizare nu țin de competența sa, originalul sesizării și înscrisurile care o însoțesc se expediază autorității competente. În acest caz, Comisia de disciplină emite o decizie prin care expune faptele constatate cu privire la lipsa competenței și argumentele în favoarea competenței instituției către care se remite sesizarea spre examinare. Acest fapt se aduce la cunoștința autorului sesizării.

(3) Dispozitivul hotărârii privind examinarea sesizării se emite în ziua examinării în fond a sesizării respective și se semnează de către președintele Comisiei de disciplină. Dacă există opinii separate ale membrilor Comisiei de disciplină, acestea se expun în formă scrisă și se anexează la dosarul disciplinar.

(4) Dispozitivul hotărârii se publică, în termen de 3 zile lucrătoare, pe site-ul web oficial al Ministerului Justiției și pe cel al Uniunii Mediatorilor. În cazul anulării, prin hotărâre judecătorească definitivă, a hotărârii Comisiei de disciplină, Uniunea Mediatorilor și Ministerul Justiției actualizează din oficiu informația respectivă pe site-urile lor web oficiale.

(5) În termen de 15 zile lucrătoare de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, Comisia de disciplină întocmește hotărârea motivată, care se semnează de către președintele Comisiei de disciplină. Același termen se aplică și pentru întocmirea opiniei separate. Hotărârea motivată se înmânează mediatorului vizat și autorului sesizării prin orice mijloace care permit probarea acestui fapt.

Articolul 33. Sancțiunile disciplinare

(1) Pentru săvârșirea unei abateri disciplinare dintre cele prevăzute la art. 26 alin. (1), mediatorului i se aplică una dintre următoarele sancțiuni disciplinare:

a) avertisment;

b) mustrare;

c) amendă;

d) suspendarea activității pe un termen de la 6 luni până la un an;

e) retragerea licenței pentru desfășurarea activității de mediator.

(2) La aplicarea sancțiunii disciplinare se ține cont de gravitatea abaterii, de circumstanțele în care a fost comisă, de activitatea și comportamentul mediatorului.

(3) Mărimea amenzii prevăzute la alin. (1) lit. c) este de la 50 la 100 de unități convenționale. Amenda se achită în contul Uniunii Mediatorilor. Hotărârea definitivă a Comisiei de disciplină are caracter executoriu.

(4) Hotărârea Comisiei de disciplină privind aplicarea sancțiunii disciplinare poate fi contestată în instanța de judecată în conformitate cu prevederile Codului adminis-

trativ. În acest caz, calitatea procesuală de pârât aparține Uniunii Mediatorilor.

(5) Hotărârea Comisiei de disciplină prin care se propune aplicarea uneia dintre sancțiunile disciplinare prevăzute la alin. (1) lit. d) și e) se transmite Ministerului Justiției în vederea emiterii de către ministrul justiției a unui ordin privind suspendarea sau încetarea activității mediatorului, ca urmare a aplicării sancțiunii disciplinare.

(6) Ordinul ministrului justiției poate fi contestat în instanța de judecată în conformitate cu prevederile Codului administrativ, fără respectarea procedurii prealabile. Contestarea ordinului ministrului justiției privind suspendarea sau încetarea activității mediatorului nu suspendă executarea acestuia.

Capitolul III
UNIUNEA MEDIATORILOR

Articolul 34. Uniunea Mediatorilor

(1) Uniunea Mediatorilor este organul de autoadministrare al mediatorilor, de promovare și apărare a intereselor colective ale acestora, din care fac parte toți mediatorii din Republica Moldova, fiind constituit în temeiul prezentei legi și al statutului său, aprobat de Adunarea generală a mediatorilor.

(2) Uniunea Mediatorilor este o asociație profesională necomercială cu personalitate juridică, cu patrimoniu și buget propriu, cu sediul în municipiul Chișinău.

(3) Bugetul Uniunii Mediatorilor se formează din contribuțiile obligatorii ale mediatorilor, din amenzile achitate de mediatori în calitate de sancțiuni disciplinare și din alte surse neinterzise de lege.

(4) În primul trimestru al fiecărui an, Uniunea Mediatorilor prezintă Ministerului Justiției un raport anual privind activitatea sa și activitatea mediatorilor.

(5) Modul de gestionare a mijloacelor acumulate în bugetul Uniunii Mediatorilor se verifică o dată la 4 ani, printr-un audit independent.

Articolul 35. Competențele Uniunii Mediatorilor

Uniunea Mediatorilor are următoarele competențe:

a) colaborează cu autoritățile publice în vederea implementării și perfecționării cadrului normativ în domeniul medierii;

b) elaborează și implementează standardele de formare în domeniul medierii;

c) promovează medierea ca modalitate de soluționare alternativă a litigiilor, prin încurajarea utilizării acesteia;

d) reprezintă interesele profesionale ale mediatorilor în organizațiile internaționale din domeniul medierii;

e) reglementează și monitorizează modul de organizare și desfășurare a cursurilor de formare a mediatorilor;

f) acreditează formatorii și furnizorii de formare inițială și continuă a mediatorilor;

g) creează comisii specializate, grupuri de lucru și aprobă competențele și modul de funcționare a acestora, conform Statutului Uniunii Mediatorilor;

h) elaborează și prezintă Ministerului Justiției raportul anual de activitate al Uniunii Mediatorilor;

i) coordonează activitatea profesională și dezvoltarea continuă a mediatorilor;

j) supraveghează respectarea de către mediatori a eticii profesionale;

k) prezintă, din oficiu sau la solicitarea Comisiei de disciplină, opinia cu privire la activitatea profesională a mediatorului;

l) ține evidența birourilor de mediere și a organizațiilor de mediere;

m) păstrează dosarele personale ale mediatorilor;

n) aprobă modelul legitimației de mediator și asigură procesul de eliberare a acesteia;

o) aprobă suma minimă a contractului de asigurare de răspundere civilă a mediatorului;

p) alte competențe prevăzute de lege.

Articolul 36. Organele Uniunii Mediatorilor

(1) Organele de administrare ale Uniunii Mediatorilor sunt:

a) Adunarea generală a mediatorilor;

b) Consiliul Uniunii Mediatorilor;

c) președintele Uniunii Mediatorilor;

d) secretarul general al Uniunii Mediatorilor.

(2) În cadrul Uniunii Mediatorilor se constituie și funcționează:

a) Comisia de etică;

b) Comisia de cenzori.

(3) Ședințele organelor colegiale ale Uniunii Mediatorilor se desfășoară cu prezența fizică a membrilor săi sau în regim online, prin intermediul mijloacelor de comunicații electronice, în conformitate cu Statutul Uniunii Mediatorilor.

Articolul 37. Adunarea generală a mediatorilor

(1) Adunarea generală a mediatorilor este organul suprem al Uniunii Mediatorilor.

(2) Adunarea generală a mediatorilor se convoacă cel puțin o dată pe an și este prezidată de președintele Uniunii Mediatorilor. Ședințele pot fi ordinare și extraordinare.

(3) Ședința ordinară a Adunării generale a mediatorilor se convoacă de către Consiliul Uniunii Mediatorilor, care îi anunță pe mediatori, cu cel puțin o lună înainte, cu privire la data, ora și locul sau, după caz, modul desfășurării ședinței. Anunțul privind convocarea Adunării generale a mediatorilor, ordinea de zi și materialele ce urmează a fi examinate se plasează pe site-ul web oficial al Uniunii Mediatorilor.

(4) Ședința extraordinară se convoacă, în termen de 10 zile:

a) la inițiativa Consiliului Uniunii Mediatorilor;

b) la propunerea Ministerului Justiției;

c) la solicitarea a cel puțin 1/5 din numărul mediatorilor a căror formă de organizare a activității a fost înregistrată și a căror activitate nu este suspendată;

d) la solicitarea președintelui Uniunii Mediatorilor.

(5) Adunarea generală a mediatorilor este deliberativă dacă la ea participă cel puțin 50% din numărul total al mediatorilor care, la momentul convocării, au forma de organizare a activității înregistrată.

(6) În cazul în care Adunarea generală a mediatorilor nu este deliberativă, Consiliul Uniunii Mediatorilor o convoacă repetat, în cel mult 15 zile. Adunarea convocată în aceste condiții este deliberativă dacă la ea participă cel puțin 1/3 din numărul total al mediatorilor.

(7) Fiecare mediator deține un singur vot.

(8) Hotărârile Adunării generale a mediatorilor se adoptă cu votul majorității mediatorilor prezenți, cu excepția hotărârilor privind atribuțiile indicate la art. 38 lit. a)–c), care se adoptă cu votul a cel puțin 2/3 din numărul mediatorilor prezenți. Hotărârile privind alegerea și revocarea membrilor Comisiei de licențiere, ai Consiliului Uniunii Mediatorilor, ai Comisiei de disciplină se adoptă prin vot secret.

(9) Procedura privind convocarea, organizarea și desfășurarea ședințelor Adunării generale a mediatorilor se stabilește în Statutul Uniunii Mediatorilor.

(10) Adunarea generală a mediatorilor poate adopta hotărâri doar în raport cu subiectele incluse în ordinea de zi.

(11) Participarea mediatorilor la Adunarea generală a mediatorilor este obligatorie. Absența se anunță în prealabil, printr-o notificare scrisă adresată secretarului general al Uniunii Mediatorilor. Nu se admite participarea prin reprezentant la Adunarea generală a mediatorilor.

(12) Hotărârile Adunării generale a mediatorilor pot fi contestate în instanța de judecată în conformitate cu prevederile Codului administrativ, fără respectarea procedurii prealabile.

(13) În cadrul Adunării generale a mediatorilor, votarea poate fi realizată și prin utilizarea mijloacelor electronice. Modul de organizare și desfășurare a votării și alegerilor în cadrul Uniunii Mediatorilor prin utilizarea mijloacelor electronice se stabilește în Statutul Uniunii Mediatorilor. Exprimarea dreptului de vot prin mijloace electronice se consideră participare la Adunarea generală a mediatorilor.

Articolul 38. Atribuțiile Adunării generale a mediatorilor

Adunarea generală a mediatorilor are următoarele atribuții:

a) aprobă și modifică Statutul Uniunii Mediatorilor;

b) alege și revocă membrii Consiliului Uniunii Mediatorilor, ai Comisiei de etică și ai Comisiei de cenzori;

c) aprobă mărimea și modul de calcul al contribuției obligatorii a mediatorilor;

d) aprobă procedura de verificare a respectării de către mediatori a obligațiilor privind combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;

e) aprobă Codul de etică al mediatorului;

f) aprobă rapoartele anuale ale președintelui Uniunii Mediatorilor și secretarului general al Uniunii Mediatorilor;

g) aprobă planul de activitate și bugetul anual ale Uniunii Mediatorilor;

h) decide cu privire la necesitatea efectuării unui audit intern sau extern;

i) adoptă hotărâri cu privire la procurarea, distribuirea și înstrăinarea patrimoniului Uniunii Mediatorilor;

j) desemnează membri în Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat;

k) alte atribuții stabilite de lege.

Articolul 39. Consiliul Uniunii Mediatorilor

(1) Consiliul Uniunii Mediatorilor este organul executiv al Uniunii Mediatorilor, fiind constituit din 7 mediatori aleși de Adunarea generală a mediatorilor pentru un mandat de 4 ani. Președintele Uniunii Mediatorilor este de drept și președintele Consiliului Uniunii Mediatorilor.

(2) Dacă, în termen de 30 de zile de la data expirării mandatului membrului Consiliului Uniunii Mediatorilor sau de la data încetării mandatului acestuia, Adunarea generală a mediatorilor nu a ales un nou membru al Consiliului Uniunii Mediatorilor, acesta este numit prin ordin al ministrului justiției, fiind selectat din rândul mediatorilor.

(3) Calitatea de membru al Consiliului Uniunii Mediatorilor este incompatibilă cu calitatea de membru al Comisiei de licențiere, al Comisiei de soluționare a contestațiilor, al Comisiei de disciplină, al Comisiei de etică și al Comisiei de cenzori.

(4) Consiliul Uniunii Mediatorilor se convoacă în ședințe ori de cate ori este necesar, dar nu mai rar decât o dată pe trimestru.

(5) Ședințele Consiliului Uniunii Mediatorilor se consideră deliberative dacă la ele participă cel puțin 5 membri. Deciziile Consiliului Uniunii Mediatorilor se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți.

(6) Fiecare membru al Consiliului Uniunii Mediatorilor beneficiază, pentru fiecare ședință la care participă, de o indemnizație echivalentă cu a treia parte din salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul în curs, achitată de Uniunea Mediatorilor.

(7) Consiliul Uniunii Mediatorilor are următoarele atribuții:

a) elaborează și aprobă standarde profesionale și recomandări privind unificarea practicii în domeniul medierii;

b) elaborează și aprobă recomandări cu privire la mărimea onorariilor mediatorilor;

c) asigură îndeplinirea hotărârilor Adunării generale a mediatorilor, aprobă și prezintă rapoartele anuale privind activitatea Uniunii Mediatorilor;

d) elaborează și transmite Ministerului Justiției spre promovare/aprobare proiecte de acte normative și/sau proiecte de acte administrative cu caracter normativ din domeniul medierii;

e) aprobă regulamente interne ale Uniunii Mediatorilor, inclusiv Regulamentul cu privire la controlul calității serviciilor prestate de mediator;

f) organizează cursuri de formare inițială sau continuă a mediatorilor;

g) deleagă mediatori pentru participare la seminare, conferințe și cursuri de instruire;

h) alege președintele Uniunii Mediatorilor dintre membrii săi și îl revocă;

i) emite opinii consultative asupra unor subiecte ce vizează medierea;

j) decide asupra tuturor chestiunilor care nu sunt de competența exclusivă a altor organe ale Uniunii Mediatorilor;

k) angajează secretarul general al Uniunii Mediatorilor;

l) aprobă contractele încheiate de secretarul general care depășesc suma de 50 de mii de lei;

m) alte atribuții stabilite de lege sau de Statutul Uniunii Mediatorilor.

Articolul 40. Președintele Uniunii Mediatorilor

(1) Președintele Uniunii Mediatorilor se alege pe un termen de doi ani și nu poate deține mai mult de două mandate consecutive.

(2) Dacă, în termen de 30 de zile de la data expirării mandatului de președinte al Uniunii Mediatorilor sau de la data încetării mandatului respectiv, din diferite motive, Consiliul Uniunii Mediatorilor nu a ales un nou președinte, acesta este numit prin ordin al ministrului justiției, fiind selectat dintre membrii Consiliului Uniunii Mediatorilor.

(3) Funcția de președinte al Uniunii Mediatorilor este remunerată în mărimea stabilită de Adunarea generală a mediatorilor.

(4) Președintele Uniunii Mediatorilor are următoarele atribuții:

a) conduce și reprezintă Uniunea Mediatorilor în relațiile cu autoritățile publice, cu persoanele fizice și juridice atât la nivel național, cât și internațional;

b) prezidează ședințele Consiliului Uniunii Mediatorilor;

c) semnează actele Consiliului Uniunii Mediatorilor și ale Uniunii Mediatorilor;

d) prezintă Adunării generale a mediatorilor și Ministerului Justiției raportul anual de activitate al Uniunii Mediatorilor;

e) alte atribuții prevăzute de lege și de Statutul Uniunii Mediatorilor.

(5) Dacă funcția de președinte al Uniunii Mediatorilor este vacantă sau dacă președintele este demis ori se află în imposibilitate temporară de a-și exercita atribuțiile pentru o perioadă mai mare de două luni, interimatul funcției este asigurat de către unul dintre membrii Consiliului Uniunii Mediatorilor, ales prin vot secret de către membrii Consiliului Uniunii Mediatorilor.

Articolul 41. Secretarul general al Uniunii Mediatorilor

(1) Activitatea organizatorică, administrativă, economică și financiară a Uniunii Mediatorilor se asigură de către secretarul general al Uniunii Mediatorilor.

(2) Secretarul general al Uniunii Mediatorilor este angajat de către Consiliul Uniunii Mediatorilor, pe bază de concurs, pe un termen de 5 ani.

(3) În funcția de secretar general al Uniunii Mediatorilor poate fi angajată persoana care are studii superioare în management, economie sau drept și o vechime în muncă de cel puțin 3 ani.

(4) Secretarul general al Uniunii Mediatorilor are următoarele atribuții:

a) asigură gestiunea economico-financiară a Uniunii Mediatorilor;

b) încheie acorduri și contracte în numele Uniunii Mediatorilor;

c) gestionează bugetul Uniunii Mediatorilor;

d) organizează elaborarea, fundamentarea și prezentarea spre aprobare Adunării generale a mediatorilor a proiectului de buget anual al Uniunii Mediatorilor;

e) prezintă spre aprobare Adunării generale a mediatorilor raportul anual privind executarea bugetului;

f) ține evidența bunurilor aflate în gestiunea Uniunii Mediatorilor;

g) organizează și participă la ședințele Adunării generale a mediatorilor și ale Consiliului Uniunii Mediatorilor, fără drept de vot;

h) elaborează proiectul agendei și pregătește materialele pentru ședințele Adunării generale a mediatorilor și ale Consiliului Uniunii Mediatorilor, după consultarea celui din urmă;

i) angajează personalul secretariatului și conduce activitatea acestuia;

j) execută deciziile Adunării generale a mediatorilor și ale Consiliului Uniunii Mediatorilor ce se referă la activitatea sa;

k) alte atribuții prevăzute de Statutul Uniunii Mediatorilor.

(5) În exercitarea atribuției prevăzute la alin. (4) lit. a), secretarul general al Uniunii Mediatorilor are obligația de a-l consulta în prealabil pe președintele Uniunii Mediatorilor în ceea ce privește poziția instituțională pe care urmează să o expună și de a respecta considerentele expuse de către președintele Uniunii Mediatorilor.

(6) Pe perioada absenței temporare a secretarului general sau a vacanței funcției de secretar general, atribuțiile acestuia se exercită de către o persoană din cadrul secretariatului Uniunii Mediatorilor, desemnată prin hotărâre a Consiliului Uniunii Mediatorilor.

(7) Funcția de secretar general al Uniunii Mediatorilor este remunerată. Mărimea remunerației este stabilită de Consiliul Uniunii Mediatorilor.

(8) Pe perioada mandatului său, secretarul general al Uniunii Mediatorilor nu are dreptul să exercite prin cumul alte funcții sau activități remunerate, inclusiv cea de mediator, cu excepția funcțiilor didactice, științifice și de creație.

Articolul 42. Comisia de etică

(1) Comisia de etică este un organ independent, instituit în scopul examinării cazurilor de încălcare a Codului de etică al mediatorului și al constatării abaterilor de la etica profesională.

(2) Comisia de etică este formată din 5 membri aleși de către Adunarea generală a mediatorilor. Mandatul membrilor Comisiei de etică este de 4 ani.

(3) Dacă, în termen de 30 de zile de la data expirării mandatului membrului Comisiei de etică sau de la data încetării mandatului acestuia, din diferite motive, nu a fost ales un nou membru al Comisiei de etică, acesta este numit prin ordin al ministrului justiției.

(4) Calitatea de membru al Comisiei de etică este incompatibilă cu calitatea de membru al Comisiei de licențiere, al Comisiei de disciplină, al Comisiei de cenzori și al Consiliului Uniunii Mediatorilor.

(5) Ședințele Comisiei de etică se consideră deliberative dacă la ele participă cel puțin 3 membri. Hotărârile Comisiei de etică se adoptă cu votul a cel puțin 3 membri.

(6) În urma examinării cazurilor de încălcare a Codului de etică al mediatorului, Comisia de etică adoptă o hotărâre motivată privind:

a) constatarea încălcării Codului de etică al mediatorului, cu recomandări de corectare a comportamentului;

b) sesizarea Comisiei de disciplină referitoare la abaterea disciplinară depistată; sau

c) lipsa încălcării Codului de etică al mediatorului.

(7) Hotărârile Comisiei de etică se publică pe site-ul web oficial al Uniunii Mediatorilor în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării.

Articolul 43. Comisia de cenzori

(1) Comisia de cenzori este formată din 3 mediatori cu o vechime în profesie de cel puțin 3 ani, aleși pentru un mandat de doi ani, fără dreptul de a exercita două mandate consecutive. Un membru al Comisiei de cenzori nu poate fi membru al altor comisii din cadrul Uniunii Mediatorilor.

(2) Comisia de cenzori exercită controlul activității economico-financiare a Uniunii Mediatorilor.

(3) Comisia de cenzori efectuează un control ordinar o dată pe an. La necesitate, aceasta poate efectua un control extraordinar la cererea Consiliului Uniunii Mediatorilor, a președintelui Uniunii Mediatorilor sau la solicitarea Adunării generale a mediatorilor.

(4) După efectuarea controlului ordinar sau, după caz, extraordinar, Comisia de cenzori întocmește un raport care reflectă perioada verificată, corelația bugetului cu cheltuielile efectuate, temeinicia cheltuielilor efectuate, concluziile și recomandările Comisiei de cenzori. Raportul se semnează de către toți membrii Comisiei de cenzori. Membrul Comisiei de cenzori poate exprima opinie separată, care se anexează la raport.

(5) Raportul Comisiei de cenzori se aduce la cunoștința Consiliului Uniunii Mediatorilor și se aprobă de către Adunarea generală a mediatorilor.

(6) Organizarea și funcționarea Comisiei de cenzori sunt prevăzute în regulamentul de activitate al acesteia, aprobat de Consiliul Uniunii Mediatorilor.

Capitolul IV
PROCESUL DE MEDIERE

Articolul 44. Recurgerea la mediere

(1) Medierea poate fi inițiată de către oricare dintre părți, din proprie inițiativă, precum și la recomandarea autorităților publice, a instanțelor de judecată, a organului de urmărire penală. Medierea poate fi inițiată la orice etapă de examinare a litigiului.

(2) În cadrul procesului de mediere, o parte sau ambele părți au dreptul de a beneficia de serviciile garantate de stat ale unui mediator în modul prevăzut de Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat.

(3) Părțile trebuie să desfășoare cel puțin o ședință de mediere, până la adresarea în instanța de judecată, pentru următoarele categorii de litigii:

a) civile, indicate la art. 55 alin. (2), cu excepția celor în care autoritatea publică are calitate de reclamant sau pârât;

b) de familie, indicate la art. 56;

c) de muncă, indicate la art. 57.

Articolul 45. Efectul medierii asupra termenelor de prescripție

(1) Inițierea procesului de mediere în condițiile prezentei legi suspendă termenele de prescripție pentru părți pe durata acestuia în condițiile legislației procesuale. Părțile care recurg la mediere în vederea soluționării unui litigiu sunt în drept să inițieze o procedură judiciară sau arbitrală privind respectivul litigiu, ca urmare a împlinirii unor termene de decădere sau de prescripție extinctivă pe durata procesului de mediere.

(2) Prevederile alin. (1) nu aduc atingere dispozițiilor privind termenele de decădere și de prescripție rezultate din tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 46. Motivarea părților pentru recurgerea la mediere

(1) Părțile care recurg la mediere se scutesc de achitarea taxei de stat pentru confirmarea sau învestirea cu formulă executorie a tranzacției de mediere în condițiile art. 52.

(2) În cazul în care, până la depunerea cererii de chemare în judecată, părțile au participat la procesul de mediere, dar procesul de mediere a încetat fără încheierea tranzacției de mediere sau cu soluționarea parțială a litigiului

dintre părți ori în cazul în care procesul de mediere nu a fost inițiat ca urmare a neacceptării de către una dintre părți a invitației de a participa la mediere, la depunerea cererii de chemare în judecată, taxa de stat se reduce cu 25%.

(3) Părțile care recurg la mediere după depunerea cererii de chemare în judecată beneficiază de următoarele facilități:

1) eșalonarea achitării taxei de stat;

2) în cazul finalizării procesului de mediere prin tranzacția asupra tuturor pretențiilor, taxa de stat se restituie în proporție de:

a) 100% – pentru soluționarea prin mediere în instanța de fond;

b) 75% – pentru soluționarea prin mediere în instanța de apel;

c) 50% – pentru soluționarea prin mediere în instanța de recurs;

3) în cazul finalizării procesului de mediere cu soluționarea parțială a unui litigiu privind pretenții patrimoniale, taxa de stat se reduce și se restituie proporțional valorii pretenției soluționate prin mediere.

(4) Părțile beneficiază de facilitățile prevăzute în prezentul articol în modul stabilit de Legea taxei de stat nr. 213/2023 și de Codul de procedură civilă.

Articolul 47. Etapele procesului de mediere

(1) Pentru categoriile de litigii prevăzute la art. 44 alin. (3), procesul de mediere se inițiază până la adresarea în instanța de judecată. Dacă în urma medierii nu a fost încheiată o tranzacție de mediere sau dacă litigiul a fost soluționat parțial, părțile se pot adresa în instanța de judecată făcând dovada desfășurării a cel puțin unei ședințe de mediere, sub sancțiunea restituirii cererii de chemare în judecată în conformitate cu art. 170 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă nr. 225/2003. Sancțiunea restituirii cererii de chemare în judecată nu se aplică în situațiile prevăzute la alin. (10).

(2) Procesul de mediere începe la data semnării contractului de mediere. Dacă partea nu a acceptat notificarea mediatorului privind prezentarea la prima ședință de mediere sau a refuzat participarea la mediere, procesul de mediere se consideră neînceput.

(3) Contractul de mediere se încheie în formă scrisă. Acesta trebuie să corespundă cerințelor minime stabilite de Uniunea Mediatorilor și să nu conțină clauze contrare legii sau ordinii publice.

(4) Începerea unui proces de mediere în condițiile prezentei legi sau, după caz, dispunerea de către instanța de judecată a efectuării unei ședințe de mediere constituie temei pentru suspendarea procesului de judecată pentru perioada cuprinsă între data semnării contractului de mediere și cea a soluționării sau, după caz, a constatării imposibilității de a soluționa litigiul prin mediere.

(5) Părțile pot desemna prin acord comun unul sau mai mulți mediatori sau pot solicita unei organizații de mediere desemnarea unui mediator, conform regulilor aprobate de organizația respectivă. În cadrul procesului judiciar, instanța propune părților să participe la o ședință de mediere cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere.

(6) Părțile se pot prezenta la mediator fie individual, fie împreună. În cazul în care se prezintă doar una dintre părți, mediatorul, la cererea acesteia, adresează celeilalte părți notificarea scrisă în vederea informării și acceptării medierii, stabilind un termen de 15 zile de la data recepționării notificării, dacă în convenția de mediere nu este prevăzut un alt termen. În litigiile cu element de extraneitate se stabilește un termen de 30 de zile de la data recepționării notificării. Notificarea se transmite prin orice mijloace care asigură confirmarea primirii acesteia. Partea solicitantă prezintă mediatorului datele de contact ale celeilalte părți pe care le deține.

(7) Părțile sunt în drept să determine prin acord comun toate aspectele ce țin de inițierea, derularea și finalizarea procesului de mediere.

(8) Până la încheierea contractului de mediere, mediatorul este obligat să informeze părțile privind scopul medierii, procedura, drepturile și obligațiile mediatorului și ale părților, consecințele procesului de mediere, efectele semnării unei tranzacții de mediere, precum și privind consecințele nerespectării prevederilor tranzacției de mediere semnate.

(9) Contractele de mediere învestite cu formulă executorie obțin caracter executoriu la data la care creanța devine exigibilă și oferă dreptul la executare silită extrajudiciară fără adresarea unei cereri în instanța de judecată sau către notar, dacă părțile au convenit asupra acestui lucru, în mod expres, în contract. Nu se învestesc cu formulă executorie contractele de mediere contrare legii.

(10) Medierea nu se consideră inițiată dacă, după întreprinderea tuturor măsurilor de notificare, inclusiv cu implicarea părții, mediatorul este în imposibilitatea de a desfășura ședința în condițiile alin. (1). În acest caz, prevederile alin. (1) referitoare la restituirea cererii de chemare în judecată nu se aplică dacă partea vizată prezintă actul eliberat de mediator cu privire la imposibilitatea desfășurării ședinței de mediere.

(11) Dacă după punerea pe rol a cererii de chemare în judecată s-a prezentat partea care nu a participat la ședința de mediere, instanța dispune participarea părților la o ședință de mediere și schimbă termenul de judecată, cu excepția cazului în care partea respectivă refuză expres participarea la ședința de mediere. Dacă partea respectivă nu se prezintă în mod repetat la ședința de mediere, atunci instanța îi aplică o amendă dintre cele prevăzute la art. 12 alin. (2) lit. f) și continuă examinarea cauzei.

Articolul 48. Notificarea

(1) Mediatorul informează partea sau, după caz, părțile privind data, ora și locul desfășurării ședinței de mediere, prin orice mijloc de comunicare ce asigură transmiterea și confirmarea primirii informației.

(2) Pentru toate litigiile, inclusiv pentru cele în care părțile, potrivit legii, trebuie să desfășoare cel puțin o ședință de mediere până la adresarea în instanța de judecată, mediatorul întreprinde măsurile disponibile în vederea identificării locului de aflare a părții, pentru notificarea acesteia cu privire la desfășurarea ședinței de mediere solicitate de parte.

Articolul 49. Desfășurarea medierii

(1) Medierea se întemeiază pe cooperarea părților, mediatorul utilizând metode și tehnici specifice, bazate pe comunicare și negociere.

(2) Medierea litigiului are loc într-un termen care nu trebuie să depășească 3 luni de la data încheierii contractului de mediere. Până la expirarea termenului respectiv, părțile pot solicita de comun acord prelungirea acestuia.

(3) În cazul în care litigiul este trimis spre mediere în cadrul unui proces judiciar sau în cadrul urmăririi penale, termenul de mediere poate fi prelungit doar cu acordul instanței de judecată sau, după caz, al procurorului.

(4) În procesul de mediere, mediatorul este în drept să se informeze în privința fondului cauzei.

(5) Părțile decid, de comun acord și cu asistența mediatorului, asupra regulilor și duratei procesului de mediere. Dacă părțile nu au ajuns la o înțelegere privind regulile de desfășurare a procesului de mediere, mediatorul este în drept să desfășoare procesul de mediere în maniera pe care acesta o consideră potrivită, luând în considerare circumstanțele litigiului, doleanțele părților și necesitatea desfășurării procedurii într-un termen rezonabil.

(6) Părțile sunt în drept să renunțe în orice moment la mediere.

(7) Părțile participă personal la procesul de mediere. În cazul în care una dintre părți este persoană juridică, aceasta participă la proces prin intermediul unui reprezentant împuternicit conform legii.

(8) Pe parcursul procesului de mediere, părțile pot fi asistate de avocați, traducători și/sau interpreți, precum și de specialiști în domeniul respectiv. Cu consimțământul părților, la procesul de mediere pot participa și alte persoane.

(9) Pe durata desfășurării procesului de mediere, mediatorul se poate întruni în ședințe comune cu ambele părți sau în ședințe separate cu fiecare parte.

(10) Modul de desfășurare a ședințelor se negociază de către părți și mediator. Ședințele de mediere pot fi desfășurate inclusiv online.

(11) Înregistrarea audio sau video a ședințelor de mediere se efectuează cu acordul tuturor părților și al mediatorului.

Articolul 50. Soluționarea litigiului

(1) Părțile convin, de comun acord, asupra opțiunilor de soluționare a litigiului. Mediatorul nu poate decide asupra acestor opțiuni, dar, la cererea părților, poate înainta propuneri asupra posibilităților de soluționare a litigiului.

(2) Litigiile soluționate prin mediere se finalizează cu încheierea tranzacției de mediere. Părțile pot solicita, prin consens, acordarea unui termen, până la semnarea tranzacției de mediere, pentru a consulta opinia unor experți, astfel încât să își poată exprima consimțământul liber și în cunoștință de cauză.

(3) Părțile pot formula în scris condițiile de soluționare a litigiului.

Articolul 51. Valabilitatea tranzacției de mediere

(1) Tranzacția de mediere se încheie în formă scrisă și trebuie să corespundă condițiilor de valabilitate prevăzute de prezenta lege și de alte acte normative.

(2) Nu se admite includerea în tranzacția de mediere a unor clauze care:

a) se referă la drepturi și obligații de care părțile nu pot dispune liber prin tranzacție de mediere;

b) încalcă legislația, ordinea publică și bunele moravuri;

c) sunt în mod vădit inechitabile;

d) prejudiciază interesul superior al copilului;

e) încalcă drepturile unor terțe persoane neantrenate în procesul de mediere.

Articolul 52. Executarea tranzacției de mediere

(1) Tranzacția de mediere este obligatorie pentru părți și se execută benevol în termen de 20 de zile de la data semnării acesteia, dacă părțile nu au convenit altfel.

(2) Părțile, de comun acord, pot învesti tranzacția de mediere cu formulă executorie la un notar ales prin consens.

(3) Tranzacția de mediere, cu excepția celei încheiate pentru soluționarea unui conflict ce se referă la dreptul translativ de proprietate asupra unui bun imobil, se învestește cu formulă executorie dacă fiecare parte a litigiului este reprezentată de avocat în procesul de mediere și dacă tranzacția de mediere este semnată de mediator, de fiecare parte și de avocatul fiecărei părți. Persoanele juridice pot fi reprezentate de un angajat jurist, în baza procurii.

(4) Dacă tranzacția de mediere încheiată în cadrul unui proces de mediere care a avut loc în afara unui proces civil nu este executată benevol și nu este învestită cu formulă executorie, aceasta poate fi confirmată de către instanța de judecată în scopul executării silite, în condițiile Codului de procedură civilă.

(5) Dacă tranzacția de mediere încheiată în cadrul unui proces de mediere care a avut loc în cadrul unui proces judiciar nu este executată benevol, în scopul executării silite, la solicitarea părții interesate, aceasta poate fi confirmată de către instanța de judecată în condițiile Codului de procedură civilă.

(6) Dacă tranzacția de mediere încheiată în cadrul unui proces arbitral nu este executată benevol, în scopul executării silite, la solicitarea părții interesate, aceasta se confirmă prin hotărâre arbitrală în condițiile legii.

(7) Tranzacția de mediere nu poate fi învestită cu formulă executorie dacă:

a) conținutul acesteia este contrar legislației naționale;

b) conținutul tranzacției cu element de extraneitate este contrar legislației statului respectiv;

c) legislația națională sau internațională privind tranzacțiile cu element de extraneitate nu prevede posibilitatea învestirii acesteia cu formulă executorie.

Articolul 53. Suspendarea, reluarea și încetarea procesului de mediere

(1) Procesul de mediere se suspendă de drept în cazul:

a) suspendării activității mediatorului;

b) retragerii licenței pentru desfășurarea activității de mediator;

c) decesului mediatorului.

(2) Procesul de mediere încetează în cazul:

a) semnării de către părți a tranzacției de mediere;

b) constatării de către mediator a imposibilității părților de a încheia tranzacția de mediere;

c) renunțării uneia sau ambelor părți la mediere;

d) expirării termenului stabilit pentru procesul de mediere, dacă părțile nu au solicitat prelungirea acestuia;

e) abținerii mediatorului de la medierea litigiului în condițiile art. 11 alin. (1);

f) renunțării mediatorului la continuarea procesului de mediere în condițiile art. 56 alin. (4);

g) decesului părții persoană fizică sau lichidării părții persoană juridică.

(3) Încetarea medierii în temeiul alin. (2) se consemnează într-un proces-verbal, întocmit conform modelului aprobat de Uniunea Mediatorilor, care se semnează de către mediator, se înmânează părților și, după caz, se prezintă instanței de judecată, arbitrajului, organului de urmărire penală sau agentului constatator. În procesul-verbal nu se include informația referitoare la conținutul sesiunilor de mediere, opinia mediatorului privind comportamentul părților și nici orice altă informație a cărei divulgare contravine principiului confidențialității.

(4) În cazurile prevăzute la alin. (1), dosarul de mediere se repartizează de către Uniunea Mediatorilor unui alt mediator, identificat de părți sau, după caz, de Uniune, pentru reluarea procesului de mediere.

(5) Mediatorul este obligat să asigure păstrarea procesului-verbal și a materialelor aferente procesului de mediere timp de cel puțin 4 ani de la data expirării termenului de executare integrală a tranzacției de mediere, conform unor reguli aprobate de Uniunea Mediatorilor.

(6) Reluarea procesului de mediere cu atragerea aceluiași sau a unui alt mediator se efectuează în condițiile art. 44, 47–50.

Capitolul V
PROCESUL DE MEDIERE ÎN DOMENII SPECIFICE
Secțiunea 1
Medierea în litigii civile, de familie și de muncă

Articolul 54. Convenția de mediere

(1) Convenția de mediere se încheie în formă scrisă, înainte sau după apariția litigiului, în una dintre următoarele forme:

a) clauză de mediere inserată în contract;

b) acord de mediere.

(2) Validitatea clauzei contractuale prin care părțile consimt să supună medierii litigiile legate de valabilitatea, încheierea, interpretarea, executarea sau încetarea contractului este independentă de validitatea contractului care conține clauza. Referința dintr-un contract la un alt înscris

încheiat de aceleași părți, ce conține o clauză de mediere, are valoare de convenție de mediere scrisă dacă referința este suficientă pentru ca clauza să facă parte din contract.

(3) În cazul în care părțile în proces au încheiat o convenție de mediere și una dintre ele o invocă în instanța de judecată, aceasta din urmă își verifică competența. Instanța reține spre soluționare cauza dacă:

a) pârâtul și-a formulat apărarea în fond, fără nicio rezervă întemeiată pe convenția de mediere;

b) convenția de mediere este lovită de nulitate, și-a pierdut valabilitatea ori este nesusceptibilă de executare;

c) procesul de mediere nu poate avea loc din cauze vădit imputabile pârâtului.

(4) Partea pierde dreptul de a invoca convenția de mediere în instanța de judecată dacă:

a) nu a acceptat notificarea celeilalte părți sau a mediatorului privind participarea la mediere;

b) a refuzat anterior participarea la mediere.

Articolul 55. Medierea în litigiile civile

(1) Medierea în litigiile civile poate avea loc în cadrul sau în afara procesului judiciar sau arbitral. Pot fi supuse medierii litigiile civile cu privire la drepturile și obligațiile care sunt sau pot fi supuse examinării în instanța de judecată sau în arbitraj și de care părțile pot dispune liber prin tranzacție de mediere, în condițiile legii.

(2) Părțile se pot adresa în instanța de judecată doar după participarea la cel puțin o ședință de mediere, în condițiile art. 44 alin. (3) lit. a), în vederea soluționării următoarelor tipuri de litigii, a căror valoare nu depășește 50 de salarii medii lunare pe economie, stabilită prin hotărâre de Guvern pentru anul în curs, fără a se lua în considerare dobânzile, penalitățile, cheltuielile de judecată:

a) încasare a datoriilor;

b) reparare a prejudiciilor, inclusiv a celor cauzate prin contravenții și infracțiuni;

c) partajare a proprietății;

d) răspândire de informații false și defăimătoare;

e) executare a contractelor de împrumut, de donație, de arendă, de locațiune, bancare, de leasing și de asigurare;

f) procedură de insolvabilitate.

(3) Prevederile alin. (2) lit. a) și e) nu se aplică litigiilor în care partea ce intenționează să inițieze un proces de încasare a datoriilor în instanța de judecată este:

a) instituție bancară;

b) furnizor/prestator/operator de servicii comunale;

c) furnizor/prestator/operator de servicii necomunale de furnizare a energiei electrice, a gazelor naturale și de comunicații electronice.

Articolul 56. Medierea în litigiile de familie

(1) Părțile se pot adresa în instanța de judecată doar după participarea la cel puțin o ședință de mediere, în condițiile art. 44 alin. (3) lit. b), în vederea soluționării litigiilor aferente cazurilor de conflict între soți, foști soți, alți membri de familie sau dintre concubini, privind exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești, stabilirea domiciliului copiilor, întreținerea copiilor și a altor membri de familie, inclusiv inapți de muncă, precum și oricăror alte neînțelegeri dintre aceștia, cu excepția litigiilor aferente cazurilor de desfacere a căsătoriei. Litigiile aferente cazurilor de violență în familie nu pot fi soluționate prin mediere.

(2) Clauza de mediere poate fi inclusă într-un contract matrimonial.

(3) În litigiile de familie care vizează interesele copilului, părțile prezintă avizul autorității tutelare.

(4) Dacă în procesul de mediere a unui litigiu de familie apar circumstanțe care creează sau ar putea crea un pericol pentru creșterea și dezvoltarea normală a copilului sau care lezează interesele lui legale, mediatorul este obligat să informeze în acest sens autoritatea tutelară, fiind, totodată, în drept să renunțe la continuarea procesului de mediere.

(5) Tranzacția de mediere cu privire la soluționarea litigiului de familie care vizează creșterea și dezvoltarea normală sau interesul superior al copilului se depune de către părți la autoritatea tutelară competentă, pentru informare.

(6) Litigiile care vizează înapoierea copilului în statul reședinței sale obișnuite sau exercitarea dreptului de vizitare a copilului pot fi soluționate în cadrul unui proces de mediere, cu consimțământul și în numele părților, în conformitate cu prevederile Legii nr. 292/2024 privind protecția specială a copiilor împotriva deplasării în străinătate sau reținerii ilicite.

Articolul 57. Medierea în litigiile de muncă

Părțile se pot adresa în instanța de judecată doar după participarea la cel puțin o ședință de mediere, în condițiile art. 44 alin. (3) lit. c), în vederea soluționării:

a) litigiilor individuale de muncă ce țin de restabilirea la locul de muncă, garanțiile salariale și despăgubirile rezultate din absența forțată de la muncă, neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de către una dintre părțile contractului individual de muncă;

b) litigiilor individuale de muncă privind încheierea, executarea, modificarea, suspendarea, încetarea și anularea contractului individual de muncă;

c) conflictelor colective de muncă, în cazul în care părțile conflictului nu au ajuns la o înțelegere sau nu sunt de acord cu decizia comisiei de conciliere.

Articolul 58. Medierea în litigiile cu element de extraneitate

(1) Litigiul conține un element de extraneitate dacă cel puțin una dintre părți își are sediul sau, după caz, domiciliul într-un alt stat decât cel al oricărei alte părți la data la care:

a) părțile decid să recurgă la mediere după apariția litigiului;

b) medierea este dispusă de instanță sau de organul de urmărire penală;

c) există o obligație de a recurge la mediere, prevăzută de legislația națională.

(2) Un litigiu civil conține, în egală măsură, un element de extraneitate dacă, la data survenirii situațiilor prevăzute la alin. (1), părțile își au domiciliul sau sediul în Republica Moldova, dar:

a) procedurile judiciare pentru soluționarea litigiului urmează a fi inițiate într-un alt stat;

b) obiectul litigiului se referă la obligații ce urmează a fi executate într-un alt stat sau bunurile care constituie obiectul litigiului se află pe teritoriul unui alt stat;

c) locul desfășurării activității de bază a uneia dintre părți se află într-un alt stat.

(3) În sensul aplicării alin. (1) și (2), domiciliul sau, după caz, sediul se determină în conformitate cu art. 38 și 183 din Codul civil nr. 1107/2002.

(4) Tranzacțiile de mediere încheiate în litigiile civile și comerciale se confirmă de către arbitraj dacă examinarea litigiului soluționat prin tranzacție de mediere este de competența arbitrajului internațional, conform clauzei arbitrale din contract sau conform acordului dintre părți. Aceste reguli se aplică în mod corespunzător atât litigiilor aflate pe rol, cât și procedurii de confirmare a tranzacțiilor de mediere încheiate nemijlocit de către părți, pentru a se preveni un proces care poate să înceapă sau care se desfășoară conform regulilor de procedură arbitrală.

Secțiunea a 2-a

Medierea în cauzele penale și contravenționale

Articolul 59. Generalități privind medierea în cauzele penale și contravenționale

(1) Procesul de mediere în cauzele penale și contravenționale este reglementat de Codul penal, Codul

de procedură penală, Codul contravențional, Legea nr. 198/2007 privind asistența juridică garantată de stat, precum și de prezenta lege.

(2) Medierea în cauzele penale și contravenționale se desfășoară astfel încât fiecărei părți să-i fie garantat dreptul la asistență juridică și, dacă este cazul, la serviciile unui interpret. Procesul-verbal, întocmit potrivit prezentei legi, prin care încetează procesul de mediere, trebuie să conțină informații privind faptul dacă părțile au beneficiat de asistența unui avocat/apărător și de serviciile unui interpret ori, după caz, privind faptul dacă au renunțat expres la acestea.

(3) Participarea la mediere este personală și produce efecte numai asupra persoanei care a participat la mediere.

(4) Părți în procesul de mediere a aspectelor ce țin de latura penală sunt victima sau partea vătămată și făptuitorul. Părți în procesul de mediere a aspectelor ce țin de latura civilă sunt partea civilă și făptuitorul sau, după caz, partea civilmente responsabilă, aceste reguli fiind aplicabile și procesului contravențional.

(5) Dacă una dintre părțile procesului de mediere în cauzele penale și contravenționale este persoană minoră, este obligatorie participarea reprezentantului legal, a pedagogului și/sau psihologului acesteia. În cazul în care una dintre părți este o persoană incapabilă, medierea se desfășoară ținându-se cont de prevederile art. 77 și art. 276 alin. (6) din Codul de procedură penală nr. 122/2003.

(6) Procesul de mediere nu poate substitui procesul penal sau contravențional.

(7) Participarea la mediere nu poate servi drept dovadă a recunoașterii vinovăției.

(8) La medierea dintre partea civilă și făptuitor sau, după caz, partea civilmente responsabilă se aplică corespunzător prevederile prezentei legi referitoare la medierea litigiilor civile.

(9) Mediatorul poate desfășura ședințe comune cu victima doar dacă aceasta a consimțit expres, în scris, asupra acestui fapt.

Articolul 60. Informația oferită mediatorului în cauzele penale și contravenționale

(1) Mediatorul este în drept să solicite de la agentul constatator, organul de urmărire penală, procuror sau instanța de judecată toate actele și informațiile relevante pentru procesul de mediere, conform Codului de procedură penală sau, după caz, Codului contravențional.

(2) Mediatorul poartă răspundere, în condițiile legii, pentru divulgarea informației puse la dispoziția lui la etapa de urmărire penală sau de judecare a cauzei penale ori a cauzei contravenționale.

Articolul 61. Tranzacția de mediere în cauzele penale și contravenționale

(1) În cazul încetării procesului de mediere, mediatorul prezintă agentului constatator, organului de urmărire penală, procurorului sau instanței de judecată actul de încetare a medierii, în termen de 3 zile de la data încetării medierii.

(2) Tranzacția de mediere se întocmește în condițiile Codului de procedură penală sau ale Codului contravențional și se anexează la procesul-verbal întocmit de mediator.

(3) Nesemnarea tranzacției de mediere în cauzele penale sau contravenționale nu poate prejudicia situația părților.

Capitolul VI
DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 62. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor:

a) art. 44 alin. (3) lit. b) și c), referitoare la prima ședință de mediere ce trebuie desfășurată în litigiile de familie și de muncă, care intră în vigoare la expirarea a 12 luni de la data publicării prezentei legi;

b) art. 44 alin. (3) lit. a), referitoare la prima ședință de mediere ce trebuie desfășurată în litigiile civile, care intră în vigoare la expirarea a 24 de luni de la data publicării prezentei legi, cu excepția litigiilor de insolvabilitate.

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 137/2015 cu privire la mediere (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr. 224–233, art. 445), cu modificările ulterioare, se abrogă.

(3) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege.

(4) Ministerul Justiției:

a) în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va aproba actele necesare executării acesteia;

b) în termen de o lună de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va convoca Adunarea generală a mediatorilor. În cazul în care prima Adunare generală a mediatorilor nu va fi deliberativă, următoarea adunare se va considera deliberativă dacă la aceasta vor participa cel puțin 1/5 dintre mediatorii care au forma de organizare a activității înregistrată.

(5) Consiliul Uniunii Mediatorilor, în termen de 3 luni de la data instituirii sale, va elabora și va aproba actele necesare implementării prezentei legi.

Articolul 63. Dispoziții tranzitorii

(1) Atestatele de mediator eliberate până la data intrării în vigoare a prezentei legi sunt echivalente cu licențele pentru desfășurarea activității de mediator.

(2) Mediatorii care, până la data intrării în vigoare a prezentei legi, nu și-au înregistrat forma de organizare a activității și al căror atestat de mediator este mai vechi de doi ani pot solicita înregistrarea formei de organizare a activității în condițiile prezentei legi doar după efectuarea cursurilor de formare inițială, cu prezentarea actului confirmativ și a certificatului de cazier judiciar detaliat.

(3) Mandatele membrilor Consiliului de mediere aflați în exercițiu la data intrării în vigoare a prezentei legi se prelungesc de drept până la constituirea Consiliului Uniunii Mediatorilor.

(4) Actele normative subsecvente adoptate/emise în baza Legii nr. 137/2015 cu privire la mediere se vor aplica până la modificarea sau abrogarea acestora, în măsura în care nu contravin prezentei legi.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Igor GROSU

Nr. 9. Chișinău, 12 februarie 2026.

90 DECRET
privind promulgarea Legii pentru modificarea Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură

În temeiul art. 93 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova,

Președintele Republicii Moldova d e c r e t e a z ă:

Articol unic. - Se promulgă Legea nr. 10 din 12 februarie 2026 pentru modificarea Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA **Maia SANDU**

Nr. 556-X. Chișinău, 5 martie 2026.

91 LEGE
pentru modificarea Legii nr. 1260/2002 cu privire la avocatură

UE

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege:

– transpune parțial Directiva 98/5/CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 16 februarie 1998 de facilitare a exercitării cu caracter permanent a profesiei de avocat într-un stat membru, altul decât cel în care s-a obținut calificarea, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 77 din 14 martie 1998, CELEX: 31998L0005, astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 2013/25/UE a Consiliului din 13 mai 2013;

– transpune Directiva Consiliului 77/249/CEE din 22 martie 1977 de facilitare a exercitării efective a libertății de a presta servicii de către avocați, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 78 din 26 martie 1977, CELEX: 31977L0249, astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 2013/25/UE a Consiliului din 13 mai 2013.

Art. I. – Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 159, art. 582), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Se completează cu clauza de armonizare cu următorul cuprins:

„Prezenta lege:

– transpune parțial Directiva 98/5/CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 16 februarie 1998 de facilitare a exercitării cu caracter permanent a profesiei de avocat într-un stat membru, altul decât cel în care s-a obținut calificarea, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 77 din 14 martie 1998, CELEX: 31998L0005, astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 2013/25/UE a Consiliului din 13 mai 2013;

– transpune Directiva Consiliului 77/249/CEE din 22 martie 1977 de facilitare a exercitării efective a libertății de a presta servicii de către avocați, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 78 din 26 martie 1977, CELEX: 31977L0249, astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 2013/25/UE a Consiliului din 13 mai 2013.”

2. Denumirea articolului 1 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 1.** Profesia de avocat”.

3. Legea se completează cu articolul 1[1] cu următorul cuprins:

„**Articolul 1[1].** Noțiuni

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

1. *autoritate competentă* – organ de autoadministrare al avocaților dintr-un stat membru sau o altă entitate responsabilă de înregistrarea avocaților în statul membru de origine;

2. *grup profesional* – orice entitate, cu sau fără personalitate juridică, organizată potrivit legislației unui stat membru, în cadrul căreia avocații își exercită activitățile profesionale împreună, sub un nume comun;

3. *stat membru* – un stat membru al Uniunii Europene, al Spațiului Economic European sau Confederația Elvețiană;

4. *stat membru de origine* – statul membru în care un avocat a obținut dreptul de a utiliza unul dintre titlurile profesionale corespunzătoare înainte de a-și exercita profesia de avocat în Republica Moldova;

5. *titlu profesional din statul membru de origine* – titlu profesional corespunzător, folosit în unul dintre statele membre pe teritoriul căruia avocatul a obținut dreptul de a folosi acest titlu înainte de a-și exercita profesia de avocat în Republica Moldova;

6. *titlu profesional din Republica Moldova* – titlu profesional confirmat prin licența pentru exercitarea profesiei de avocat, inclus în Registrul licențelor și în Registrul cabinetelor avocaților și birourilor asociate de avocați din Republica Moldova.”

4. Articolul 2 se completează cu litera f) cu următorul cuprins:

„f) stabilirea modului de exercitare a profesiei de avocat de către avocații din alte state, inclusiv din statele membre ale Uniunii Europene, ale Spațiului Economic European sau din Confederația Elvețiană (denumite în continuare și *state membre*).”

5. Articolul 6 se completează cu alineatul (6) cu următorul cuprins:

„(6) Avocații care și-au obținut titlul profesional în unul dintre statele membre ale Uniunii Europene, ale Spațiului Economic European sau în Confederația Elvețiană pot exercita profesia de avocat pe teritoriul Republicii Moldova în modul stabilit la capitolul XI.”

6. La articolul 10 alineatul (1), după cuvintele „cetățenia Republicii Moldova” se introduc cuvintele „sau cetățenia unui stat al Uniunii Europene, al Spațiului Economic European sau a Confederației Elvețiene”.

7. La articolul 24 alineatul (2) litera c), cuvintele „hotărîrii privind susținerea examenului de calificare” se substituie cu cuvintele „hotărârii privind admiterea în profesia de avocat”.

8. Denumirea capitolului XI va avea următorul cuprins:

„Capitolul XI
EXERCITAREA PROFESIEI DE AVOCAT DE CĂTRE AVOCAȚII DIN STATELE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE, ALE SPAȚIULUI ECONOMIC EUROPEAN SAU DIN CONFEDERAȚIA ELVEȚIANĂ”.

9. Articolul 66 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 66.** Domeniul de aplicare și aspecte generale

(1) Dispozițiile prezentului capitol se aplică avocaților care au obținut calificarea profesională în unul dintre statele membre ale Uniunii Europene, ale Spațiului Economic European sau în Confederația Elvețiană, dispun de titlul profesional din statul membru de origine și își exercită profesia de avocat pe teritoriul Republicii Moldova:

a) cu caracter permanent, sub titlul profesional din statul membru de origine, fără integrare în profesia de avocat din Republica Moldova;

b) cu caracter permanent, sub titlul de „avocat”, după integrarea în profesia de avocat din Republica Moldova;

c) cu caracter ocazional, sub titlul profesional din statul membru de origine, sub forma de prestări de servicii.

(2) Avocații din statele membre ale Uniunii Europene, ale Spațiului Economic European sau din Confederația Elvețiană care își desfășoară activitatea în Republica Moldova pot fi admiși în profesia de avocat și pot obține dreptul de a practica sub titlul profesional din Republica Moldova în condițiile prevăzute la art. 66^6–66^8.

(3) În exercitarea atribuțiilor ce le revin în temeiul prezentului capitol, organele de autoadministrare ale avocaților asigură confidențialitatea informațiilor care le-au devenit cunoscute cu privire la avocații din statele membre care își desfășoară activitatea în Republica Moldova sub titlul profesional din statul membru de origine.

(4) Deciziile organelor de autoadministrare ale avocaților privind refuzul înregistrării unui avocat, privind anularea înregistrării acestuia, privind refuzul admiterii în profesia de avocat în condițiile prezentului capitol sau privind aplicarea sancțiunilor disciplinare în privința unui avocat pot fi contestate printr-o acțiune în instanța de contencios administrativ în conformitate cu prevederile Codului administrativ al Republicii Moldova, fără respectarea procedurii prealabile.”

10. Capitolul XI se completează cu articolele 66^1–66^9 cu următorul cuprins:

„**Articolul 66^1.** Înregistrarea avocatului

(1) Un avocat dintr-un stat membru care dorește să își exercite profesia de avocat în Republica Moldova cu caracter permanent, sub titlul profesional din statul membru de origine, este obligat să se înregistreze în registrul ținut de Uniunea Avocaților, conform art. 6 alin. (2) și (5).

(2) Pentru înregistrarea în registrul menționat la alin. (1), un avocat dintr-un stat membru trebuie să prezinte Uniunii Avocaților:

a) actul care atestă înregistrarea sa ca avocat la autoritatea competentă din statul membru de origine, al cărui termen nu poate fi mai mic de 3 luni de la data eliberării acestuia;

b) actul care atestă apartenența sa la un grup profesional sau o altă formă de exercitare a profesiei în statul membru de origine;

c) contractul de colaborare privind desfășurarea activității profesionale în cadrul unui cabinet de avocat sau al unui birou asociat de avocați din Republica Moldova;

d) orice altă informație relevantă despre activitatea sa.

(3) Uniunea Avocaților înregistrează avocatul dintr-un stat membru în registru conform alin. (2), după verificarea actelor depuse. Deciziile Uniunii Avocaților privind refuzul sau privind anularea înregistrării sunt motivate.

(4) Uniunea Avocaților informează autoritatea competentă din statul membru de origine al avocatului cu privire la înregistrarea acestuia.

(5) Uniunea Avocaților transmite Ministerului Justiției lista actualizată a avocaților înregistrați. Condițiile și modul de înregistrare a avocaților în registrul ținut de Uniunea Avocaților sunt stabilite de Consiliul Uniunii Avocaților.

Articolul 66^2. Identificarea avocatului

(1) Un avocat dintr-un stat membru care își desfășoară activitatea în Republica Moldova cu caracter permanent, sub titlul profesional din statul membru de origine este obligat să exercite profesia de avocat sub acest titlu, care se indică în limba oficială sau în una dintre limbile oficiale ale statului membru de origine, într-un mod inteligibil și astfel încât să fie evitată confuzia cu titlul profesional din Republica Moldova.

(2) În titlul prevăzut la alin. (1) se indică, alături de forma de exercitare a profesiei în Republica Moldova, și forma juridică a grupului profesional din statul membru de origine al avocatului.

(3) Uniunea Avocaților poate solicita unui avocat dintr-un stat membru care activează sub titlul profesional obținut în statul membru de origine să indice grupul profesional din care face parte în statul membru de origine sau autoritatea judiciară în cadrul căreia este admis să își exercite profesia, potrivit legii din statul membru de origine.

(4) Un avocat dintr-un stat membru care a fost admis în profesia de avocat în Republica Moldova în condițiile art. 66^6–66^8 are dreptul să folosească titlul profesional din statul membru de origine, exprimat în limba oficială sau în una dintre limbile oficiale ale statului membru de origine, alături de titlul profesional din Republica Moldova.

Articolul 66^3. Formele de organizare a activității profesionale

(1) Un avocat dintr-un stat membru înregistrat în registrul ținut de Uniunea Avocaților poate colabora cu un cabinet de avocat din Republica Moldova sau cu o formă asociată de organizare a activității de avocat din Republica Moldova în baza unui acord de colaborare.

(2) Un avocat dintr-un stat membru înregistrat în registrul ținut de Uniunea Avocaților și care nu a obținut titlul profesional din Republica Moldova nu poate fi fondator al unui cabinet de avocat în Republica Moldova.

(3) Unul sau mai mulți avocați din unul sau mai multe state membre de origine, înregistrați în registrul ținut de Uniunea Avocaților, se pot asocia și pot exercita profesia de avocat în cadrul unei forme asociate de organizare a activității de avocat din Republica Moldova, în care activează cel puțin doi avocați din Republica Moldova.

Articolul 66^4. Limitele de competență

(1) Un avocat dintr-un stat membru care profesează în Republica Moldova cu caracter permanent, sub titlul profesional din statul membru de origine, poate exercita aceleași activități profesionale ca și avocatul care activează sub titlul profesional din Republica Moldova și poate, în special, să acorde consultanță juridică cu privire la dreptul statului membru de origine, dreptul Uniunii Europene, dreptul internațional și dreptul Republicii Moldova, cu respectarea normelor de procedură aplicabile în fața instanțelor de judecată și a autorităților din Republica Moldova.

(2) Un avocat dintr-un stat membru care profesează în Republica Moldova cu caracter permanent, sub titlul profesional din statul membru de origine, nu poate exercita pe teritoriul Republicii Moldova activitățile profesionale care, prin lege, sunt atribuite altor profesii conexe justiției, indiferent dacă dispune sau nu de aceste competențe în statul membru de origine.

(3) Un avocat dintr-un stat membru care profesează în Republica Moldova cu caracter permanent, sub titlul profesional din statul membru de origine, poate acorda genurile de asistență juridică calificată prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. c), e) și f) doar în colaborare cu un avocat din Republica Moldova.

(4) Un avocat dintr-un stat membru care profesează în Republica Moldova cu caracter permanent, sub titlul profesional din statul membru de origine, se supune acelorași obligații de asigurare de răspundere civilă profesională ca și avocații din Republica Moldova.

Articolul 66^5. Norme profesionale și proceduri disciplinare

(1) Un avocat dintr-un stat membru care profesează în Republica Moldova cu caracter permanent se supune acelorași reguli de conduită profesională prevăzute de prezenta lege, de statutul profesiei și de Codul deontologic al avocatului din Republica Moldova ca și avocații care activează sub titlul profesional din Republica Moldova,

indiferent de normele profesionale și deontologice care i se aplică în statul membru de origine.

(2) Un avocat dintr-un stat membru care profesează în Republica Moldova cu caracter permanent răspunde disciplinar pentru nerespectarea regulilor de conduită profesională, potrivit prevederilor capitolului IX. În cazul neîndeplinirii obligațiilor prevăzute de lege, se aplică normele de procedură, sancțiunile și căile de atac prevăzute de prezenta lege, precum și de alte acte normative.

(3) Până la inițierea unei proceduri disciplinare împotriva unui avocat dintr-un stat membru care profesează sub titlul profesional din statul membru de origine, Uniunea Avocaților informează baroul sau o altă autoritate competentă din statul membru de origine, furnizând orice informații utile relevante. Uniunea Avocaților cooperează cu baroul sau cu o altă autoritate competentă din statul membru de origine pe tot parcursul procedurii disciplinare. Baroul sau autoritatea competentă din statul membru de origine poate formula observații în cadrul procedurii disciplinare care se desfășoară împotriva unui avocat care profesează sub titlul profesional din acel stat.

(4) Retragerea temporară sau permanentă, de către autoritatea competentă din statul membru de origine, a dreptului de exercitare a profesiei de avocat are ca efect de drept interdicția temporară sau permanentă a avocatului în cauză de a exercita profesia de avocat în Republica Moldova sub titlul profesional din statul membru de origine.

Articolul 66[6]. Recunoașterea calificării profesionale în Republica Moldova

(1) Un avocat dintr-un stat membru care profesează cu caracter permanent, sub titlul profesional din statul membru de origine poate solicita oricând recunoașterea calificării sale profesionale în vederea obținerii admiterii în profesia de avocat din Republica Moldova și a exercitării acesteia sub titlul profesional din Republica Moldova. Cererea de recunoaștere a calificării profesionale se depune la Uniunea Avocaților.

(2) În vederea recunoașterii calificării profesionale în Republica Moldova, un avocat dintr-un stat membru care profesează sub titlul profesional din statul membru de origine susține un examen de verificare a aptitudinilor în domeniul dreptului Republicii Moldova, care cuprinde subiecte ce vizează exercitarea profesiei de avocat în Republica Moldova, inclusiv privind administrarea profesiei, etica și deontologia avocaților din Republica Moldova, sau efectuează un stagiu de adaptare de 3 ani în domeniul dreptului Republicii Moldova.

(3) Modul de desfășurare a examenului de verificare a aptitudinilor sau de efectuare a stagiului de adaptare se stabilește de către Uniunea Avocaților, după coordonarea cu Ministerul Justiției.

(4) Consiliul Uniunii Avocaților stabilește componența comisiei de evaluare și subiectele pentru examenul de verificare a aptitudinilor. Comisia de evaluare verifică dacă studiile efectuate și experiența profesională dobândită de solicitant acoperă, în totalitate sau parțial, diferențele existente între dreptul Republicii Moldova și cel al statului membru de origine în care a fost obținută calificarea profesională și stabilește dacă avocatul trebuie sau nu să efectueze un stagiu de adaptare, durata acestuia, precum și necesitatea de a urma cursuri de instruire și tematica acestora.

(5) Prevederile prezentului articol se completează cu dispozițiile legislației privind recunoașterea calificărilor profesionale în Republica Moldova.

Articolul 66[7]. Admiterea în profesia de avocat în baza experienței profesionale dobândite în Republica Moldova

(1) Un avocat dintr-un stat membru care profesează în Republica Moldova cu caracter permanent, sub titlul profesional din statul membru de origine, efectiv și cu regularitate, o perioadă de cel puțin 3 ani din momentul înregistrării în registrul Uniunii Avocaților, în domeniul dreptului Republicii Moldova, inclusiv al dreptului Uniunii Europene, poate obține admiterea în profesia de avocat din Republica Moldova și dreptul de a o exercita sub titlul profesional din Republica Moldova fără a fi necesară îndeplinirea condițiilor prevăzute la art. 66[6], dacă dispune de o reputație ireproșabilă și nu se află în incompatibilitate cu profesia de avocat potrivit prezentei legi.

(2) În vederea justificării activității sale efective și desfășurate cu regularitate conform alin. (1), avocatul oferă Consiliului Uniunii Avocaților toate informațiile și documentele relevante privind numărul și natura cauzelor în care a acordat asistență juridică.

(3) Consiliul Uniunii Avocaților verifică caracterul efectiv și regularitatea activității desfășurate de avocat și, dacă este necesar, îi solicită acestuia, verbal sau în scris, clarificări sau precizări suplimentare referitoare la informațiile și documentele prezentate.

(4) În cazul în care cerințele prevăzute la alin. (1) nu au fost îndeplinite sau în cazul în care Consiliul Uniunii Avocaților constată că activitatea desfășurată de avocat aduce atingere ordinii publice, în special ca urmare a unor abateri disciplinare, plângeri sau incidente în care acesta este vizat, Consiliul Uniunii Avocaților îi refuză motivat admiterea în profesia de avocat din Republica Moldova.

Articolul 66[8]. Admiterea în profesia de avocat în baza unei activități profesionale reduse în Republica Moldova

(1) Un avocat dintr-un stat membru care profesează în Republica Moldova cu caracter permanent, sub titlul profesional din statul membru de origine și care a desfășurat în mod efectiv și cu regularitate o activitate profesională în Republica Moldova o perioadă de cel puțin 3 ani, dar pentru o perioadă mai scurtă în domeniul dreptului Republicii Moldova, poate obține admiterea în profesia de avocat din Republica Moldova și dreptul de a o exercita sub titlul profesional din Republica Moldova fără a fi necesară îndeplinirea condițiilor prevăzute la art. 66[6], dacă demonstrează Consiliului Uniunii Avocaților capacitatea sa de a exercita profesia de avocat în Republica Moldova, dispune de o reputație ireproșabilă și nu se află în incompatibilitate cu profesia de avocat potrivit prezentei legi.

(2) Activitatea desfășurată efectiv și cu regularitate în Republica Moldova, precum și capacitatea avocatului de a-și continua activitatea pe care a desfășurat-o sunt evaluate de Consiliul Uniunii Avocaților în baza unui interviu. Solicitantul pune la dispoziția Consiliului Uniunii Avocaților orice informații și documente relevante, în special pe cele referitoare la cauzele în care a acordat asistență juridică.

(3) În procesul evaluării, Consiliul Uniunii Avocaților ia în considerare activitatea desfășurată de avocat efectiv și cu regularitate în cursul perioadei prevăzute la alin. (1), precum și orice cunoștințe și experiență profesională în dreptul Republicii Moldova, participarea sa la cursuri de instruire privind dreptul Republicii Moldova, inclusiv privind administrarea și organizarea profesiei de avocat, etica și deontologia avocaților, organizate în cadrul Centrului de Instruire a Avocaților sau recunoscute de acesta.

(4) Modul de organizare și desfășurare a interviului, criteriile de evaluare și modul de apreciere a avocaților sunt stabilite de Uniunea Avocaților, după coordonarea cu Ministerul Justiției.

(5) În cazul în care cerințele stabilite la alin. (1) nu au fost îndeplinite sau în cazul în care Consiliul Uniunii Avocaților constată că activitatea desfășurată de avocat aduce atingere ordinii publice, în special ca urmare a unor abateri

disciplinare, plângeri sau incidente în care acesta este vizat, Consiliul Uniunii Avocaților îi refuză motivat admiterea în profesia de avocat din Republica Moldova.

Articolul 66⁹. Activitatea profesională ocazională

(1) Un avocat dintr-un stat membru poate desfășura ocazional activitatea profesională în Republica Moldova sub forma prestării de servicii de asistență juridică, prevăzute la art. 8 alin. (1) lit. a) și b).

(2) În cazul prevăzut la alin. (1) din prezentul articol nu este necesară înregistrarea avocatului în conformitate cu art. 66[1].

(3) Un avocat dintr-un stat membru care desfășoară ocazional activitatea profesională în Republica Moldova trebuie să respecte condițiile și regulile de conduită profesională, precum și legislația privind profesia de avocat din Republica Moldova.

(4) Un avocat dintr-un stat membru care desfășoară ocazional activitatea profesională în Republica Moldova poate să acorde consultanță juridică cu privire la dreptul statului membru de origine, dreptul Uniunii Europene sau dreptul internațional. Acordarea de consultanță juridică cu privire la dreptul Republicii Moldova se poate realiza numai în colaborare cu un avocat din Republica Moldova.

(5) Pentru exercitarea activităților legate de reprezentarea și apărarea în instanțele de judecată a unei persoane pe teritoriul Republicii Moldova, avocatul dintr-un stat membru activează în colaborare cu un avocat din Republica Moldova."

Art. II. – Prevederile prezentei legi intră în vigoare la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 10. Chișinău, 12 februarie 2026.

92 HOTĂRÂRE
cu privire la Raportul de activitate al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat pentru anul 2025

În temeiul art. 128 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996, și al art. 12 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. – Se ia act de Raportul de activitate al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat pentru anul 2025.

Art. 2. – Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat:

a) va întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea aplicării uniforme a prevederilor Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat;

b) va asigura accesul liber și egal la asistență juridică efectivă pentru toate persoanele în cadrul unui sistem cost-eficient, accesibil și nediscriminatoriu de asistență juridică;

c) va asigura buna guvernare a sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat prin prisma drepturilor omului;

d) va diversifica spectrul de servicii și tehnologizarea serviciilor de asistență juridică garantată de stat;

e) va asigura integrarea medierii garantate de stat în sistemul de asistență juridică garantată de stat;

f) va asigura dezvoltarea și buna funcționare a SIA „e-AJGS";

g) va asigura calitatea asistenței juridice garantate de stat.

Art. 3. – În vederea consolidării capacităților instituționale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Ministerul Justiției va întreprinde acțiunile necesare pentru realizarea priorităților stabilite de către Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

Art. 4. – Comisia juridică, pentru numiri și imunități, în contextul controlului parlamentar, va monitoriza activitatea Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

Art. 5.– Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 27. Chișinău, 5 martie 2026.

93 HOTĂRÂRE
pentru modificarea Hotărârii Parlamentului nr. 268/2025 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului

În temeiul art. 13 alin. (1) lit. d) și al art. 17 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. I. – Hotărârea Parlamentului nr. 268/2025 privind aprobarea componenței nominale a comisiilor permanente ale Parlamentului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr. 551–552, art. 679), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Anexa nr. 1:

la rubrica „Vicepreședinți", după poziția „CHIRIAC Igor – Fracțiunea parlamentară „Partidul Acțiune și Solidaritate"" se introduce poziția:

„GRĂDINARU Vasile – Fracțiunea parlamentară „Partidul Acțiune și Solidaritate"";

la rubrica „Membri", poziția „RUSU Vladimir – Fracțiunea parlamentară „Partidul Acțiune și Solidaritate"" se exclude.

2. La anexa nr. 12, rubrica „Vicepreședinte", poziția „GRĂDINARU Vasile - Fracțiunea parlamentară „Partidul Acțiune și Solidaritate"" se substituie cu poziția:

„RUSU Vladimir – Fracțiunea parlamentară „Partidul Acțiune și Solidaritate"".

Art. II. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 28. Chișinău, 5 martie 2026.

94 HOTĂRÂRE
privind desemnarea unor membri în Comisia de evaluare externă a integrității etice și financiare a procurorilor

În temeiul art. 6 alin. (1) lit. b) și alin. (5^1) din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. – Domnul Bernard LAVIGNE se desemnează în calitate de membru în Comisia de evaluare externă a integrității etice și financiare a procurorilor, începând cu data de 1 mai 2026.

Art. 2. – Domnul Herman von HEBEL se desemnează în calitate de membru în Comisia de evaluare externă a integrității etice și financiare a procurorilor.

Art. 3. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

Art. 4. – Prezenta hotărâre poate fi contestată în condițiile art. 19, 164–166 și 209 din Codul administrativ nr. 116/2018.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 29. Chișinău, 6 martie 2026.

95 HOTĂRÂRE
pentru modificarea articolului 1 din Hotărârea Parlamentului nr. 364/2023 privind confirmarea componenței nominale a Comisiei de evaluare externă a integrității etice și financiare a procurorilor

În temeiul art. 6 alin. (7) din Legea nr. 252/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. I. – Articolul 1 din Hotărârea Parlamentului nr. 364/2023 privind confirmarea componenței nominale a Comisiei de evaluare externă a integrității etice și financiare a procurorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 455–457, art. 794), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

poziția „Johanna Saskia DE VRIES” se exclude;

articolul se completează cu pozițiile:

„Herman von HEBEL

Bernard LAVIGNE”.

Art. II. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării, cu excepția prevederilor art. I referitoare la pozițiile „Johanna Saskia DE VRIES” și „Bernard LAVIGNE”, care intră în vigoare la data de 1 mai 2026.

Art. III. – Prezenta hotărâre poate fi contestată în condițiile art. 19, 164–166 și 209 din Codul administrativ nr. 116/2018.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 31. Chișinău, 6 martie 2026.

96 HOTĂRÂRE
privind încetarea mandatului de adjunct al Avocatului Poporului (Ombudsmanului)

În temeiul art. 14 alin. (1) lit. a) și al art. 15 alin. (5) din Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul),

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. – Se constată încetarea mandatului de adjunct al Avocatului Poporului (Ombudsmanului) al doamnei Oxana Gumennaia în baza cererii de demisie.

Art. 2. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

Art. 3. – Prezenta hotărâre poate fi contestată în instanța de judecată în termenul prevăzut la art. 209 din Codul administrativ nr. 116/2018.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI **Igor GROSU**

Nr. 32. Chișinău, 6 martie 2026.

PARTEA II
Hotărâri ale Guvernului Republicii Moldova

102 H O T Ă R Â R E
cu privire aprobarea Programului național privind învățarea limbii române pentru anii 2026-2028

În temeiul art. 10 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul național privind învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (se anexează).

2. Ministerul Educației și Cercetării va prezenta Guvernului anual, până la data de 1 martie, raportul cu privire la executarea Programului național privind învățarea limbii române pentru anii 2026-2028.

3. Finanțarea acțiunilor prevăzute în prezenta hotărâre se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetele autorităților/instituțiilor implicate, precum și din alte surse, conform legislației.

4. Controlul asupra exercitării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Educației și Cercetării.

5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Ministrul educației și cercetării **Dan Perciun**

Nr. 82. Chișinău, 4 martie 2026.

Anexă
la Hotărârea Guvernului nr. 82/2026

PROGRAM NAȚIONAL
pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028

Capitolul I
CADRU CONCEPTUAL ȘI STRATEGIC
PENTRU PROMOVAREA LIMBII ROMÂNE

Secțiunea 1
Introducere

1. Programul național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (în continuare – *Program*) stabilește direcțiile prioritare de dezvoltare și de consolidare a competențelor lingvistice în limba română, în scopul asigurării unei comunicări eficiente și a unei integrări sociale durabile pentru toți locuitorii Republicii Moldova – indiferent de vârstă, origine etnică, statut juridic sau profesional. Prezentul Program contribuie la realizarea obiectivelor naționale privind coeziunea socială, incluziunea lingvistică și afirmarea identității civice, în contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană.

2. Prezentul Program constituie un instrument strategic de promovare a limbii române ca factor de unitate civică, de incluziune socială și de afirmare europeană a Republicii Moldova, având ca finalitate consolidarea unei societăți coezive, deschise și participative, în care limba română funcționează ca principal mijloc de comunicare publică și interetnică, facilitând participarea civică, accesul echitabil la educație și integrarea socială și profesională.

3. Diversitatea culturală și lingvistică a Republicii Moldova influențează semnificativ relațiile interumane, comunicarea interculturală și procesele de integrare socială și profesională a minorităților naționale. De-a lungul timpului, s-a conturat o tradiție de conviețuire bazată pe cooperare, respect reciproc și înțelegere între diferitele comunități etnice. În prezent, se observă o creștere constantă a deschiderii minorităților naționale față de învățarea și de utilizarea limbii române, reflectând dorința tot mai accentuată de integrare activă într-o societate consolidată, prin participare civică și prin implicare în viața socială și culturală a țării.

4. Prin implementarea prezentului Program se urmărește crearea unui cadru coerent de politici lingvistice, care să asigure calitatea procesului de predare – învățare a limbii române la toate nivelurile educaționale, formarea inițială și continuă a cadrelor didactice, diversificarea și modernizarea resurselor educaționale, precum și extinderea oportunităților de învățare a limbii române pe tot parcursul vieții pentru diferite categorii de beneficiari, inclusiv adulți.

5. Elaborarea prezentului Program a fost determinată de un ansamblu de factori care reflectă evoluțiile sociale, educaționale și geopolitice din ultimii ani. În primul rând, diversitatea lingvistică și culturală a societății impune consolidarea coeziunii sociale și a dialogului intercultural prin crearea unor mecanisme eficiente de învățare și de utilizare a limbii române ca limbă de comunicare interetnică. Totodată, reformele curriculare aflate în desfășurare au generat necesitatea actualizării resurselor educaționale și metodologice, astfel încât acestea să răspundă cerințelor moderne de predare și învățare într-un context multilingv.

6. Un alt factor determinant îl constituie procesul de integrare europeană, care presupune alinierea politicilor lingvistice și educaționale la standardele Uniunii Europene, consolidarea egalității de șanse și asigurarea accesului echitabil la educație pentru toate categoriile de populație. Contextul geopolitic actual, marcat de instabilitate regională, de afluxul de refugiați și de modificări demografice semnificative, a impus extinderea măsurilor de incluziune lingvistică și adaptarea ofertei educaționale la noile realități sociale și culturale.

7. Totodată, evaluarea implementării Programului pentru perioada 2023-2025 a evidențiat necesitatea continuării și consolidării intervențiilor în domenii-cheie, precum formarea cadrelor didactice, elaborarea și actualizarea materialelor didactice moderne, digitalizarea procesului educațional și dezvoltarea competențelor lingvistice ale adulților. În același timp, cererea socială în creștere pentru învățarea limbii române din partea minorităților naționale, a persoanelor revenite din diaspora, a refugiaților și a persoanelor apatride confirmă relevanța și actualitatea prezentului Program.

8. Prezentul Program este elaborat în baza prevederilor Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și în conformitate cu art. 14 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, potrivit căruia hotărârea Guvernului se adoptă pentru organizarea executării legilor. În acest temei, Programul reprezintă instrumentul de implementare a cadrului legal în domeniul educației și este elaborat în concordanță cu documentele de politici publice și cadrele strategice naționale relevante, reflectând angajamentele asumate de Republica Moldova în calitate de stat candidat la aderarea la Uniunea Europeană și fiind aliniat obiectivelor Agendei pentru Dezvoltare Durabilă 2030. Programul se înscrie în direcțiile Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, ale proiectului Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”, precum și ale altor politici sectoriale relevante, inclusiv Programul privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1464/2016, și Programul pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2022-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 576/2022.

9. În același sens, prezentul Program este aliniat documentelor strategice recente care susțin parcursul european și principiile echității și incluziunii sociale, inclusiv Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025, cu modificările introduse prin Hotărârea Guvernului nr. 818/2025, acțiunea normativă nr. 7 din capitolul 26 „Educație și Cultură”, clusterul 3 „Competitivitate și creștere incluzivă” și Programului de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 203/2023. De asemenea, Programul este corelat cu Strategia de dezvoltare a sistemului statistic național 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 954/2022, cu documentele UNESCO și ale Consiliului Europei privind educația multilingvă și interculturală, cu Recomandarea Uniunii Europene privind competențele-cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți (Bruxelles, 2018), precum și cu Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, ratificată prin Legea nr. 382/2001.

10. Prezentul Program este ancorat în perspectiva dezvoltării durabile și a integrării europene a Republicii Moldova, orientându-se spre crearea unui sistem educațional incluziv, echitabil și modern, capabil să răspundă nevoilor unei societăți plurilingve și diversificate cultural. În această viziune, învățarea limbii române este abordată ca un instrument esențial de integrare socială, de mobilitate și consolidare a identității civice, dar și ca fundament al unei culturi a dialogului intercultural, în concordanță cu valorile democratice europene.

11. Prezentul Program este elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării, în calitate de autoritate publică centrală de specialitate în domeniul educației, responsabilă de formularea, implementarea și monitorizarea politicilor naționale din acest sector. Documentul a fost elaborat în colaborare cu experți naționali și internaționali, cu participarea direcțiilor raionale și municipale de învățământ, a instituțiilor educaționale, precum și cu implicarea organizațiilor societății civile și a partenerilor de dezvoltare.

12. Prezentul Program va servi drept temei pentru elaborarea planurilor operaționale de activitate ale Ministerului Educației și Cercetării, ale structurilor teritoriale și ale instituțiilor de învățământ, asigurând coerența intervențiilor, utilizarea eficientă a resurselor și alinierea acestora la obiectivele naționale de promovare a limbii române, de incluziune lingvistică și de consolidare a coeziunii sociale.

13. Din perspectivă structurală, prezentul Program este conceput pe mai multe niveluri interdependente, care asigură abordarea coerentă și integrată a obiectivelor stabilite. Sarcinile specifice sunt detaliate în cadrul activităților strategice și al acțiunilor concrete planificate la nivel național, regional și instituțional, pentru care sunt stabilite responsabilitățile, termenele de realizare, indicatorii de progres și costurile estimate necesare implementării. Această

structură permite monitorizarea eficientă a rezultatelor, corelarea activităților cu resursele disponibile și evaluarea impactului intervențiilor asupra consolidării competențelor lingvistice și a incluziunii sociale.

Secțiunea a 2-a
Concordanța cu Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”

14. Prezentul Program este armonizat cu direcțiile Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, care plasează în centrul transformării societății îmbunătățirea calității vieții, dezvoltarea capitalului uman și consolidarea participării civice. Prin oferirea oportunităților reale de învățare a limbii române pentru persoanele de toate vârstele, prezentul Program contribuie în mod direct la realizarea obiectivului 3 al Strategiei, care vizează asigurarea accesului echitabil la o educație relevantă și de calitate pe tot parcursul vieții, precum și la dezvoltarea competențelor necesare într-o societate modernă și competitivă.

15. În același timp, prezentul Program răspunde obiectivului 4 al Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, prin valorizarea patrimoniului cultural și lingvistic și prin stimularea participării active la viața comunitară. În acest context, învățarea limbii române este abordată nu doar ca un proces educațional, ci și ca un mijloc de consolidare a coeziunii sociale, de conectare între comunități și de afirmare a identității culturale comune, în deplină concordanță cu valorile europene.

16. Prezentul Program contribuie, totodată, la atingerea obiectivelor Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” privind guvernanța eficientă și construirea unei societăți sigure, echitabile și reziliente, prin dezvoltarea unui cadru educațional clar, accesibil și orientat spre nevoile reale ale beneficiarilor. Acesta sprijină implementarea angajamentelor asumate de Republica Moldova în parcursul său de integrare europeană, inclusiv prin modernizarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice, prin implicarea diasporei și prin adaptarea ofertei educaționale la dinamica socială și la cerințele pieței muncii.

17. Prin ansamblul acestor intervenții, prezentul Program este un instrument strategic esențial pentru realizarea obiectivelor Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și pentru edificarea unei societăți incluzive, prospere și profund europene, în care fiecare persoană beneficiază de acces echitabil la educație și cultură, precum și de oportunitatea de a participa activ și responsabil la viața comunității.

Secțiunea a 3-a
Concordanța cu Strategia de dezvoltare „Educația 2030”

18. Prezentul Program se aliniază la Strategia națională de dezvoltare „Educația 2030”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 114/2023, în mod special cu obiectivul general 5, care vizează crearea unor medii de învățare eficiente, sigure și motivante pentru toți cetățenii. În acest cadru strategic, dezvoltarea competențelor lingvistice în limba română este tratată nu doar ca o cerință tehnică, ci ca o premisă esențială pentru participarea socială, pentru reducerea inegalităților și pentru promovarea educației pe tot parcursul vieții.

19. Prezentul Program susține direcțiile prioritare ale Strategiei „Educația 2030” prin modernizarea și diversificarea resurselor curriculare, prin promovarea unor medii de învățare inovatoare și accesibile, inclusiv în format digital, precum și prin optimizarea sistemului de evaluare a competențelor de comunicare în limba română. Prin intervențiile sale, Programul consolidează relevanța învățării pentru beneficiari, susținând utilizarea tehnologiilor interactive în procesul educațional și întărind capacitatea acestora de a răspunde provocărilor sociale, regionale și tehnologice ale prezentului.

20. În același timp, prezentul Program promovează un cadru educațional incluziv, care asigură condiții adecvate pentru formarea și dezvoltarea tuturor categoriilor de beneficiari, indiferent de vârstă, etnie, statut socioeconomic sau profil lingvistic. Prin acțiunile sale, Programul contribuie la crearea unor contexte de învățare prietenoase și echitabile și la îmbunătățirea rezultatelor de studiere a limbii române pentru elevii și tinerii alolingvi, sprijinind realizarea rezultatului strategic conform căruia, până în 2030, performanțele învățării vor crește cu cel puțin 20 %, iar curriculumul va fi pe deplin orientat spre dezvoltarea potențialului fiecărui elev. Astfel, Programul se integrează firesc în politicile educaționale ale Republicii Moldova, consolidând rolul limbii române ca vector de coeziune socială, de dezvoltare personală și profesională și de participare activă la viața comunității.

Secțiunea a 4-a
Concordanța cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD)

21. Prezentul Program este aliniat Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 și contribuie în mod direct la realizarea ODD 4 – Educație de calitate și ODD 10 – Reducerea inegalităților. Prin asigurarea accesului echitabil la învățarea limbii române pentru minoritățile naționale, pentru migranți, persoane strămutate, repatriați și alte grupuri vulnerabile, Programul creează condiții reale pentru participarea activă la viața socială, educațională și profesională. În corelare cu ținta 4.7, măsurile prevăd promovarea educației interculturale, a respectului pentru diversitate și dezvoltarea competențelor civice și sociale necesare într-o societate

democratică și pluralistă. Limba română este tratată ca instrument esențial de comunicare, de integrare și de acces la oportunități.

22. În conformitate cu ținta 4.c, prezentul Program contribuie la consolidarea capacităților cadrelor didactice care predau limba română ca limbă nematernă sau ca limbă de integrare. Acțiunile includ formarea profesională continuă, elaborarea resurselor metodologice moderne și schimbul de bune practici, în vederea adaptării procesului educațional la diversitatea lingvistică și culturală a beneficiarilor.

23. În raport cu ODD 10, prezentul Program susține reducerea inegalităților prin dezvoltarea competențelor lingvistice, care asigură acces egal la educație, la servicii publice, la piața muncii și la participare civică. În concordanță cu țintele 10.2 și 10.3, sunt prevăzute măsuri pentru eliminarea barierelor lingvistice și pentru sprijinirea integrării persoanelor vulnerabile. Totodată, în spiritul țintei 10.7, Programul oferă un cadru coerent pentru învățarea limbii române de către persoanele aflate în mobilitate, facilitând integrarea sustenabilă și recunoașterea competențelor lingvistice dobândite.

24. Prin ansamblul intervențiilor sale, prezentul Program sprijină edificarea unui sistem educațional incluziv și consolidarea coeziunii sociale, contribuind la dezvoltarea unei societăți în care diversitatea culturală este valorificată, toți cetățenii beneficiind de șanse egale de afirmare și de dezvoltare.

Secțiunea a 5-a
Concordanța cu Cadrul bugetar pe termen mediu

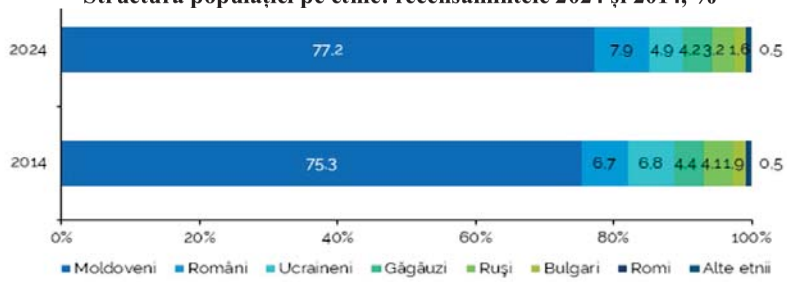
25. Din perspectiva finanțării, Programul este corelat cu proiectul Cadrului bugetar pe termen mediu (CBTM), fiind estimate necesitățile de resurse financiare pentru sectorul educațional în raport cu prioritățile stabilite. Planificarea financiară are la bază bugetul prevăzut și identifică, complementar, surse alternative de finanțare pentru implementarea măsurilor propuse. Costurile activităților sunt calculate în temeiul modelelor de simulare și al prognozelor bugetare disponibile.

Capitolul II
SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PROBLEMELE IDENTIFICATE

Secțiunea 1
Contextul demografic

26. Contextul demografic al Republicii Moldova, în perioada 2024-2025, este marcat de o diversitate etnică și lingvistică semnificativă, care influențează direct procesele de comunicare socială, de coeziune comunitară și de integrare educațională. Conform datelor Biroului Național de Statistică[1], populația cu reședință obișnuită este estimată la 2 423,3 mii persoane la data de 1 ianuarie 2024. Totodată, rezultatele preliminare ale Recensământului populației și locuințelor 2024 evidențiază caracterul multietnic al societății: 77,2 % dintre respondenți s-au declarat moldoveni, 7,9 % –români, 4,9 % – ucraineni, 4,2 % – găgăuzi, 3,2 % – ruși, 1,6 % – bulgari și 0,4% – romi. Această structură demografică subliniază necesitatea unor politici educaționale și lingvistice care să faciliteze învățarea limbii române ca limbă de comunicare comună, respectând și valorificând diversitatea culturală a Republicii Moldova.

Structura populației pe etnie: recensămintele 2024 și 2014, %

27. Datele recensământului din 2024 indică faptul că populația majoritară, formată din persoane care s-au declarat moldoveni sau români, reprezintă aproximativ 85,1 % din totalul populației care și-a declarat etnia. Comparativ cu recensământul din 2014, la cel din 2024 se constată creșterea ponderii populației care s-au declarat ca moldoveni (de la 75,3 % la 77,2 %), români (de la 6,7 % la 7,9%) și romi (de la 0,3 % la 0,4 %). Celelalte etnii înregistrează o scădere a proporției în totalul populației: ucrainenii – de la 6,8 % la 4,9 %, rușii – de la 4,1 % la 3,2 %, găgăuzii – de la 4,4 % la 4,2 % și bulgarii – de la 1,9 % la 1,6 %. Alte etnii însumează 0,5 % din totalul populației care și-a declarat etnia.

28. Aceste schimbări demografice majore au implicații semnificative pentru politica de integrare și pentru necesitatea de a dezvolta programe educaționale care să sprijine învățarea limbii române și accesul la surse de informare credibile pentru toți cetățenii, inclusiv pentru minoritățile naționale, în vederea consolidării coeziunii sociale și a unității civice.

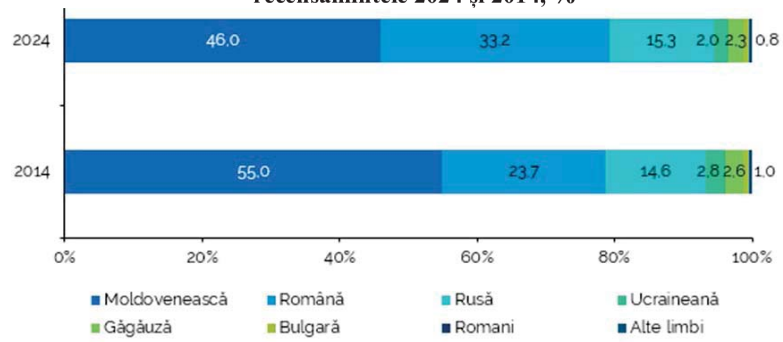
29. Conform declarațiilor populației recenzate în 2024, distribuția limbilor vorbite de obicei confirmă un peisaj lingvistic divers: 46,0 % dintre respondenți au indicat limba moldovenească, 33,2 % – limba română, iar 15,3 % – limba rusă,

[1]https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-preliminare-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-10077_61626.html

MONITORUL OFICIAL AL REPUBLICII MOLDOVA Nr. 112-115 (10287-10290) PARTEA II 12 martie 2026

în timp ce limbile găgăuză, ucraineană, bulgară și romani sunt vorbite de 2,3 %, 2 %, 0,8 % și, respectiv, 0,3 % dintre respondenți. Această structură evidențiază prezența simultană a unei majorități care utilizează limba română în mod curent și a unor comunități minoritare semnificative pentru care accesul la comunicare, informare și participare socială depinde, în mare măsură, de dezvoltarea competențelor de înțelegere și de utilizare a limbii de stat. În acest context, Programul devine un instrument strategic pentru consolidarea incluziunii lingvistice, pentru facilitarea dialogului intercultural și pentru asigurarea participării active și echitabile a tuturor cetățenilor la viața socială, economică și civică a Republicii Moldova.

Structura populației după limba vorbită de obicei: recensămintele 2024 și 2014, %

Secțiunea a 2-a
Contextul educațional

Subsecțiunea 1
Învățământul preșcolar

30. Potrivit datelor Biroului Național de Statistică[2], în anul 2024 în Republica Moldova au fost înregistrate 1 469 de instituții de educație timpurie, dintre care 1 180 cu instruire în limba română și 191 cu instruire în limba rusă, iar alte 98 de instituții cu instruire în mai multe limbi. În instituțiile de educație timpurie au fost înmatriculați cca 127 154 de copii, dintre care 108 212 copii (85,1%) în grupe cu predare în limba română, iar 18 942 de copii (14,9%) în grupe cu predare în limba rusă. Această structură evidențiază existența unui segment constant și semnificativ de copii care își desfășoară educația timpurie într-un alt mediu lingvistic, confirmând necesitatea consolidării predării limbii române în instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale.

[2] https://statistica.gov.md/ro/activitatea-institutiilor-de-educatie-timpurie-in-anul-2024-9454_61732.html

31. Predarea limbii române în grădinițe este structurată pe nivelurile de achiziție lingvistică Pre-A1.1, Pre-A1.2 și Pre-A1.3, corelate cu Cadrul european comun de referință pentru limbi (în continuare – *CECRL*), ceea ce presupune abordarea progresivă și adaptată dezvoltării copiilor din grupele medie (4-5 ani), mare (5-6 ani) și pregătitoare (6-7 ani). Această etapizare urmărește formarea treptată a competențelor elementare de receptare și de producere a mesajelor orale în limba română, ca bază pentru integrarea educațională ulterioară în învățământul primar.

32. Cadrul normativ național reglementează explicit studierea limbii române în instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale. Procesul este organizat în baza Planului-cadru pentru învățământul preșcolar și a Curriculumului național la limba română pentru instituțiile de educație timpurie (în continuare – *IET*) alolingve. Conform Planului-cadru, limba română constituie o activitate specifică obligatorie pentru grupele alolingve din grupele medie, mare și pregătitoare, fiind desfășurată organizat, pe subgrupe de 12-15 copii, cu un volum de patru activități săptămânale, realizate de către profesorul de limbă română.

33. În prezent, procesul de predare a limbii române în grădinițele alolingve este susținut de un set de resurse educaționale aprobate, care include Curriculumul național la limba română pentru IET, ghidul metodologic pentru cadrele didactice, caietele de lucru pentru copii, manualele pentru predarea limbii române în educația timpurie, culegerile de poezii și povești, precum și materialele audio adaptate vârstei și contextului lingvistic al copiilor. Aceste resurse creează premisele necesare pentru formarea competențelor elementare de comunicare în limba română (nivel Pre-A1) și sprijină cadrele didactice în organizarea activităților educaționale. Cu toate acestea, experiența de implementare arată că existența acestor instrumente, deși esențială, nu este suficientă pentru a asigura rezultate uniforme și durabile la nivel de sistem.

34. În educația timpurie nu este instituit un sistem standardizat de evaluare a competențelor de limbă română, iar progresul copiilor este monitorizat preponderent prin observație pedagogică, raportată la nivelurile pre-A1.1, Pre-A1.2 și pre-A1.3. Deși acest model este adecvat particularităților vârstei preșcolare, el nu permite o monitorizare comparabilă și coerentă a achizițiilor lingvistice, ceea ce afectează fundamentarea tranziției către învățământul primar din perspectiva competențelor reale de comunicare în limba română. Datele și practicile educaționale confirmă, totodată, că nivelul de cunoaștere și de utilizare a limbii române de către copiii din grădinițele alolingve rămâne încă scăzut, în pofida existenței cadrului normativ, curricular și a resurselor educaționale de bază. Această situație indică limitele capacității actuale a sistemului de a asigura implementarea uniformă și eficientă a curriculumului de limba română în educația timpurie și justifică necesitatea unor intervenții suplimentare, cu caracter sistemic.

35. Un factor determinant al dificultăților identificate în asigurarea predării limbii române în instituțiile de educație timpurie îl constituie deficitul de resurse umane calificate. În acest sens, prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 122/2025 a fost aprobată funcția de profesor de limbă română în instituțiile de educație timpurie, stabilită în proporție de 0,2 normă per grupă, în vederea consolidării competențelor lingvistice ale copiilor încă din etapa timpurie a educației.

36. În pofida acestui cadru normativ, situația actuală relevă un decalaj semnificativ între necesarul sistemului și disponibilitatea cadrelor didactice. La nivel național, în grădinițe sunt angajați în prezent 216 profesori de limbă română, în timp ce deficitul estimat se ridică la circa 90 de cadre didactice pentru această funcție.

37. Situația respectivă este amplificată de necorelarea structurală dintre oferta de formare inițială și capacitatea de absorbție a sistemului educațional. Datele statistice din ultimii trei ani arată că, deși instituțiile de învățământ superior pregătesc anual, în medie, aproximativ 100 de absolvenți ai specialității limba și literatura română, doar circa 26 dintre aceștia se integrează efectiv în învățământul general. Situația este și mai critică în educația timpurie, unde, în pofida unui necesar estimat de aproximativ 90 de profesori de limbă română, nu s-a înregistrat nicio opțiune de angajare din partea absolvenților, fapt ce accentuează deficitul de personal calificat pentru acest nivel educațional.

38. În vederea suplinirii locurilor vacante și a asigurării continuității procesului educațional, Ministerul Educației și Cercetării a dezvoltat programe de microcalificare, destinate educatorilor care cunosc limba română și doresc să ocupe funcția de profesor de limbă și literatură română în grădinițe, ca soluție tranzitorie de consolidare a resursei umane.

39. Aceeași tendință de necorelare între formarea inițială și integrarea pe piața muncii se atestă și în cazul specialității educație timpurie. Astfel, deși în ultimii ani instituțiile de învățământ superior formează anual, în medie, circa 280 de absolvenți ai programelor de studii în domeniu, doar aproximativ 75 dintre aceștia optează pentru angajarea efectivă în instituțiile de educație timpurie. În același timp, necesarul estimat al sistemului depășește 260 de posturi vacante, ceea ce evidențiază un deficit major de personal, o capacitate redusă de ocupare a funcțiilor disponibile și un impact direct asupra continuității, stabilității și calității procesului educațional.

40. În acest context, prezentul Program nu substituie cadrul normativ și resursele existente, ci le completează printr-un set coerent de instrumente suplimentare, orientate spre consolidarea curriculară, metodologică și instituțională a predării limbii române în educația timpurie. Aceste instrumente includ actualizarea curriculumului în conformitate cu CECRL și actualizarea materialelor didactice, extinderea formării continue și a microcalificărilor pentru cadrele didactice care aleg să devină profesori de limba română în grădinițele alolingve, elaborarea proiectelor didactice de lungă și de scurtă durată pentru profesorii de limba română, precum și dezvoltarea inițiativelor de stimulare a limbajului, inclusiv extinderea programului „100 de povești citite” în grădinițele alolingve. Implementarea acestui set de măsuri va contribui la crearea unui mediu educațional mai coerent și mai favorabil dezvoltării competențelor de comunicare în limba română încă din primii ani de educație, asigurând premise mai solide pentru echitatea educațională și integrarea lingvistică timpurie.

Subsecțiunea a 2-a
Învățământul primar și învățământul secundar, ciclurile I și II

41. Potrivit datelor Sistemului informațional de management în educație (în continuare – *SIME*), în perioada 2023-2025 rețeaua instituțiilor de învățământ primar și secundar cu predare în limbile minorităților naționale a cunoscut variații minore, menținându-se, per ansamblu, la un nivel relativ stabil. Astfel, în anii 2023 și 2024 au funcționat constant 187 de instituții cu predare în limba rusă și 59 de instituții mixte (română – rusă), iar în anul 2025 s-a înregistrat o ușoară modificare structurală, respectiv, 185 de instituții cu predare în limba rusă și 61 de instituții mixte. Această evoluție confirmă stabilitatea generală a segmentului alolingv și subliniază necesitatea menținerii și consolidării politicilor educaționale orientate spre asigurarea predării eficiente a limbii române în aceste instituții.

42. Numărul elevilor alolingvi din învățământul primar și secundar se menține la un nivel ridicat, cu o ușoară tendință de scădere. În anul de studii 2023-2024 erau înregistrați 62 874 de elevi alolingvi, organizați în 3 106 clase; în anul de studii 2024-2025 – 62 742 de elevi în 3 039 de clase, iar în anul de studii 2025-2026 – 62 057 de elevi în 2 980 de clase.

43. Disciplina limba și literatura română în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale are statut de disciplină școlară obligatorie pentru toate treptele de instruire, în conformitate cu art. 10 alin. (3) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, și este organizată în baza nivelurilor de competență lingvistică care prevăd atingerea nivelului B1 la finalul ciclului gimnazial și a nivelului B2 la finalul ciclului liceal. Aceste niveluri sunt corelate cu CECRL și asigură abordarea progresivă și coerentă a predării limbii române pe parcursul învățământului general.

44. Cadrul normativ național reglementează studierea limbii române în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale prin Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, document cu caracter obligatoriu, parte integrantă a Curriculumului național la limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale și aplicabil tuturor instituțiilor de învățământ general, publice și private din Republica Moldova. Acesta stabilește numărul de ore alocate disciplinei limba

și literatura română, distribuirea acestora pe ani de studiu, precum și condițiile de organizare a procesului educațional, asigurând cadrul necesar realizării obiectivelor curriculare.

45. În vederea consolidării competențelor de comunicare în limba română ale elevilor alolingvi pentru anul de studii 2025-2026, Planul-cadru de învățământ destinat elevilor de etnie ucraineană, găgăuză, bulgară și romă din clasele I-IX, cu instruire în limba rusă, aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 266/2025, prevede alocarea unei ore suplimentare pe săptămână la disciplina Limba și literatura română. Această măsură reflectă orientarea politicilor educaționale spre consolidarea predării limbii române în învățământul alolingv și sprijinirea integrării lingvistice a elevilor pe parcursul învățământului general.

46. Totodată, analiza încărcăturii curriculare indică faptul că, în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, volumul săptămânal de ore este, în ansamblu, cu aproximativ 20 % mai mare comparativ cu instituțiile cu predare în limba română, ceea ce generează o presiune suplimentară asupra elevilor și a cadrelor didactice, în special în contextul studierii limbii române ca limbă nematernă.

47. Procesul de predare a limbii române în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale este susținut de resursele educaționale existente, inclusiv curriculumul național, manualele și ghidurile metodologice. Totodată, analiza Curriculumului național la limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale evidențiază necesitatea modernizării substanțiale, astfel încât procesul educațional să fie coerent, centrat pe competențe și orientat spre comunicarea funcțională, în concordanță cu standardele europene și cu evoluțiile societății contemporane.

48. Revizuirea Curriculumului național la limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale, în contextul consolidării reformei curriculare, vizează reconceptualizarea procesului educațional la clasă prin organizarea activităților didactice în subgrupe, utilizarea descriptorilor CECRL, aplicarea metodelor interactive și orientarea predării de la acumularea de conținuturi spre formarea competențelor de comunicare. În paralel, este necesară accelerarea elaborării și disponibilizării resurselor didactice moderne, aliniate la structura pe competențe și calibrate pentru nivelurile A1 – B2, care să sprijine aplicarea unitară a Curriculumului.

49. Potrivit Raportului ANCE[3], rezultatele testării naționale la limba și literatura română pentru elevii alolingvi din învățământul primar au înregistrat, în perioada 2023-2025, o distribuție relativ constantă. În sesiunea 2025, din totalul de 6 166 de elevi, 2 065 au obținut calificativul „foarte bine”, 2 505 – „bine”, 1594 – „suficient” și doar 2 – „insuficient”, tendință confirmată și de sesiunile anterioare. Această stabilitate sugerează achiziția relativ uniformă a competențelor fundamentale, însă evaluarea vizează exclusiv competențele scrise, fără a include audierea sau comunicarea orală, ceea ce limitează validitatea imaginii de ansamblu asupra competenței lingvistice reale.

50. La finalul ciclului gimnazial, evoluția performanțelor relevă variații semnificative. Rata de promovare la limba română a elevilor alolingvi a fost de 99,77 % în 2023, de 98,49 % în 2024 și de 76,21 % în 2025, în timp ce media generală a scăzut de la 6,92 la 5,93. În sesiunea 2025, examenul s-a desfășurat în condiții de transparență consolidată, cu monitorizare externă și proceduri uniforme de supraveghere, ceea ce conferă credibilitate rezultatelor și reduce posibilitatea unor influențe neacademice asupra performanțelor. Chiar și în aceste condiții, variațiile semnificative ale notelor sugerează dificultăți persistente în achiziția competențelor de comunicare în limba română și evidențiază lipsa corelării clare între cerințele curriculare, nivelurile CECRL și instrumentele de evaluare utilizate în prezent.

51. La examenul național de bacalaureat, rata de promovare la limba și literatura română în rândul candidaților alolingvi se menține înaltă: 97,79 % în 2023, 98,36 % în 2024 și 98,80 % în 2025, iar nota medie evoluează ușor ascendent: 6,57 în 2023, 6,59 în 2024 și 6,69 în 2025. Sesiunea 2025 a fost organizată în condiții de transparență sporită, cu monitorizare externă, cu practici de supraveghere standardizate și cu proceduri de control consolidate, ceea ce conferă credibilitate rezultatelor obținute și confirmă integritatea procesului de evaluare. Cu toate acestea, examenul rămâne centrat pe proba scrisă, fără a evalua competențele orale și receptive, esențiale în raport cu CECRL.

52. În prezent, corelarea dintre notele școlare și nivelurile de competență lingvistică definite de CECRL nu este reglementată explicit, ceea ce limitează monitorizarea progresului lingvistic și aplicarea consecventă a unui curriculum orientat pe competențe. Lipsa unor corespondențe clare între pragurile de notare și nivelurile CECRL, inclusiv în cazul nivelului B2 preconizat la finalul învățământului liceal, afectează coerența sistemului de evaluare.

53. Adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 476/2025 privind certificarea competențelor de comunicare în limba română reprezintă un pas important pentru standardizarea evaluării în raport cu CECRL și creează premisele calibrării evaluărilor școlare la niveluri de competență clar definite. În acest context, prezentul Program asigură integrarea coerentă a reformelor de evaluare în predarea limbii române în școlile alolingve, prin stabilirea țintelor de competență (B1 și B2), prin armonizarea curriculumului cu CECRL și prin corelarea rezultatelor evaluărilor școlare cu mecanismele de certificare, contribuind astfel la reflectarea nivelului real de competență lingvistică a elevilor.

[3] https://ance.gov.md/sites/default/files/raport_examene_2025.pdf

54. Analiza resursei umane din învățământul general, bazată pe datele statistice din ultimii trei ani, evidențiază un dezechilibru structural atât între formarea inițială a cadrelor didactice de specialitate și integrarea efectivă a acestora în instituțiile de învățământ primar și învățământ secundar, ciclurile I și II, cât și în structura calificărilor profesionale ale personalului existent. Din totalul de 843 de cadre didactice care predau limba română, doar 67 dețin grad didactic superior,
171 sunt titulare ale gradului didactic I și 382 – ale gradului didactic II, în timp ce un număr semnificativ, respectiv 233 de cadre didactice, nu dețin niciun grad didactic. Această distribuție reflectă concentrarea majoritară la nivelul gradului didactic II și ponderea redusă a cadrelor didactice cu grade superioare, ceea ce indică un nivel insuficient de progres profesional și de valorizare a carierei didactice. În paralel, deși instituțiile de învățământ superior pregătesc anual, în medie, aproximativ 100 de absolvenți ai specialității limba și literatura română (101 în 2023, 105 în 2024 și 95 în 2025), doar aproximativ un sfert dintre aceștia se angajează în sistemul educațional (26 de absolvenți în 2023, 28 în 2024 și 25 în 2025), în condițiile existenței unui necesar estimat de circa 110 posturi vacante. Această rată scăzută de inserție profesională, generează un deficit persistent de resursă umană calificată, cu efecte directe asupra continuității și calității predării limbii române, în special în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale.

55. În raport cu situația descrisă, prezentul Program propune un set coerent de intervenții pentru consolidarea și reconfigurarea resursei umane, inclusiv prin inițiativa de a motiva cadrele didactice care predau limba română pentru a avansa în ierarhia gradelor didactice, ca instrument strategic de creștere a calității profesionale și de retenție a personalului. Intervențiile vizează dezvoltarea programelor de recalificare destinate cadrelor didactice care optează pentru predarea limbii și literaturii române elevilor alolingvi, consolidarea competențelor de comunicare profesională în limba română ale profesorilor deja implicați în acest proces, în vederea creșterii nivelului de calificare până la C1 pentru o proporție semnificativă a personalului didactic din școlile alolingve, precum și stimularea progresului profesional prin sprijin instituțional pentru obținerea gradelor didactice superioare. Totodată, prezentul Program prevede implementarea unor măsuri de motivare și retenție a tinerilor specialiști, inclusiv majorarea cuantumului burselor pentru studenții de la specialitatea Limba și literatura română, acordarea unei indemnizații de relocare și asigurarea transferurilor cu destinație specială pentru susținerea angajării și menținerii tinerilor profesori în sistemul educațional.

56. Educația multilingvă constituie o direcție strategică nouă pentru sistemul de învățământ și este reglementată prin cadrul normativ aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1427/2025, care stabilește Modelele de educație multilingvă, Planul de acțiuni pentru perioada 2025-2030 și Reglementările privind organizarea procesului educațional. Lansarea apelului pentru inițiative în domeniul educației multilingve a generat interes din partea instituțiilor de învățământ, fiind depuse dosare care vizează peste 25 de instituții din municipiile și raioanele Bălți, Edineț, UTA Găgăuzia, Taraclia, Ceadîr-Lunga și Călărași, cu implicarea a aproximativ 120 de clase, a circa 2 900 de elevi din ciclurile primar, gimnazial și liceal și a aproximativ 150 de cadre didactice. Analiza propunerilor evidențiază orientarea predominantă către predarea disciplinelor nefilologice în limba română, dezvoltarea competențelor cadrelor didactice pentru aplicarea abordării învățării integrate de conținut și limbă (CLIL) și necesitatea unor resurse didactice și digitale adaptate nivelurilor A1 – B2, conturând astfel principalele direcții de intervenție la nivel de sistem.

57. În acest context, prezentul Program propune un set de acțiuni strategice pentru extinderea și consolidarea educației multilingve, în vederea întăririi utilizării funcționale a limbii române în școlile alolingve. Intervențiile vizează dezvoltarea unui centru metodologic național în domeniul educației multilingve; consolidarea resursei umane prin integrarea educației multilingve și a abordării CLIL în programele universitare și de formare continuă, dezvoltarea unui cadru unitar de resurse educaționale pentru predarea disciplinelor nefilologice în limba română; instituirea unui sistem de certificare a competențelor lingvistice și didactice ale cadrelor didactice implicate în educația multilingvă; completarea fondurilor educaționale și a mediilor de învățare cu resurse în limba română, implementarea unor mecanisme de motivare financiară, inclusiv introducerea unui spor salarial pentru predarea disciplinelor într-o limbă diferită de limba maternă. Aceste acțiuni asigură tranziția de la cadrul normativ la aplicarea sistemică a educației multilingve și contribuie la consolidarea competențelor de comunicare în limba română ale elevilor și cadrelor didactice alolingve.

Subsecțiunea a 3-a
Învățământul profesional tehnic

58. În învățământul profesional tehnic, structura lingvistică a populației școlare confirmă necesitatea consolidării competențelor de comunicare în limba română pentru un număr important de tineri aflați în formare. Conform datelor BNS, în Republica Moldova funcționează 81 de instituții de învățământ profesional tehnic, dintre care 29 includ programe cu predare în limba rusă. Deși limba română constituie limba principală de instruire, instituțiile pot organiza grupe cu predare în limba rusă în limitele planurilor de înmatriculare, în funcție de profilul local și de necesitățile comunității. În anul de studii 2025-2026, în aceste instituții au fost înmatriculați 51 234 de elevi: 45 439 studiază în limba română, iar 5 795 – în limba rusă, ceea ce evidențiază existența unui segment semnificativ de elevi alolingvi care au nevoie de sprijin lingvistic suplimentar pentru a parcurge cu succes programele de formare profesională.

59. Această realitate demografică și educațională plasează prezentul Program într-un rol esențial pentru tranziția tinerilor către piața muncii și pentru

participarea lor activă în societate. Elevii din sistemul profesional tehnic au nevoie de competențe lingvistice funcționale în limba română pentru a accesa documentația tehnică, pentru a interacționa eficient în mediul profesional, pentru a participa la evaluările de certificare și pentru a beneficia de mobilitatea profesională. În acest context, devine necesară consolidarea cadrului curricular și metodologic destinat învățării limbii române ca limbă nematernă, dezvoltarea resurselor didactice adaptate nivelurilor de competență și formarea continuă a cadrelor didactice din aceste instituții.

60. În învățământul profesional tehnic, evaluarea competențelor de comunicare în limba română are statut opțional, fiind realizată la nivel instituțional, în funcție de profilul programelor și de necesitățile elevilor. Deși această flexibilitate permite adaptarea la specificul divers al calificărilor profesionale, lipsa unui mecanism uniform de evaluare îngreunează monitorizarea progresului lingvistic al elevilor alolingvi și identificarea necesarului real de sprijin. Introducerea unor instrumente de evaluare calibrate pe descriptorii CECRL ar contribui la estimarea mai exactă a nivelului funcțional de utilizare a limbii române și la corelarea acestuia cu cerințele pieței muncii și ale certificărilor profesionale.

Subsecțiunea a 4-a
Învățământul superior

61. În anul de studii 2025-2026, rețeaua instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova cuprinde 16 universități, dintre care 12 publice și 4 private. Limba română reprezintă limba principală de instruire, iar în limitele planurilor de admitere pot fi organizate grupe cu predare în limbile rusă, engleză, franceză sau germană. Universitatea de Stat din Comrat își desfășoară activitatea în limba rusă, iar Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți formează grupe mixte, cu instruire și evaluare atât în limba română, cât și în limba rusă.

62. Din totalul studenților înmatriculați în 2025 la ciclul I, aproximativ 10 714 studenți (77 %) au optat pentru limba română ca limbă de instruire, iar 2 923 (21 %) – pentru limba rusă, alți 284 – pentru alte limbi. Această structură confirmă prevalarea limbii române în învățământul superior, dar indică și existența unui segment important de studenți alolingvi, care necesită sprijin adecvat pentru integrarea academică.

63. Pentru studenții alolongvi, nivelul competențelor de comunicare în limba română influențează direct accesul la cursuri, reușita la evaluări, utilizarea resurselor universitare și integrarea profesională ulterioară. În acest sens, prezentul Program contribuie la dezvoltarea unor mecanisme flexibile de sprijin și, acolo unde este cazul, de certificare opțională a competențelor lingvistice, în concordanță cu standardele europene și cu cerințele actuale ale pieței muncii.

Subsecțiunea a 5-a
Sprijin lingvistic pentru copiii reveniți din diaspora/străini

64. Importanța asigurării continuității în învățarea limbii române pentru copiii aflați peste hotare este tot mai evidentă în contextul mobilității crescute a familiilor. În afara țării funcționează diverse centre educaționale din diaspora sau inițiative private care oferă activități educaționale în limba română, însă acestea operează independent, fără coordonare instituțională sau integrare într-un cadru curricular național. Ca urmare, accesul copiilor la cursuri depinde de resursele comunităților locale și variază semnificativ de la o țară la alta. Conform datelor din SIME, 8 257 de elevi reveniți din diaspora sunt, în prezent, înmatriculați în sistemul educațional național, iar nivelul lor de pregătire lingvistică este neuniform, ceea ce poate influența ritmul de adaptare, de aceea necesită sprijin suplimentar din partea școlilor.

Subsecțiunea a 6-a
Contextul educației pe tot parcursul vieții

65. Anul 2023 a marcat o etapă esențială în implementarea Programului național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025, prin realizarea unor acțiuni complexe axate pe dezvoltarea curriculară, pe formarea profesională și pe extinderea oportunităților de instruire.

66. Un obiectiv central al anului 2023 a fost modernizarea viziunii didactice și alinierea ei la standardele europene. În acest sens, a fost elaborată și aprobată Concepția de educație multilingvă pentru sistemul de învățământ din Republica Moldova. De asemenea, s-a dezvoltat Concepția didactică a disciplinei limba și literatura română în acord cu CECRL. Pentru a asigura o evaluare obiectivă și standardizată, au fost elaborate Standardele de eficiență a învățării pentru disciplina limba și literatura română în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, precum și modele de teste de evaluare a competențelor lingvistice adaptate cerințelor pieței muncii.

67. Eforturile de dezvoltare curriculară s-au concentrat pe crearea resurselor specifice pentru diferite categorii de vârstă. S-a elaborat și s-a aprobat, conform Ordinului ministrului educației și cercetării nr. 804/2023, Curriculumul la limba română și Ghidul de implementare aferent (un document de 71 de pagini) pentru populația adultă din rândul minorităților naționale. Pentru a sprijini învățarea timpurie a limbii, au fost elaborate caietul de lucru pentru studierea limbii române în grupa mare și, complementar, materialele didactice (manual și caiet de lucru) pentru grupa medie, ambele în conformitate cu Curriculumul național pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale.

68. Rezultatele cele mai palpabile se regăsesc în numărul mare de beneficiari direcți. Au fost organizate cursuri gratuite de învățare a limbii române pentru diverse categorii profesionale (justiție, medicină, economie, educație, personal auxiliar), care au reușit să instruiască 25 000 de persoane adulte. Au fost organizate tabere de odihnă cu program educațional complex în limba română și de imersiune culturală, incluzând circa 1 200 de elevi și 712 cadre didactice și adulți alolingvi.

69. Programul de formare lingvistică a cunoscut o expansiune rapidă și bine gestionată între anii 2023 și 2024, urmând o tendință de consolidare și adaptare în anul 2025.

70. Anul 2023 a servit ca bază, înregistrând 6 513 înscrişi, cu zona Sud-Est ca pol principal de atracție. Rata de succes a fost remarcabilă, cu un procent de absolvire de peste 88 %, indicând o calitate constantă a cursurilor. Oferta s-a concentrat pe nivelurile inițiale (A1 și A2).

Zona	Anul	Total înscriși	Total absolvenți	Nivelul A1	Nivelul A2	Nivelul B1	Numărul de refugiați/ străini	Sex (M)	Sex (F)	Certificați intern/ abandon
NORD	2023	1240	1193	1024	169	0	0	159	1034	47
CENTRU	2023	1866	1436	862	574	0	0	376	1060	430
SUD-EST	2023	2248	2136	1552	584	0	0	375	1761	112
DISTANȚĂ	2023	1159	976	552	424	0	0	152	824	183
TOTAL	2023	6513	5741	3990	1751	0	0	1062	4679	772

71. Anul 2024 a marcat un salt spectaculos, numărul total de înscrişi ajungând la 11 081, o creștere cu aproximativ 7 0%. Această creștere a fost însoțită de o schimbare în distribuția geografică, zona Centru devenind lider (cu 3 834 de înscrişi), în timp ce zona Nord a excelat printr-o rată de absolvire aproape perfectă (peste 95 %). Cea mai semnificativă schimbare a fost introducerea și cererea masivă pentru nivelul B1, care a depășit 2 200 de participanți, arătând o maturizare a publicului care dorește să avanseze. De asemenea, participarea persoanelor refugiate și străine a crescut de nouă ori, de la 10 la 90 de persoane.

Zona	Anul	Total înscriși	Total absolvenți	Nivelul A1	Nivelul A2	Nivelul B1	Total refugiați/ străini	Sex (M)	Sex (F)	Certificați intern/ abandon
NORD	2024	1903	1815	475	918	422	0	292	1523	34
CENTRU	2024	3834	3158	1028	1181	949	0	839	2319	163
SUD-EST	2024	3090	2785	1149	1070	566	0	590	2195	0
DISTANȚĂ	2024	2254	2045	740	643	662	0	491	1554	0
TOTAL	2024	11081	9803	3392	3812	2599	0	2212	7591	197

72. Datele parțiale din 2025 reflectă o cerere continuă, deși la un volum mai mic (total înscrişi – 8 506), cu o atenție sporită pentru nivelul B1 (peste 2 700 în prima etapă).

Zona	Anul	Total înscriși	Total absolvenți	Nivelul A1	Nivelul A2	Nivelul B1	Total refugiați/străini	Sex (M)	Sex (F)	Certificați intern/ abandon
NORD	2025	1649	735	207	243	285	47	-	-	-
CENTRU	2025	1942	1577	403	467	707	28	-	-	-
SUD-EST	2025	1851	1730	584	534	612	49	-	-	-
DISTANȚĂ	2025	1336	1066	244	399	423	6	-	-	-
TOTAL *(Etapa I)*	2025	6778	-	1438	1643	2027	85	0	0	0
CENTRU	2025	814	-	80	390	344	20	-	-	-
SUD-EST	2025	695	-	152	325	218	2	-	-	-
DISTANȚĂ	2025	219	-	109	20	90	182	-	-	-
TOTAL *(Etapa II)*	2025	1728	-	341	735	652	0	0	0	0
TOTAL	2025	8506	-	1779	2378	2679	335	0	0	0

73. Profilul demografic arată o constantă: femeile reprezintă majoritatea absolută a beneficiarilor, iar analiza domeniilor de activitate subliniază impactul major al programului în sectoarele vitale. Femeile reprezintă majoritatea covârșitoare a cursanților în ambele perioade, cu un procent care crește de la aproape 76% în 2023, la peste 81% în 2024. Deși numărul bărbaților înscrişi a crescut ușor (de la 2 467 la 2 759), numărul femeilor a crescut mult mai rapid, de la 7 725 la 11 979. În 2024, pentru fiecare bărbat înscris, au existat peste patru femei înscrise, consolidând programul ca fiind predominant feminin.

Anul 2024 Domeniul de activitate	Numărul de persoane
Educație	3284
Administrație publică	759
Economie	2244
Justiție	446
Medicină	867
Arte	682
Altele	4490
TOTAL	**12772**

Anul 2025 Domeniul de activitate	Numărul de persoane
Educație	1165
Administrație publică	149
Economie	899
Justiție	161
Medicină	479
Arte	227
Altele	3557
TOTAL	**6637**

74. Atât în 2024, cât și în 2025, conform formularului de înscriere, cel mai mare număr de participanți a provenit din categoria „Altele”, urmat îndeaproape de angajații din educație și din economie, evidențiind necesitatea stringentă de formare lingvistică pentru dezvoltarea profesională în aceste domenii-cheie.

75. În cadrul Programului național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025, începând cu anul 2024, a fost majorat numărul de ore per nivel, pentru a răspunde necesităților reale de formare lingvistică ale participanților. Durata cursurilor din Programul respectiv a fost ajustată începând cu 2023, prin majorarea numărului de ore per nivel. Astfel, nivelul A1 a crescut de la 60 la 100 de ore, iar nivelul A2 – de la 60 la 120 de ore, această ajustare fiind realizată inclusiv la solicitarea

cursanților, care au indicat necesitatea timpului suplimentar pentru consolidarea competențelor de bază.

76. Pentru a asigura accesul uniform la resurse didactice, au fost operate modificări în Hotărârea Guvernului nr. 876/2015 cu privire la asigurarea cu manuale a elevilor, cadrul normativ de asigurare extinzându-se cu manuale și materiale didactice pentru adulți. Ulterior, prin Ordinul MEC nr. 316/2025, a fost aprobată Instrucțiunea privind gestionarea materialelor didactice pentru adulți, care reglementează distribuirea, utilizarea și circulația acestora. Din 2025 funcționează și un mecanism de închiriere a manualelor, care optimizează gestionarea stocurilor și garantează acces echitabil la materialele actualizate în toate instituțiile implicate.

77. Rezultatele obținute în perioada precedentă demonstrează că învățarea limbii române în perspectiva educației pe tot parcursul vieții nu poate fi tratată ca o intervenție punctuală sau temporară. Aprobarea unui nou program este necesară pentru a asigura continuitatea și consolidarea cadrului curricular, metodologic și organizațional deja creat, astfel încât competența de comunicare în limba română să fie dezvoltată progresiv, coerent și sustenabil pentru toate categoriile de beneficiari.

78. Totodată, evoluția programului relevă tranziția clară de la nevoia de competențe lingvistice de bază către cererea pentru niveluri funcționale și avansate, utilizabile în contexte socioprofesionale reale. Un nou program este indispensabil pentru a structura trasee complete de învățare, corelate cu CECRL, pentru a extinde oferta educațională dincolo de nivelurile inițiale și pentru a asigura recunoașterea formală a competențelor dobândite.

79. Studierea limbii române reprezintă un factor esențial de integrare profesională și socială, în special pentru minoritățile naționale, pentru adulții activi, pentru nou-veniți și pentru alte grupuri vulnerabile. Aprobarea unui nou program permite transformarea acestei nevoi într-o politică publică predictibilă, cu impact pe termen mediu și lung, care contribuie la coeziunea socială, la îmbunătățirea calității serviciilor publice și la consolidarea rolului limbii române ca limbă de comunicare și integrare în societate.

Secțiunea a 3-a
Analiza SWOT

80. În vederea evaluării politicii de studiere și de promovare a limbii române prevăzute în prezentul Program, a fost realizată analiza detaliată a punctelor forte și a celor slabe, a oportunităților și a amenințărilor (analiza SWOT), prezentată în tabelul de mai jos. Această analiză a fost efectuată ținându-se cont de obiectivele formulate, de direcțiile de acțiune și de măsura în care intervențiile planificate contribuie la soluționarea problemelor și provocărilor identificate în urma implementării Programului național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025.

Puncte forte	Puncte slabe
1. Programul este pe deplin armonizat cu principalele documente naționale și internaționale: Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Agenda națională de integrare europeană 2024-2030, Codul educației al Republicii Moldova nr. 157/2014, Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă etc. Această armonizare oferă stabilitate și legitimitate politică. 2. Viziune integrată și orientată spre incluziunea socială. 3. Programul abordează simultan dimensiuni educaționale, culturale și civice, vizând consolidarea coeziunii sociale, reducerea inegalităților lingvistice și integrarea minorităților etnice, a migranților și a persoanelor revenite din diaspora. 4. Progres semnificativ în implementarea ciclului anterior (2023-2025). 5. Extinderea considerabilă a bazei de participanți la cursurile de învățare a limbii române, care reflectă tendința constantă de creștere și receptivitatea tot mai mare din partea publicului-țintă. 6. Diversificarea progresivă a nivelurilor de formare lingvistică, prin dezvoltarea unui cadru coerent care acoperă toate etapele de competență – de la inițiere A1, până la nivelul B1, intermediar, ceea ce demonstrează consolidarea capacității instituționale și creșterea calității Programului. 7. Extinderea semnificativă a impactului Programului prin includerea unui număr tot mai mare de cursanți adulți și de cadre didactice formate, ceea ce confirmă eficiența măsurilor de instruire continuă și relevanța socială a programului. 8. Crearea de resurse curriculare (manuale, caiete, teste etc.). 9. Colaborarea internațională și interinstituțională eficientă. Implementarea Programului se bazează pe sinergia dintre instituțiile naționale, mediul academic și partenerii internaționali, ceea ce consolidează dimensiunea strategică a politicilor lingvistice și garantează continuitatea acțiunilor în timp. 10. Interesul în creștere din partea minorităților naționale și a persoanelor	1. Oferta de profesori calificați pentru predarea limbii române ca limbă nematernă este insuficientă pentru a acoperi nevoile actuale, iar lipsa formării continue și a motivației profesionale afectează calitatea procesului educațional, mai ales în regiunile unde numărul cadrelor didactice este redus. 2. Numărul scăzut de profesori deținători de grad didactic indică asupra nivelului și calității predării limbii române, inclusiv lipsa unui sistem eficient de formare profesională privind educația multilingvă 3. Conținuturile curriculare nu sunt mereu adaptate cerințelor reale ale pieței muncii, iar unele inconsecvențe curriculare reduc relevanța și aplicabilitatea competențelor lingvistice dobândite. 4. Infrastructura educațională și resursele didactice digitale și interactive sunt limitate, de aceea îngreunează procesul de învățare, mai ales pentru grupuri de vârstă și pentru niveluri diferite. 5. Nu există un sistem clar de evaluare și de monitorizare a competențelor orale la nivel național, ceea ce îngreunează aprecierea reală a progresului elevilor și ajustarea metodelor de predare. Lipsa unor instrumente standardizate și a unor criterii unitare face dificilă corelarea rezultatelor examenelor cu calitatea procesului educațional în ansamblu. 6. Participarea la cursurile de limba română diferă semnificativ între regiuni: în orașe și în Regiunea Centru implicarea este mai mare, în timp ce zonele Nord și UTA Găgăuzia sunt mai puțin reprezentate, ceea ce arată o distribuție inegală a oportunităților educaționale și necesitatea unor măsuri care să asigure echitate la nivel teritorial

strămutate pentru învățarea limbii române reflectă recunoașterea importanței Programului ca instrument de integrare socială și profesională, dar și de consolidare a coeziunii comunitare	
Oportunități	**Amenințări/temeri**
1. Integrarea europeană și aderarea la Uniunea Europeană oferă șansa de a aduce educația lingvistică la nivelul standardelor europene, prin modernizarea programelor de studii, prin formarea profesorilor și prin consolidarea rolului limbii române ca element de unitate și identitate națională și europeană. 2. Dezvoltarea cooperării internaționale și a parteneriatelor educaționale permite colaborarea cu organizații și instituții din alte țări, oferind acces la experiență, resurse moderne și sprijin financiar pentru îmbunătățirea modului de predare a limbii române. 3. Folosirea tehnologiilor digitale face posibil accesul mai ușor la cursuri de limba română pentru toți, inclusiv pentru adulți, pentru refugiați și pentru persoane din diaspora, sprijinind învățarea continuă și adaptarea conținuturilor la nevoile fiecărui cursant. 4. Formarea și calificarea profesorilor printr-o rețea națională de formatori ajută la îmbunătățirea competențelor pedagogice, culturale și digitale ale cadrelor didactice. 5. Crearea și modernizarea resurselor educaționale contribuie la îmbunătățirea calității procesului de învățare, prin elaborarea și prin digitalizarea materialelor adaptate diferitelor contexte lingvistice și culturale. 6. Monitorizarea și evaluarea rezultatelor printr-un sistem clar de colectare și de analiză a datelor ajută la măsurarea corectă a progresului și la adaptarea programelor pentru a sprijini mai bine grupurile vulnerabile. 7. Armonizarea educației lingvistice cu standardele europene permite recunoașterea competențelor obținute și contribuie la un sistem educațional mai coerent și durabil. 8. Promovarea limbii române ca mijloc de incluziune și unitate socială sprijină integrarea minorităților, a refugiaților și a persoanelor din diaspora, facilitând participarea lor în viața socială și profesională. 9. Diversificarea finanțării și implicarea comunității prin atragerea de fonduri interne și externe contribuie la asigurarea stabilității financiare și la dezvoltarea infrastructurii educaționale	1. Scăderea demografică și migrația populației active duc la diminuarea numărului de elevi și de beneficiari ai programului, iar plecarea continuă a cadrelor didactice reduce disponibilitatea profesorilor calificați, afectând stabilitatea și calitatea procesului educațional. 2. Dependența de finanțarea externă face programul vulnerabil la instabilitate financiară, deoarece schimbările în sprijinul oferit de către partenerii internaționali pot pune în pericol continuitatea și eficiența activităților planificate. 3. Instabilitatea geopolitică poate influența negativ desfășurarea Programului, întrucât evenimentele din regiune pot determina redirecționarea resurselor statului către alte domenii prioritare. 4. Politizarea promovării limbii române poate genera neîncredere în rândul unor comunități minoritare, dacă aceasta este percepută mai degrabă ca un demers politic decât ca o inițiativă educațională. 5. Lipsa cadrelor didactice tinere și specializate afectează calitatea predării, deoarece îmbătrânirea personalului și interesul scăzut al tinerilor pentru cariera didactică împiedică reînnoirea și adaptarea resursei umane la cerințele actuale ale sistemului educațional. 6. Diferențele teritoriale și infrastructura educațională insuficientă mențin decalaje între mediul urban și cel rural, unde accesul limitat la tehnologii și resurse moderne scade participarea și performanța elevilor. 7. Lipsa unui sistem eficient de monitorizare și de evaluare reduce capacitatea de a măsura corect rezultatele Programului și de a adapta intervențiile în funcție de nevoi, limitând astfel eficiența utilizării resurselor publice

Secțiunea a 4-a
Concluzii

81. Analiza sistemului de învățământ general evidențiază necesitatea consolidării și modernizării procesului de predare-învățare a limbii române pentru copiii și elevii alolingvi, prin intervenții coerente la nivel curricular, didactic și al evaluării. În educația timpurie, aplicarea descriptorilor pre-A1.1 – pre-A1.3 și elaborarea unor instrumente standardizate de monitorizare vor asigura urmărirea uniformă a progresului lingvistic încă din etapa preșcolară. În același timp, perspectiva dezvoltării sistemului impune întărirea formării inițiale și continue a cadrelor didactice, cu măsuri dedicate de atracție și retenție în regiunile cu deficit major, pentru a garanta accesul echitabil la predarea de calitate. Modernizarea curriculumului pentru elevii alolingvi, alinierea acestuia la CECRL și dezvoltarea de resurse didactice diferențiate vor crea cadrul necesar formării competențelor reale de comunicare. Reformarea evaluării, prin integrarea probelor receptiv-productive, inclusiv orale, și corelarea explicită a rezultatelor cu nivelurile CECRL va permite măsurarea autentică a competenței lingvistice și calibrarea progresului spre nivelurile așteptate. În paralel, introducerea programelor de sprijin lingvistic diferențiat și integrarea mecanismului național de certificare prevăzut de Hotărârea Guvernului nr. 476/2025 cu privire la certificarea competențelor de comunicare în limba română ale persoanelor adulte și ale elevilor din învățământul liceal vor asigura coerența dintre curriculum, predare și evaluare, conferind sistemului de învățământ o direcție clară în pregătirea elevilor pentru continuarea studiilor și inserția pe piața muncii.

În acest context, concluziile analizei se aplică și beneficiarilor adulți ai prezentului Program, inclusiv persoanelor adulte alolingve, părinților copiilor din comunități multilingve și altor adulți implicați în procesele de educație și integrare socioprofesională, pentru care dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română constituie o condiție esențială a participării active la viața socială, educațională și economică. Măsurile prevăzute de prezentul Program, corelate cu mecanismele de evaluare și de certificare a competențelor lingvistice, vor sprijini integrarea acestora în programe de formare continuă, pe piața muncii și în interacțiunea cu instituțiile publice, asigurând coerența intervențiilor educaționale pe tot parcursul vieții.

Capitolul III
SCOPUL PROGRAMULUI

82. Scopul prezentului Program constă în dezvoltarea și implementarea unui sistem național integrat de învățare, predare, evaluare și certificare a competențelor în limba română, adaptat diverselor categorii de beneficiari și diverselor niveluri de competență. Programul urmărește asigurarea accesului

echitabil la resurse, metodologii și servicii educaționale de calitate, în conformitate cu standardele europene CECRL și cu tendințele internaționale privind învățarea limbilor în contexte multilingve.

83. Prin prezentul Program se urmărește crearea unui ecosistem educațional coerent, care să includă formarea cadrelor didactice, digitalizarea proceselor de învățare, colaborarea interinstituțională și recunoașterea oficială a competențelor lingvistice la nivel național și internațional.

84. Prezentul Program se fundamentează pe principiul că limba română reprezintă un element esențial al coeziunii sociale, al incluziunii culturale și al participării civice active. Viziunea strategică urmărește construirea unei societăți plurilingve, integrate și echitabile, în care fiecare locuitor al Republicii Moldova (indiferent de vârstă, origine etnică, statut juridic sau profesional) are acces real, sustenabil și continuu la învățarea limbii române. Această viziune reflectă angajamentul statului de a asigura un cadru educațional și instituțional coerent, modern și incluziv, care promovează competențele lingvistice ca instrument de participare, dezvoltare personală și profesională, precum și de consolidare a identității civice comune.

85. Limba oficială a statului este o resursă esențială pentru dezvoltarea comună a individului și a statului. Obiectivele politicii lingvistice de stat, în contextul dezvoltării statului, sunt legate de dezvoltarea și competitivitatea individului, de asigurarea bunăstării și calității vieții cetățeanului, precum și de sustenabilitatea limbii și a culturii naționale. Conform art. 11 alin. (2) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, educația urmărește formarea competenței-cheie de comunicare în limba română.

86. Statul asigură protecția și dezvoltarea limbii române, sustenabilitatea și existența acesteia ca valoare națională.

Capitolul IV
OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE ALE PROGRAMULUI

Programul conține patru obiective generale și 12 obiective specifice.

87. Obiectivul general 1. Creșterea nivelului de competență în comunicarea în limba română, astfel încât, până în 2028, subiecții sistemului educațional din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale să atingă nivelurile de performanță prevăzute de CECRL, necesare pentru participarea eficientă la procesul educațional și pentru integrarea socioprofesională.

87.1. Obiectivul specific 1.1. Dezvoltarea competenței de comunicare în limba română în instituțiile de educație timpurie, astfel încât, până în 2028, cel puțin 30% dintre copiii care finalizează grădinița să atingă nivelul de performanță pre-A1.3, în conformitate cu standardele CECRL.

87.2. Obiectivul specific 1.2. Consolidarea competențelor de comunicare în limba română ale elevilor din instituțiile de învățământ primar și secundar, ciclurile I și II, cu predare în limbile minorităților naționale, astfel încât, până în 2028, rata de promovare la examenul național să atingă cel puțin 90% la nivel național și minimum 80% în fiecare instituție de învățământ.

87.3. Obiectivul specific 1.3. Consolidarea competențelor de comunicare în limba română ale elevilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic la nivelul de performanță B1 și ale studenților din instituțiile de învățământ superior la nivelul de performanță C1, astfel încât, până în 2028, cel puțin 80% să atingă nivelul de performanță conform standardelor CECRL.

87.4. Obiectivul specific 1.4. Creșterea numărului de cadre didactice din instituțiile de învățământ general cu predare în limbile minorităților naționale care dețin competențe avansate de comunicare în limba română, prin sporirea atractivității funcției didactice și prin promovarea dezvoltării profesionale continue, astfel încât, până în 2028, cel puțin 60% dintre acestea să atingă nivelul de performanță C1, conform standardelor CECRL.

88. Obiectivul general 2. Dezvoltarea unui sistem funcțional de educație multilingvă în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, astfel încât limba română să fie utilizată eficient ca limbă de instruire și de comunicare, iar competența interculturală a beneficiarilor să fie consolidată pentru integrarea lor socială și profesională.

88.1. Obiectivul specific 2.1. Consolidarea cadrului instituțional pentru implementarea eficientă a educației multilingve, astfel încât, până în 2028, cel puțin 20% dintre instituțiile de învățământ (școli și grădinițe) cu predare în limbile minorităților naționale să obțină statutul de instituție multilingvă și să aplice integral reglementările educației multilingve (EML), care asigură utilizarea limbii române ca limbă de instruire.

88.2. Obiectivul specific 2.2. Dezvoltarea resurselor educaționale pentru educația multilingvă, astfel încât, până în 2028, cel puțin 20% dintre instituțiile de învățământ (școli și grădinițe) să utilizeze materiale care susțin instruirea în limba română și dezvoltarea competenței interculturale.

88.3. Obiectivul specific 2.3. Asigurarea formării și certificării personalului didactic pentru implementarea educației multilingve, astfel încât, până în 2028, cel puțin 10% dintre cadrele didactice din instituțiile ce urmează un model EML să utilizeze limba română ca limbă de instruire.

89. Obiectivul general 3. Consolidarea competențelor de comunicare prin extinderea programelor de învățare a limbii române pentru adulți, reprezentanți ai minorităților naționale, persoane nou-venite (reveniți și cetățeni străini), precum și alte categorii de beneficiari, în vederea asigurării integrării lingvistice și socioculturale.

89.1. Obiectivul specific 3.1. Extinderea programelor de învățare a limbii române pentru adulții alolingvi, astfel încât, până în 2028, cel puțin 25 000 de persoane să participe în total la cursuri (circa 15 000 de beneficiari unici), dintre care 10 – 5 % să atingă nivelul B2, 40 % – nivelul B1, 40 % – nivelul A2 și 10 % – nivelul A1, contribuind la integrarea lor lingvistică și socioculturală.

89.2. Obiectivul specific 3.2. Elaborarea și dezvoltarea programelor de învățare a limbii române pentru nou-veniți și pentru alte categorii de rezidenți și cetățeni, astfel încât, până în 2028, toți participanții să atingă nivelul minim de competență lingvistică necesar integrării socioculturale.

90. Obiectivul general 4. Promovarea învățării limbii române în diaspora și în țară pentru facilitarea integrării lingvistice a copiilor și a adulților în mediile educaționale și sociale din care fac parte.

90.1. Obiectivul specific 4.1. Asigurarea programelor de învățare a limbii române pentru copiii și adulții din diaspora, astfel încât, până în 2028, toți participanții să poată comunica la un nivel funcțional în contexte socioculturale.

90.2. Obiectivul specific 4.2. Asigurarea programelor de integrare lingvistică pentru toți elevii nou-veniți (reveniți și cetățeni străini) care solicită asistență în procesul de integrare educațională, astfel încât, până în 2028, să fie oferit suport pentru cel puțin 80% dintre aceștia.

90.3. Obiectivul specific 4.3. Promovarea limbii române prin programe și campanii educaționale, culturale și mediatice, astfel încât, până în 2028, la activitățile de promovare derulate anual, atât fizic, cât și online, să participe cel puțin 10 000 de beneficiari.

91. Elaborarea obiectivelor generale ale prezentului Program a avut la bază integrarea principiului „nimeni să nu fie lăsat în urmă”, urmărindu-se reducerea marginalizării sociale și consolidarea incluziunii. În acest sens, au fost respectate următoarele principii fundamentale:

91.1. respectarea drepturilor omului;

91.2. solidaritatea și echitatea socială;

91.3. promovarea culturii păcii și a nonviolenței;

91.4. conservarea și transmiterea valorilor culturale ale minorităților naționale;

91.5. asigurarea durabilității și a continuității acțiunilor.

Totodată, Programul respectă criteriul convergenței, care presupune garantarea drepturilor economice, sociale și politice ale minorităților naționale.

Capitolul V
INDICATORI DE MONITORIZARE

Obiective	Indicatorul de impact /rezultatul	Valoarea de referință 2025	Valoarea-țintă 2028	Sursa de date
Obiectivul general 1	Procentul total al beneficiarilor (copii, elevi, elevi din ÎPT, studenți, cadre didactice) din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale care ating nivelurile-țintă CECRL, pe categorii educaționale			Cercetării (MEC)
	Diferența procentuală (2024-2028) a ponderii beneficiarilor care ating nivelurile-țintă CECRL, pe fiecare nivel de învățământ	60%	100%	MEC
	Gradul de reducere a decalajului dintre rezultatele beneficiarilor din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale și media națională, raportat la evaluările de limbă română	5,93	7,56	MEC
Obiectivul specific 1.1	Procentul copiilor din instituțiile de educație timpurie alolingve care ating nivelul pre-A1.3 de competență în limba română la finalizarea grădiniței	-	100%	MEC
	Procentul cadrelor didactice din instituțiile de educație timpurie alolingve care utilizează limba română în activitățile educaționale zilnice, conform Curriculumului la Limba română pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale actualizat	-	30%	MEC
	Ponderea instituțiilor de educație timpurie alolingve care aplică curriculumul actualizat la limba română și utilizează suporturi didactice revizuite	-	30%	MEC
	Procentul copiilor din grupele medie, mare și pregătitoare care înregistrează progres anual măsurabil al competențelor de comunicare în limba română, conform evaluărilor eșantionate	-	100%	MEC
Obiectivul specific 1.2	Rata de promovare a examenului național la limba și literatura română pentru elevii alolingvi, la nivel național și în fiecare instituție (țintă: min. 90%	76,21%	90%	MEC

	corelare cu evaluările naționale				
Obiectivul specific 1.3	Procentul elevilor din învățământul profesional tehnic care ating nivelul B1 de competență în limba română, conform CECRL	-	100%		MEC
	Procentul studenților din instituțiile de învățământ superior care ating nivelul C1 de competență în limba română	-	100%		MEC
Obiectivul specific 1.4	Numărul cadrelor didactice din instituțiile alolingve certificate la nivelul C1 de competență în limba română	-	300		MEC
	Numărul cadrelor didactice care avansează în grad didactic, ca urmare a recunoașterii competențelor lingvistice	220	220		MEC
	Rata de ocupare a funcțiilor didactice vacante la disciplina Limba și literatura română în instituțiile alolingve de către tinerii specialiști	80%	100%		MEC
	Numărul cadrelor didactice premiate în aria „Limbă și comunicare – alolingvi” în cadrul concursului „Pedagogul anului”	-	9		MEC
Obiectiv general 2	Procentul instituțiilor de învățământ alolingve care aplică funcțional educația multilingvă, cu utilizarea limbii române ca limbă de instruire	-	20%		MEC
	Numărul personalului didactic din instituțiile EML certificat pentru predarea în regim multilingv, inclusiv prin utilizarea limbii române ca limbă de instruire	-	200		MEC
Obiectivul specific 2.1	Procentul instituțiilor de învățământ (de educație timpurie, primare și secundare) care obțin statutul de instituție multilingvă, proceduri aprobate conform	-	20%		MEC
	Ponderea instituțiilor multilingve care aplică funcțional modelul EML, inclusiv utilizarea limbii române ca limbă de instruire	-	20%		MEC

	național; min. 80% instituțional)				
	Procentul elevilor alolingvi care ating nivelul-țintă de competență (corelat CECRL) pentru ciclul primar/gimnazial/liceal, conform Standardelor de corelare cu evaluările naționale	-	90%		MEC
	Procentul elevilor alolingvi din clasa a IX-a care obțin certificarea competențelor de comunicare în limba română, prin aplicarea extinsă a Hotărârii Guvernului nr. 476/2025	-	100%		MEC
	Procentul elevilor alolingvi incluși în programe remediale care își îmbunătățesc rezultatele la evaluările de limba română (creștere măsurabilă între evaluarea inițială și finală)	3000	9000		MEC
	Procentul instituțiilor IPLMN dotate funcțional pentru predarea limbii române: cabinet de limba română cu resurse didactice și bibliotecă școlară completată cu literatură/colecții/dicționare relevante	7	15		MEC
	Numărul elevilor alolingvi participanți la tabere de vară cu imersiune lingvistică care înregistrează progres măsurabil la competențele de înțelegere auditivă și exprimare orală, conform instrumentelor standardizate/pilotate	1200	1500		MEC
	Ponderea claselor/școlilor alolingve care aplică curriculumul dezvoltat și manualele noi la limba și literatura română, pentru ciclurile primar, gimnazial și liceal	-	100%		MEC
	Procentul elevilor alolingvi care ating nivelul-țintă de competență (corelat CECRL) pentru ciclul primar/gimnazial/liceal, conform Standardelor de	-	100%		MEC

	Numărul programelor universitare (licență și master) care includ module EML/CLIL, utilizate în formarea inițială a cadrelor didactice	-	2	MEC
	Procentul cadrelor didactice din instituțiile multilingve care beneficiază de spor salarial pentru predarea într-o limbă diferită de limba maternă, conform cadrului normativ modificat	-	20%	MEC
Obiectivul specific 2.2	Procentul instituțiilor de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale care utilizează resursele educaționale EML/CLIL în procesul educațional	-	20%	MEC
	Ponderea materialelor educaționale elaborate pentru educația multilingvă (ghiduri metodologice, fișe de lucru pentru IET, proiecte didactice pentru disciplinele nefilologice, lecții video)	-	80%	MEC
	Numărul bibliotecilor școlare din instituțiile alolingve dotate cu fonduri editoriale actualizate în limba română	5	15	MEC
Obiectivul specific 2.3	Numărul experților naționali formați și certificați în managementul educației multilingve și în metodologia CLIL	-	5	MEC
	Procentul cadrelor didactice din instituțiile care aplică EML certificate pentru predarea disciplinelor în regim multilingv, inclusiv în educația timpurie și în cadrul disciplinelor nefilologice.	-	20%	MEC
	Numărul managerilor școlari instruiți în aplicarea educației multilingve, care implementează măsuri EML la nivel instituțional	-	150	MEC
Obiectiv general 3	Numărul total de participanți și de beneficiari unici ai programelor de învățare a limbii române pentru adulți, defalcat pe categorii de beneficiari	25000 (Nivelul A1 – B1)	25000 (Nivelul A1 – B2)	MEC
	Procentul participanților care ating nivelul minim de competență lingvistică necesar socioculturale, conform standardelor CECRL	60%	80%	MEC
	Procentul participanților care obțin certificarea competențelor de comunicare în limba română prin mecanisme naționale de evaluare și validare	-	80%	MEC
Obiectiv specific 3.1	Ponderea beneficiarilor care ating nivelurile-țintă CECRL (A1, A2, B1, B2) în urma evaluărilor finale și a certificării	80%	90%	MEC
	Numărul materialelor educaționale elaborate pentru învățarea limbii române de către adulți (curricula, manuale, caiete, suporturi audio, module e-learning, ghiduri funcționale, baterii de teste)	7	12	MEC
	Nivelul de satisfacție al participanților la cursurile de limba română pentru adulți, conform evaluărilor anuale de calitate	80%	100%	MEC
Obiectiv specific 3.2	Numărul de participanți la cursurile de limba română destinate nou-veniților și altor categorii de rezidenți, pe tipuri de beneficiari și pe niveluri CECRL	335	600	MEC
	Numărul materialelor educaționale elaborate pentru învățarea limbii române de către nou-veniți (curriculum A1 – B2, manuale, caiete de lucru, suporturi audio)	10 teste	30 de module 48 teste	MEC
	Procentul profesorilor care predau limba română nou-veniților certificați sau formați pentru predarea la nivelurile A1 – B1, conform programelor de formare	-	30%	MEC
Obiectiv general 4	Numărul total de beneficiari care participă anual la programe de învățare și de promovare a limbii române, în țară și în diaspora	-	3000	MEC
	Procentul participanților la programele de învățare a limbii române care finalizează cursurile și ating nivelul minim de	-	90%	MEC

	competență prevăzut pentru program			
Obiectiv specific 4.1	Procentul participanților (copii și adulți din diaspora) care ating un nivel funcțional de competență în limba română (A1 – B2), conform evaluărilor raportate la CECRL	-	90%	MEC
	Numărul de participanți la cursurile de limba română organizate în centrele educaționale din diaspora, defalcat pe niveluri de competență (A1 – A2, B1 – B2)	-	3000	MEC
	Numărul materialelor educaționale actualizate și elaborate pentru centrele educaționale din diaspora (curricula, manuale, caiete de exerciții, suporturi audio), cu accent pe dimensiunea cultural-identitară	-	4	MEC
	Procentul profesorilor din centrele educaționale din diaspora certificați pentru predarea limbii române, conform standardelor de competență lingvistică și metodologică	-	30%	MEC
Obiectiv specific 4.2	Procentul elevilor nou-veniți care beneficiază de programe de integrare lingvistică și ating nivelul de competență A1 – B1 în limba română, raportat la totalul elevilor care solicită suport educațional	-	100%	MEC
	Numărul materialelor educaționale elaborate pentru integrarea lingvistică a elevilor nou-veniți (ghid metodologic, manuale, caiete, materiale audio, teste interactive)	-	4	MEC
	Procentul instituțiilor de învățământ care dispun de personal format pentru implementarea programelor de predare–învățare intensivă a limbii române pentru elevii nou-veniți	-	100%	MEC
Obiectiv specific 4.3	Numărul total de beneficiari care participă anual la activitățile de promovare a limbii române, în format fizic și online	2250	4500	MEC
	Ponderea programelor, concursurilor și campaniilor naționale și internaționale de promovare a limbii române implementate anual (competiții, campanii media, școli de vară, concursuri tematice)	-	100%	MEC
	Gradul de acoperire a publicului-țintă prin campaniile de promovare a limbii române, măsurat prin participare, audiență și interacțiuni în mediul digital	-	100%	MEC

Capitolul VI
IMPACTUL PE TERMEN LUNG AL IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI

92. În urma implementării prezentului Program, se estimează creșterea semnificativă a nivelului de cunoaștere a limbii române în rândul reprezentanților minorităților naționale, al refugiaților, al persoanelor revenite din diaspora și al altor grupuri vulnerabile, prin extinderea accesului acestora la o educație lingvistică de calitate, relevantă și adaptată nevoilor diverse. Programul va contribui la dezvoltarea competențelor lingvistice necesare pentru participarea deplină la viața educațională, profesională și socială, oferind oportunități egale de învățare pentru toți, inclusiv pentru copiii refugiaților din Ucraina și pentru persoanele care doresc reintegrarea în sistemul educațional și pe piața muncii.

93. Pe termen lung, implementarea prezentului Program va consolida egalitatea de șanse în accesul la educație, indiferent de statut social, sex, religie, etnie sau abilități individuale, sprijinind integrarea socială și profesională a tuturor beneficiarilor. Creșterea competențelor de comunicare în limba română va facilita implicarea activă a cetățenilor în viața comunității, a societății și a pieței muncii, dezvoltând cultura responsabilității, participării și solidarității. Totodată, Programul va contribui la reducerea barierelor lingvistice și la consolidarea coeziunii sociale, prin promovarea respectului reciproc, a dialogului intercultural și a valorilor democratice, în spiritul unei societăți incluzive și europene.

94. Astfel, până în 2028, implementarea prezentului Program va contribui la:

94.1. îmbunătățirea nivelului de cunoaștere a limbii române în rândul minorităților naționale, al refugiaților, al persoanelor revenite din diaspora și al altor grupuri vulnerabile va fi realizată prin asigurarea accesului la cursuri de calitate, adaptate nevoilor și particularităților acestora;

94.2. asigurarea integrării copiilor și tinerilor care vorbesc alte limbi în învățământul general, profesional și universitar, precum și facilitarea participării adulților la programe de formare continuă vor contribui la incluziunea educațională și socială a acestora;

94.3. creşterea accesului la locuri de muncă mai bune, prin dezvoltarea competenţelor lingvistice şi sprijinirea integrării profesionale, ceea ce va susţine dezvoltarea economică şi participarea activă pe piaţa muncii;

94.4. promovarea comunicării şi cooperării între comunităţi, prin stimularea dialogului intercultural şi prin folosirea limbii române ca mijloc de înţelegere şi respect reciproc, în vederea consolidării coeziunii sociale;

94.5. dezvoltarea centrelor şi spaţiilor de învăţare moderne, inclusiv în regiunile cu acces limitat la educaţie, pentru asigurarea participării echitabile la cursuri gratuite de limba română pentru toţi cei interesaţi;

94.6. formarea continuă a profesorilor, prin crearea unei reţele naţionale de formatori şi prin dezvoltarea competenţelor pedagogice, digitale şi interculturale, astfel contribuind la profesionalizarea resursei umane din sistem;

94.7. modernizarea procesului de predare-învăţare, prin utilizarea platformelor digitale, a aplicaţiilor interactive şi a instrumentelor multimedia, ceea ce va face învăţarea limbii române mai atractivă şi mai accesibilă, inclusiv în format la distanţă;

94.8. instituirea unui sistem eficient de monitorizare şi de evaluare, ceea ce va permite urmărirea progresului cursanţilor şi a impactului programului, contribuind la îmbunătăţirea continuă a activităţilor educaţionale;

94.9. consolidarea cunoaşterii limbii române ca element de unitate, de încredere şi de participare activă în societate, fapt ce va sprijini apropierea de valorile europene şi dezvoltarea unei societăţi incluzive şi solidare.

Capitolul VII
COSTURI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR GENERALE ŞI A OBIECTIVELOR SPECIFICE

95. Prezentul Program corespunde CBTM-ului, Programului „Educaţia", respectiv, subprogramelor 8802 Educaţie timpurie, 8803 Învăţământ primar, 8804 Învăţământ gimnazial, 8806 Învăţământ liceal, 8808 Învăţământ profesional-tehnic secundar, 8809 Învăţământ profesional-tehnic postsecundar, 8810 Învăţământ superior, 8811 Învăţământ superior postuniversitar, 8812 Perfecţionarea cadrelor, 8813 Servicii generale în educaţie, 8814 Educaţie extraşcolară si susţinerea elevilor dotaţi, 8815 Curriculum, 8816 Asigurarea calităţii în învăţământ.

Finanţarea acţiunilor prevăzute în prezentul Program se va efectua pe principii de sinergie şi complementaritate, din contul şi în limitele mijloacelor aprobate anual în bugetul de stat şi ale celor atrase, inclusiv de la partenerii de dezvoltare. Estimarea generală a costurilor pentru implementarea prezentului Program este efectuată în baza priorităţilor strategice şi a acţiunilor identificate şi formulate în Planul de acţiuni.

Bugetul pentru realizarea prezentului Program, proiectat în CBTM 2026-2028, este reflectat în tabelul de mai jos.

Estimarea costurilor de realizare a obiectivelor generale şi a obiectivelor specifice

Obiectiv specific	Codul subprogramului/ subprogramului bugetar	Costuri pe ani			Costuri totale
		2026	2027	2028	
Obiectiv general 1		**23.604.470,00**	**29.150.028,00**	**32.684.200,00**	**85.438.698,00**
Obiectiv specific 1.1	8802, 8803, 8804, 8805, 8812, 8813, 8815	**2.376.400,00**	**3.980.328,00**	**2.095.000,00**	**8.451.728,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat		2.376.400,00	3.980.328,00	2.095.000,00	8.451.728,00
Costuri acoperite din asistenţă externă					
Costuri neacoperite					
Obiectiv specific 1.2	8812, 8813, 8815	**9.398.870,00**	**12.050.500,00**	**12.500.000,00**	**33.949.370,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat		2.450.000,00	2.750.000,00	3.050.000,00	8.250.000,00
Costuri acoperite din asistenţă externă		6.948.870,00	9.300.500,00	9.450.000,00	25.699.370,00
Costuri neacoperite					
Obiectiv specific 1.3	8808, 8809, 8810, 8812,	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat					
Costuri acoperite din asistenţă externă					
Costuri neacoperite					
Obiectiv specific 1.4	8814, 8815	**11.829.200,00**	**13.119.200,00**	**18.089.200,00**	**43.037.600,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat		11.079.200,00	12.369.200,00	17.339.200,00	40.787.600,00
Costuri acoperite din asistenţă externă		750.000,00	750.000,00	750.000,00	2.250.000,00
Costuri neacoperite					
Obiectiv general 2		**2.206.591,00**	**6.046.272,00**	**8.461.936,00**	**16.714.799,00**
Obiectiv specific 2.1		370.591,00	3.264.772,00	1.764.772,00	5.400.135,00
Costuri acoperite din bugetul de stat		370.591,00	1.764.772,00	1.764.772,00	3.900.135,00
Costuri acoperite din asistenţă externă		0,00	1.500.000,00	0,00	1.500.000,00
Costuri neacoperite					
Obiectiv specific 2.2		**1.142.500,00**	**2.053.000,00**	**6.062.164,00**	**9.257.664,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat					
Costuri acoperite din asistenţă externă		1.142.500,00	2.053.000,00	6.062.164,00	9.257.664,00
Costuri neacoperite					

Obiectiv specific 2.3	8812	**693.500,00**	**728.500,00**	**635.000,00**	**2.057.000,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat		400.000,00	400.000,00	400.000,00	1.200.000,00
Costuri acoperite din asistență externă		293.500,00	328.500,00	235.000,00	857.000,00
Costuri neacoperite					
Obiectiv general 3		**21.209.050,00**	**23.893.050,00**	**21.027.800,00**	**66.129.900,00**
Obiectiv specific 3.1	8812, 8813	**19.827.100,00**	**22.511.100,00**	**19.490.000,00**	**61.828.200,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat		18.580.000,00	18.700.500,00	18.580.000,00	55.860.500,00
Costuri acoperite din asistență externă		1.247.100,00	3.810.600,00	910.000,00	5.967.700,00
Costuri neacoperite					
Obiectiv specific 3.2	8812, 8813, 8815	**1.381.950,00**	**1.381.950,00**	**1.537.800,00**	**4.301.700,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat		1.226.100,00	1.226.100,00	1.226.100,00	3.678.300,00
Costuri acoperite din asistență externă		155.850,00	155.850,00	311.700,00	623.400,00
Costuri neacoperite					
Obiectiv general 4		**24.191.876,00**	**24.559.676,00**	**24.428.776,00**	**73.180.328,00**
Obiectiv specific 4.1	8815, 2403	**90.300,00**	**378.400,00**	**325.700,00**	**794.400,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat		90.300,00	50.000,00	50.000,00	190.300,00
Costuri acoperite din asistență externă		0,00	328.400,00	275.700,00	604.100,00
Costuri neacoperite					
Obiectiv specific 4.2		**22.510.500,00**	**22.590.200,00**	**22.512.000,00**	**67.612.700,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat		22.000.000,00	22.000.000,00	22.000.000,00	66.000.000,00
Costuri acoperite din asistență externă		510.500,00	590.200,00	512.000,00	1.612.700,00
Costuri neacoperite					
Obiectiv specific 4.3	8814, 2304	**1.411.076,00**	**1.591.076,00**	**1.591.076,00**	**4.593.228,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat		1.246.076,00	1.426.076,00	1.426.076,00	4.098.228,00
Costuri acoperite din asistență externă		165.000,00	165.000,00	165.000,00	495.000,00
Costuri neacoperite					
TOTAL cost Program		**71.031.987,00**	**83.649.026,00**	**86.602.712,00**	**241.283.725,00**
Costuri acoperite din bugetul de stat		59.818.667,00	64.666.976,00	67.931.148,00	192.416.791,00
Costuri acoperite din asistență externă		11.213.320,00	18.982.050,00	18.671.564,00	48.866.934,00
Costuri neacoperite					

Costul total al prezentului Program este de 241 283 725,00 lei, dintre care, 192 416 791,00 lei de la bugetul de stat și 48 866 934,00 lei din asistență externă. De asemenea, costurile Programului vor fi luate în considerare la elaborarea și la modificarea CBTM-ului, care constituie principalul document de planificare financiară pentru următorii ani.

Ministerul Educației și Cercetării este în căutarea și a altor parteneri de dezvoltare care să contribuie la realizarea anumitor acțiuni de incluziune și de îmbunătățire a nivelului de cunoaștere a limbii române de către minoritățile naționale.

Capitolul VIII
RISCURI ȘI MĂSURI DE PREVENIRE ȘI DE DIMINUARE A ACESTORA

96. În tabelul de mai jos sunt sistematizate riscurile în implementarea prezentului Program:

Riscul anticipat	Impactul (scăzut, mediu, înalt)	Probabilitatea (joasă, medie, înaltă)	Măsurile de diminuare/ înlăturare a riscurilor
Riscul politic. Schimbările frecvente ale priorităților guvernamentale, instabilitatea politică sau interpretarea politizată a Programului pot întârzia implementarea sau pot afecta susținerea instituțională	Înalt	Medie	Asigurarea unei baze legislative clare și durabile; integrarea Programului în strategiile naționale și europene; menținerea unui dialog constant cu factorii de decizie și cu societatea civilă
Riscul financiar. Finanțarea insuficientă sau dependența de sursele externe pot compromite continuitatea activităților planificate și calitatea implementării	Înalt	Medie	Diversificarea surselor de finanțare (buget de stat, fonduri externe, parteneriate locale); planificarea realistă a bugetului și stabilirea unui mecanism de alocare clar; monitorizarea periodică a cheltuielilor
Riscul statistic. Lipsa unui sistem unitar de colectare, analiză și raportare a datelor poate duce la evaluări incomplete ale progresului și la decizii bazate pe informații insuficiente	Mediu	Medie	Instituirea unui sistem digital de monitorizare a indicatorilor; formarea personalului în managementul datelor; actualizarea periodică a metodologiilor de raportare
Riscul economic. Fluctuațiile economice, creșterea inflației sau reducerea resurselor bugetare pot limita capacitatea de implementare a Programului	Mediu	Medie	Prioritizarea cheltuielilor esențiale; atragerea sprijinului financiar din partea partenerilor internaționali; adaptarea planurilor de acțiune la contextul economic actual
Riscul comunicațional. Lipsa unei strategii de comunicare coerente sau transmiterea incompletă a informațiilor poate	Mediu	Înaltă	Elaborarea unei strategii de comunicare clare și unitare; promovarea transparentă a obiectivelor și rezultatelor; implicarea mass-mediei și a

genera confuzii, neînțelegeri și scăderea încrederii publicului			rețelelor educaționale în diseminarea mesajelor
Riscul percepțiilor subiective. Posibilitatea ca Programul să fie perceput greșit de unele comunități (de exemplu, ca un instrument politic sau identitar) poate reduce participarea și implicarea beneficiarilor	Înalt	Medie	Promovarea unei abordări interculturale și incluzive; implicarea liderilor comunitari și a organizațiilor etnoculturale în comunicarea locală; accentuarea caracterului educațional, nu politic, al programului

Prin aplicarea măsurilor propuse, riscurile pot fi diminuate, iar implementarea Programului poate deveni stabilă, coerentă și sustenabilă, contribuind la atingerea obiectivelor de integrare socială, educațională și lingvistică până în 2028.

În acest context, Guvernul și Ministerul Educației și Cercetării vor depune toate eforturile necesare pentru a asigura condiții favorabile de implementare a prezentului Program, prin planificare eficientă, prin monitorizare continuă și cooperare interinstituțională, orientate spre diminuarea riscurilor identificate, și prin garantarea unui proces durabil, echitabil și de calitate.

Capitolul IX
AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE DE IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI

97. Prezentul Program va fi aprobat și asumat de către Guvern, care va asigura cadrul strategic și instituțional necesar pentru realizarea obiectivelor propuse. Responsabilitatea principală pentru implementare îi revine Ministerului Educației și Cercetării, în colaborare cu Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Finanțelor, alte ministere care au în subordine instituții de învățământ, Biroul Relații cu Diaspora, Inspectoratul General pentru Migrație și Agenția Relații Interetnice, direcțiile raionale și municipale de educație, autoritățile administrației publice locale, instituțiile de învățământ, precum și cu comunitatea și familia, în calitate de parteneri direcți în susținerea procesului educațional și a incluziunii lingvistice.

Capitolul X
PROCEDURI DE RAPORTARE A IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI

98. Prezentul Program va fi monitorizat și evaluat de către Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu Agenția Relații Interetnice, Consiliul pentru Prevenirea Discriminării și Asigurării Egalității și Grupul de lucru interinstituțional responsabil de coordonarea, monitorizarea și asigurarea abordării sinergice în implementarea Programului. Grupul de lucru interinstituțional se va reuni în ședințe de lucru de cel puțin două ori pe an.

Activitățile de monitorizare vor avea un caracter sistematic și vor include următoarele componente:

98.1. monitorizarea procesului de implementare a activităților prevăzute în Planul de acțiuni, în baza indicatorilor prezentului Program;

98.2. caracterul executării (anual, permanent);

98.3. implicarea responsabililor în executarea activităților prevăzute;

98.4. costurile/cheltuielile suportate;

98.5. termenele de implementare.

99. Monitorizarea va constitui un proces continuu de evaluare în baza indicatorilor și a rezultatelor obținute în cazul fiecărei acțiuni prevăzute în prezentul Program. Procesul de monitorizare va fi efectuat prin colectarea, prelucrarea și analiza datelor, precum și prin identificarea erorilor sau a efectelor neprevăzute. Datele statistice și administrative vor fi colectate, după caz, atât prin utilizarea datelor oferite de către autoritățile administrației publice centrale responsabile de politica sectorială și autoritățile administrației publice locale, cât și prin sondaje efectuate de către instituțiile specializate.

100. În urma monitorizării implementării prezentului Program, Ministerul Educației și Cercetării va elabora raportul anual de progres și îl va prezenta Guvernului. Pentru realizarea rapoartelor se va elabora matricea de monitorizare, în vederea urmăririi gradului de implementare a acțiunilor din Planul de acțiuni al Programului pentru anul de referință. Fiecare autoritate indicată în Planul de acțiuni va prezenta Ministerului Educației și Cercetării anual, până la 1 februarie, un raport detaliat privind progresul implementării în anul precedent, care va reflecta acțiunile și indicatorii pentru care este responsabilă. Rapoartele vor include partea descriptiv-analitică, care va înregistra progresele obținute, obstacolele în calea implementării și informațiile sub formă de tabel privind realizarea Planului de acțiuni.

101. Ministerul Educației și Cercetării va coordona toate acțiunile prevăzute în prezentul Program pe termen scurt și mediu. Monitorizarea implementării se va face continuu, prin elaborarea rapoartelor anuale care vor fi parte a Raportului anual de activitate a Ministerului. În rapoarte se va analiza în ce măsură sunt detaliate, planificate și îndeplinite acțiunile prioritare prevăzute în prezentul Program. La finalul implementării Programului, Ministerul Educației și Cercetării va elabora un raport amplu în baza următoarelor criterii:

101.1. relevanța documentului de politici publice și a măsurilor incluse pentru țară;

101.2. gradul de realizare a obiectivelor (efectivitatea);

101.3. modul de utilizare a mijloacelor bugetare alocate (eficiența);

101.4. capacitatea de a produce efecte de durată (durabilitatea);

101.5. impactul documentului de politici publice, estimat în cadrul evaluării finale.

La finalul implementării prezentului Program vor fi organizate, de asemenea, sondaje sociologice privind calitatea implementării acestuia.

102. Pentru a asigura o abordare participativă și un proces obiectiv și comprehensiv de implementare, evaluarea finală va implica autoritățile administrației publice centrale și locale, organizațiile societății civile, mediul academic și partenerii de dezvoltare. Raportul de evaluare a implementării Programului se va elabora și se va prezenta până la data de 1 martie 2029 pentru perioada de implementare 2026-2028, în conformitate cu responsabilitățile stabilite.

103. În scopul asigurării transparenței proceselor de implementare a prezentului Program, rapoartele anuale de monitorizare, precum și raportul final de evaluare vor fi publicate pe pagina web oficială a Ministerului Educației și Cercetării.

PLAN
de acțiuni privind implementarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028

Nr. crt.	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Valoare de referință 2025	Țintă finală 2028	Termen de realizare	Costuri de implementare, lei			Costuri totale	Program bugetar	Autorități responsabile	Parteneri
						2026	2027	2028				
OBIECTIVUL GENERAL 1. Creșterea nivelului de competență în comunicarea în limba română, astfel încât, până în 2028, subiecții sistemului educațional din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale să atingă nivelurile de performanță prevăzute de CECRL, necesare pentru participarea eficientă la procesul educațional și pentru integrarea socioprofesională												
Obiectivul specific 1.1. Dezvoltarea competenței de comunicare în limba română în instituțiile de educație timpurie, astfel încât, până în 2028, cel puțin 30% dintre copiii care finalizează grădinița să atingă nivelul de performanță pre-A1.3, în conformitate cu standardele CECRL												
1.	Actualizarea Curriculumului la Limba română pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale	Curriculum actualizat și aprobat	Curriculum existent, ediția 2018	Curriculum actualizat și aprobat în 2026	Trimestrul II, 2026	39.000,00			**39.000,00**	Subprogram 8815	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Organul local de specialitate în domeniul învățământului (OLSDÎ); organizațiile neguvernamentale (ONG)
2.	Elaborarea și implementarea programelor de formare continuă privind aplicarea curriculumului actualizat și utilizarea resurselor moderne	Programe de formare continuă elaborate și implementate	-	3 programe elaborate și implementate; 300 de profesori formați; curs de 110 ore (3 credite)	Trimestrul III, 2026	52.800,00	600.000,00	600.000,00	**1.252.800,00**	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ ONG
3.	Revizuirea suportului didactic (auxiliare didactice și suporturi audio) de învățare a limbii române pentru grupa medie, mare și pregătitoare	Suporturi revizuite și elaborate	Suporturi vechi, necorelate cu noul curriculum	6 suporturi revizuite; 2 suporturi audio; număr de caiete pentru copii tipărite și distribuite	Trimestrele II- IV, 2026-2027	285.000,00	1.470.000,00		**1.755.000,00**	Subprogram 8813	MEC	OLSDÎ ONG
4.	Organizarea cursurilor de limbă română pentru cadrele din instituțiile de educație timpurie alolingve	Cadre instruite	10 %	1 200 de cadre instruite	Trimestrele II- IV, 2026-2028	900.000,00	900.000,00	900.000,00	**2.700.000,00**	Subprogram 8813	MEC	OLSDÎ ONG
5.	Organizarea programelor de formare continuă pentru cadrele didactice privind Didactica limbii române în educația timpurie	Cadre didactice formate; numărul instituțiilor implicate	0%	600 de cadre formate	Trimestrele II-IV, 2026-2028	400.000,00	400.000,00	400.000,00	**1.200.000,00**	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ ONG
6.	Elaborarea proiectelor de lungă durată pentru grupele medie, mare și pregătitoare	Proiecte de lungă durată elaborate	-	3 proiecte elaborate (câte unul pentru grupa medie, mare și pregătitoare)	Trimestrul II, 2026	3.000,00			**3.000,00**	Subprogram 8815	MEC	OLSDÎ ONG
7.	Elaborarea proiectelor de scurtă durată pentru grupele medie, mare și pregătitoare	Proiecte de scurtă durată elaborate	-	408 proiecte elaborate (136 pentru grupa medie, 136 pentru grupa mare, 136 pentru grupa pregătitoare)	Trimestrul III, 2026	400.000,00			**400.000,00**	Subprogram 8815	MEC	OLSDÎ ONG
8.	Organizarea evaluării eșantionate la finalul nivelului preșcolar, în vederea monitorizării achizițiilor specifice absolvirii grădiniței	Număr de copii testați	-	2 000 de copii testați	Trimestrul III, 2026-2028	23.000,00	135.000,00	135.000,00	**293.000,00**	Subprogram 8815	MEC	OLSDÎ Autoritățile publice locale (APL) ONG
9.	Extinderea programului 100 de povești pentru grădinițele alolingve cu lecturarea poveștilor în limba română	Număr de cărți distribuite; număr de cadre didactice instruite; număr de activități desfășurate	29 de instituții dotate	248 de seturi de cărți (22 de titluri) distribuite în 248 IET cu program în limbile minorităților naționale; 300 de profesori de limba română în IET și 600 de educatori din 277 IET realizează lectura interactivă în baza cărților în limba română; 34 de activități de lectură interactivă organizate în grupele	Trimestrele II-IV, 2026-2028	273.600,00	475.328,00	60.000,00	**808.928,00**	Subprogram 8813	MEC	OLSDÎ APL ONG

				medii, mari și pregătitoare								
Total Obiectivul specific 1.1						**2.376.400,00**	**3.980.328,00**	**2.095.000,00**	**8.451.728,00**			
Obiectivul specific 1.2. Consolidarea competențelor de comunicare în limba română ale elevilor din instituțiile de învățământ primar și secundar, ciclurile I și II, cu predare în limbile minorităților naționale, astfel încât, până în 2028, rata de promovare la examenul național să atingă cel puțin 90% la nivel național și minimum 80% în fiecare instituție de învățământ												
.	Elaborarea și implementarea de programe remediale pentru elevii alolingvi	Programe remediale elaborate și implementate; număr de elevi beneficiari; rata de promovare crescută; media la examen crescută	Rata de promovare în clasa a IX-a: 76,21%; nota medie: 5,93; rata de promovare în clasa a XII-a: 98.80 %; nota medie: 6,69	Minimum 3 programe remediale elaborate și implementate anual; minimum 9 000 de elevi beneficiari; creșterea ratei de promovare a elevilor alolingvi din clasa a IX-a de la 76,21% la minimum 91%; creșterea mediei la limba și literatura română, cl. a IX-a: de la 5,93 la minimum 7,5; creșterea mediei la limba și literatura română, cl. a XII-a: de la 6,69 la minimum 7,5	Trimestrele I-III, 2026-2028	5.100.000,00	5.100.000,00	5.100.000,00	**15.300.000,00**	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ
11.	Elaborarea Standardelor de corelare a nivelurilor de competență lingvistică cu rezultatele evaluărilor naționale	Standarde elaborate și aprobate; instituții alolingve implicate	-	Standarde elaborate și aprobate; aplicare pilot în 10% dintre instituțiile alolingve (24 de instituții)	Trimestrul III, 2027	-	25.500,00		**25.500,00**	Subprogram 8815	MEC ANCE	OLSDÎ
12.	Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 476/2025 cu privire la certificarea competențelor de comunicare în limba română ale persoanelor adulte și ale elevilor din învățământul liceal, în vederea extinderii aplicabilității acesteia asupra elevilor din clasa a IX-a	HG nr. 476/2025 modificată; număr de elevi testați	-	1 000 de elevi absolvenți ai clasei a IX-a testați; 2 000 de elevi absolvenți ai clasei a XII-a testați	Trimestrele II-IV, 2026-2028	75.000,00	75.000,00	150.000,00	**300.000,00**	Subprogram 8812	MEC ANCE	OLSDÎ
13.	Dotarea cabinetelor de limba română din IPLMN cu resurse didactice (seturi de literatură, dicționare, atlase lingvistice, colecții tematice)	Cabinete dotate	7 cabinete dotate	15 cabinete de limba română modernizate și dotate integral	Trimestrul III, 2026-2028	750.000,00	750.000,00	750.000,00	**2.250.000,00**	Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
14.	Organizarea taberelor de vară cu imersiune lingvistică în limba română pentru elevii alolingvi, atât în Republica Moldova, cât și în România	Tabără organizată; număr de participanți implicați	1 200 de elevi alolingvi	1 500 de participanți	Trimestrul III, 2026-2028	1.200.000,00	1.500.000,00	1.800.000,00	**4.500.000,00**	Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
15.	Consolidarea capacității pentru extinderea predării limbii române în instituțiile IPLT „M. Eminescu”, mun. Comrat; Liceul „Lucefărul”, or. Vulcănești, UTAG; IPLT „M. Ceachir”, or. Ceadâr-Lunga UTA Găgăuzia pentru elevii alolingvi care se înmatriculează în școlile cu predare în limba română	Număr de spații consolidate; număr de copii înscriși	Un spațiu renovat	3 spații consolidate; numărul de copii înscriși va crește cu 10%	Trimestrele II-IV, 2026-2028	500.000,00	500.000,00	500.000,00	**1.500.000,00**	Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
16.	Consolidarea capacității pentru extinderea predării limbii	Număr de spații consolidate;		3 spații consolidate; numărul de copii înscriși va crește cu 10%	Trimestrele II-IV, 2026-2028	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	**3.000.000,00**	Programul de reintegrare	MEC	OLSDÎ APL ONG

	române în instituțiile din zona de securitate pentru elevii alolingvi care se înmatriculează în școlile cu predare în limba română	număr de copii înscriși										
17.	Pilotarea componentelor de înțelegere auditivă și de exprimare orală din cadrul examenelor la limba și literatura română pentru elevii alolingvi	Număr de instituții incluse în pilotare; Număr de elevi alolingvi participanți la pilotare	-	24 de instituții implicate; 4 000 de elevi testați	Trimestrul II, 2028			300.000,00	300.000,00	Subprogram 8815	MEC ANCE	OLSDÎ
18.	Elaborarea Curricula dezvoltate la Limba română pentru alolingvi pentru ciclurile primar, gimnazial și liceal	Curricula pentru ciclurile primar, gimnazial și liceal dezvoltate și aprobate	Curricula existente pentru ciclurile primar, gimnazial și liceal ediția 2018	3 curricula dezvoltate conform CNRC ediția 2025 și aprobate	Trimestrul II, 2027		273.870,00		**273.870,00**	Subprogram 8815	MEC	OLSDÎ APL ONG
19.	Elaborarea manualelor pentru ciclul primar, gimnazial și liceal conform curricula noi la disciplina lLimba și literatura română pentru alolingvi	Manuale editate conform curricula din 2026	Manualele editate conform curricula din 2018, în perioada 2019-2025	Manualele editate conform curricula din 2026 pentru ciclurile primar, gimnazial și liceal	Trimestrele II-IV, 2027-2028		2.600.000,00	2.400.000,00	**5.000.000,00**	Subprogram 8815	MEC	OLSDÎ APL ONG
20.	Dotarea bibliotecilor școlare din instituțiile de învățământ primar și secundar, ciclurile I și II, cu predare în limbile minorităților naționale	Biblioteci dotate cu cărți în limba română (conform numărului de școli alolingve)	Fondul de carte în limba română existent la moment	Numărul de cărți în limba română procurate și distribuite în bibliotecile școlare	Trimestrele II-IV, 2026-2028	500.000,00	500.000,00	500.000,00	**1.500.000,00**	Subprogram 8815 8813	MEC	OLSDÎ APL ONG

Total Obiectivul specific 1.2						**9.398.870,00**	**12.050.500,00**	**12.500.000,00**	**33.949.370,00**			
Obiectivul specific 1.3. Consolidarea competențelor de comunicare în limba română ale elevilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic la nivelul de performanță B1 și ale studenților din instituțiile de învățământ superior la nivelul de performanță C1, astfel încât, până în 2028, cel puțin 80% să atingă nivelul de performanță conform standardelor CECRL												
21.	Actualizarea, în Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic (nivelul B2) și superior (nivelul C1), a unei unități de curs obligatorii de limbaj profesional în limba română (2 semestre) pentru absolvenții IPLMN	100% de instituții profesional tehnice și universitare care includ cursul	2 universități (Universitatea de Stat și Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”)	100% curs obligatoriu introdus în toate instituțiile profesional-tehnice și cele superioare	Trimestrul III, 2026-2028	-	-	-	-	Subprogram 8808 8809 8810	MEC	Instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior; parteneri de dezvoltare
22.	Introducerea, în Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic și universitar, începând cu anul II, a unei/două unități de curs obligatorii de specialitate în limba română în fiecare semestru	100% de instituții din învățământul profesional tehnic care includ cursul; număr de programe profesional tehnice și universitare care integrează cursul	-	100 % unități de curs obligatorii de specialitate în limba română în fiecare semestru în toate instituțiile profesional tehnice și superioare introduse	Trimestrul II, 2026-2028					Subprogram 8808 8809 8810	MEC	Instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior; parteneri de dezvoltare
23.	Introducerea unei unități de curs obligatorii, de Cultură a comunicării în limba română, în Planurile-cadru ale învățământului profesional tehnic și universitar	100% de instituții care au introdus cursul		100% curs introdus în toate instituțiile profesional tehnice și superioare	Trimestrul II, 2026-2028					Subprogram 8808 8809 8810	MEC	Instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior; parteneri de dezvoltare
Total Obiectivul specific 1.3						**0**	**0**	**0**	**0**			
Obiectivul specific 1.4. Creșterea numărului de cadre didactice din instituțiile de învățământ general cu predare în limbile minorităților naționale care dețin competențe avansate de comunicare în limba română, prin sporirea atractivității funcției didactice și prin promovarea dezvoltării profesionale continue, astfel încât, până în 2028, cel puțin 60% dintre acestea să atingă nivelul de performanță C1, conform standardelor CECRL												

24.	Formarea și certificarea competențelor lingvistice la nivelul C1 pentru profesorii de limba română și discipline nefilologice din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale	Cadre didactice formate și certificate la nivelul C1	-	Minimum 400 de cadre didactice certificate la nivelul C1 până în 2028	Trimestrele I-III, 2026-2028	260.000,00	260.000,00	5.200.000,00	**5.720.000,00**	Subprogram 8812	MEC ANCE	OLSDÎ
25.	Organizarea programelor de imersiune lingvistică pentru cadrele didactice din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, atât în Republica Moldova, cât și în România	Programe desfășurate; număr de cadre didactice participante	3 programe organizate (1 în Republica Moldova și 2 în România)	Minimum 2 programe anuale; minimum 400 de cadre didactice participante	Trimestrele III-IV, 2026-2028	750.000,00	750.000,00	750.000,00	**2.250.000,00**	Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
26.	Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 370/2006 privind Concursul „Pedagogul anului”, prin extinderea ariei Limbă și comunicare cu două subcategorii distincte: „Limba și literatura română (alolingvi)” și „Discipline nonlingvistice predate în limba română”	Hotărâre a Guvernului modificată și completată; cadre didactice participante anual la categoriile: „Limba și literatura română (alolingvi)” și „Discipline nonlingvistice predate în limba română	-	Hotărâre a Guvernului modificată; minimum 60 de cadre didactice participante anual în noile subcategorii	Trimestrul II, 2026	202.200,00	202.200,00	202.200,00	**606.600,00**	Subprogram 8814	MEC	OLSDÎ
27.	Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1009/2006 cu privire la cuantumurile burselor, altor forme de ajutoare sociale pentru studenții din instituțiile de învățământ superior, elevii din instituțiile de învățământ mediu de specialitate, secundar profesional și persoanele care studiază în învățământul postuniversitar în vederea măririi burselor pentru studenții de la specialitatea Limba și literatura română pentru alolingvi	Hotărâre a Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1009/2006 adoptată; număr de burse acordate	94 de burse acordate	200 de burse acordate suplimentar	Trimestrele I-IV, 2026-2028		1.265.000,00	1.320.000,00	**2.585.000,00**	Bugetul de stat (HG nr. 1009/2006)	MEC	OLSDÎ APL ONG
28.	Motivarea cadrelor didactice de la disciplina limba și literatură română ce vor dori să meargă și să predea 5 ani în UTAG prin acordarea indemnizației pentru relocare	Număr de cadre didactice specialiste în disciplina limba și literatura română care vor merge să se angajeze în școlile din UTAG		30 de cadre didactice de la disciplina Limba și literatura română relocate	Trimestrele I-IV, 2026-2028	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	**9.000.000,00**		MEC	OLSDÎ APL ONG
29.	Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 391/2024 cu privire la încadrarea tinerilor specialiști în câmpul muncii în funcții didactice vacante	Hotărâre a Guvernului pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 391/2024 adoptată; tineri repartizați în funcția de	26 de absolvenți încadrați	90 de tineri specialiști încadrați;	Trimestrele I-IV, 2026-2028	7.500.000,00	7.500.000,00	7.500.000,00	**22.500.000,00**	Bugetul de stat (HG nr. 391/2024)	MEC	OLSDÎ APL ONG

	și la modificarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului privind acordarea transferurilor cu destinație specială pentru susținerea tinerilor specialiști	cadru didactic de limba și literatura română; valoarea alocației de repartizare		250 000 de lei – valoarea alocației la repartizare								
30.	Elaborarea normelor metodologice privind stabilirea, evaluarea și recunoașterea competențelor lingvistice în limba română, obligatorii pentru angajarea, menținerea în funcție și promovarea personalului didactic și auxiliar din sistemul educațional național	Norme elaborate și aprobate	-	Normele elaborate și aprobate	Trimestrul III, 2027		25.000,00		**25.000,00**	Subprogram 8815	MEC	OLSDÎ APL ONG
31.	Motivarea cadrelor didactice care predau limba și literatura română pentru a avansa în ierarhia gradelor didactice	Grade didactice conferite	233 de cadre didactice fără grad didactic	233 de grade didactice conferite	Trimestrele III-IV, 2026-2028	117.000,00	117.000,00	117.000,00	**351.000,00**	Bugetul de stat (Legea nr. 270/2018)	MEC	OLSDÎ APL
Total Obiectivul specific 1.4						**11.829.200,00**	**13.119.200,00**	**18.089.200,00**	**43.037.600,00**			
OBIECTIVUL GENERAL 2. Dezvoltarea unui sistem funcțional de educație multilingvă în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, astfel încât limba română să fie utilizată eficient ca limbă de instruire și de comunicare, iar competența interculturală a beneficiarilor să fie consolidată pentru integrarea lor socială și profesională												
Obiectivul specific 2.1. Consolidarea cadrului instituțional pentru implementarea eficientă a educației multilingve, astfel încât, până în 2028, cel puțin 20% dintre instituțiile de învățământ (școli și grădinițe) cu predare în limbile minorităților naționale să obțină statutul de instituție multilingvă și să aplice integral reglementările EML care asigură utilizarea limbii române ca limbă de instruire												
32.	Dezvoltarea unui centru metodologic național în domeniul EML	Centru metodologic creat	-	Centrul metodologic creat; regulament de funcționare validat; 200 de cadre formate	Trimestrul IV, 2027		1.500.000,00		**1.500.000,00**	Asistență externă	MEC	Instituțiile de învățământ superior; partenerii de dezvoltare
33.	Aplicarea procedurilor de acordare a statutului de instituție multilingvă unităților de învățământ primar și secundar (ciclurile I și II)	Instituții cu statut de EML desemnate; număr de copii implicați; număr de cadre didactice implicate		20 de instituții cu statut de EML desemnate; 1 000 de elevi implicați; 200 de cadre didactice implicate	Trimestrele II-IV, 2026-2028					Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
34.	Aplicarea procedurilor de acordare a statutului de instituție muiltilingvă instituțiilor de educație timpurie	Instituții cu statut de EML desemnate, număr de copii implicați; număr de educatori implicați		20 de instituții de educație timpurie cu statut de EML desemnate; 500 de copii implicați; 100 de educatori implicați	Trimestrele II-IV, 2026-2028					Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
35.	Integrarea modulelor EML și CLIL în programele universitare (licență și master)	Programe universitare (licență și master) cu module EML și CLIL integrate	-	2 programe universitare (licență și master) care integrează modulele EML și CLIL; 100 de studenți încadrați	Trimestrele I-IV, 2026-2028					Subprogram 8810	MEC	Instituțiile de învățământ superior; Partenerii de dezvoltare
36.	Modificarea Legii nr. 270/ 2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, prin introducerea unui spor salarial pentru predare într-o altă limbă decât cea maternă	Legea nr. 270/ 2018 modificată; 21 de cadre didactice implicate	-	Legea modificată și aplicată până în 2028; 100 de cadre didactice care predau în regim EML	Trimestrul III, 2027	370.591,00	1.764.772,00	1.764.772,00	**3.900.135,00**	Subprogram 8803 8804 8806	MEC	OLSDÎ
Total Obiectivul specific 2.1						**370.591,00**	**3.264.772,00**	**1.764.772,00**	**5.400.135,00**			
Obiectivul specific 2.2. Dezvoltarea resurselor educaționale pentru educația multilingvă, astfel încât, până în 2028, cel puțin 20% dintre instituțiile de învățământ (școli și grădinițe) să utilizeze materiale care susțin instruirea în limba română și dezvoltarea competenței interculturale												

37.	Elaborarea Ghidului metodologic privind aplicarea abordării CLIL şi a altor metode multilingve în predarea disciplinelor nefilologice	Ghid elaborat şi aprobat (150 de pagini)	-	Ghidul elaborat şi aprobat în 2026	Trimestrul III, 2026		110.500,00		**110.500,00**	Asistenţă externă	MEC	OLSDÎ ONG
38.	Elaborarea fişelor de lucru destinate IET care aplică EML pentru grupele medie, mare şi pregătitoare	Număr de seturi de fişe elaborate (medie, mare, pregătitoare); număr total de fişe	Fişele existente sunt fragmentare, necorelate metodologic	Câte un set pentru fiecare grupă elaborat	Trimestrul III, 2026-2028	42.500,00	42.500,00	42.500,00	**127.500,00**	Asistenţă externă	MEC	OLSDÎ ONG
39.	Elaborarea proiectelor de lungă durată pentru disciplinele istorie, biologie, chimie, matematică predate în regim EML	Proiecte elaborate pe discipline		40 de proiecte elaborate până în 2028 (matematică – 10; istorie – 9; biologie – 8; chimie – 6)	Trimestrul III, 2028			40.000,00	**40.000,00**	Asistenţă externă	MEC	OLSDÎ ONG
40.	Elaborarea proiectelor de scurtă durată pentru disciplinele istorie, biologie, chimie, matematică predate în regim EML	Proiecte elaborate; distribuţie pe niveluri şi pe discipline		4 146 de proiecte elaborate până în 2028, conform structurii: matematică (256 primar; 600 gimnaziu; 707 liceu), biologie (562 gimnaziu; 331 liceu), chimie (140 gimnaziu; 368 liceu), fizică (231 gimnaziu; 506 liceu), istorie (33 primar; 246 gimnaziu; 497 liceu)	Trimestrul III, 2028			4.079.664,00	**4.079.664,00**	Asistenţă externă	MEC	OLSDÎ ONG
41.	Elaborarea lecţiilor video în regim EML pentru nivelurile A1 – B2	Lecţii video elaborate pe limbi şi nivel	-	1 500 de lecţii video elaborate până în 2028: 100 în limba română, 100 în limba ucraineană, 100 în limba rusă, 100 în limba găgăuză, 100 în limba bulgară	Trimestrul IV, 2026-2028	800.000,00	1.600.000,00	1.600.000,00	**4.000.000,00**	Asistenţă externă	MEC	OLSDÎ ONG
42.	Completarea fondurilor bibliotecilor şcolare în instituţiile alolingve cu noi achiziţii editoriale în limba română (literatură, enciclopedii, dicţionare)	Instituţii beneficiare	Fondurile completate ocazional, fără ciclu anual clar	15 biblioteci dotate	Trimestrele I-IV, 2026-2028	300.000,00	300.000,00	300.000,00	**900.000,00**	Asistenţă externă	MEC	OLSDÎ ONG
Total Obiectivul specific 2.2						**1.142.500,00**	**2.053.000,00**	**6.062.164,00**	**9.257.664,00**			
Obiectivul specific 2.3. Asigurarea formării şi certificării personalului didactic pentru implementarea educaţiei multilingve, astfel încât, până în 2028, cel puţin 10% dintre cadrele didactice din instituţiile ce urmează un model EML să utilizeze limba română ca limbă de instruire												
43.	Pregătirea experţilor naţionali în managementul educaţiei multilingve şi metodologia CLIL	Formatori naţionali instruiţi	-	5 formatori naţionali instruiţi	Trimestrul III, 2026	65.000,00			**65.000,00**	Asistenţă externă	MEC	Instituţiile de învăţământ superior; Partenerii de dezvoltare
44.	Elaborarea programelor de formare continuă pentru personalul didactic, vizând dezvoltarea competenţelor necesare predării eficiente în regim multilingv (microcalificări şi cursuri de perfecţionare)	Programe de formare continuă elaborate		2 programe de formare continuă elaborate şi acreditate (5 limbi: l. română, limba ucraineană, limba rusă, limba găgăuză, limba bulgară)	Trimestrele I-III, 2026-2027	93.500,00	93.500,00		**187.500,00**	Asistenţă externă	MEC	Instituţiile de învăţământ superior; Partenerii de dezvoltare
45.	Formarea continuă a cadrelor din IET care activează în regim EML	Educatori instruiţi	-	300 de educatori instruiţi şi certificaţi	Trimestrele II-IV, 2026-2028	200.000,00	200.000,00	200.000,00	**600.000,00**	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ APL ONG
46.	Formarea continuă a cadrelor didactice care predau discipline nefilologice în regim EML	Cadre didactice instruite şi certificate	-	300 de cadre didactice instruite şi certificate	Trimestrele II-IV, 2026-2028	200.000,00	200.000,00	200.000,00	**600.000,00**	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ APL ONG

47.	Organizarea sesiunilor de informare și formare pentru managerii școlari privind aplicarea educației multilingve	Sesiuni organizate; număr de manageri participanți	6 sesiuni organizate	6 sesiuni naționale organizate; 150 de manageri școlari instruiți	Trimestrele I-III, 2026-2028	90.000,00	90.000,00	90.000,00	**270.000,00**	Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
48.	Formarea și certificarea formatorilor naționali pentru programele multilingve	50 de formatori certificați	-	Minimum 50 de formatori naționali certificați	Trimestrele I-III, 2027-2028		100.000,00	100.000,00	**200.000,00**	Asistență externă	MEC ANCE	Instituțiile de învățământ superior; Partenerii de dezvoltare
49.	Certificarea competențelor lingvistice ale profesorilor care predau discipline școlare în regim EML	Număr de profesori certificați B2 – C2; sesiuni de evaluare organizate	-	Minimum 200 de profesori certificați B2 – C2; 2 sesiuni de evaluare organizate anual	Trimestrele II-IV, 2026-2028	45.000,00	45.000,00	45.000,00	**135.000,00**	Asistență externă	MEC ANCE	Instituțiile de învățământ superior; Partenerii de dezvoltare
50.	Organizarea vizitelor de studiu în instituții internaționale care implementează modele avansate de educație multilingvă	Număr de vizite de studiu realizate	Vizite de studiu inexistente sau izolate	3 vizite de studiu realizate anual	Trimestrele I-IV, 2026-2028					Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
Total Obiectivul specific 2.3						**693.500,00**	**728.500,00**	**635.000,00**	**2.057.000,00**			
OBIECTIVUL GENERAL 3. Consolidarea competențelor de comunicare prin extinderea programelor de învățare a limbii române pentru adulți, reprezentanți ai minorităților naționale, persoane nou-venite (reveniți și cetățeni străini), precum și alte categorii de beneficiari, în vederea asigurării integrării lingvistice și socioculturale												
Obiectivul specific 3.1. Extinderea programelor de învățare a limbii române pentru adulții alolingvi, astfel încât, până în 2028, cel puțin 25 000 de persoane să participe în total la cursuri (circa 15 000 de beneficiari unici), dintre care 10-5 % să atingă nivelul B2, 40 % – nivelul B1, 40 % – nivelul A2 și 10 % – nivelul A1, contribuind la integrarea lor lingvistică și socioculturală												
51.	Elaborarea curriculumului la limba română, nivelurile C1 și C2	Curriculum elaborat (70 de pagini)	Curriculum existent este doar până la nivelul B2	Curriculum elaborat la nivelurile C1 și C2 și aprobat	Trimestrul I, 2026	60.000,00			**60.000,00**	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
52.	Elaborarea suportului metodologic pentru formarea cadrelor didactice/ formatorilor/ trainerilor de limba română care predau adulților nivelurile B 2 – C1	Suport metodologic elaborat	-	Suport metodologic elaborat și aprobat până în 2027	Trimestrul II, 2026	76.500,00			**76.500,00**	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
53.	Perfecționarea cadrelor didactice care predau limba română adulților	Număr de cadre didactice formate anual	225 de cadre formate	600 de cadre didactice formate	Trimestrele I-III, 2026-2028	180.000,00	180.000,00	180.000,00	**540.000,00**	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ ONG
54.	Elaborarea suporturilor didactice B2 – C1 (manuale, caiete, suporturi audio)	Suporturi elaborate pe nivel	-	Manuale, caiete, suporturi audio elaborate, nivelurile B2 – C1	Trimestrele I-III, 2026-2027	200.600,00	200.600,00		**401.200,00**	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
55.	Elaborarea bateriilor de teste pentru autoevaluare (A1– C1)	Teste elaborate	Câte 2 teste pentru nivelurile A1– B1	21 de teste elaborate	Trimestrele II-III, 2026-2028	50.000,00	50.000,00	50.000,00	**150.000,00**	Asistență externă	MEC	ONG
56.	Elaborarea bateriilor de teste de evaluare finală (A1– C1)	48 de teste elaborate	10 teste de evaluare finală	48 de teste elaborate (câte 2 pentru fiecare nivel A1– C1 anual)	Trimestrele II-III, 2026-2028	50.000,00	50.000,00	50.000,00	**150.000,00**	Asistență externă	MEC	ONG
57.	Organizarea cursurilor de limba română pentru adulți (A 1 – B2)	Număr de cursuri organizate; număr de adulți instruiți	25 000 de adulți formați	25 000 de adulți instruiți pe nivelurile A1– B2	Trimestrele I-IV, 2026-2028	18.400.000,00	18.400.000,00	18.400.000,00	**55.200.000,00**	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ ONG
58.	Elaborarea modulelor tematice e-learning pentru învățarea limbii române (A1– B1 CECRL)	Module tematice per nivel elaborate	-	30 de module tematice elaborate	Trimestrele III-IV, 2026-2028	250.000,00	250.000,00	250.000,00	**750.000,00**	Asistență externă	MEC	ONG
59.	Elaborarea ghidului de redactare a actelor administrative în limba română	Ghid elaborat; număr de instituții utilizatoare; număr de funcționari instruiți	-	Ghid elaborat și aprobat (50 de pagini)	Trimestrul III, 2027		42.500,00		**42.500,00**	Subprogram 8813	MEC	ONG
60.	Instituirea Centrului național de	Centru instituit	-	Centru instituit	Trimestrul I, 2027		1.700.000,00		**1.700.000,00**	Asistență externă	MEC ANCE	OLSDÎ ONG

	testare și validare a competențelor lingvistice în limba română (CECRL)											
61.	Formarea și certificarea evaluatorilor naționali pentru testarea competențelor lingvistice	6 evaluatori certificați	-	Minimum 6 evaluatori naționali formați și certificați	Trimestrul III, 2027		78.000,00		**78.000,00**	Subprogram 8812	MEC ANCE	OLSDÎ ONG
62.	Organizarea vizitelor de studiu în instituții și centre educaționale din străinătate pentru formatorii specializați în predarea limbii române ca limbă străină sau nematernă	Vizite de studiu realizate	Vizite de studiu ocazionale	3 vizite de studiu realizate anual	Trimestrele II-IV, 2026-2028					Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
63.	Elaborarea procedurilor de comercializare a manualelor pentru adulți la toate nivelurile disponibile	Proceduri elaborate și aprobate		Cadru legal implementat; 10 000 de exemplare comercializate	Trimestrul I, 2027					Asistență externă	MEC	ONG
64.	Editarea manualelor de limba română pentru adulți	Manuale editate pentru nivelurile A1 – C1	5 000 de exemplare editate pentru nivelul A1; 3000 de exemplare editate pentru nivelul A2	3 000 de exemplare editate pentru nivelul B1; 3 000 de exemplare editate pentru nivelul B2; 3 000 de exemplare editate pentru nivelul C1	Trimestrele II-IV, 2026-2028	360.000,00	360.000,00	360.000,00	**1.080.000,00**	Asistență externă	MEC	ONG
65.	Evaluarea anuală a gradului de satisfacție a participanților și a altor parametri relevanți pentru evaluarea calității	Număr de participanți; evaluare desfășurată; raport elaborat	-	30 000 de participanți	Trimestrele II-IV, 2026-2028					Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
66.	Dezvoltarea și mentenanța paginii web	Pagină funcțională			Trimestrele I-IV, 2026-2028	100.000,00	100.000,00	100.000,00	**300.000,00**	Asistență externă	MEC	ONG
67.	Dezvoltarea sistemului de evidență și de eliberare a certificatelor cursanților	Sistem dezvoltat; certificate eliberate			Trimestrele II-IV, 2026-2028	100.000,00	100.000,00	100.000,00	**300.000,00**	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
68.	Evaluarea externă a întregului sistem de dezvoltare a competenței lingvistice a adulților (curriculum, materiale didactice etc)	Sistem evaluat; raport elaborat și validat	-	Raport elaborat și validat	Trimestrul III, 2027		1.000.000,00		**1.000.000,00**	Asistență externă	MEC	ONG
Total obiectivul specific 3.1						**19.827.100,00**	**22.511.100,00**	**19.490.000,00**	**61.828.200,00**			
Obiectivul specific 3.2. Elaborarea și dezvoltarea programelor de învățare a limbii române pentru nou-veniți și pentru alte categorii de rezidenți și cetățeni, astfel încât, până în 2028, toți participanții să atingă nivelul minim de competență lingvistică necesar integrării socioculturale												
69.	Elaborarea Curriculumului la limba română pentru nou-veniți (reîntorși/ reveniți și străini) (A1 – B2)	Curriculum elaborat		Curriculum elaborat și aprobat	Trimestrul III, 2026					Subprogram 8815	MEC	ONG
70.	Elaborarea suporturilor didactice A1 – B2 (manuale, caiete, suporturi audio) pentru nou-veniți (reîntorși/ reveniți și străini)	Suporturi didactice elaborate pe niveluri		Manuale, caiete, suporturi audio elaborate pentru nivelurile A1 – B2	Trimestrele II-IV, 2026-2028	155.850,00	155.850,00	311.700,00	**623.400,00**	Asistență externă	MEC	ONG
71.	Organizarea cursurilor de limba română pentru nativii de vârsta a treia, inclusiv din regiunea transnistreană	Număr de persoane instruite	-	1 500 de persoane instruite	Trimestrele I-IV, 2026-2028	550.000,00	550.000,00	550.000,00	**1.650.000,00**	Subprogram 8813	MEC	OLSDÎ APL ONG
72.	Organizarea programelor de	Programe elaborate;		3 programe elaborate; 60 de profesori formați	Trimestrele II-IV,	176.100,00	176.100,00	176.100,00	**528.300,00**	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ ONG

	formare pentru profesorii care predau limba română celor nou-veniți (reîntorși/ reveniți și străini) (A1 – B1)	număr de profesori formați			2026-2028							
73.	Organizarea cursurilor de învățare a limbii române pentru nou-veniți (reîntorși/ reveniți și străini) (A1 – B1)	Număr de persoane instruite anual	Cursuri ocazionale; număr redus de beneficiari	750 de persoane instruite	Trimestrele I-IV, 2026-2028	500.000,00	500.000,00	500.000,00	**1.500.000,00**	Subprogram 8813	MEC	OLSDÎ ONG
Total Obiectivul specific 3.2						**1.381.950,00**	**1.381.950,00**	**1.537.800,00**	**4.301.700,00**			
OBIECTIVUL GENERAL 4. Promovarea învățării limbii române în diaspora și în țară pentru facilitarea integrării lingvistice a copiilor și a adulților în mediile educaționale și sociale din care fac parte												
Obiectivul specific 4.1. Asigurarea programelor de învățare a limbii române pentru copiii și adulții din diaspora, astfel încât, până în 2028, toți participanții să poată comunica la un nivel funcțional în contexte socioculturale												
74.	Actualizarea Curriculumului la limba română pentru centrele educaționale din diaspora (A1–A2)	Curriculum actualizat; număr de pagini	Curriculumul în vigoare neactualizat; conținut limitat	Curriculum actualizat (62 de pagini)	Trimestrul II, 2026	40.300,00			**40.300,00**	Subprogram 8815	Biroul Relații cu Diaspora (BRD) MEC	ONG
75.	Actualizarea manualelor de nivelurile A1–A2 cu accent pe cultură, istorie și tradiții ale Republicii Moldova	Manuale actualizate	Manualele existente nu au integrat conținutul referitor la cultură, istorie și tradiții	Manualele A1 – A2 actualizate	Trimestrele II-IV, 2027-2028		59.800,00	59.800,00	**119.600,00**	Asistență externă	BRD MEC	ONG
76.	Elaborarea caietelor și suporturilor audio A1 – A2 cu accent pe dimensiunea cultural-identitară	2 caiete elaborate; 24 de fișiere audio	-	Caietele A1 – A2, 24 de fișiere audio A1 – A2 elaborate	Trimestrele II-IV, 2027-2028		52.700,00	52.700,00	**105.400,00**	Asistență externă	BRD MEC	ONG
77.	Extinderea Curriculumului la limba română pentru centrele	Curriculum extins; număr de pagini	Curriculumul există doar pentru	Curriculum extins pentru B1 – B2 (62 de pagini)	Trimestrul II, 2027		52.700,00		**52.700,00**	Asistență externă	BRD MEC	ONG

	educaționale din diaspora (B1 – B2)		nivelurile A1 – A2									
78.	Elaborarea manualelor, a caietelor de exerciții și a materialelor audio pentru nivelurile B1 – B2	Materiale didactice elaborate		2 manuale, 2 caiete, 24 de fișiere audio elaborate pentru nivelurile B1 – B2	Trimestrele II-IV, 2027-2028		163.200,00	163.200,00	**326.400,00**	Asistență externă	BRD MEC	ONG
79.	Organizarea programelor de formare continuă și certificarea competențelor lingvistice ale profesorilor care predau limba română în centrele educaționale din diaspora	Număr de profesori formați	20 de profesori	75 de profesori formați din 25 de centre educaționale	Trimestrele II-IV, 2026-2028	50.000,00	50.000,00	50.000,00	**150.000,00**	Subprogram 2403	BRD MEC	ONG
80.	Organizarea cursurilor de limba română pentru copii din diaspora	Cursuri organizate și desfășurate; număr de copii implicați	-	3 000 de copii instruiți	Trimestrele II-IV, 2026-2028					Asistență externă	BRD MEC	ONG
Total Obiectivul specific 4.1						**90.300,00**	**378.400,00**	**325.700,00**	**794.400,00**			
Obiectivul specific 4.2. Asigurarea programelor de integrare lingvistică pentru toți elevii nou-veniți (reveniți și cetățeni străini) care solicită asistență în procesul de integrare educațională, astfel încât, până în 2028, să fie oferit suport pentru cel puțin 80% dintre aceștia												
81.	Organizarea programelor de integrare lingvistică pentru copiii nou-veniți (reîntorși/reveniți și străini), nivelurile A1–B1	Instituții participante; copii beneficiari	237 de copii reveniți; 1 200 de copii refugiați	100 % instituții de învățământ implicate; 100 % de copii integrați	Trimestrul III, 2026-2028	22.000.000,00	22.000.000,00	22.000.000,00	**66.000.000,00**	Bugetul de stat HG nr. 868/2014	MEC Inspectoratul General pentru Migrație	OLSDÎ APL ONG
82.	Elaborarea ghidului metodologic pentru predarea – învățarea intensivă a limbii române pentru	Ghid metodologic elaborat; număr de pagini	-	Ghidul metodologic elaborat (92 de pagini) până în 2027	Trimestrul II, 2027		78.200,00		**78.200,00**	Asistență externă	MEC	ONG

	copiii nou-veniți (reîntorși/reveniți și străini)											
83.	Organizarea formării continue pentru cadrele didactice implicate în Programul de predare – învățare intensivă a limbii române (Nivel A1 – B1)	45 de traineri naționali; 120 de profesori instruiți	-	45 de traineri naționali formați; minimum 120 de profesori instruiți	Trimestrul III, 2026-2026	330.000,00	330.000,00	330.000,00	**990.000,00**	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
84.	Elaborarea suportului didactic pentru nivelurile A1 – B1 (manuale, caiete, materiale audio, teste interactive) în baza curriculumului aprobat	Suport didactic elaborat	-	3 suporturi didactic complet elaborate; 3 manuale, 3 caiete, 36 de fișiere audio, 9 teste, 3 teste de plasare	Trimestrul IV 2026-2026	180.500,00	182.000,00	182.000,00	**544.500,00**	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
Total Obiectivul specific 4.2						**22.510.500,00**	**22.590.200,00**	**22.512.000,00**	**67.612.700,00**			
Obiectivul specific 4.3. Promovarea limbii române prin programe și campanii educaționale, culturale și mediatice, astfel încât, până în 2028, la activitățile de promovare derulate anual, atât fizic, cât și online, să participe cel puțin 10 000 de beneficiari												
85.	Desfășurarea competiției naționale „Marea dictare națională”	Număr de participanți	2 250 de participanți (2023-2024)	Competiție organizată anual; 4 500 de participanți	Trimestrul III, 2026-2028	1.146.076,00	1.146.076,00	1.146.076,00	**3.438.228,00**	Subprogram 8814	MEC	OLSDÎ APL ONG
86.	Dezvoltarea și implementarea campaniei naționale și internaționale „Oriunde ai fi, citește românește” (TV, radio, digital, social media)	Număr de vizualizări; număr de minute difuzare	-	Minimum 500 000 de vizualizări anual; minimum 600 de minute difuzare anual	Trimestrul III, 2026-2028		180.000,00	180.000,00	**360.000,00**	Subprogram Susținerea diasporei 2304	BRD MEC	ONG
87.	Organizarea concursului „Limba română, tezaur viu” (eseuri, poezie, video scurt) pentru copiii din diaspora, repatriați și refugiați	Număr de participanți; număr de lucrări	-	Minimum 450 de participanți; 450 de lucrări	Trimestrul II, 2026-2028	50.000,00	50.000,00	50.000,00	**150.000,00**	Subprogram 8814	BRD MEC ARI	OLSDÎ APL ONG
88.	Organizarea școlilor de vară cu programe educaționale tematice dedicate limbii române	Școli de vară organizate și desfășurate; număr de copii încadrați; număr de activități organizate	-	3 școli de vară (una/an); 300 de copii anual; minimum 15 ateliere lingvistice și 15 cluburi de lectură anual	Trimestrul III, 2026-2028	165.000,00	165.000,00	165.000,00	**495.000,00**	Asistență externă	BRD MEC ARI	OLSDÎ APL ONG
89.	Organizarea Concursului republican „Limba care ne unește” pentru instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale	Număr de participanți; număr de lucrări	-	Minimum 450 de participanți; 450 de lucrări	Trimestrul III, 2026-2028	50.000,00	50.000,00	50.000,00	**150.000,00**	Subprogram 8814	BRD MEC ARI	OLSDÎ APL ONG
Total Obiectiv specific 4.3						**1.411.076,00**	**1.591.076,00**	**1.591.076,00**	**4.593.228,00**			
TOTAL:						**71.034.013,00**	**83.649.026,00**	**86.602.712,00**	**241.283.725,00**			

103 HOTĂRÂRE
cu privire la numirea în funcție a domnului Valentin DRĂGĂNEL

În temeiul articolului 6 alineatul (3) din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și al articolului 21 alineatul (5) din Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se numește domnul Valentin DRĂGĂNEL în funcția de director adjunct al Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor pentru un termen de cinci ani, din data de 12 martie 2026.

2. Prezenta hotărâre poate fi contestată la Judecătoria Chișinău, în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 95. Chișinău, 11 martie 2026.

104 HOTĂRÂRE UE

cu privire la aprobarea cerințelor specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

În temeiul art. 18 alin. (2) și (3) din Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 199-201, art. 265), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

1.1. Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, conform anexei nr. 1;

1.2. Norma privind modalitățile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce privește utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, conținutul specific al planurilor de control naționale multianuale și modalitățile specifice de elaborare a acestora, conform anexei nr. 2.

2. Se abrogă Hotărârea Guvernului nr. 298/2011 pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind măsurile de supraveghere și control al unor substanțe și al reziduurilor acestora la animalele vii și la produsele lor, precum și al reziduurilor de medicamente de uz veterinar în produsele de origine animală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 87-90, art. 426), cu modificările ulterioare.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data intrării în vigoare a Legii nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar și se abrogă la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Ministrul agriculturii și industriei alimentare **Ludmila Catlabuga**

Nr. 96. Chișinău, 11 martie 2026.

Anexa nr. 1
la Hotărârea Guvernului nr. 96/2026

NORMĂ
privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora transpune Regulamentul delegat (UE) 2022/1644 al Comisiei din 7 iulie 2022 de completare a Regulamentului (UE) 2017/625 al Parlamentului European și al Consiliului cu cerințe specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 248 din 26 septembrie 2022, CELEX: 32022R1644, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul delegat (UE) 2024/2562 al Comisiei din 3 iunie 2024.

1. Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora (în continuare – *Normă*) stabilește cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora.

2. În sensul prezentei Norme se aplică noțiunile prevăzute în Norma sanitară veterinară privind modul de examinare a neconformităților suspectate sau confirmate, ca urmare a utilizării reziduurilor substanțelor farmacologic active autorizate în medicamentele de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor, neautorizate sau interzise, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 505/2025, și în Norma sanitară veterinară privind metodele analitice pentru reziduurile de substanțe farmacologic active utilizate la animalele de la care se obțin produse alimentare, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 721/2023, precum și următoarele noțiuni:

animale de la care se obțin produse alimentare – animale selecționate, crescute, deținute, sacrificate sau recoltate în scopul producerii de alimente;

eșantion oficial – eșantion prelevat de către autoritatea competentă care poartă, în scopul examinării reziduurilor sau a substanțelor enumerate în anexa nr. 1, o mențiune privind specia, tipul, cantitatea în cauză, metoda de colectare și detalii de identificare a sexului animalului și a originii animalului sau a produsului de origine animală, după caz;

eșantionare direcționată – prelevare a unuia sau a mai multe eșantioane oficiale cu scopul de a maximiza posibilitatea de a depista nerespectarea limitelor maxime pentru reziduuri sau a nivelurilor maxime pentru substanțele farmacologic active;

eșantionare aleatorie – prelevare a unuia sau a mai multe eșantioane oficiale luate în considerare din punct de vedere statistic pentru a furniza date reprezentative;

eșantionare suspectă – prelevare de eșantioane oficiale ca urmare a unor rezultate neconforme ale controalelor sau ca urmare a oricărei neconformități, suspectate sau confirmate, astfel cum se prevede în Norma sanitară veterinară privind modul de examinare a neconformităților suspectate sau confirmate, ca urmare a utilizării reziduurilor substanțelor farmacologic active autorizate în medicamentele de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor, neautorizate sau interzise, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 505/2025;

matrice – material din care se prelevă un eșantion, inclusiv părțile corpului animalelor, fluidele, excrementele, țesuturile, produsele de origine animală, subprodusele de origine animală, hrana animalelor și apa;

reziduu – reziduu de substanțe cu acțiune farmacologică, de metaboliți ai unor astfel de substanțe, de produși de degradare ai acestor substanțe și de alte substanțe înrudite prezente în animale sau în produsele de origine animală.

3. Se controlează utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și prezența substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora enumerate în anexa nr. 1.

4. În ceea ce privește planurile naționale de control bazate pe riscuri pentru producția din Republica Moldova, astfel cum se specifică la pct. 5, 6 și 7 din Norma privind modalitățile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce privește utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, conținutul specific al planurilor de control naționale multianuale și modalitățile specifice de elaborare a acestora, autoritatea competentă controlează combinațiile de grupe de substanțe și de grupe de produse, în conformitate cu anexa nr. 2, și adoptă o strategie de eșantionare în conformitate cu criteriile stabilite în anexa nr. 3.

5. În ceea ce privește planurile naționale de supraveghere aleatorie pentru producția din Republica Moldova, astfel cum se specifică la pct. 8-11 din Norma privind modalitățile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce privește utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, conținutul specific al planurilor de control naționale multianuale și modalitățile specifice de elaborare a acestora, autoritatea competentă controlează combinațiile de grupe de substanțe și de grupe de produse în conformitate cu anexa nr. 4 și adoptă o strategie de eșantionare în conformitate cu criteriile stabilite în anexa nr. 5.

6. În ceea ce privește planurile naționale de control bazate pe riscuri pentru importul din alte țări, astfel cum se specifică la pct. 12, 13 și 14 din Norma privind modalitățile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce privește utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, conținutul specific al planurilor de control naționale multianuale și modalitățile specifice de elaborare a acestora, autoritatea competentă controlează combinațiile de grupe de substanțe și de grupe de produse în conformitate cu anexa nr. 6 și adoptă o strategie de eșantionare în conformitate cu criteriile stabilite în anexa nr. 7.

Anexa nr. 1
la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

MONITORIZAREA
reziduurilor de substanțe farmacologic active în produsele alimentare de origine animală (grupa A și grupa B)

1. Grupa A – substanțe farmacologic active interzise sau neautorizate la animalele de la care se obțin produse alimentare:

1.1. substanțe cu efect hormonal și tireostatic și β-agoniste a căror utilizare este interzisă în Norma sanitar-veterinară privind interzicerea utilizării anumitor substanțe cu efect hormonal sau tireostatic și a substanțelor β-agoniste în creșterea animalelor, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 942/2010:

1.1.1. stilbeni;

1.1.2. agenți antitiroidieni;

1.1.3. steroizi;

1.1.4. lactone ale acidului rezorcilic, inclusiv zeranol;

1.1.5. β-agoniste;

1.2. substanțe interzise enumerate în tabelul din anexa nr. 2, conform listei substanțelor active din punct de vedere farmacologic, interzise animalelor de la care se obțin produse alimentare, aprobată de către autoritatea competentă:

1.2.1. cloramfenicol;

1.2.2. nitrofurani;

1.2.3. dimetridazol, metronidazol, ronidazol și alți nitroimidazoli;

1.2.4. alte substanțe;

1.3. substanțe farmacologic active care nu sunt enumerate în tabelul din anexa nr. 2, conform listei substanțelor active din punct de vedere farmacologic, autorizate pentru animalele de la care se obțin produse alimentare și clasificarea lor în funcție de limitele reziduale maxime (LRM), aprobată de către autoritatea competentă, sau substanțe neautorizate pentru utilizarea în hrana animalelor de la care se obțin produse alimentare în Republica Moldova, în conformitate cu Cerințele sanitar-veterinare față de aditivii pentru hrana animalelor, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 27/2020:

1.3.1. vopsele;

1.3.2. produse de protecție a plantelor, astfel cum sunt definite în Legea nr. 403/2023 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și pentru modificarea unor acte normative, și produse biocide, astfel cum sunt definite în Regulamentul sanitar privind punerea la dispoziție pe piață și utilizarea produselor biocide, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 344/2020, care pot fi utilizate în creșterea animalelor de la care se obțin produse alimentare;

1.3.3. substanțe antimicrobiene;

1.3.4. coccidiostatice, histomonostatice și alți agenți antiparazitari;

1.3.5. hormoni proteici și peptidici;

1.3.6. medicamente antiinflamatoare, sedative și orice alte substanțe farmacologic active;

1.3.7. substanțe antivirale.

2. Grupa B – Substanțe farmacologic active autorizate pentru utilizarea la animalele de la care se obțin produse alimentare:

2.1. substanțe farmacologic active enumerate în tabelul din anexa nr. 1 din lista substanțelor active din punct de vedere farmacologic, autorizate pentru utilizare la animalele de la care se obțin produse alimentare și clasificarea lor în funcție de limitele reziduale maxime (LRM), aprobată de către autoritatea competentă:

2.1.1. substanțe antimicrobiene;
2.1.2. insecticide, fungicide, antihelmintice și alți antiparazitari;
2.1.3. sedative;
2.1.4. medicamente antiinflamatoare nesteroidiene, corticosteroizi și glucocorticoizi;
2.1.5. alte substanțe farmacologic active.

3. Coccidiostatice și histomonostatice autorizate și prezente în Registrul aditivilor pentru hrana animalelor al Uniunii Europene, act recunoscut și preluat conform pct. 7 din Cerințele sanitar-veterinare față de aditivii pentru hrana animalelor, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 27/2020.

Anexa nr. 2
la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

CRITERII
pentru selectarea combinației specifice de grupe de substanțe și de grupe de produse pentru planul național de control bazat pe riscuri pentru producția din Republica Moldova, menționată la punctul 4 din Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

1. Substanțele din grupa A. Combinații de grupe de substanțe și de grupe de produse:

	Grupe de produse									
Grupa de substanțe prin trimitere la anexa nr. 1	**Bovine, ovine și caprine**	**Porcine**	**Ecvine**	**Păsări de curte**	**Acvacultură (pești cu înotătoare, crustacee și alte produse de acvacultură)**	**Lapte crud de bovine, ovine și caprine**	**Ouă de găină și alte ouă**	**Iepuri, vânat de crescătorie, reptile și insecte**	**Miere**	**Membrane[1]**
A.1	X	X						X [2]		
A.1	X	X	X					X [3]		
A.1	X	X	X		X [4]			X [3]		
A.1	X	X						X [3]		
A.1	X	X	X	X				X [3]		
A.2	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
A.3					X					
Grupa A	X	X	X	X	X		X	X		
A.3	X	X	X	X	X	X	X	X [2]	X	
A.3	X	X		X			X	X [2]		
A.3										
Grupa A	X	X	X	X		X		X	X	
A.3										

([1]) Astfel cum sunt definite în Norma sanitară veterinară privind sănătatea animală referitoare la circulația și manipularea transporturilor de anumite specii și categorii de animale, de materiale germinative și de produse de origine animală, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 439/2025.
([2]) Nu are relevanță pentru insecte.
([3]) Relevanță doar pentru reptile.
([4]) Relevanță doar pentru pești cu înotătoare.

2. Grupele de reziduuri sau de substanțe se analizează în eșantioane prelevate de la animalele de la care se obțin produse alimentare, inclusiv, după caz, din excrementele lor și din fluidele lor corporale, precum și din produsele de origine animală neprelucrate, furaje, apă și subprodusele de origine animală.

3. În cazul în care există indicii sau suspiciuni că se pot practica tratamente ilegale vizând grupele de reziduuri sau de substanțe din specii sau produse care nu sunt incluse în planul de control național, aceste controale trebuie să fie incluse și în planul de control bazat pe riscuri pentru producția din Republica Moldova.

4. Criterii pentru selectarea substanțelor specifice pentru testare în cadrul fiecărei grupe de substanțe:

4.1. frecvența neconformităților depistate în Republica Moldova sau raportate în rezultatele din alte țări, în special atunci când sunt notificate în cadrul Sistemului rapid de alertă pentru alimente și furaje (RASFF) al Republicii Moldova sau prin alte sisteme de alertă internaționale, ori în cazul în care există dovezi că în alte țări se utilizează substanțe neautorizate în Republica Moldova pentru utilizare la animalele de la care se obțin produse alimentare;

4.2. disponibilitatea unor metode de laborator și a unor standarde analitice;

4.3. substanțele farmacologic active susceptibile de a fi utilizate în mod abuziv pentru a crește producția sau conversia furajelor;

4.4. substanțele interzise sau neautorizate pentru care există indicii de utilizare abuzivă;

4.5. riscul posibil pentru consumatori sau pentru anumite categorii de populație care rezultă din consumul de reziduuri prezente în produsele alimentare, luând în considerare informațiile puse la dispoziție, printre altele, de către Agenția Europeană pentru Medicamente și de către Comitetul mixt de experți *Codex Alimentarius* pentru aditivii alimentari sau, în absența unor astfel de informații, alte surse de informații, cum ar fi publicațiile științifice sau evaluarea riscurilor la nivel național.

5. Criterii pentru selectarea animalelor și a produselor de origine animală:

5.1. indicii ale utilizării anumitor substanțe farmacologic active, inclusiv mutilări la urechi sau la coadă sau prezența semnelor de injectare;

5.2. caracteristicile sexuale secundare, modificările comportamentale, semnele de boală sau de tulburări cronice, starea de sănătate diferită a anumitor animale din cadrul unui grup;

5.3. sexul, vârsta și starea de gestație a animalelor;

5.4. istoricul veterinar al animalului și certificatul de sănătate;

5.5. animalele care prezintă o bună conformație fizică și o musculatură bine dezvoltată, cu puțină grăsime.

6. Substanțele din grupa B. Criterii pentru selectarea substanțelor specifice pentru testare în cadrul fiecărei grupe de substanțe:

6.1. frecvența depistării neconformităților în eșantioanele prelevate în Republica Moldova, în eșantioanele altor țări, în special atunci când sunt notificate în cadrul Sistemului rapid de alertă pentru alimente și furaje (RASFF) al Republicii Moldova;

6.2. disponibilitatea unor metode de laborator și a unor standarde analitice;

6.3. informațiile privind cantitățile de medicamente de uz veterinar produse, importate, exportate, comercializate și vândute pentru o anumită specie de animale de la care se obțin produse alimentare;

6.4. informațiile privind lanțul de distribuție a medicamentelor de uz veterinar, registrul național al substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri, informațiile privind cele mai populare modele de prescriere;

6.5. probabilitatea utilizării abuzive a substanțelor farmacologic active;

6.6. limitele maxime pentru reziduuri și nivelurile maxime pentru substanțele farmacologic active și aditivii furajeri, inclusiv restricțiile (de exemplu, neutilizarea la animalele în lactație);

6.7. formulările de medicamente de uz veterinar pentru care au fost stabilite perioade lungi de așteptare, după tratamentul animalelor, pentru a se asigura că produsele de origine animală neprelucrate comestibile respectă limitele maxime pentru reziduuri aplicabile în Republica Moldova;

6.8. eventuala tratare cu medicamente de uz veterinar a animalelor de la care se obțin produse alimentare în afara condițiilor autorizației de comercializare, precum și tratarea cu medicamente de uz veterinar a peștilor de la care se obțin produse alimentare.

7. Criterii pentru selectarea grupelor de substanțe, a animalelor și a produselor de origine animală:

7.1. informațiile privind autorizațiile de introducere pe piață ale medicamentelor de uz veterinar care conțin substanțe farmacologic active pentru anumite specii de animale și clase de producție;

7.2. informațiile privind autorizațiile de introducere pe piață ale aditivilor furajeri pentru anumite specii de animale și clase de producție;

7.3. informațiile privind frecvența de utilizare a substanțelor din anumite categorii de substanțe la anumite specii de animale;

7.4. frecvența depistării neconformităților în ceea ce privește reziduurile de substanțe farmacologic active și de aditivi furajeri pentru fiecare categorie de producție;

7.5. informațiile privind ratele rezistenței la antimicrobiene în anumite sectoare de producție animalieră.

Anexa nr. 3
la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

CRITERII
pentru strategia de eșantionare pentru planul național de control bazat pe riscuri pentru producția din Republica Moldova

1. Eșantionarea se efectuează la intervale variabile repartizate uniform pe parcursul tuturor lunilor anului sau pe parcursul perioadei de producție. În acest context, se consideră că o serie de substanțe farmacologic active sunt administrate numai în anumite sezoane.

2. Eșantionarea se efectuează la momentul sacrificării, colectării sau recoltării ori în apropierea acestor operațiuni. Pentru substanțele din grupa A, eșantionarea trebuie efectuată, de asemenea, în orice etapă relevantă a ciclului de viață al animalelor.

3. Toate eșantioanele trebuie să fie direcționate în conformitate cu criteriile stabilite în planul național de control. Pentru substanțele din grupa A, eșantionarea trebuie să fie direcționată către depistarea tratamentelor ilegale cu substanțe interzise sau neautorizate, astfel încât animalele cele mai susceptibile să fi fost tratate să fie selectate în mod preferențial față de celelalte animale și, întrucât această eșantionare se efectuează în mare parte în cadrul fermei, poate fi adecvată eșantionarea apei de băut și a furajelor, în plus față de materialele necomestibile, cum ar fi sângele, urina, materiile fecale, părul etc.

4. Pentru substanțele din grupa B, eșantioanele cuprind numai țesuturi/produse comestibile (obiectivul este de a verifica respectarea limitelor maxime pentru reziduuri și a nivelurilor maxime). Eșantionarea trebuie să vizeze produsele provenite de la animalele care să fi fost tratate cu o anumită substanță farmacologic activă sau cu o anumită substanță dintr-o clasă terapeutică a medicamentelor de uz veterinar.

5. Pentru a controla utilizarea ilegală a substanțelor, poate fi adecvată eșantionarea de la locurile de injectare. În cazul în care eșantioanele sunt prelevate de la locurile de injectare, acest fapt trebuie menționat în mod clar atunci când se raportează rezultatele analitice ale testării acestor eșantioane.

6. Criterii pentru selectarea animalelor sau a produselor care urmează să fie controlate pentru fiecare operator din sectorul alimentar care urmează să fie controlat:

6.1. istoricul de neconformitate al fermei sau al producătorului;

6.2. deficiențele în aplicarea medicamentelor de uz veterinar, deficiențele identificate în cadrul controalelor anterioare, raportarea unei creșteri a pierderilor de animale în fermă, starea de sănătate a animalelor din fermă, situația epidemiologică a regiunii;

6.3. informațiile privind sistemul de creștere a animalelor, sistemul de îngrășare, rasa și sexul animalelor;

6.4. practicile curente de administrare a anumitor substanțe farmacologic active în cadrul sistemului respectiv de creștere a animalelor sau de producție;

6.5. indiciile referitoare la utilizarea substanțelor farmacologic active;

6.6. absența sau lipsa de fiabilitate a controalelor proprii, apartenența la sisteme de asigurare a calității (dacă sunt disponibile) și rezultatele testelor efectuate în cadrul acestor sisteme;

6.7. dovezile privind supravegherea insuficientă a fermei de către medicii veterinari;

6.8. eșantionarea reprezentativă indiferent de dimensiunea operatorului din sectorul alimentar.

7. Criterii pentru selectarea abatoarelor, a unităților de tranșare, a unităților pentru producția de lapte, a unităților pentru producția și introducerea pe piață a produselor din acvacultură, a unităților pentru miere și a centrelor pentru ouă și de ambalare a ouălor de unde trebuie prelevate eșantioane:

7.1. criteriile enumerate la pct. 4 și 6 din anexa nr. 2 și la pct. 6 din prezenta anexă;

7.2. ponderea unităților respective din volumul total de producție a țării;

7.3. neconformitățile identificate în cadrul controalelor anterioare privind utilizarea substanțelor farmacologic active și a reziduurilor acestora la animale și la produsele de origine animală;

7.4. originea și rutele de transport ale animalelor sacrificate, precum și ale laptelui, ouălor sau mierii;

7.5. absența participării la programe de asigurare a calității (dacă sunt disponibile);

7.6. domeniul de aplicare și rezultatele controalelor proprii privind reziduurile.

8. La prelevarea eșantioanelor se evită eșantionarea multiplă (prelevarea mai multor eșantioane diferite de la un singur animal/produs (cu excepția cazului în care diferitele eșantioane sunt analizate pentru un grup diferit de substanțe) sau eșantionarea mai multor animale/produse de la un singur producător într-o anumită zi, atunci când se pot preleva eșantioane de la animale/produse de la mai mulți producători care ar îndeplini criteriile de direcționare), cu excepția cazului în care operatorul a fost identificat pe baza criteriilor incluse la pct. 6 sau în care a fost furnizată o justificare în planul de control. Se asigură respectarea frecvenței planificate a controalelor.

Anexa nr. 4
la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

CRITERII
pentru selectarea combinației specifice de grupe de substanțe și de grupe de produse pentru planul național de supraveghere aleatorie pentru producția din Republica Moldova, menționate la punctul 5 din Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

1. Substanțele din grupa A. Eșantioanele care constau în combinații de grupe de substanțe și de grupe de mărfuri sunt diferite de eșantioanele prelevate, menționate în planurile naționale de control bazat pe riscuri pentru producția națională.

2. Substanțele din grupa B. Combinații de grupe de substanțe și de grupe de produse:

Grupa de substanțe	Bovine, ovine și caprine	Porcine	Ecvine	Păsări de curte	Acvacultură (pești cu înotătoare, crustacee și alte produse de acvacultură)	Lapte crud de bovine, ovine și caprine	Ouă de găină și alte ouă	Iepuri, vânat de crescătorie, reptile și insecte	Miere
B1	X	X	X	X	X	X	X	X	X
B1	X	X	X	X	X	X	X	X	X
B1	X	X	X					X	
B1	X	X	X	X		X		X	
B1									
B2	X	X	X	X			X	X	

3. Fiecare eșantion pentru un anumit tip de animal sau de produs trebuie analizat pentru o gamă cât mai largă de grupe de substanțe enumerate în tabelul inclus în prezenta anexă, în măsura în care acest deziderat este realizabil.

4. Se asigură acoperirea, prin planul de supraveghere, a tuturor grupelor de substanțe enumerate în tabelul de la pct. 2 pentru un anumit tip de animal sau de produs. Controalele se efectuează pentru cât mai multe substanțe farmacologic active în cazul cărora au fost stabilite limite maxime pentru reziduuri în tabelul din anexa nr. 1 conform listei substanțelor active din punct de vedere farmacologic, autorizate pentru animalele de la care se obțin produse alimentare și clasificarea lor în funcție de limitele reziduale maxime (LRM), aprobată de către autoritatea competentă sau pentru aditivii furajeri în cazul cărora au fost stabilite limite maxime pentru reziduuri și niveluri maxime în conformitate cu Cerințele sanitar-veterinare față de aditivii pentru hrana animalelor, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 27/2020.

Anexa nr. 5
la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

CRITERII
pentru strategia de eșantionare privind planul național de supraveghere aleatorie a producției din Republica Moldova, menționate la punctul 5 din Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

1. Eșantionarea trebuie să fie aleatorie, să se efectueze la momentul sacrificării, colectării sau recoltării sau în apropierea acestor operațiuni și să fie reprezentativă pentru modelul de producție/consum național:

1.1. pentru substanțele din grupa A, eșantionarea se efectuează pe tot parcursul procesului de producție a animalelor de la care se obțin produse alimentare și a produselor de origine animală neprelucrate, de la animale vii de la care se obțin produse alimentare, din părțile corpului acestora, din excremente și fluide corporale, precum și din țesuturi, produse de origine animală, subproduse de origine animală, hrană pentru animale și apă, în funcție de matricea cea mai relevantă;

1.2. pentru substanțele din grupa B, se prelevă eșantioane numai din carnea proaspătă sau congelată, din organele comestibile, din ouă, lapte sau miere (cât mai aproape de data producției), care nu au fost supuse unei prelucrări sau amestecări ulterioare.

2. În cazul în care mai multe categorii de substanțe urmează să fie analizate dintr-un singur eșantion, dimensiunea eșantionului se ajustează în consecință.

Anexa nr. 6
la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

CRITERII
pentru selectarea combinației specifice de grupe de substanțe și grupe de produse pentru planul național de control bazat pe riscuri pentru importurile din alte țări, menționate la punctul 6 din Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

1. Criteriile enumerate în anexa nr. 2.

2. Informații, dacă sunt disponibile, cu privire la:

2.1. notificările Sistemului rapid de alertă pentru alimente și furaje (RASFF) al Republicii Moldova și informațiile disponibile pentru reziduurile din produsele alimentare importate:

2.2. rezultatele controalelor efectuate în alte țări;

2.3. nivelul garanțiilor oferite de către importator cu privire la conformitatea alimentelor de origine animală importate privind substanțele farmacologic active, inclusiv respectarea limitelor maxime pentru reziduuri și a nivelurilor maxime aplicabile în Republica Moldova sau atestarea neutilizării anumitor substanțe;

2.4. evidențe ale neconformităților pentru operatorii din sectorul alimentar sau importatorii individuali identificate în cadrul controalelor anterioare ale importurilor efectuate de către autoritatea competentă din Republica Moldova.

3. Informații furnizate de către serviciile internaționale, dacă sunt disponibile, cu privire la:

3.1. utilizarea în altă țară a unor substanțe farmacologic active care sunt interzise sau neautorizate în Republica Moldova, existența unor informații referitoare la restricții privind o astfel de utilizare, practicile de administrare pentru medicamentele de uz veterinar (de exemplu, cu sau fără implicarea unor profesioniști autorizați în domeniul sănătății animalelor);

3.2. distribuția medicamentelor de uz veterinar și dacă acestea sunt disponibile fără prescripție sau sunt eliberate pe bază de prescripție veterinară;

3.3. dacă există o obligație de a ține evidențe privind tratamentul cu medicamente de uz veterinar în fermele din altă țară;

3.4. dacă și cum sunt identificate animalele (și, prin urmare, cum se poate face legătura cu tratamentele).

Anexa nr. 7
la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

CRITERII
pentru strategia de eșantionare pentru planul național de control bazat pe riscuri pentru importurile din alte țări, menționată la punctul 6 din Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora

1. Eșantionarea trebuie să fie direcționată în conformitate cu normele stabilite în anexa nr. 6, completate de normele prevăzute în anexa nr. 3.

2. Pentru substanțele din grupa A, eșantionarea trebuie să fie direcționată către depistarea tratamentelor ilegale cu substanțe interzise sau neautorizate.

3. Pentru substanțele din grupa B, eșantionarea trebuie să fie direcționată către controlul respectării limitelor maxime pentru reziduuri sau a nivelurilor maxime pentru reziduurile substanțelor farmacologic active.

4. Eșantioanele se prelevă la punctul de intrare în Republica Moldova.

Anexa nr. 2
la Hotărârea Guvernului nr. 96/2026

NORMĂ
privind modalitățile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce privește utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, conținutul specific al planurilor de control naționale multianuale și modalitățile specifice de elaborare a acestora

Norma privind modalitățile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce privește utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, conținutul specific al planurilor de control naționale multianuale și modalitățile specifice de elaborare a acestora transpune parțial Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1646 al Comisiei din 23 septembrie 2022 privind modalitățile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce privește utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și reziduurile acestora, conținutul specific al planurilor de control naționale multianuale și modalitățile specifice de elaborare a acestora, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 248 din 26 septembrie 2022, CELEX: 32022R1646, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2024/2563 al Comisiei din 24 septembrie 2024.

Capitolul I
OBIECTUL, DOMENIUL DE APLICARE ȘI DEFINIȚIILE

1. Norma privind modalitățile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce privește utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, conținutul specific al planurilor de control naționale multianuale și modalitățile specifice de elaborare a acestora (în continuare – *Normă*), incluzând planurile naționale multianuale de control, asigură implementarea normelor prevăzute în Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar.

2. În scopul efectuării controalelor oficiale privind utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi în hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, prezenta Normă prevede următoarele:

2.1. frecvența minimă anuală uniformă a prelevării de eșantioane în cadrul controalelor oficiale, având în vedere pericolele și riscurile asociate substanțelor în cauză;

2.2. măsurile specifice suplimentare și conținutul specific suplimentar pentru Planul național multianual de control (în continuare – *PNMAC*), menționat la art. 78 alin. (1), pe lângă cele prevăzute la art. 79 din Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar.

3. În sensul prezentei Norme se aplică noțiunile din Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor, din Norma sanitară veterinară privind modul de examinare a neconformităților suspectate sau confirmate, ca urmare a utilizării reziduurilor substanțelor farmacologic active autorizate în medicamentele de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor, neautorizare sau interzise, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 505/2025, precum și din Norma sanitară veterinară privind metodele analitice pentru reziduurile de substanțe farmacologic active utilizate la animalele de la care se obțin produse alimentare, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 721/2023.

Capitolul II
CONȚINUTUL SUPLIMENTAR SPECIFIC AL PNMAC

4. Autoritatea competentă asigură faptul că partea din PNMAC referitoare la efectuarea controalelor oficiale privind utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi în hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora în animalele vii

și în produsele de origine animală conține următoarele:

4.1. planul național de control bazat pe riscuri pentru producția din Republica Moldova, astfel cum este prevăzut la pct. 5, 6 și 7;

4.2. planul național de supraveghere aleatorie pentru producția din Republica Moldova, astfel cum este prevăzut la pct. 8-11;

4.3. planul național de control bazat pe riscuri pentru importurile din alte țări, astfel cum este prevăzut la pct. 12, 13 și 14.

5. Autoritatea competentă elaborează un plan național de control bazat pe riscuri pentru substanțele din grupele A și B prevăzute în anexa nr. 1 la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, în scopul verificării conformității animalelor de la care se obțin produse alimentare și a produselor de origine animală produse în Republica Moldova cu legislația care reglementează utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi în hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, precum și pentru verificarea respectării limitelor maxime pentru reziduuri (LMR) și a nivelurilor maxime (NM) aplicabile în alimente.

6. Planul național de control bazat pe riscuri pentru producția din Republica Moldova conține următoarele:

6.1. lista combinațiilor de substanțe și specii, produse și matrice în conformitate cu anexa nr. 2 la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora;

6.2. strategia de eșantionare stabilită de către autoritatea competentă în conformitate cu anexa nr. 3 la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora;

6.3. frecvențele efective de eșantionare decise de către autoritatea competentă ținând seama de frecvențele minime anuale ale controalelor prevăzute în tabelul 1 din anexa nr. 1 la prezenta Normă;

6.4. metodele analitice care trebuie utilizate și caracteristicile lor în materie de performanță;

6.5. informațiile detaliate menționate la pct. 14 și 15.

7. În temeiul art. 80 alin. (2) din Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar, pe parcursul executării PNMAC, autoritatea competentă revizuiește planul național de control bazat pe riscuri pentru producția din Republica Moldova pentru a ține seama de tratamentele ilegale identificate, în special prin planul de supraveghere.

8. Autoritatea competentă elaborează un plan național de supraveghere aleatorie pentru producția din Republica Moldova, în cadrul căruia se efectuează controale oficiale pentru a asigura monitorizarea unui spectru larg de substanțe.

9. Planul național de supraveghere aleatorie pentru producția din Republica Moldova conține următoarele:

9.1. lista combinațiilor de substanțe și specii, produse și matrice în conformitate cu anexa nr. 4 la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora;

9.2. strategia de eșantionare stabilită de către autoritatea competentă în conformitate cu anexa nr. 5 la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora;

9.3. frecvențele efective de eșantionare decise de către autoritatea competentă ținând seama de frecvențele minime de eșantionare prevăzute în anexa nr. 2 la prezenta Normă;

9.4. informațiile detaliate menționate la pct. 15.

10. În conformitate cu cerințele privind metodele de analiză prevăzute în Norma sanitară veterinară privind metodele analitice pentru reziduurile de substanțe farmacologic active utilizate la animalele de la care se obțin produse alimentare, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 721/2023, autoritatea competentă utilizează metode analitice pentru analiza substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi în hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora din produsele de origine animală, analiză care generează rezultate cantitative sau semicantitative, inclusiv atunci când aceste reziduuri sunt identificate și cuantificate la niveluri inferioare în raport cu limitele maxime pentru reziduuri (LMR).

11. Autoritatea competentă raportează despre controalele privind utilizarea substanțelor autorizate, care asigură includerea tuturor concentrațiilor egale sau mai mari decât capacitatea de detecție pentru screening (CCβ) a metodei, asigurându-se, în același timp, că se obține cea mai mică valoare CCβ care este realizabilă în mod rezonabil pentru metodele utilizate pentru efectuarea analizelor de screening. Pentru testele efectuate exclusiv prin metode de confirmare, se raportează toate rezultatele cuantificabile. În cazul utilizării unor metode de screening țintite sau neținte, autoritatea competentă raportează Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare cu privire la utilizarea și rezultatele acestor metode analitice.

12. Autoritatea competentă elaborează un plan național de control bazat pe riscuri pentru animalele de la care se obțin produse alimentare și pentru produsele de origine animală care sunt destinate introducerii pe piața Republicii Moldova și care intră în Republica Moldova prin posturile de control la frontieră și prin alte puncte de intrare, pentru verificarea conformității privind utilizarea substanțelor farmacologic active enumerate în anexa nr. 1 la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, precum și pentru respectarea limitelor maxime pentru reziduuri și a nivelurilor maxime aplicabile.

13. Controalele privind utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi în hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora se efectuează în cadrul controalelor oficiale desfășurate la posturile de control la frontieră, prevăzute la art. 45 și 59 din Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în

domeniul agroalimentar.

14. Planul național de control bazat pe riscuri pentru importurile din alte țări conține următoarele:

14.1. lista combinațiilor de substanțe și specii, produse și matrice în conformitate cu anexa nr. 6 la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora;

14.2. strategia de eșantionare decisă de către autoritatea competentă în conformitate cu anexa nr. 7 la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora;

14.3. frecvențele efective de eșantionare pentru controalele efectuate la posturile lor de control la frontieră, decise de către autoritatea competentă ținând cont de frecvențele de eșantionare minime anuale în conformitate cu anexa nr. 2. Eșantioanele prelevate în scopul controalelor oficiale efectuate în conformitate cu art. 59 alin. (1), (2) și (4) din Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar nu se consideră ca fiind eșantioane care contribuie la atingerea frecvențelor minime de eșantionare prevăzute în anexa nr. 2 la prezenta Normă;

14.4. metodele analitice care trebuie utilizate și caracteristicile lor în materie de performanță;

14.5. informațiile detaliate menționate la pct. 15 și 16.

15. Planurile naționale de control bazat pe riscuri menționate la pct. 6-8 și 11 și planul național de supraveghere aleatorie menționat la pct. 9-13 precizează următoarele:

15.1. speciile care trebuie eșantionate și locul eșantionării;

15.2. legislația națională privind utilizarea substanțelor farmacologic active și, în special, interzicerea sau autorizarea, distribuirea, introducerea pe piață și administrarea acestora, în măsura în care legislația respectivă nu este armonizată cu legislația Uniunii Europene;

15.3. autoritatea responsabilă de punerea în aplicare a planurilor.

16. Planurile naționale de control bazat pe riscuri menționate la pct. 4-6 și 11-13 prevăd, pe lângă informațiile menționate la pct. 15, următoarele:

16.1. justificarea pentru substanțele, speciile, produsele și matricele selectate incluse în planuri pe baza criteriilor menționate în anexele nr. 2 și nr. 6 la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, inclusiv justificarea modului în care au fost luate în considerare criteriile menționate în anexele respective, chiar dacă nu au fost efectuate modificări față de planurile din anul precedent;

16.2. justificarea privind modul în care cazurile de neconformitate detectate în ultimii trei ani calendaristici au fost luate în considerare pentru optimizarea planurilor.

Capitolul III
TRANSMITEREA ȘI EVALUAREA PLANURILOR ȘI TRANSMITEREA DATELOR DE CĂTRE AUTORITATEA COMPETENTĂ

17. Până la data de 31 martie a fiecărui an, autoritatea competentă transmite Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare pe cale electronică, într-un format convenit, planurile naționale de control bazat pe riscuri revizuite și actualizate, precum și planurile de supraveghere aleatorie pentru anul calendaristic în curs.

18. Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare evaluează planurile respective pe baza prevederilor prezentei Norme, precum și a prevederilor Normei privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora și comunică evaluarea sa autorității competente, însoțită de observații sau recomandări, dacă este cazul, în termen de patru luni de la data primirii planurilor.

19. Autoritatea competentă furnizează Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare versiunile actualizate ale planurilor respective, prezentând modul în care au fost luate în considerare observațiile Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, până cel târziu la data de 31 martie a anului următor. În cazul în care autoritatea competentă decide să nu actualizeze planurile de control pe baza observațiilor Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, ea își justifică poziția.

20. În cazul în care Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare consideră că planurile ar afecta eficacitatea controalelor oficiale, versiunile actualizate ale planurilor în cauză se transmit mai devreme, la cerere și într-un termen rezonabil stabilit de către Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Anexa nr. 1
la Norma privind modalităţile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce priveşte utilizarea substanţelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor şi a substanţelor farmacologic active interzise sau neautorizate şi a reziduurilor acestora, conţinutul specific al planurilor de control naţionale multianuale şi modalităţile specifice de elaborare a acestora

FRECVENŢA MINIMĂ DE EŞANTIONARE
prevăzută în planul naţional de control bazat pe riscuri pentru producţia din Republica Moldova, menţionată la subpunctul 6.3 din Norma privind modalităţile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce priveşte utilizarea substanţelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor şi a substanţelor farmacologic active interzise sau neautorizate şi a reziduurilor acestora, conţinutul specific al planurilor de control naţionale multianuale şi modalităţile specifice de elaborare a acestora

Tabelul 1

Frecvenţa minimă de eşantionare pentru substanţele din grupa A, pe specii de animale şi produse

	Frecvenţa de eşantionare – Substanţele din grupa A
Bovine	Minimum 0,25% din numărul total de animale sacrificate (minimum 25% dintre eşantioanele care trebuie prelevate de la animalele vii din exploataţie şi minimum 25% dintre eşantioanele care trebuie prelevate la abator)
Ovine şi caprine	Minimum 0,01% din numărul total de animale sacrificate per specie
Porcine	Minimum 0,02% din numărul total de animale sacrificate
Ecvine	Minimum 0,02% din numărul total de animale sacrificate
Păsări de curte	Pentru fiecare categorie de păsări de curte avută în vedere (pui de carne, găini ouătoare care nu mai sunt fertile, curcani şi alte păsări de curte), minimum 1 eşantion la 400 de tone de producţie anuală (greutate carcasă)
Acvacultură (peşti cu înotătoare, crustacee şi alte produse de acvacultură)	Minimum 1 eşantion la 300 de tone de producţie anuală de acvacultură pentru primele 60 000 de tone de producţie şi apoi câte 1 eşantion pentru fiecare 2 000 de tone suplimentare
Lapte de bovine, ovine şi caprine	Minimum 1 eşantion la 30 000 de tone de producţie anuală de lapte per specie
Ouă de găină şi alte ouă	Minimum 1 eşantion la 2 000 de tone de producţie anuală de ouă per specie
Iepuri, vânat de crescătorie, reptile şi insecte	Minimum 1 eşantion la 100 de tone de producţie anuală (greutate carcasă) de iepuri, vânat de crescătorie sau reptile pentru primele 3 000 de tone de producţie şi apoi câte 1 eşantion pentru fiecare 1 000 de tone suplimentare. Minimum 1 eşantion la 25 de tone de producţie anuală de insecte
Miere	Minimum 1 eşantion la 50 de tone de producţie anuală pentru primele 5 000 de tone de producţie şi apoi câte 1 eşantion pentru fiecare 500 de tone suplimentare
Membrane[(1)]	Minimum 1 eşantion la 300 de tone de producţie anuală

[(1)]Astfel cum sunt definite în Norma sanitară veterinară privind sănătatea animală referitoare la circulaţia şi manipularea transporturilor de anumite specii şi categorii de animale, de materiale germinative şi de produse de origine animală, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 439/2025.

Tabelul 2

Frecvenţa minimă de eşantionare pentru substanţele din grupa B, pe specii de animale şi produse

	Frecvenţa de eşantionare – Substanţele din grupa B
Bovine	Minimum 0,10% din numărul total de animale sacrificate
Ovine şi caprine	Minimum 0,02% din numărul total de animale sacrificate per specie
Porcine	Minimum 0,02% din numărul total de animale sacrificate
Ecvine	Minimum 0,02% din numărul total de animale sacrificate
Păsări de curte	Pentru fiecare categorie de păsări de curte avută în vedere (pui de carne, găini ouătoare care nu mai sunt fertile, curcani şi alte păsări de curte), minimum 1 eşantion la 500 de tone de producţie anuală (greutate carcasă)
Acvacultură (peşti cu înotătoare, crustacee şi alte produse de acvacultură)	Minimum 1 eşantion la 300 de tone de producţie anuală de acvacultură pentru primele 60 000 de tone de producţie şi apoi câte 1 eşantion pentru fiecare 2 000 de tone suplimentare
Lapte de bovine, ovine şi caprine	Minimum 1 eşantion la 30 000 de tone de producţie anuală de lapte per specie
Ouă de găină şi alte ouă	Minimum 1 eşantion la 2 000 de tone de producţie anuală de ouă per specie
Iepuri, vânat de crescătorie, reptile şi insecte	Minimum 1 eşantion la 50 de tone de producţie anuală (greutate carcasă) de iepuri, vânat de crescătorie sau reptile pentru primele 3 000 de tone de producţie şi apoi câte 1 eşantion pentru fiecare 500 de tone suplimentare. Minimum 1 eşantion la 25 de tone de producţie anuală de insecte
Miere	Minimum 1 eşantion la 50 de tone de producţie anuală pentru primele 5 000 de tone de producţie şi apoi câte 1 eşantion pentru fiecare 500 de tone suplimentare

1. În cazul în care este relevant pentru verificarea conformității privind utilizarea substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate, autoritatea competentă prelevează eșantioane din hrana pentru animale, din apă sau dintr-o altă matrice relevantă ori dintr-un alt mediu relevant, respectivele eșantioane fiind luate în calcul în vederea atingerii frecvențelor minime de eșantionare prevăzute în prezenta anexă.

2. Controalele pentru fiecare combinație de subgrupe de substanțe din grupa A și de grupe de produse de bază enumerate în anexa nr. 2 la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora se efectuează anual, în cel puțin 5% dintre eșantioanele prelevate în conformitate cu tabelul 1 din prezenta anexă. Acest procent minim nu se aplică membranelor și nu se aplică pentru grupa A pentru nicio grupă de mărfuri.

3. Pentru substanțele din grupa B, selectarea substanțelor specifice pentru testare în cadrul fiecărei grupe de substanțe trebuie stabilită în conformitate cu criteriile enumerate în anexa nr. 2 la Norma privind cerințele specifice pentru efectuarea controalelor oficiale vizând utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi furajeri și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora.

4. În cadrul grupei de bovine, ovine și caprine, eșantioanele se prelevă de la toate speciile, ținând seama de volumul lor relativ de producție. Eșantionarea include atât animalele pentru producția de lapte, cât și pe cele pentru producția de carne.

5. În cadrul grupei de păsări de curte, se prelevă eșantioane de la puii de carne, de la găinile ouătoare care nu mai sunt fertile, de la curcani și de la alte păsări de curte, ținând seama de volumul lor relativ de producție.

6. În cadrul grupei de acvacultură, se prelevă eșantioane de la speciile de acvacultură, ținând seama de volumul lor relativ de producție.

7. În cazul în care există motive să se creadă că celorlalte produse de acvacultură le sunt aplicate substanțe farmacologic active, atunci aceste specii trebuie incluse în planul de eșantionare proporțional cu producția lor ca eșantioane suplimentare față de cele prelevate pentru produsele din pești cu înotătoare de crescătorie.

8. Se prelevă numărul necesar de eșantioane specifice pentru a se atinge frecvența de eșantionare prevăzută. Aceasta se referă la numărul de animale eșantionate sau la animalele susceptibile de a fi tratate dintr-o anumită grupă (de exemplu, pești), indiferent de numărul de teste efectuate pentru fiecare eșantion.

9. Atunci când substanțele din grupele A și B sunt analizate într-un singur eșantion provenit de la un singur animal, acest eșantion poate fi luat în considerare în vederea atingerii frecvenței minime de eșantionare pentru ambele grupe (grupa A și grupa B), având în vedere că poate fi documentată și că criteriile de risc sunt aceleași pentru grupele A și B. În cazul în care se prelevă un alt eșantion dintr-o altă matrice de la același animal pentru analiza substanțelor din grupa A și/sau din grupa B, rezultatul nu este luat în considerare în vederea atingerii frecvenței minime de eșantionare. În cazul în care substanțele din grupa A sunt analizate într-un eșantion dintr-o singură matrice provenind de la un singur animal, iar substanțele din grupa B sunt analizate într-un eșantion dintr-o altă matrice provenind de la același animal, atunci ambele eșantioane pot fi luate în considerare în vederea atingerii frecvenței minime de eșantionare pentru ambele grupe (grupa A și grupa B), având în vedere că aceasta poate fi documentată și că au fost aplicate criteriile de risc pentru grupa A și grupa B.

10. Eșantioanele suspecte prelevate în cursul monitorizării unui caz de neconformitate, în conformitate cu Norma sanitară veterinară privind modul de examinare a neconformităților suspectate sau confirmate, ca urmare a utilizării reziduurilor substanțelor farmacologic active autorizate în medicamentele de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor, neautorizare sau interzise, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 505/2025, nu se iau în calcul în vederea atingerii frecvenței de eșantionare prevăzute pentru planul de control bazat pe riscuri privind producția Republicii Moldova.

11. Pentru a calcula frecvențele minime de eșantionare, autoritatea competentă utilizează cele mai recente date referitoare la producție disponibile, cel puțin din anul anterior sau cel mult din penultimul an, ajustate, dacă este cazul, pentru a reflecta evoluțiile cunoscute ale producției care au avut loc de la punerea la dispoziție a datelor.

12. Dacă frecvența de eșantionare calculată în conformitate cu prezenta anexă reprezintă mai puțin de cinci eșantioane pe an, eșantionarea poate fi efectuată o dată la doi ani. În cazul în care, într-o perioadă de doi ani, producția care corespunde unui minim de un eșantion nu este atinsă, se analizează cel puțin un eșantion o dată la doi ani, cu condiția ca producția pentru specia sau produsul respectiv să se realizeze în Republica Moldova.

13. Eșantioanele prelevate în scopul altor planuri de control pentru analiza substanțelor farmacologic active și a reziduurilor acestora (de exemplu, contaminanți, reziduuri de pesticide etc.) pot fi utilizate și pentru controale privind substanțele farmacologic active, cu condiția respectării cerințelor privind controalele substanțelor farmacologic active.

14. Eșantioanele prelevate în cadrul planului de supraveghere se distribuie între diferitele specii și produse în funcție de proporția pe care acestea o reprezintă în cadrul producției și al consumului de la nivel național.

15. Pentru substanțele din grupa A se analizează 25% dintre eșantioanele prelevate în cadrul acestui plan.

16. Pentru substanțele din grupa B se analizează 75% dintre eșantioanele prelevate în cadrul acestui plan.

Anexa nr. 2
la Norma privind modalitățile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce privește utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, conținutul specific al planurilor de control naționale multianuale și modalitățile specifice de elaborare a acestora

FRECVENȚA MINIMĂ DE EȘANTIONARE
prevăzută în planul național de control bazat pe riscuri pentru importurile din alte țări, menționată la subpunctul 14.3 din Norma privind modalitățile practice uniforme pentru efectuarea controalelor oficiale în ceea ce privește utilizarea substanțelor farmacologic active autorizate ca medicamente de uz veterinar sau ca aditivi pentru hrana animalelor și a substanțelor farmacologic active interzise sau neautorizate și a reziduurilor acestora, conținutul specific al planurilor de control naționale multianuale și modalitățile specifice de elaborare a acestora

1. Frecvența minimă de eșantionare poate fi utilizată ca parte a unui plan de monitorizare la posturile de control la frontieră, în conformitate cu pct. 5 din Norma de aplicare uniformă a frecvenței în ceea ce privește controalele de identitate și fizice asupra anumitor transporturi de animale și bunuri care intră în Republica Moldova, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 762/2024.

2. Controalele efectuate în cadrul măsurilor de urgență stabilite și controalele oficiale intensificate, în temeiul art. 28 din Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor și al art. 59 alin. (4) din Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar nu se iau în considerare în vederea atingerii frecvențelor minime de eșantionare prevăzute în tabelul din prezenta anexă.

3. Controalele produselor alimentare din anumite țări, cu care autoritatea competentă din Republica Moldova a încheiat acorduri de echivalență pentru controalele fizice, nu se iau în considerare în vederea atingerii frecvențelor minime de eșantionare prevăzute în tabelul din prezenta anexă.

Tabel

Frecvența minimă de eșantionare pentru substanțele din grupa A și grupa B pentru produsele importate

	Frecvența eșantionării pentru substanțele din grupa A și grupa B
Bovine (inclusiv animale vii, carne, carne tocată, carne separată mecanic, preparate din carne și produse din carne)	Minimum 7% din transporturile importate
Ovine/caprine (inclusiv animale vii, carne, carne tocată, carne separată mecanic, preparate din carne și produse din carne)	Minimum 3% din transporturile importate
Porcine (inclusiv animale vii, carne, carne tocată, carne separată mecanic, preparate din carne și produse din carne)	Minimum 3% din transporturile importate
Ecvine (inclusiv animale vii destinate sacrificării pentru consumul uman, carne, carne tocată, carne separată mecanic, preparate din carne și produse din carne)	Minimum 3% din transporturile importate
Păsări de curte (inclusiv animale vii, carne de pasăre și produse din carne de pasăre)[1]	Minimum 7% din transporturile importate
Acvacultură (pești cu înotătoare, crustacee și alte produse de acvacultură)	Minimum 7% din transporturile importate
Lapte (inclusiv lapte crud, produse lactate, colastru și produse pe bază de colastru de la toate speciile)	Minimum 7% din transporturile importate
Ouă (inclusiv ouă și produse din ouă de la toate speciile de păsări)	Minimum 12% din transporturile importate
Iepuri, vânat de crescătorie și sălbatic, reptile și insecte (inclusiv animale vii, carne și produse din carne de la speciile menționate și produse derivate din aceste specii) [2]	Minimum 12% din transporturile importate pentru fiecare specie
Miere (inclusiv miere și alte produse apicole)	Minimum 7% din transporturile importate
Membrane [2]	Minimum 2% din transporturile importate

[1]Astfel cum sunt definite la pct. 5 din Regulile specifice de igienă a produselor alimentare de origine animală, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 435/2010.

[2]Astfel cum sunt definite la Norma sanitară veterinară privind sănătatea animală referitoare la circulația și manipularea transporturilor de anumite specii și categorii de animale, de materiale germinative și de produse de origine animală, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 439/2025.

4. Pentru calcularea frecvențelor minime de eșantionare menționate în prezenta anexă, autoritatea competentă utilizează cele mai recente date privind numărul de transporturi care intră în Republica Moldova prin posturile de control la frontieră, cel puțin din anul anterior sau cel mult din penultimul an.

5. În cazul în care numărul de transporturi care intră în Republica Moldova este mai mic decât numărul de transporturi care corespund unui eșantion, se poate efectua eșantionarea o dată la doi sau trei ani. Dacă numărul de transporturi care intră în Republica Moldova pe parcursul unei perioade de trei ani este mai mic decât numărul de transporturi care corespund unui eșantion, se prelevă cel puțin un eșantion o dată la trei ani.

6. Eșantioanele prelevate în scopul altor planuri de control pentru analiza substanțelor farmacologic active și a reziduurilor acestora (de exemplu, contaminanți, reziduuri de pesticide etc.) pot fi utilizate și pentru controale privind substanțele farmacologic active, cu condiția respectării cerințelor privind controalele substanțelor farmacologic active.

105 HOTĂRÂRE
pentru aprobarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Coreea privind cooperarea economică, întocmit la Chișinău la 17 februarie 2026

În temeiul art. 12 alin. (2) și art. 14 alin. (5) din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre informare Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Coreea privind cooperarea economică, întocmit la Chișinău la 17 februarie 2026.

2. Ministerul Afacerilor Externe va notifica Guvernului Republicii Coreea aprobarea Acordului nominalizat.

3. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Acordului menționat.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**
Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul dezvoltării
economice și digitalizării **Eugeniu Osmochescu**
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe **Mihail Popșoi**

Nr. 97. Chișinău, 11 martie 2026.

106 HOTĂRÂRE
cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru denunțarea Acordului de constituire a Comunității Statelor Independente, întocmit la Minsk la 8 decembrie 1991, și a Protocolului la Acordul de constituire a Comunității Statelor Independente, întocmit la Alma-Ata la 21 decembrie 1991

În temeiul art. 14 alin. (2) și art. 24 alin. (1) lit. a) și alin. (4) din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Președintelui Republicii Moldova spre examinare proiectul de lege pentru denunțarea Acordului de constituire a Comunității Statelor Independente, întocmit la Minsk la 8 decembrie 1991, și a Protocolului la Acordul de constituire a Comunității Statelor Independente, întocmit la Alma-Ata la 21 decembrie 1991.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**
Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe **Mihail Popșoi**

Nr. 98. Chișinău, 11 martie 2026.

107 HOTĂRÂRE
cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru denunțarea Statutului Comunității Statelor Independente, adoptat la Minsk la 22 ianuarie 1993

În temeiul art. 14 alin. (2), art. 24 alin. (1) lit. a) și alin. (4) din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Președintelui Republicii Moldova spre examinare proiectul de lege pentru denunțarea Statutului Comunității Statelor Independente, adoptat la Minsk la 22 ianuarie 1993.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**
Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe **Mihail Popșoi**

Nr. 99. Chișinău, 11 martie 2026.

108 HOTĂRÂRE

cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind limitarea răspunderii pentru creanțe maritime și la Protocolul din 1996 pentru amendarea acesteia, adoptate în cadrul Organizației Maritime Internaționale la Londra la 19 noiembrie 1976, respectiv la 2 mai 1996

În temeiul art. 14 alin. (2) din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Președintelui Republicii Moldova spre examinare proiectul de lege pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția privind limitarea răspunderii pentru creanțe maritime și la Protocolul din 1996 pentru amendarea acesteia, adoptate în cadrul Organizației Maritime Internaționale la Londra la 19 noiembrie 1976, respectiv la 2 mai 1996.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe **Mihail Popșoi**
Viceprim-ministru,
ministrul infrastructurii
și dezvoltării regionale **Vladimir Bolea**

Nr. 100. Chișinău, 11 martie 2026.

109 HOTĂRÂRE

pentru aprobarea Protocolului între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la amendarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la punctele de trecere la frontiera de stat moldo-ucraineană și simplificarea formalităților la trecerea frontierei de către cetățenii care locuiesc în raioanele de frontieră, întocmit la Kiev la 10 februarie 2026

În temeiul art. 12 alin. (2) și art. 14 alin. (5) din Legea nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre informare Protocolul între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la amendarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Ucrainei cu privire la punctele de trecere la frontiera de stat moldo-ucraineană și simplificarea formalităților la trecerea frontierei de către cetățenii care locuiesc în raioanele de frontieră, întocmit la Kiev la 10 februarie 2026.

2. Ministerul Afacerilor Externe va notifica Cabinetului de Miniștri al Ucrainei aprobarea Protocolului nominalizat.

3. Ministerul Afacerilor Interne va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor Protocolului menționat.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Viceprim-ministru,
ministrul afacerilor externe **Mihail Popșoi**
Ministrul afacerilor interne **Daniella Misail-Nichitin**
Ministrul finanțelor **Andrian Gavriliță**

Nr. 101. Chișinău, 11 martie 2026.

110 HOTĂRÂRE
privind modificarea punctului 1² din Hotărârea Guvernului nr. 1167/2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social

În temeiul art. 7 alin. (2) și (6) din Legea nr. 133/2008 cu privire la ajutorul social (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 179, art. 625), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Punctul 1² din Hotărârea Guvernului nr. 1167/2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului social (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 189, art. 1173), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„**1².** Având în vedere rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată drept creștere a prețurilor de consum în luna decembrie a aceluiași an față de aceeași lună a anului premergător, în valoare de 6,84%, la 1 aprilie 2026 nivelul venitului lunar minim garantat se indexează cu coeficientul de indexare de 1,0684 și după indexare constituie:

a) pentru un adult – 1 869 de lei;

b) pentru un copil – 1 944 de lei."

2. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data de 1 aprilie 2026.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Ministrul muncii și protecției sociale **Natalia Plugaru**

Nr. 102. Chișinău, 11 martie 2026.

111 HOTĂRÂRE
pentru aprobarea Regulamentului privind procedura de introducere și radiere a produselor fertilizante în/din lista de identificare și modificare a unor hotărâri ale Guvernului

În temeiul art. 7 alin. (1) din Legea nr. 21/2025 privind punerea la dispoziție pe piață a produselor fertilizante (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr. 154-156, art. 155), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

1.1. Regulamentul privind procedura de introducere și radiere a produselor fertilizante în/din lista de identificare, conform anexei nr. 1;

1.2. Modificările ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului, conform anexei nr. 2.

2. Produsele fertilizante incluse în Registrul de stat al produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților fac obiectul normei prevăzute la art. 7 alin. (5) din Legea nr. 21/2025 privind punerea la dispoziție pe piață a produselor fertilizante și stau la baza constituirii formei inițiale a listei de identificare.

3. Se desemnează în calitate de autoritate de autorizare, astfel cum este prevăzut la art. 2 pct. 4 din Legea nr. 21/2025 privind punerea la dispoziție pe piață a produselor fertilizante, Instituția Publică Centrul Național pentru Sănătatea Animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor.

4. Instituția Publică Centrul Național pentru Sănătatea Animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor în comun cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, în termen de 60 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a prezentei hotărâri, vor elabora și vor consulta lista de identificare a produselor fertilizante cu deținătorii certificatului de omologare și solicitanții certificatelor de omologare pentru produsele fertilizante, consolidând produsele fertilizante din Registrul de stat al produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților în denumiri comune, unități de măsură a cantității de substanțe care afectează creșterea plantelor sau influențează structura solului și, după caz, impuritățile nedorite și nivelurile maxime permise ale acestora. Procedura de elaborare a versiunii inițiale a listei de identificare a produselor fertilizante se face din oficiu și fără percepția anumitor tarife de la deținătorii certificatului de omologare și solicitanții certificatelor de omologare pentru produsele fertilizante.

5. Hotărârea Guvernului nr. 1307/2005 cu privire la aprobarea Regulamentului privind atestarea și omologarea de stat a produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților pentru utilizare în agricultură și silvicultură (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr. 176-181, art. 1446), cu modificările ulterioare, se abrogă la 1 octombrie 2026.

6. Prezenta hotărâre intră în vigoare la expirarea termenului de o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Ministrul agriculturii și industriei alimentare **Ludmila Catlabuga**

Nr. 104. Chișinău, 11 martie 2026.

Anexa nr. 1
la Hotărârea Guvernului nr. 104/2026

REGULAMENT
privind procedura de introducere și radiere
a produselor fertilizante în/din lista de identificare

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

1. Prezentul Regulament stabilește procedura de introducere și radiere a produselor fertilizante în/din lista de identificare.

2. Lista de identificare a produselor fertilizante (în continuare – *lista de identificare*) se aprobă de către autoritatea de supraveghere a pieței, astfel cum este prevăzut în anexa nr. 1 din Legea nr. 162/2023 privind supravegherea pieței și conformitatea produselor.

3. În sensul prezentului Regulament, suplimentar la noțiunile din Legea nr. 21/2025 privind punerea la dispoziție pe piață a produselor fertilizante, se aplică următoarele noțiuni:

3.1. impurități – substanțe, amestecuri și/sau microorganisme prezente în compoziția produselor fertilizante ca parte componentă a procesului de producție;

3.2. lista de identificare a produselor fertilizante MD – totalitatea tipurilor produselor fertilizante MD identificate printr-un cod alfanumeric generic, denumirea comună de circulație regională sau internațională și care întrunesc cerințele generale față de metoda de producție, cantitatea minimă de substanțe și/sau amestecuri care influențează creșterea și dezvoltarea culturilor și, după caz, nivelurile maxime de impurități admise în conținutul acestora;

3.3. număr de identificare – cod alfanumeric ce permite identificarea unui tip sau a unui grup de produse fertilizante;

3.4. radiere din lista de identificare – acțiune luată în scopul excluderii tipului de produs fertilizant din lista de identificare;

3.5. solicitant – deținător de drepturi sau reprezentant autorizat al unui produs fertilizant.

Capitolul II
CERINȚE PRIVIND LISTA DE IDENTIFICARE ȘI CONDIȚIILE DE INTRODUCERE A PRODUSELOR FERTILIZANTE ÎN LISTA DE IDENTIFICARE

4. Lista de identificare este publicată pe pagina web oficială a autorității de supraveghere a pieței.

5. Actualizarea listei de identificare se realizează periodic sau la necesitate. Periodicitatea de actualizare este stabilită de către autoritatea de supraveghere a pieței.

6. Lista de identificare cuprinde date de identificare a produsului fertilizant, cerințele generale și, după caz, cele specifice pentru anumite tipuri sau categorii de produse fertilizante.

7. În cazul în care un produs fertilizant nu are stabilite numărul de identificare, cerințele generale și/sau specifice și nu este în lista de identificare, tipul produsului respectiv poate face obiectul solicitării de includere în lista de identificare și al programului de determinare a eficienței produsului fertilizant.

8. În cazul în care pentru produsul fertilizant solicitat de a fi inclus în lista de identificare se realizează un program de determinare a eficienței, solicitantul, în decurs de 12 luni de la notificarea privind realizarea programului, prezintă documentația tehnică specificată la art. 4 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 21/2025 privind punerea la dispoziție pe piață a produselor fertilizante.

9. Procedura de depunere a cererii pentru includere în lista de identificare a materialelor aferente cererii, precum și de interacțiune a solicitantului cu autoritatea de supraveghere a pieței, cu autoritatea de autorizare și cu centrele de cercetare desemnate se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

10. În cazul produselor fertilizante pentru care sunt prezentate cereri de introducere în lista de identificare, ale căror dosare prezintă justificări de conformitate conform prevederilor art. 7 alin. (2) din Legea nr. 21/2025 privind punerea la dispoziție pe piață a produselor fertilizante, se aplică prevederile art. 7 alin. (5) din Legea nr. 21/2025 privind punerea la dispoziție pe piață a produselor fertilizante.

11. În cazul în care autoritatea de autorizare constată lipsa de date ale influenței asupra nutriției plantelor sau asupra indicatorilor fizici, chimici și biologici ai solului, se stabilește un program de determinare a eficienței produsului fertilizant la centrele de cercetare incluse în lista centrelor de cercetare, cu notificarea solicitantului despre decizia luată în termen de 15 zile.

12. Programul de determinare a eficienței produsului fertilizant este elaborat de către Instituția Publică Centrul Național Sănătatea Animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor, în baza cererilor parvenite până la data de 31 martie, fiind coordonat cu Consiliul republican interdepartamental pentru aprobarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților (în continuare – *Consiliu*) și aprobat până la data de 15 aprilie, astfel cum este stabilit în pct. 1 din Regulamentul Consiliului republican interdepartamental pentru aprobarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 524/2024.

13. Pentru produsele fertilizante introduse în mod legal pe piața unui stat membru al Uniunii Europene și pentru care se solicită includerea în lisa de identificare, cererea este însoțită de certificatul de autorizare a produsului în statul respectiv sau listarea acestuia în registrele oficiale ale statelor membre al Uniunii Europene.

14. Modelele de cereri sunt aprobate de către autoritatea de supraveghere a pieței și plasate pe pagina sa web oficială a acestuia. Cererea trebuie să conțină cel puțin:

14.1. identitatea solicitantului sau a reprezentantului autorizat;

14.2. denumirea comună a produsului fertilizant;

14.3. identificarea substanțelor care afectează creșterea plantelor sau influențează structura solului și concentrația minimă a acestora;

14.4. nivelurile maxime ale impurităților.

15. Solicitantul rămâne responsabil de cererea și corectitudinea informațiilor transmise.

16. Produsele fertilizante MD care nu sunt conforme cu cerințele prevăzute de prezentul Regulament pot fi introduse pe piață numai pentru evaluarea eficacității și testarea de laborator. Activitățile respective se notifică, în scris sau în format electronic, autorității de autorizare cu cel puțin 10 zile lucrătoare înainte de începerea activităților.

Capitolul III
DESEMNAREA CENTRELOR DE CERCETARE ȘI PREZENTAREA RAPORTULUI

17. În calitate de centre de cercetare pentru determinarea influenței asupra nutriției plantelor sau asupra indicatorilor fizici, chimici și biologici ai solului (în continuare – *centre de cercetare*) sunt desemnate persoanele juridice din Republica Moldova care întrunesc următoarele cerințe:

17.1. să fie instituții de cercetare-dezvoltare, instituții de învățământ superior cu profil agricol sau entități juridice specializate în servicii de testare agricolă;

17.2. să dețină personal cu experiență în domeniul cercetării agronomice, pedologice sau al nutriției plantelor de minimum trei ani de activitate și personal tehnic capabil să execute lucrările agricole de precizie și să colecteze probele conform metodologiilor stabilite;

17.3. să dispună de terenuri agricole experimentale proprii sau arendate în parcele omogene, sere sau laboratoare, necesare pentru efectuarea testărilor în condiții controlate sau de câmp;

17.4. să aibă acces la laboratoare capabile să determine indicatorii fizici, chimici și biologici ai solului și echipament de monitorizare a condițiilor climatice pe durata experimentelor/testelor;

17.5. să mențină registre de evidență a tuturor intervențiilor și observațiilor pe parcursul ciclului de vegetație;

17.6. să păstreze documentația primară pentru o perioadă de minimum cinci ani pentru eventuale audituri din partea autorității de autorizare.

18. Persoanele juridice ce întrunesc condițiile specificate la pct. 17 se includ în lista centrelor de cercetare, care se aprobă prin ordin al autorității de autorizare și se publică pe pagina sa web oficială.

19. Centrele de cercetare întocmesc raportul privind concluziile pe marginea determinării influenței asupra nutriției plantelor sau asupra indicatorilor fizici, chimici și biologici ai solului pentru fiecare produs testat. Modelul raportului este stabilit de către autoritatea de autorizare.

20. Dacă produsul fertilizant face obiectul unui program de determinare a eficienței produsului fertilizant la centrele de cercetare, solicitantul pune la dispoziție în mod gratuit mostre de produse și documentația privind utilizarea corectă, spectrul de acțiune biologică, culturile pentru testare, metodele de aplicare și cerințele cadrului normativ de securitate și sănătate în muncă și de protecție și a mediului înconjurător către centrele de cercetare în conformitatea cu cantitățile și termenii stabiliți în program.

21. Raportul anual pe marginea determinării influenței asupra nutriției plantelor sau asupra indicatorilor fizici, chimici și biologici ai solului pentru fiecare produs testat, elaborat de centrele desemnate, se prezintă către autoritatea autorizată până la finalul lunii noiembrie.

22. Raportul general se prezintă odată cu raportul anual final privind influența asupra nutriției plantelor sau asupra indicatorilor fizici, chimici și biologici ai solului.

23. Neprezentarea în termen a rapoartelor pe marginea determinării influenței asupra nutriției plantelor sau asupra indicatorilor fizici, chimici și biologici ai solului constituie temei de excludere a persoanei juridice din lista centrelor de cercetare.

Capitolul IV
MODIFICAREA ȘI RADIEREA DIN LISTA DE IDENTIFICARE

24. Autoritatea de supraveghere a pieței în comun cu autoritatea de autorizare elaborează un program multianual de evaluare pentru a stabili dacă cerințele stabilite față de produsele fertilizante listate în lista de identificare nu prezintă riscuri pentru sănătatea și siguranța oamenilor, a animalelor, a plantelor, precum și pentru mediul înconjurător în contextul noilor informații tehnico-științifice.

25. Modificarea condițiilor din lista de identificare se efectuează la solicitarea autorității de autorizare, în baza concluziilor aferente programului multianual de evaluare sau a informațiilor tehnico-științifice actuale asupra tipului de produs.

26. Radierea din lista de identificare a produselor fertilizante se efectuează la propunerea autorității de autorizare care constată că tipul de produs fertilizant introdus în lista de identificare nu mai întrunește cerințele art. 7 alin. (2) din Legea nr. 21/2025 privind punerea la dispoziție pe piață a produselor fertilizante.

Anexa nr. 2
la Hotărârea Guvernului nr. 104/2026

Modificările
ce se operează în unele hotărâri ale Guvernului

1. La punctul 3 din Hotărârea Guvernului nr. 420/2025 cu privire la implementarea prevederilor Legii nr. 403/2023 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și pentru modificarea unor acte normative (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr. 486-489, art. 601), cuvântul „martie” se substituie cu cuvântul „august”.

2. Subpunctul 5.3 din anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 524/2024 cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice Centrul Național Sănătatea Animalelor, Plantelor și Siguranța Alimentelor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 361-363, art. 683), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„5.3. evaluarea și autorizarea produselor fitosanitare și evaluarea produselor fertilizante;”.

3. Punctul 6 din anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 14/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 10-12, art. 24), cu modificările ulterioare, se completează cu subpunctul 2^1 cu următorul cuprins:

„2^1) produselor fertilizante;”.

112 HOTĂRÂRE
pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor lunare de stat și a alocațiilor de stat pentru merite deosebite față de stat veteranilor de război

În temeiul art. 14 alin. (10) și art. 21 alin. (2) din Legea nr. 317/2024 cu privire la veteranii de război (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 564-568, art. 786), Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor lunare de stat și a alocațiilor de stat pentru merite deosebite față de stat veteranilor de război (se anexează).

2. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la expirarea termenului de o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Ministrul muncii și protecției sociale **Natalia Plugaru**

Nr. 105. Chișinău, 11 martie 2026.

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. 105/2026

REGULAMENT
cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor lunare de stat și a alocațiilor de stat pentru merite deosebite față de stat veteranilor de război

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

1. Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a alocațiilor lunare de stat și a alocațiilor de stat pentru merite deosebite față de stat veteranilor de război (în continuare – *Regulament*) stabilește procedura de acordare și plată a acestor alocații.

2. Veterani de război sunt recunoscuți cetățenii Republicii Moldova care:

2.1. au participat la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova în perioada 2 martie – 13 august 1992;

2.2. au participat la acțiunile de luptă din Afganistan în perioada aprilie 1979 – 15 februarie 1989, precum și pe teritoriul altor state. Lista teritoriilor și a perioadelor acțiunilor de luptă la care au participat cetățenii Republicii Moldova se aprobă de către Guvern;

2.3. au participat la colectarea munițiilor și a tehnicii militare, la deminarea teritoriului și a obiectelor în perioada de după acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova;

2.4. au participat la cel de-al Doilea Război Mondial.

3. Statutul de veteran de război se confirmă prin legitimația de veteran de război eliberată de către Ministerul Apărării.

Capitolul II
MODUL DE STABILIRE A ALOCAȚIILOR LUNARE DE STAT ȘI A ALOCAȚIILOR DE STAT PENTRU MERITE DEOSEBITE FAȚĂ DE STAT
Secțiunea 1
Alocațiile lunare de stat

4. Se stabilește, începând cu 1 ianuarie 2026, în semn de omagiu și recunoștință pentru sacrificiu și devotament, o alocație lunară de stat pentru veteranii de război sau, după caz, pentru membrii familiilor acestora, în următoarele cuantumuri:

4.1. pentru veteranii de război – 11 % din salariul mediu lunar pe economie prognozat;

4.2. pentru persoanele cu dizabilități de pe urma războiului – 16 % din salariul mediu lunar pe economie prognozat;

4.3. pentru veteranii de război care se încadrează în două sau mai multe categorii de veterani prevăzute la punctul 2, valoarea procentuală stabilită la subpunctele 4.1 și 4.2 se majorează cu 4 %;

4.4. pentru soțul/soția veteranului de război căzut la datorie – 11 % din salariul mediu lunar pe economie prognozat;

4.5. pentru soțul/soția persoanei cu dizabilități de pe urma războiului decedate – 10 % din salariul mediu lunar pe economie prognozat;

4.6. pentru unul dintre părinții veteranului de război căzut la datorie – 11 % din salariul mediu lunar pe economie prognozat. În cazul părinților aflați în divorț, cuantumul stabilit se împarte, la cerere, între ei în părți egale;

4.7. pentru copiii persoanelor cu dizabilități de pe urma războiului decedate, până la atingerea vârstei de 18 ani, iar în cazul în care aceștia își continuă studiile cu frecvență la zi în instituțiile de învățământ – până la absolvirea instituției respective, însă cel mult până la atingerea vârstei de 23 de ani – 10 % din salariul mediu lunar pe economie prognozat.

5. Dreptul la alocația lunară de stat prevăzută la subpunctele 4.4 și 4.5 se acordă soțului/soției care s-a aflat în relație de căsătorie cu persoana căzută la datorie sau cu persoana cu dizabilități de pe urma războiului decedată, la data decesului acesteia.

6. Mărimea alocațiilor lunare de stat prevăzute la punctul 4 se actualizează la fiecare majorare a salariului mediu lunar pe economie prognozat.

7. Alocațiile lunare de stat prevăzute la punctul 4 se indexează anual, la 1 aprilie, în condițiile articolului 13 din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii.

8. În cazul solicitărilor de stabilire a alocației lunare de stat în perioada cuprinsă între 1 aprilie și 31 decembrie inclusiv, alocația se va acorda în cuantum indexat.

9. Alocația lunară de stat se acordă indiferent dacă veteranul de război este angajat sau beneficiază de un alt tip de prestație socială și indiferent dacă are sau nu domiciliul în Republica Moldova.

10. În calitate de acte care confirmă dreptul la alocație se anexează:

10.1. pentru confirmarea serviciului militar, a timpului aflării în detașamente (formațiuni) de partizani și în

detașamente (formațiuni) de rezistență, precum și în prizonierat, în urma căruia a survenit dizabilitatea:

10.1.1. buletinul/cartea de identitate;

10.1.2. livretul militar;

10.1.3. carnetul de ostaș al Armatei Roșii;

10.1.4. adeverințele eliberate de către instituțiile de arhivă și curativ-militare.

Timpul aflării în detașamente (formațiuni) de partizani și în detașamente (formațiuni) ale mișcării de rezistență în timpul celui de-al Doilea Război Mondial se stabilește în baza adeverințelor eliberate de către statele majore ale mișcărilor de partizani, de arhive, de arhivele-muzeu din locurile unde au acționat detașamentele (formațiunile) nominalizate;

10.2. serviciul militar în componența armatei active în perioada acțiunilor de luptă în timp de pace, inclusiv în perioada acțiunilor de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova, se stabilește în baza legitimațiilor eliberate de către organul administrativ militar central al Ministerului Apărării;

10.3. pentru confirmarea serviciului în organele afacerilor interne se iau în considerare înscrierile despre atare serviciu, făcute în carnetul de muncă pe baza documentelor, iar în lipsa lor – pe baza adeverințelor eliberate în modul stabilit de către Ministerul Afacerilor Interne;

10.4. pentru stabilirea alocației lunare de stat, persoanele antrenate de către organele puterii locale la strângerea munițiilor și a tehnicii militare, la deminarea teritoriului și a obiectelor în anii celui de-al Doilea Război Mondial trebuie să prezinte buletinul de identitate și certificatul confirmativ eliberat de către organele administrativ-militare teritoriale sau certificatul din instituția de arhivă. Copiile acestor documente, împreună cu cererea de acordare a alocației lunare de stat, se anexează la dosarul personal al beneficiarului;

10.5. pentru stabilirea alocației lunare de stat, persoanele care au fost antrenate de către Ministerul Apărării la strângerea munițiilor și a tehnicii militare, la deminarea teritoriului și a obiectelor în perioada de după acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova trebuie să prezinte actul de identitate, legitimația de veteran de război și certificatul confirmativ eliberat de către Marele Stat Major al Armatei Naționale, ce confirmă participarea persoanei la strângerea munițiilor și a tehnicii militare, la deminarea teritoriului și a obiectelor în perioada de după acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova. Copiile acestor documente împreună cu cererea de acordare a alocației lunare de stat se anexează la dosarul personal/de pensionare al beneficiarului.

11. Categoriile de persoane specificate la punctul 4, care nu sunt beneficiare de pensii sau alocații sociale de stat, în conformitate cu legislația națională, depun, personal sau prin intermediul reprezentantului desemnat prin procură ori prin împuternicire de reprezentare creată în baza semnăturii electronice în cadrul Registrului împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice (MPower), cererea de acordare a alocației lunare de stat, la casa teritorială de asigurări sociale de la locul de domiciliu, iar în cazul persoanelor ale căror identitate și calitate se încadrează în condițiile Legii nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat – la Casa Națională de Asigurări Sociale, cu anexarea următoarelor documente, în copie, însoțite de original:

11.1. pentru persoanele specificate la subpunctul 4.1:

11.1.1. buletinul/cartea de identitate;

11.1.2. legitimația eliberată de către Ministerul Apărării;

11.2. pentru persoanele specificate la subpunctul 4.2:

11.2.1. buletinul/cartea de identitate;

11.2.2. legitimația eliberată de către Ministerul Apărării;

11.2.3. certificatul eliberat de către organele corespunzătoare, care confirmă faptul că dizabilitatea stabilită persoanei este cauzată de rănire, contuzie, schilodire sau de o afecțiune contractată în perioada celui de-al Doilea Război Mondial, în timpul participării la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova sau la alte acțiuni de luptă în timp de pace;

11.3. pentru persoanele specificate la subpunctul 4.3:

11.3.1. buletinul/cartea de identitate;

11.3.2. legitimația eliberată de către Ministerul Apărării;

11.3.3. livretul militar;

11.3.4. după caz, certificatul confirmativ privind participarea la acțiuni de luptă, alta/altele decât cea/cele prevăzută/prevăzute în legitimație, eliberat de către Comisia internă a Ministerului Apărării, Ministerul Afacerilor Interne sau de către Serviciul de Informații și Securitate;

11.4. pentru persoanele specificate la subpunctele 4.4-4.7:

11.4.1. buletinul/cartea de identitate;

11.4.2. actele de stare civilă care confirmă statutul de soț supraviețuitor, de copil până la vârsta de 18 ani sau până la 23 de ani (dacă își continuă studiile cu frecvență într-o instituție de învățământ), de părinte sau de părinți divorțați ai persoanei care a căzut la datorie;

11.4.3. certificatele de deces/extras de pe actul de deces al persoanei care a căzut la datorie sau care a decedat, specificate la subpunctele 4.4-4.7;

11.4.4. certificatul eliberat de către centrele militare sau de către subdiviziunile teritoriale ale Ministerului Afacerilor Interne care confirmă faptul că persoana decedată a fost participantă la acțiunile de luptă în timp de pace sau la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova și a căzut la datorie;

11.4.5. certificatul eliberat de către organele corespunzătoare, care confirmă faptul că dizabilitatea persoanei a fost cauzată de rănire, contuzie, schilodire sau de o afecțiune contractată în perioada celui de-al Doilea Război Mondial, în timpul participării la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova sau la alte acțiuni de luptă în timp de pace.

12. În cazul persoanelor care solicită acordarea alocației lunare de stat și care au domiciliul peste hotarele Republicii Moldova, se anexează actul de identitate din sistemul național de pașapoarte și copia actului de identitate din țara de domiciliu a persoanei, tradusă și autentificată în modul stabilit de legislație. În cazul în care actul de identitate din țara de domiciliu nu conține informații privind domiciliul, persoana urmează să prezinte documentul oficial, eliberat de către autoritatea statului străin, care atestă domiciliul acesteia în străinătate, tradus și autentificat în conformitate cu cerințele legislației.

13. În cazurile în care dosarele de pensie nu conțin documentele care confirmă apartenența la una dintre categoriile de persoane care au dreptul la alocația lunară de stat, categoriile de persoane specificate la punctul 4 prezintă caselor teritoriale de asigurări sociale documentele necesare în conformitate cu legislația.

14. În cazul survenirii dreptului la alocație lunară de stat pe motivul încadrării în una dintre categoriile de beneficiari prevăzute de prezentul Regulament, alocația lunară de stat se stabilește începând cu luna depunerii cererii, împreună cu documentele necesare la casa teritorială de asigurări sociale.

Secțiunea a 2-a
Alocațiile de stat pentru merite deosebite față de stat

15. Alocația de stat pentru merite deosebite față de stat se acordă după cum urmează:

15.1. alocație lunară nominală de stat pentru persoanele

cu merite deosebite față de stat (în continuare – *alocație nominală*);

15.2. alocație lunară pentru merite deosebite față de stat pentru soția/soțul sau mama/tatăl persoanelor decorate post-mortem cu „Ordinul Republicii" sau cu ordinul „Ștefan cel Mare" (în continuare – *alocație pentru merite deosebite*).

16. Au dreptul la alocație nominală:

16.1. veteranii de război decorați cu distincții de stat în temeiul Legii nr. 1123/1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova;

16.2. veteranii de război decorați cu distincții de stat ale fostei URSS echivalate cu distincțiile de stat ale Republicii Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 533/1995 cu privire la drepturile cetățenilor Republicii Moldova decorați cu distincții de stat ale fostei URSS.

17. Alocațiile lunare de stat pentru merite deosebite față de stat se stabilesc în următoarele mărimi:

17.1. veteranilor de război cărora li s-au conferit titluri onorifice (inclusiv titluri asimilate lor) – 50 de lei;

17.2. veteranilor de război decorați cu cruci și medalii (inclusiv cu medalii asimilate lor) – 50 de lei;

17.3. veteranilor de război decorați cu medaliile „Meritul Militar", „Pentru Vitejie" (inclusiv asimilate lor) – 150 de lei;

17.4. veteranilor de război decorați cu ordinul „Credință Patriei", clasele I, II sau III – 300 de lei;

17.5. veteranilor de război decorați cu ordine (inclusiv cu ordine asimilate lor) – 100 de lei;

17.6. veteranilor de război decorați cu ordinele „Drapelul Roșu", „Războiul pentru Apărarea Patriei" clasele I sau II ori „Steaua Roșie" – 500 de lei;

17.7. veteranilor de război decorați cu ordinul „Ștefan cel Mare" – 700 de lei;

17.8. veteranilor de război decorați cu „Ordinul Republicii" (inclusiv cu ordine asimilate lui) – 500 de lei;

17.9. veteranilor de război decorați cu „Ordinul Republicii" pentru participare la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității teritoriale și a independenței Republicii Moldova – 700 de lei;

17.10. soției/soțului sau mamei/tatălui veteranului de război decorat post-mortem cu „Ordinul Republicii" sau cu ordinul „Ștefan cel Mare" – 700 de lei. Alocația nominală se plătește soției ori soțului, după caz, iar în lipsa acestora – mamei persoanei decorate post-mortem. În lipsa soției/soțului și a mamei, alocația pentru merite deosebite se plătește tatălui.

18. Veteranilor de război care se încadrează în două categorii de beneficiari specificate la punctul 17 li se stabilește o singură alocație nominală, la alegere.

19. Veteranii de război prevăzuți la punctul 17 beneficiază de alocație lunară de stat pentru merite deosebite față de stat, indiferent de faptul dacă sunt sau nu angajați ori beneficiari de pensii sau de alocații sociale de stat și indiferent dacă au sau nu domiciliul în Republica Moldova.

20. Persoanele care se încadrează concomitent în una dintre categoriile de beneficiari de alocație nominală și în una dintre categoriile de beneficiari de alocație pentru merite deosebite au dreptul de a solicita ambele alocații, prin depunerea unor cereri separate, însoțite de documentele necesare, în condițiile prevăzute de prezentul Regulament.

21. Pentru a beneficia de alocație lunară de stat pentru merite deosebite față de stat, solicitantul depune, personal sau prin intermediul reprezentantului desemnat, prin procură ori prin împuternicire de reprezentare creată în baza semnăturii electronice în cadrul Registrului împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice (MPower), cererea de acordare a alocației lunare de stat pentru merite deosebite față de stat la casa teritorială de asigurări sociale de la locul de domiciliu, cu anexarea următoarelor documente, în copie, însoțite de original:

21.1. pentru persoanele specificate la subpunctele 17.1-17.9:

21.1.1. în cazul persoanelor care au domiciliul în Republica Moldova – buletinul/cartea de identitate;

21.1.2. în cazul persoanelor care au domiciliul peste hotarele Republicii Moldova – buletinul/cartea de identitate din sistemul național de pașapoarte și copia actului de identitate din țara de domiciliu a persoanei, tradusă și autentificată în modul stabilit de legislație. În cazul în care actul de identitate din țara de domiciliu nu conține informații despre domiciliu, persoana urmează să prezinte documentul oficial eliberat de către autoritatea statului străin, care atestă domiciliul acesteia în străinătate, tradus și autentificat în conformitate cu cerințele legislației;

21.1.3. documentul care confirmă decorarea cu ordin, medalie sau cruce ori conferirea titlului onorific;

21.1.4. legitimația, eliberată de către organele corespunzătoare, care atestă drepturile veteranilor de război/participanților la acțiunile de luptă;

21.1.5. după caz, certificatul de căsătorie/extras de pe actul de căsătorie;

21.2. pentru persoanele specificate la subpunctul 17.10:

21.2.1. în cazul persoanelor care au domiciliul în Republica Moldova – buletinul/cartea de identitate;

21.2.2. în cazul persoanelor care au domiciliul peste hotarele Republicii Moldova – buletinul/cartea de identitate din sistemul național de pașapoarte și copia actului de identitate din țara de domiciliu a persoanei, tradusă și autentificată în modul stabilit de legislație. În cazul în care actul de identitate din țara de domiciliu nu conține informații despre domiciliu, persoana urmează să prezinte documentul oficial, eliberat de către autoritatea statului străin, care atestă domiciliul acesteia în străinătate, tradus și autentificat în conformitate cu cerințele legislației;

21.2.3. documentul care confirmă decorarea post-mortem cu „Ordinul Republicii" sau cu ordinul „Ștefan cel Mare";

21.2.4. actele de stare civilă care confirmă statutul de soț supraviețuitor, de părinte sau de părinți divorțați ai persoanei decorate post-mortem cu „Ordinul Republicii" sau cu ordinul „Ștefan cel Mare", precum și certificatul de deces ale acesteia.

Secțiunea a 3-a
Procedura de recepționare și examinare a cererilor

22. La recepționarea cererii cu toate documentele necesare stipulate la punctele 10 și 21, solicitantului i se eliberează o recipisă de primire a cererii.

23. Cererea și documentele anexate se examinează de către casa teritorială de asigurări sociale în termen de 60 de zile de la data înregistrării. Decizia cu privire la stabilirea/refuzul stabilirii alocației lunare de stat și a alocației de stat pentru merite deosebite față de stat se aprobă de către conducătorul casei teritoriale de asigurări sociale.

24. Decizia cu privire la stabilirea/refuzul stabilirii alocației lunare de stat și a alocației de stat pentru merite deosebite față de stat, cererea, precum și documentele depuse se anexează la dosarul de pensie al beneficiarului, iar în cazul persoanelor care nu sunt beneficiari de pensie sau alocație socială de stat stabilite conform legislației naționale – la dosarul personal al acestora.

25. Decizia cu privire la refuzul de stabilire a alocației lunare de stat și a alocației de stat pentru merite deosebite față de stat, cu indicarea motivului refuzului și a căii de atac, se expediază solicitantului în termen de cinci zile de la data emiterii.

26. Persoanele specificate la punctele 4 și 17, care s-au stabilit cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova, depun cererea împreună cu setul de documente

necesare, personal sau prin intermediul reprezentantului desemnat prin procură ori prin împuternicire de reprezentare creată în baza semnăturii electronice în cadrul Registrului împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice (MPower), la casa teritorială de asigurări sociale de la ultimul domiciliu din Republica Moldova.

27. Cetățenii Republicii Moldova domiciliați în localitățile din stânga Nistrului, care se încadrează în una dintre categoriile de beneficiari specificate la punctul 4 și/sau la punctul 17, pot solicita stabilirea alocației lunare de stat și/sau a alocației pentru merite deosebite față de stat la casele teritoriale de asigurări sociale, după cum urmează:

27.1. Casa Teritorială de Asigurări Sociale Rezina – cetățenii din raioanele Rîbnița și Camenca;

27.2. Casa Teritorială de Asigurări Sociale Criuleni (secția Dubăsari) – cetățenii din raioanele Dubăsari și Grigoriopol;

27.3. Casa Teritorială de Asigurări Sociale Anenii Noi – cetățenii din municipiile Tiraspol și Bender;

27.4. Casa Teritorială de Asigurări Sociale Căușeni – cetățenii din raionul Slobozia.

Capitolul III
MODUL DE PLATĂ A ALOCAȚIILOR

28. Plata alocației lunare de stat/alocației de stat pentru merite deosebite față de stat (în continuare – *alocație*) se efectuează prin modalitatea de plată selectată de către beneficiar și este disponibilă în cadrul serviciului guvernamental de plăți electronice (MPay). Evidența plății alocației se realizează de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

29. Plata alocației se efectuează lunar, pentru luna curentă, de către prestatorul de servicii de plată selectat pe teritoriul Republicii Moldova.

30. Alocația se plătește personal beneficiarului sau mandatarului acestuia în baza procurii al cărei termen de valabilitate nu poate fi mai mare de 12 luni, la prezentarea actelor care confirmă identitatea lor.

31. Plata alocației se suspendă în regim automatizat, în baza datelor disponibile în resursele informaționale de stat, consumate prin intermediul platformei de interoperabilitate, începând cu luna următoare celei în care a survenit decesul beneficiarului.

32. Sumele alocațiilor stabilite și neprimite de beneficiar în decurs de trei luni consecutive se suspendă. Plata alocației se reia în baza cererii beneficiarului, a tutorelui (curatorului) acestuia, după caz, sau a reprezentantului desemnat prin procură și a actului de identitate al solicitantului, depuse la casa teritorială de asigurări sociale, și se achită retroactiv pentru o perioadă de trei ani premergători lunii adresării, dar nu mai devreme de luna suspendării.

33. În cazul în care, beneficiarul își schimbă locul de trai pe teritoriul Republicii Moldova, este luat în evidență de către casa teritorială de asigurări sociale de la noul loc de trai, în baza deciziei privind schimbarea locului de trai.

34. În cazul în care alocația este stabilită, iar beneficiarul nu a reușit să o primească din cauza decesului, alocația, inclusiv pentru luna decesului, se achită integral soțului supraviețuitor, părinților, copiilor, iar în cazul lipsei acestora – persoanei care demonstrează că a suportat cheltuielile ocazionate de deces, pentru o perioadă de trei ani premergători lunii decesului.

35. Alocația neachitată la timp din vina organului care efectuează stabilirea sau plata acesteia se achită retroactiv, fără limită de termen.

36. Alocația se achită în mărime deplină beneficiarilor care locuiesc în centre de plasament pentru persoane vârstnice și persoane cu dizabilități (adulte).

37. Plata alocației se suspendă pe perioada privațiunii de libertate, începând cu luna următoare celei în care beneficiarul a fost condamnat. Plata se reia din luna următoare celei în care condamnatul a fost eliberat.

38. Din alocație nu se efectuează rețineri, cu excepția cazurilor de supraplată.

39. Plata alocației beneficiarului care și-a stabilit domiciliul în străinătate și pentru care dreptul la alocație a fost stabilit se suspendă în regim automatizat, în baza datelor disponibile în resursele informaționale de stat, consumate prin intermediul platformei de interoperabilitate, în cazul emigrării autorizate, începând cu luna următoare celei în care a parvenit informația de la Agenția Servicii Publice.

Plata alocației se reia din luna suspendării, pentru o perioadă de 12 luni. La expirarea acestui termen, beneficiarul are obligația să prezinte sau să transmită certificatul de viață, completat conform formularului prevăzut în anexă.

40. Beneficiarilor specificați la punctele 4 și 17, stabiliți cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova, li se stabilește și li se plătește alocația începând cu data depunerii cererii și a documentelor prevăzute de prezentul Regulament, pentru o perioadă de 12 luni consecutive. La expirarea acestui termen, beneficiarul are obligația să prezinte sau să transmită, pe adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, certificatul de viață, completat conform formularului prevăzut în anexă, la fiecare 12 luni de la data semnării și autentificării acestuia.

41. Beneficiarul de alocație completează partea A a certificatului de viață și îl semnează la autoritatea administrației publice locale, la un notar, la misiunea diplomatică/oficiul consular al Republicii Moldova de pe teritoriul statului de domiciliu sau la subdiviziunea teritorială a Casei Naționale de Asigurări Sociale, care autentifică faptul că documentul a fost semnat personal de către beneficiarul de alocație.

Autoritatea administrației publice locale, notarul, misiunea diplomatică/oficiul consular al Republicii Moldova de pe teritoriul statului de domiciliu al beneficiarului de alocație sau subdiviziunea teritorială a Casei Naționale de Asigurări Sociale completează partea B a certificatului de viață.

La autentificarea certificatului de viață, autoritatea administrației publice locale, notarul, misiunea diplomatică/oficiul consular al Republicii Moldova sau subdiviziunile teritoriale ale Casei Naționale de Asigurări Sociale verifică dacă datele completate de beneficiar în partea A a certificatului de viață sunt valabile și corespund datelor din actele confirmative.

42. Certificatul de viață autentificat conform punctului 41 se transmite Casei Naționale de Asigurări Sociale prin intermediul poștei sau al reprezentantului desemnat prin procură ori prin împuternicire de reprezentare creată în baza semnăturii electronice în cadrul Registrului împuternicirilor de reprezentare în baza semnăturii electronice (MPower).

43. În cazul în care beneficiarul nu prezintă sau nu transmite certificatul de viață în termenul și în modul indicate la punctul 40 și, respectiv, la punctul 41, plata alocației se suspendă începând cu luna următoare lunii în care expiră perioada de 12 luni.

După prezentarea sau transmiterea certificatului de viață, plata alocației se reia din luna suspendării, în baza deciziei casei teritoriale de asigurări sociale, dar nu mai mult decât pentru o perioadă de trei ani premergători datei prezentării certificatului de viață.

44. Certificatul de viață se întocmește într-un singur exemplar original, pentru a fi prezentat/transmis Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Pentru autentificarea certificatului de viață la misiunile diplomatice/oficiile consulare ale Republicii Moldova de pe teritoriul statului de domiciliu, solicitantul achită taxa consulară în conformitate cu prevederile Legii nr. 242/2010

cu privire la taxele consulare.

45. În cazul beneficiarilor de pensii specificați la punctele 4 și 17, stabiliți cu traiul permanent peste hotarele Republicii Moldova, se acceptă și certificatul de viață completat conform formularului prevăzut în anexa la Regulamentul privind modul de plată a pensiilor stabilite în sistemul public de pensii, alocațiilor sociale de stat, alocațiilor lunare de stat, indemnizațiilor, plăților periodice capitalizate și suportului financiar de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 929/2006, în cazul în care aceste persoane sunt obligate să prezinte certificatul respectiv în scopul prevăzut de actul normativ menționat.

46. În cazul în care beneficiarul de alocație revine și își stabilește domiciliul în Republica Moldova, plata alocației se reia începând cu luna stabilirii domiciliului în Republica Moldova.

47. Beneficiarul de alocație are obligația să comunice în scris reprezentantului organelor de asigurări sociale orice modificare intervenită în informația declarată inițial în cerere, care necesită operarea modificărilor corespunzătoare în procesul de acordare/neacordare a dreptului la alocație (de exemplu, retragerea legitimației sau a distincției de stat în temeiul căreia a fost stabilit dreptul la alocație), în termen de 30 de zile de la data la care a intervenit modificarea.

48. Cheltuielile legate de acordarea alocației pentru veteranii de război și membrii familiilor acestora se suportă din bugetul de stat.

49. Sumele cu titlu de alocații primite necuvenit se restituie integral de către persoana care le-a primit.

Pentru restituirea sumelor primite necuvenit, Casa Națională de Asigurări Sociale emite decizia respectivă.

În cazul în care sumele plăților necuvenite sunt disponibile în conturile beneficiarilor, acestea se restituie în contul Casei Naționale de Asigurări Sociale de către prestatorul de servicii de plată.

În cazul în care sumele plăților necuvenite nu pot fi restituite de către prestatorul de servicii de plată, acestea se restituie în baza deciziei, în contul Casei Naționale de Asigurări Sociale, de către persoanele care le-au primit.

50. Sumele cu titlu de alocații plătite necuvenit se rețin lunar în baza deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale în mărime de 20 % din cuantumul stabilit, iar în baza cererii beneficiarului procentul reținerii poate fi majorat până la 100 %.

51. Sumele cu titlu de alocații plătite necuvenit și nerecuperate de către Casa Națională de Asigurări Sociale, nerestituite de către beneficiarii care le-au primit, se urmăresc pe cale judiciară.

52. În cazul decesului beneficiarului sau al expirării termenului de prescripție de trei ani, după întreprinderea măsurilor de recuperare, sumele cu titlu de alocații primite necuvenit se trec la cheltuieli, în baza deciziei comisiei Casei Naționale de Asigurări Sociale.

53. Responsabilitatea pentru corectitudinea stabilirii și plății alocației, precum și controlul asupra folosirii mijloacelor financiare de stat în strictă conformitate cu destinația se pun în sarcina Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Anexă
la Regulamentul cu privire la modul de stabilire şi plată
a alocaţiilor lunare de stat şi a alocaţiilor de stat
pentru merite deosebite faţă de stat veteranilor de război

REPUBLICA MOLDOVA/REPUBLIC OF MOLDOVA
CERTIFICAT DE VIAŢĂ/LIFE CERTIFICATE

Formularul trebuie completat cu majuscule, folosindu-se numai liniile punctate/This form must be filled in using capital letters, only above marked lines

1.	**INSTITUŢIA DESTINATARĂ/RECEIVING INSTITUTION**
1.1.	Denumirea instituției/Name of the institution ----------
1.2.	Țara/Country ----------

Partea A se completează de către beneficiar în faţa persoanei autorizate, în baza actelor care confirmă datele/Part A is completed by the beneficiary in front of the authorized person, based on the documents confirming the data

2.	**DATE DESPRE BENEFICIAR/INFORMATION ON THE BENEFICIARY**
2.1.	Numele şi prenumele/Name and surname ----------
2.2.	Numele şi prenumele purtate anterior/Previous name and surname----------
2.3.	Numărul personal de identificare (IDNP) din Republica Moldova/Personal identification code of the Republic of Moldova ----------
2.4.	Data naşterii/Date of birth ----------
2.5.	Adresa actuală/Current address ----------

Certific faptul că datele de mai sus sunt reale şi corecte. În cazul în care nu voi respecta cele asumate prin prezenta declaraţie, sunt pe deplin responsabil de consecinţele inacţiunii mele./I confirm that the above mentioned information is real and correct. In case of not respecting those assumed in the current statement, I become fully responsable of the consequences of my misacting.

3. DATA, SEMNĂTURA BENEFICIARULUI APLICATĂ ÎN FAŢA PERSOANEI AUTORIZATE/ DATE AND SIGNATURE OF BENEFICIARY IN FRONT OF AUTHORIZED PERSON
_____

Partea B se completează de către persoana autorizată în faţa căreia se prezintă beneficiarul ale cărui date personale sunt înscrise în Partea A/Part B is completed by the authorized person in front of whom the beneficiary presents its personal data in Part A

4.	**DECLARĂM CĂ DOCUMENTUL A FOST SEMNAT PERSONAL DE BENEFICIAR/ WE DECLARE THAT THE DOCUMENT HAS BEEN PERSONALLY SIGNED BY BENEFICIARY**		
4.1.	Denumirea instituţiei/Name of the institution ----------		
4.2.	Adresa/Address ----------		
4.3.	Telefon/Phone ---------- E-mail ----------		
4.4.	Ştampila/Stamp	4.5.	Data/Date ----------
			Funcţia/Function ----------
		4.6.	Semnătura/Signature ----------

113 HOTĂRÂRE
cu privire la stabilirea cuantumului anual de alcool etilic nedenaturat destinat producerii farmaceutice şi utilizării în medicină pentru anul 2026

În temeiul art. 96 lit. b) liniuţa a doua şi art. 124 alin. (15) din Codul fiscal nr. 1163/1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ediţie specială din 8 februarie 2007), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂŞTE:

1. Se stabileşte cuantumul de alcool etilic nedenaturat de la poziţiile tarifare 220710000 şi 220890910, destinat producerii farmaceutice şi utilizării în medicină pentru anul 2026, în volum de 52 859,537 decalitri. Volumul importat şi/sau livrat de alcool etilic nedenaturat destinat producerii farmaceutice şi utilizării în medicină pentru anul 2026 nu va depăşi cuantumul aprobat de 52 859,537 decalitri, inclusiv cuantumul de 7 915,714 decalitri de alcool etilic nedenaturat destinat câştigătorilor licitaţiilor publice centralizate, conform necesităţilor instituţiilor medico-sanitare.

2. Se aprobă Lista utilizatorilor şi cuantumurile de alcool etilic nedenaturat destinat producerii farmaceutice şi utilizării în medicină repartizate acestora pentru anul 2026, conform anexei.

3. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:

Ministrul sănătăţii **Emil Ceban**

Ministrul agriculturii şi industriei alimentare **Ludmila Catlabuga**

Nr. 106. Chişinău, 11 martie 2026.

Anexă
la Hotărârea Guvernului nr. 106/2026

LISTA
utilizatorilor şi cuantumurile de alcool etilic nedenaturat destinat producerii farmaceutice şi utilizării în medicină repartizate acestora pentru anul 2026

Nr. crt.	Utilizator (subiectul economic)	Cuantumul de alcool etilic (în decalitri)
1.	Centrul Naţional de Transfuzie a Sângelui	877,00
2.	Societatea cu Răspundere Limitată „Balkan Pharmaceuticals”	15,00
3.	Societatea cu Răspundere Limitată „ElaDum Pharma” (inclusiv 3 534,1 decalitri destinaţi câştigătorilor licitaţiilor publice centralizate, conform necesităţilor instituţiilor medico-sanitare)	23 307,40
4.	Societatea pe Acţiuni „Eurofarmaco” Întreprindere cu Capital Străin (inclusiv 4 381,614 decalitri destinaţi câştigătorilor licitaţiilor publice centralizate, conform necesităţilor instituţiilor medico-sanitare)	7 134,197
5.	Societatea cu Răspundere Limitată „Farmaprim”	270,55
6.	Societatea cu Răspundere Limitată „FluMed-Farm”	2 350,03
7.	Societatea cu Răspundere Limitată „MC Pharmaceuticals”	18 873,65
8.	Societatea cu Răspundere Limitată „Medicamentum”	31,71
Total		**52 859,537**

114 HOTĂRÂRE UE

cu privire la modificarea Hotărârii Guvernului nr. 503/2025 pentru aprobarea Normelor privind modalitățile practice uniforme aplicate la efectuarea controalelor oficiale asupra plantelor, a produselor vegetale, a materialelor de ambalaj din lemn și a altor obiecte

În temeiul art. 68 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024, nr. 199-201, art. 265), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Prezenta hotărâre transpune Regulamentul delegat (UE) 2019/2125 al Comisiei din 10 octombrie 2019 de completare a Regulamentului (UE) 2017/625 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește normele referitoare la efectuarea controalelor oficiale specifice vizând materialele de ambalaj din lemn, notificarea anumitor transporturi și măsurile care trebuie luate în caz de neconformitate, CELEX: 32019R2125, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 321/99 din 12 decembrie 2019.

1. Hotărârea Guvernului nr. 503/2025 pentru aprobarea Normelor privind modalitățile practice uniforme aplicate la efectuarea controalelor oficiale asupra plantelor, a produselor vegetale, a materialelor de ambalaj din lemn și a altor obiecte (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr. 420-422, art. 504) se modifică după cum urmează:

1.1. punctul 1 din hotărâre se completează cu subpunctul 1.3 cu următorul cuprins:

„1.3. Normele privind efectuarea controalelor oficiale specifice vizând materialele de ambalaj din lemn, notificarea anumitor transporturi și măsurile care trebuie luate în caz de neconformitate, conform anexei nr. 3.”;

1.2. se completează cu anexa nr. 3 cu următorul cuprins:

„Anexa nr. 3
la Hotărârea Guvernului nr. 503/2025

NORME
privind efectuarea controalelor oficiale specifice vizând materialele de ambalaj din lemn, notificarea anumitor transporturi și măsurile care trebuie luate în caz de neconformitate

Prezentele Norme transpun Regulamentul delegat (UE) 2019/2125 al Comisiei din 10 octombrie 2019 de completare a Regulamentului (UE) 2017/625 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește normele referitoare la efectuarea controalelor oficiale specifice vizând materialele de ambalaj din lemn, notificarea anumitor transporturi și măsurile care trebuie luate în caz de neconformitate, CELEX: 32019R2125, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 321/99 din 12 decembrie 2019.

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

1. Prezentele Norme stabilesc efectuarea controalelor oficiale specifice vizând materialele de ambalaj din lemn sau produsele din lemn (cu excepția produselor din hârtie) destinate sprijinirii, protejării sau transportului mărfurilor care intră în Republica Moldova, indiferent dacă sunt sau nu utilizate efectiv în transportul de obiecte de orice tip (în continuare – *material de ambalaj din lemn*), precum și măsurile în caz de neconformitate.

2. Prezentele Norme stabilesc, de asemenea, cazurile și condițiile în care autoritatea competentă solicită operatorilor să notifice sosirea anumitor transporturi care intră în țară și în care există materiale de ambalaj din lemn.

3. Prezentele Norme nu se aplică materialelor de ambalaj din lemn menționate la art. 43 alin. (3) din Legea nr. 422/2023 privind măsurile de protecție împotriva organismelor dăunătoare plantelor, privind excepțiile prevăzute de Standardul internațional pentru măsuri fitosanitare nr. 15 – Reglementarea materialelor de ambalaj din lemn în comerțul internațional (ISPM15).

Capitolul II
PLANUL DE MONITORIZARE ȘI NOTIFICARE A TRANSPORTURILOR

4. Autoritatea competentă elaborează un plan de monitorizare privind materialele de ambalaj din lemn pe baza unei analize a riscurilor, luând în considerare cel puțin următoarele elemente:

4.1. numărul și rezultatele controalelor oficiale specifice din anii precedenți vizând materialele de ambalaj din lemn efectuate de autoritatea competentă pe baza informațiilor din sistemul de gestionare a informațiilor pentru controalele oficiale (IMSOC);

4.2. antecedentele de conformitate a altor țări, a exportatorului sau a operatorului responsabil de transporturi cu art. 43 alin. (1) și art. 96 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 422/2023 privind măsurile de protecție împotriva organismelor dăunătoare plantelor;

4.3. informațiile de la Serviciul Vamal privind numărul de transporturi care intră în Republica Moldova și în care există materiale de ambalaj din lemn, precum și țara de origine a transportului.

5. Autoritatea competentă solicită operatorilor responsabili de transport să transmită, în termenul stabilit, prin intermediul sistemelor naționale de informare existente sau prin alte mijloace convenite, informațiile privind sosirea transporturilor care intră pe teritoriul Republicii Moldova și care conțin materiale de ambalaj din lemn.

Capitolul III
CONTROALELE OFICIALE SPECIFICE VIZÂND MATERIALELE DE AMBALAJ DIN LEMN

6. Autoritatea competentă selectează pentru controalele fizice transporturile care conțin materiale de ambalaj din lemn, pe baza:

6.1. planului de monitorizare menționat la pct. 4;

6.2. informațiilor furnizate în notificările menționate la pct. 5, după caz; și

6.3. oricăror alte informații relevante de care autoritatea respectivă dispune.

7. Autoritatea competentă efectuează controalele fizice ale transporturilor care au fost selectate în conformitate cu pct. 6, pentru a verifica respectarea de acestea a cerințelor de import prevăzute la art. 43 alin. (1) și art. 96 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 422/2023 privind măsurile de protecție împotriva organismelor dăunătoare plantelor.

8. Autoritatea competentă poate solicita Serviciului Vamal, în cazul în care consideră că acest lucru este necesar pentru efectuarea controalelor fizice în conformitate cu pct. 7 și pe durata acestor controale, să rețină transporturile selectate în care există material de ambalaj din lemn.

9. În timpul efectuării controalelor oficiale specifice,

autoritatea competentă are acces la întregul transport, astfel încât controalele fizice menționate la pct. 7 să poată fi efectuate pe ansamblul materialelor de ambalaj din lemn existente în transport.

10. În termen de trei zile lucrătoare de la începerea reținerii transportului în care există materiale de ambalaj din lemn, autoritatea competentă transmite Serviciului Vamal rezultatele controalelor vizând transportul reținut.

11. În cazul în care controalele fizice nu pot fi finalizate în termen de trei zile lucrătoare de la începerea reținerii transportului în care există materiale de ambalaj din lemn, autoritatea competentă solicită Serviciului Vamal să continue reținerea transportului timp de trei zile lucrătoare suplimentare pentru a finaliza controalele.

12. În cazul în care este posibil din punct de vedere tehnic, Serviciul Vamal eliberează transportul dacă operatorul responsabil de transport separă materialul de ambalaj din lemn de restul transportului.

13. Transportul reținut de Serviciul Vamal în temeiul pct. 8 se eliberează numai după prezentarea unei decizii pozitive a autorității competente în conformitate cu pct. 6 din Regulamentul privind trecerea frontierei de stat a mărfurilor supuse controlului de către Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 938/2018, sau în cazul în care aceasta nu a solicitat Serviciului Vamal continuarea reținerii în conformitate cu pct. 11 din prezentele Norme.

Capitolul IV
RAPORTAREA REZULTATELOR CONTROALELOR OFICIALE SPECIFICE

14. După încheierea controalelor oficiale specifice efectuate în conformitate cu pct. 6-13, autoritatea competentă:

14.1. completează documentul sanitar comun de intrare (DSCI) cu rezultatele controalelor oficiale specifice, astfel cum se menționează la art. 54 alin. (3) pct. 2) lit. a) din Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar;

14.2. transmite direct în IMSOC sau prin intermediul sistemelor naționale existente rezultatele controalelor oficiale specifice vizând materialele de ambalaj din lemn; și

14.3. notifică rezultatele controalelor oficiale specifice atât operatorului responsabil de transporturile în care există materiale de ambalaj din lemn, cât și Serviciului Vamal.

15. În cazul în care operatorul responsabil de transportul în care există materiale de ambalaj din lemn este informat de către autoritatea competentă cu privire la rezultatele controalelor oficiale specifice printr-un DSCI, operatorul menționează numărul de referință al DSCI ca document justificativ, astfel cum se menționează la art. 163 din Codul vamal nr. 95/2021, în orice declarație vamală, depusă la Serviciul Vamal, care vizează transportul respectiv.

Capitolul V
MĂSURI ÎN CAZURILE DE NECONFORMITATE

16. Autoritatea competentă dispune, în conformitate cu art. 60 din Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar, distrugerea, reexpedierea sau tratarea specială a materialelor de ambalaj din lemn care nu respectă cerințele prevăzute la art. 43 alin. (1) și art. 96 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 422/2023 privind măsurile de protecție împotriva organismelor dăunătoare plantelor.

17. În cazul în care astfel de materiale de ambalaj din lemn neconforme sunt identificate în timpul controalelor fizice menționate la pct. 6-11, efectuate la intrarea transportului în Republica Moldova sau la locul de destinație al acestuia, astfel cum prevede art. 42 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar, autoritatea competentă solicită operatorului în cauză să distrugă fără întârziere materialele de ambalaj din lemn. Înainte și în timpul distrugerii, materialele de ambalaj din lemn sunt manipulate într-un mod care împiedică răspândirea în Republica Moldova a organismelor dăunătoare care impun carantină, astfel cum sunt definite la art. 4 din Legea nr. 422/2023 privind măsurile de protecție împotriva organismelor dăunătoare plantelor.

18. În cazul în care autoritatea competentă decide să dispună operatorului responsabil de transport să reexpedieze materialele de ambalaj din lemn neconforme în afara Republicii Moldova, în conformitate cu art. 60 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar, transportul în care există materiale de ambalaj din lemn neconform rămâne sub supraveghere vamală până când materialele de ambalaj din lemn neconforme părăsesc teritoriul Republicii Moldova.”

2. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data intrării în vigoare a Legii nr. 82/2024 privind controalele oficiale în domeniul agroalimentar și se abrogă la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Contrasemnează:
Ministrul agriculturii și industriei alimentare **Ludmila Catlabuga**

Nr. 107. Chișinău, 11 martie 2026.

Dispoziții ale Guvernului Republicii Moldova

52 DISPOZIȚIE
cu privire la numirea în funcție a domnului Ion POIA

În temeiul articolului 7 litera i) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern și al articolului 6 alineatul (3) din Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, Guvernul DISPUNE:

1. Se numește domnul Ion POIA în funcția de șef al Oficiului teritorial Ungheni al Cancelariei de Stat, reprezentant al Guvernului în teritoriu, din data de 16 martie 2026.

2. Prezenta dispoziție poate fi contestată la Judecătoria Chișinău în termen de 30 de zile de la data comunicării, potrivit prevederilor Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

PRIM-MINISTRU **Alexandru MUNTEANU**

Nr. 52-d. Chișinău, 11 martie 2026.

Avize ale Guvernului asupra inițiativelor legislative și amendamentelor depuse la acestea, cu impact bugetar

Aprobat
în ședința Guvernului din 11 martie 2026
Decizia protocolară nr. 9.15/2026

PRIM-MINISTRU Alexandru MUNTEANU

23 AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea articolului 5 din Legea nr. 134/2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat (inițiativa legislativă nr. 30 din 18 februarie 2026)

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea articolului 5 din Legea nr. 134/2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat, înaintat cu titlul de inițiativă legislativă (nr. 30 din 18 februarie 2026) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă este înaintată în conformitate cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și cu art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Potrivit notei de fundamentare ce însoțește proiectul de act normativ, prin implementarea proiectului de lege va spori capacitatea de cooperare internațională în domeniul protecției oficialilor de rang înalt și al schimbului de bune practici dintre Serviciul de Protecție și Pază de Stat și autoritățile competente ale Uniunii Europene.

Totodată, reglementările propuse vor facilita schimbul rapid de informații și o reacție mai coordonată în fața riscurilor de securitate, consolidând protecția oficialilor de rang înalt pe plan internațional.

Prin urmare, în vederea îmbunătățirii calității proiectului de act normativ, la alineatul (1^1), cuvintele „în conformitate cu reglementările în vigoare" au un caracter generic și incert, fără a permite determinarea normelor la care se face trimitere. O asemenea formulare diminuează claritatea și previzibilitatea normei, generând incertitudine juridică cu privire la condițiile concrete în care Serviciul de Protecție și Pază de Stat poate participa la acțiunile respective. În subsidiar, cuvintele „în vigoare" sunt redundante. Or, regula generală este că referințele la actele normative reprezintă referințe la reglementările în vigoare și doar pentru excepțiile de la regulă se va specifica dacă este vorba despre reglementările aplicabile la un anumit moment.

Astfel, se propune ca cuvintele „în conformitate cu reglementările în vigoare" să fie substituite cu cuvintele „în conformitate cu legislația".

În contextul celor expuse, Guvernul comunică susținerea proiectului de lege, cu condiția revizuirii acestuia conform propunerilor de îmbunătățire a textului.

Aprobat
în ședința Guvernului din 11 martie 2026
Decizia protocolară nr. 9.16/2026

PRIM-MINISTRU Alexandru MUNTEANU

24 AVIZ
la proiectul de lege privind lanțurile scurte de aprovizionare cu produse alimentare (inițiativa legislativă nr. 21 din 11 februarie 2026)

Guvernul a examinat proiectul de lege privind lanțurile scurte de aprovizionare cu produse alimentare, înaintat cu titlul de inițiativă legislativă (nr. 21 din 11 februarie 2026) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Potrivit notei de fundamentare, proiectul de lege are drept scop modernizarea organizării lanțului agroalimentar și creșterea accesului operatorilor la canalele eficiente de comercializare, susținând, prin acesta, direcțiile de politici publice asumate în Programul de activitate al Guvernului, în special, direcția privind promovarea noilor lanțuri de aprovizionare, inclusiv a lanțurilor scurte.

În opinia autorilor proiectului, lipsa, în legislație, a conceptului de lanț scurt de aprovizionare și de instrumente aferente acestuia contribuie la menținerea unui decalaj dintre capacitatea de producție și accesul stabil la canalele moderne de comercializare, cum ar fi retail și HoReCa.

În același timp, autorii proiectului atrag atenția că inițiativele de promovare a produselor autohtone (brandig) și programele de suport pentru IMM-uri nu sunt suficiente, întrucât sunt orientate preponderent asupra capacității de producție și asupra promovării, fără a contribui la crearea unui canal de distribuție funcțional către retail și HoReCa. Accesul operatorilor mici și mijlocii la retail este afectat de bariere care țin de asimetrie procedurală și informațională, cum ar fi lipsa unor canale standard de depunere a ofertelor, acces limitat la criterii interne de selecție și termene neclare de selecție. Astfel, proiectul vine să completeze cadrul existent prin mecanisme precontractuale de transparență procedurală (proceduri scrise, criterii accesibile, termene și răspuns motivat la ofertă), reducând prin aceasta riscul ca accesul la raft să depindă de practici informale.

Guvernul susține scopul urmărit de către autorii proiectului și apreciază că acesta va contribui la consolidarea poziției producătorilor de produse alimentare pe piața respectivă, creând premisele unor raporturi comerciale pe termen lung cu retail și HoReCa, contribuind, în același timp, la reziliența sistemului agroalimentar.

Totodată, Guvernul consideră necesar să vină cu unele observații și propuneri de îmbunătățire a textului proiectului.

Pe tot parcursul textului, cuvântul „intervențiile", la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „măsuri de sprijin", la forma gramaticală corespunzătoare.

Articolul 1 alineatul (2):

la litera b) se va revedea termenul „operatorilor economici", întrucât în textul proiectului se utilizează

mai mulți termeni pentru „operatori economici”, cum ar fi „operator”, „operator din lanț scurt de aprovizionare”, „comerciant” ș.a. De asemenea, termenul „lanțuri scurte de aprovizionare”, întrucât în textul proiectului poate fi identificat și termenul „lanțuri scurte”, „lanțuri de aprovizionare” ș.a., ceea ce nu corespunde normelor de tehnică legislativă. Potrivit acestora, terminologia utilizată în textul actului normativ trebuie să fie constantă, uniformă și să corespundă celei utilizate în alte acte normative (observație valabilă în tot textul proiectului);

la litera c), cuvintele „lanțuri scurte la piață” se propune a fi substituite cu cuvintele „lanțuri scurte de aprovizionare pe piața Republicii Moldova”.

Articolul 2:

la alineatul (1), cuvântul „alimentar” se propune a fi substituit cu cuvântul „agroalimentar”, în corelare cu obiectul de reglementare al proiectului;

la alineatul (2):

la litera a), cuvintele „amprentei de carbon” se propun a fi revizuite, întrucât legislația nu operează cu un asemenea termen (observație valabilă și pentru articolul 5 litera f));

la litera c), cuvintele „producătorilor și altor operatori economici” se propune a fi revizuite, întrucât nu este clar ce semnifică termenul „producător”. Totodată, se va verifica dacă producătorul are calitatea de operator economic. Or, prin expresia ce însoțește cuvântul „producător” (și altor operatori economici) se înțelege că producătorul este, la fel, operator economic. De asemenea, în măsura în care termenul „producător” are semnificația termenului „producător agricol”, definit în articolul 2 din Legea nr. 312/2013 privind grupurile de producători agricoli și asociațiile acestora, considerăm necesar ca în tot textul proiectului de lege să se opereze nemijlocit cu acest termen, pentru asigurarea utilizării unei terminologii uniforme în legislație.

Suplimentar, dispozițiile articolelor 1 și 2 se recomandă a fi generalizate și expuse într-o formă concisă. Se remarcă expunerea scopului și a obiectului de reglementare a legii în mai multe dispoziții ale articolelor 1 și 2.

La articolul 3 alineatul (1), în partea ce vizează termenul „procesatori”, considerăm necesară definirea termenului. După caz, se va face trimitere la norma din actul normativ care definește acest termen sau, în nota de fundamentare, se va explica acest termen, astfel încât, pentru autoritățile de punere în aplicare, să fie clară sfera subiecților față de care se aplică actul normativ.

Articolul 4:

la literele a) și d), în scopul expunerii clare și fără echivoc a definițiilor propuse termenilor „lanț scurt de aprovizionare” și „operator din lanț scurt de aprovizionare”, se consideră oportună definirea termenului „producător primar”, utilizat în aceste definiții.

De asemenea, se recomandă revizuirea definiției „lanțului scurt de aprovizionare”, astfel încât aceasta să fie aliniată la cadrul normativ actual al Uniunii Europene. Preluarea definiției din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 este depășită, acesta fiind abrogat.

În prezent, cadrul relevant este reprezentat de Regulamentul (UE) nr. 2021/2115 și de Documentul de lucru al Comisiei Europene din anul 2025 – „Consolidarea poziției fermierilor în lanțul alimentar”, care nu impun o limită numerică strictă privind numărul intermediarilor. Aceste norme se bazează pe criterii funcționale, precum existența unei conexiuni directe și apropiate și a transparenței între producător și consumator. Menținerea unei limitări numerice explicite ar putea genera restricții nejustificate de acces pe piață și tratamente diferențiate între operatorii economici pentru alte produse, ceea ce ar putea contraveni principiilor UE privind lanțurile scurte de aprovizionare cu produse agroalimentare.

În același timp, precizăm că prin termenul „producătorul primar” se înțelege o entitate care obține materii prime prin desfășurarea activităților agricole, de creștere a animalelor, pescuit sau silvicultură, reprezentând prima verigă în lanțul alimentar, fără a presupune în mod necesar procesarea produselor obținute.

Totodată, potrivit Legii nr. 257/2006 privind organizarea și funcționarea pieței produselor agricole și agroalimentare, noțiunea „produse agroalimentare” desemnează „produse naturale, de origine vegetală sau animală, inclusiv bioproduse și produse semiprelucrate, prelucrate și/sau conservate, derivate din cele naturale”.

Prin urmare, această noțiune are un caracter extensiv, incluzând atât materii prime, cât și produse finite, în funcție de destinația și gradul de prelucrare a acestora.

În acest context, se impune clarificarea noțiunii „lanț scurt de aprovizionare”, pentru a stabili dacă lanțul vizează exclusiv producătorul primar sau include și alți producători care realizează prelucrarea produselor agroalimentare;

la litera b), în definiția termenului „produs agroalimentar comercializat prin lanț scurt”, cuvintele „în scopul aplicării prezentei legi” se vor exclude, ca fiind declarative și, respectiv, inutile. Totodată, cuvintele „în categoriile și în condițiile stabilite prin hotărâre a Guvernului” urmează a fi reformulate, prin indicarea concretă a obiectului de reglementare a hotărârii Guvernului, astfel încât norma să poată constitui temei legal pentru adoptarea de către Guvern a hotărârii respective (observație valabilă și pentru articolul 6 alineatul (5), articolul 7 alineatul (5) și articolul 8 alineatul (2));

la litera c), care stabilește definiția termenului „logo oficial”, se va analiza suplimentar utilizarea cuvântului „oficial”, prin prisma Legii nr. 86/2011 cu privire la simbolurile publice, întrucât acesta, de regulă, se atribuie simbolurilor publice. Totodată, se propune revizuirea necesității stabilirii în definiție a locului amplasării acestui logo, precum și a detalierii cuvintelor „semn distinctiv” (de ex.: semn grafic distinctiv, alcătuit din simboluri, desene, combinat cu elemente verbale, având o structură și o compoziție unică, destinat identificării punctelor de vânzare sau unităților de alimentație publică care participă la lanțuri scurte de aprovizionare);

la litera d) se vor detalia cuvintele „alt operator economic”. Or, pentru a fi înscriși în Registrul național al lanțurilor scurte de aprovizionare, subiecții trebuie identificați nemijlocit de lege;

la litera e) se va analiza suplimentar dacă termenul „intermediar” are aceeași semnificație ca noțiunea „furnizor intermediar”, definită în articolul 21^{14} din Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior. În măsura în care acești doi termeni au aceeași semnificație, se va opta pentru utilizarea în proiectul legii a terminologiei deja definite de legislație, fără a fi necesară introducerea unei noi noțiuni;

la litera f) se vor revizui cuvintele „platforme de comerț electronic”, utilizate în definiția termenului „punct de vânzare”, prin prisma terminologiei folosite în Legea nr. 284/2004 privind serviciile societății informaționale.

Complementar terminologiei utilizate în proiectul de lege, este necesar de a identifica clar subiecții care cad sub incidența respectivei legi, pentru înțelegerea justă și aplicarea corespunzătoare a prevederilor, doarece în textul proiectului se face referire la o gamă largă de subiecți, unii dintre ei având aceeași semnificație. Astfel, se vor revizui următorii termeni din textul legii: operator, operator economic, operator din lanț scurt de aprovizionare, comerciant, producător, producător primar, furnizor, furnizor de produse agroalimentare, în scopul utilizării unei terminologii uniforme.

Articolul 5:

la litera c), cuvintele „criterii obiective” necesită a fi detaliate, în scopul corespunderii criteriilor de claritate și de previzibilitate a normei (observație valabilă și pentru articolul 9 alineatul (2) și articolul 12 alineatul (2) litera c));

literele d)-h) urmează a fi revăzute, întrucât, în forma expusă, se identifică ca obiective ale proiectului de lege, și nu ca principii. Mai mult decât atât, se va reține că principiile sunt idei directoare fundamentale, cu grad maxim de generalitate, care orientează întregul sistem de norme juridice. Astfel, nu orice normă juridică poate fi ridicată la nivel de principiu;

la litera f) se va preciza la ce „resurse” se face referire.

Articolul 6:

alineatul (1) se propune a fi reformulat în vederea expunerii că „punctele de vânzare sau unitățile de alimentație publică care participă la lanțuri scurte de aprovizionare se identifică prin logoul pentru lanțuri scurte de aprovizionare”;

la alineatul (5) este prevăzut că dispozițiile privind condițiile generale de utilizare, criteriile minime de acordare, reînnoire, suspendare și retragere a dreptului de utilizare a logoului se stabilesc prin hotărâre a Guvernului. Acest aspect urmează a fi revăzut, luând în considerare că dispozițiile care instituie norme primare se stabilesc prin legi (observație valabilă și pentru articolul 7 alineatul (5) și articolul 8 alineatul (3)). Totodată, identificăm că proiectul legii prevede, în articolul 8, condițiile generale pentru utilizarea logoului oficial. Astfel, se atestă neconcordanțe între reglementările articolului 6 alineatul (5) și cele ale articolului 8.

În partea ce vizează aprobarea de către Guvern a cerințelor minime de evidență și trasabilitate nu este specificat dacă cerințele se referă la logoul oficial sau la produsele agroalimentare, astfel cum este prevăzut în articolul 8 alineatul (2) al proiectului de lege. În măsura în care se face referire la cerințele de trasabilitate și evidență a produselor agroalimentare, normele se vor revizui, pentru a evita paralelismele legislative;

la alineatul (6) este stabilit că „utilizarea logoului oficial cu încălcarea prevederilor prezentei legi și ale actelor normative subordonate acesteia atrage răspundere în condițiile legislației”. În acest sens, se consideră necesară determinarea nemijlocită a tipului de răspundere pentru o asemenea încălcare. Totodată, se va analiza necesitatea completării dispozițiilor finale și tranzitorii ale proiectului de lege cu reglementări concrete, aferente stabilirii în actele normative incidente a sancțiunilor pentru utilizarea logoului cu încălcarea legii privind lanțurile scurte de aprovizionare cu produse agroalimentare.

Articolul 7:

alineatul (1) se propune a fi completat cu textul „stabilită la articolul 18”. De asemenea, în nota de fundamentare nu este clar reglementată modalitatea de organizare și funcționare a Registrului național al lanțurilor scurte de aprovizionare. Astfel, autorul proiectului urmează să specifice dacă este necesară crearea unui sistem informațional nou sau acesta va funcționa într-un format deja operațional la nivel instituțional;

la alineatele (2)-(6), cuvântul „Registru” urmează a fi revăzut, or, potrivit regulilor de tehnică legislativă, pentru a se folosi această prescurtare este necesar ca la prima utilizare în text a referinței la Registrul național al lanțurilor scurte de aprovizionare să se completeze cu textul „(în continuare – *Registru*)”.

Subsecvent, la alineatul (2) se va analiza suplimentar textul „operatorii din lanțuri scurte de aprovizionare, inclusiv producătorii, grupurile de producători, organizațiile de producători, procesatorii, comercianții și unitățile de alimentație publică”, întrucât, potrivit definiției date termenului „operator din lanț scurt de aprovizionare” (a se vedea articolul 4 litera d) din proiect), acesta include referința inclusiv la producător, procesator, comerciant, unitate de alimentație publică sau alt operator economic înscris în Registrul național al lanțurilor scurte de aprovizionare. Astfel, textul „ , inclusiv producătorii, grupurile de producători, organizațiile de producători, procesatorii, comercianții și unitățile de alimentație publică” se consideră a fi inutil, fapt pentru care se propune a fi exclus;

la alineatul (3):

- cuvintele „după caz” urmează a fi detaliate, pentru că acestea lasă loc de interpretare și aplicare neuniformă, ceea ce aduce atingere principiului clarității și previzibilității juridice (observație valabilă și pentru articolul 16 alineatul (1));

- sugerăm ca după cuvântul „înscris” să se introducă cuvintele „în Registru”;

alineatul (4) se propune a fi revăzut, deoarece în forma expusă poartă caracter declarativ, și nu normativ;

la alineatul (5) se vor analiza suplimentar cuvintele „procedura de înscriere și înregistrare”, în vederea evitării tautologiilor juridice. Or, în măsura în care termenul „înscriere” are aceeași semnificație ca termenul „înregistrare” se va opta pentru utilizarea doar a cuvântului „înregistrare”. Mai mult decât atât, textul alineatului (5) necesită a fi reformulat, astfel încât să se identifice fără echivoc obiectul de reglementare al actului normativ ce necesită a fi aprobat de către Guvern, în temeiul respectivei legi;

la alineatul (6), cuvintele „Partea publică a Registrului este disponibilă” se propun a fi substituite cu cuvintele „Registrul este disponibil”, având în vedere mențiunea „cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și a secretului comercial”, utilizată în textul normei.

La articolul 8:

pentru a expune dispozițiile într-o succesiune logică, dispozițiile articolului dat vor fi expuse anterior dispozițiilor articolului 7.

În altă ordine de idei, se atestă că denumirea articolului 8 „Condiții generale pentru utilizarea logoului oficial” nu corespunde dispozițiilor de conținut ale acestuia, care prevăd:

- obligațiile punctelor de vânzare și ale unităților de alimentație publică;

- aprobarea de către Guvern a unor cerințe privind evidența și trasabilitatea produselor agroalimentare ș.a.;

alineatul (1):

litera a) este formulată vag, nefiind clar ce semnifică „informare corectă”. Subsecvent, aspectele juridice privind informarea consumatorului urmează a fi examinate inclusiv prin prisma Legii nr. 279/2017 privind informarea consumatorului cu privire la produsele alimentare, care stabilește informațiile obligatorii referitoare la produsele alimentare pentru asigurarea unui înalt nivel de protecție a consumatorilor (observație valabilă și pentru alineatul (2) litera c) din același articol);

la litera b), textul se consideră ambiguu, nefiind stabilit ce semnifică „evidențele minime”, forma și termenul de păstrare ale acestor evidențe. În acest sens, se va reține că lipsa clarității și a previzibilității juridice poate duce la nerespectarea obligației. Or, norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care, aparent, descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară articolului 23 din Constituția Republicii

Moldova (a se vedea Hotărârea Curții Constituționale nr. 19/2018, §51). Observația este valabilă pentru toate reglementările din proiect care nu sunt formulate cu suficientă precizie;

la alineatul (2), litera b) este expusă mult prea generalizat, lăsând loc de interpretare. Astfel, nu este clar ce semnificație au cuvintele „modul de demonstrare a aprovizionării", întrucât acestea pot avea conotații multiple și pot face referire, de exemplu, la prezentarea de documente, proceduri de verificare, controale efectuate de autoritatea competentă, rapoarte semestriale/anuale etc.;

la alineatul (3) se consideră necesar ca temeiurile de suspendare și retragere a dreptului de utilizare a logoului să fie stabilite expres în lege și să nu fie raportate la condițiile stabilite de către Guvern. Totodată, se va evita utilizarea cuvintelor incerte „poate constitui".

De asemenea, în scopul reflectării integrale a obiectivului proiectului, precum și al asigurării îndeplinirii obiectivului de la articolul 2, alineatul (2) litera a) din proiectul de lege, propunem consolidarea proiectului de lege prin prisma corelării acestuia cu achizițiile publice verzi. Astfel, recomandăm introducerea unei prevederi care să permită autorităților contractante (școli, grădinițe, spitale) să utilizeze „apartenența la un lanț scurt" drept criteriu de sustenabilitate și performanță de mediu (ex.: prospețime, sezonalitate, amprentă de carbon redusă). Această abordare, conformă cu bunele practici europene (ex., modelul EGalim din Franța), favorizează natural producătorul local, fără a institui bariere discriminatorii.

Denumirea capitolului III se recomandă a fi reformulată, deoarece capitolul include doar în mică măsură dispoziții privind accesul produselor din lanțuri scurte de aprovizionare la comerțul cu amănuntul și la piețele agroalimentare.

Articolul 9:

la alineatul (1) sunt lipsite de claritate și previzibilitate cuvintele „diligența necesară", „examinarea efectivă", „categoriile relevante" și „condițiile comerciale uzuale". În acest context, reiterăm că norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară articolului 23 din Constituția Republicii Moldova (observație valabilă și pentru cuvintele „în măsura în care sunt relevante și veritabile" din articolul 15 alineatul (3)). Totodată, norma, în forma expusă, este declarativă și se referă nu numai la comercianții care participă la lanțul scurt de aprovizionare, ci la toți comercianții;

la alineatul (2):

- se vor revedea cuvintele „comercianții care operează unități comerciale", deoarece sunt ambigue: cuvântul „operează" nu se consideră adecvat în acest context;

- se va indica denumirea Legii nr. 231/2010 prin completarea cu cuvintele „cu privire la comerțul interior";

- textul „încadrate în categoriile B, C și D" se va substitui cu textul „cu suprafața comercială B, C și D", în corelare cu terminologia utilizată în anexa nr. 5 la Legea nr. 231/2010 cu privire la comerțul interior;

la alineatul (3) litera a), referitor la stabilirea criteriilor principale de selecție și evaluare a furnizorilor de produse agroalimentare de către comercianți, nu este clar dacă fiecare comerciant își va stabili propriile criterii, fără a se conduce de anumite reguli primare prestabilite prin acte normative. În acest sens, remarcăm aplicarea neuniformă a procedurilor interne de selecție și evaluare a furnizorilor de produse agroalimentare de către comercianți, ceea ce nu se consideră adecvat (observația este valabilă și pentru stabilirea de către fiecare comerciant a modalității de depunere a ofertelor, a listei de documente minime solicitate, a termenelor pentru examinarea ofertelor, prevăzute la literele b) și c) ale aceluiași alineat);

recomandăm ca alineatul (5) să fie prevăzut într-un articol distinct. În acest sens, este necesar a revizui și denumirea articolului 9. Totodată, după cuvintele „pagina web" din alineatul (5) se va introduce cuvântul „oficială", în conformitate cu terminologia utilizată în alte acte normative;

la alineatul (6):

- se va indica clar subiectul care primește răspuns în scris de la comerciant în termen de 10 zile de la data primirii ofertei;

- se va indica obiectul răspunsului (acceptarea sau refuzul ofertei) oferit de către comerciant;

- cuvântul „calendaristice" se va evita la determinarea curgerii și calculării termenelor, deoarece aceasta este regula generală de curgere a termenului. În caz contrar, se poate interpreta *per a contrario* că, în celelalte cazuri în care nu s-a specificat că zilele sunt calendaristice, de fapt, se au în vedere zile lucrătoare;

- pentru asigurarea unei clarități și pentru eliminarea oricarei posibilități de interpretare, propunem precizarea expresă că atât operatorii, cât și comercianții vor putea comunica deopotrivă prin scrisori în format electronic și prin scrisori întocmite pe suport de hârtie;

la alineatul (7):

- considerăm necesară determinarea concretă a motivelor care se pot integra în justificarea obiectivă a comerciantului;

- în vederea clarității normei, se vor detalia cuvintele „exclud sistematic" și „excesiv de dificil";

- formularea „accesul operatorilor [....] la procedurile prevăzute la alin. (2)" se consideră a fi inadecvată, fapt pentru care se propune a fi revăzută.

Articolul 10:

la alineatul (1):

- cuvintele „piețelor agroalimentare" se propun a fi substituite cu cuvintele „piețelor produselor agroalimentare", în conformitate cu terminologia utilizată în Legea nr. 257/2006 privind organizarea și funcționarea piețelor produselor agricole și agroalimentare (observație valabilă și pentru alineatul (2));

- cuvintele „vor asigura" se vor substitui cu cuvântul „asigură", în vederea respectării articolului 54 alineatul (1) litera j) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative (observație valabilă și pentru articolul 19 alineatul (1) ș.a.);

- cuvintele „și privind aprovizionarea cu produse agroalimentare comercializate prin lanț scurt" se consideră a fi inutile, în contextul în care participarea la lanțuri scurte de aprovizionare semnifică aprovizionarea cu produse agroalimentare comercializate prin lanț scurt;

- textul „materiale informative și marcaje la raft/meniu" se propune a fi substituit cu textul „prevăzute la articolul 6 alineatul (2)";

la alineatul (2), cuvintele „autorităților competente" se vor substitui cu cuvintele „autorităților administrației publice locale".

De asemenea, atragem atenția că dispoziția are un caracter preponderent facultativ, fiind utilizată formularea „pot adopta măsuri", ceea ce nu instituie o obligație juridică imperativă în sarcina administrațiilor piețelor agroalimentare și a autorităților administrației publice locale. Or, în condițiile în care proiectul urmărește crearea unui mecanism funcțional de facilitare a accesului operatorilor înscriși în Registrul național al lanțurilor scurte de aprovizionare la spațiile de comercializare, utilizarea unei norme permisive nu garantează realizarea efectivă a scopului legii și poate conduce la aplicare neuniformă la nivel național. În acest context, se recomandă reformularea prevederii, în sensul instituirii unei obligații clare și determinate, cu stabilirea elementelor minime obligatorii de implementare și a unui termen concret de punere în aplicare.

La articolul 11:

denumirea articolului nu corespunde dispozițiilor

cuprinse în acest articol, motiv pentru care necesită a fi reformulată;

alineatul (1) se propune a fi inserat în capitolul I, deoarece dispozițiile acestuia au caracter general;

la alineatul (2), având în vedere că textul acestuia sunt complementare alineatului (1), se recomandă, de asemenea, ca acestea să fie integrate în capitolul I al proiectului de lege, cu reformularea corespunzătoare și asigurarea clarității normei;

la alineatul (3):

- dispozițiile acestui alineat se propun a fi prevăzute într-un articol distinct și integrate în capitolul VI al proiectului de lege;

- după cuvintele „practicilor comerciale neloiale" sugerăm să se includă textul „stabilită în art. 21^{17} alin. (1) din Legea nr. 231/2010 privind comerțul interior";

- cuvintele „participanți la" se vor substitui cu prepoziția „din".

La articolul 12:

alineatul (1) conține o normă declarativă, lipsită de densitate normativă, motiv pentru care se propune a fi exclusă;

la alineatul (2):

- la litera a), se recomandă a face trimitere la actul normativ/actele normative unde sunt stabilite obiectivele de mediu, dezvoltare regională și dezvoltare rurală;

- la litera b), cuvintele „acestor obiective" propunem a fi substituite cu textul „obiectivelor prevăzute la lit. a)";

la alineatul (3), se impune revizuirea normei propuse și completarea acesteia astfel încât, la implementarea măsurii de sprijin, furnizorul să respecte normele materiale și procedurale ale Legii nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat, pentru a asigura compatibilitatea ajutorului cu mediul concurențial.

La articolul 13:

deși denumirea articolului prevede „Tipuri generale de intervenții", în conținutul acestuia nu sunt expuse tipurile de intervenții, ci doar segmentele pe care se intervine. În acest context, denumirea articolului urmează a fi reformulată;

la alineatul (1), litera e), cu referire la măsurile fiscale sau tarifare, urmează a fi exclusă, întrucât astfel de intervenții pot fi promovate doar în contextul și cu respectarea procedurilor stabilite de Codul fiscal nr. 1163/1997 și de legislația bugetar-fiscală aplicabilă.

Din alt punct de vedere, observăm că în Legea nr. 126/2025 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole, care a transpus Regulamentul UE 2021/2115, s-au stabilit obiectivele generale și specifice care trebuie realizate prin intermediul sprijinului financiar acordat din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural. Unul dintre aceste obiective specifice îl consitituie îmbunătățirea poziției fermierilor în cadrul lanțului valoric, care poate fi atins prin organizarea lanțului scurt de aprovizionare (indicatorul de rezultat R10 potrivit Regulamentului UE). La rândul lor, intervențiile sunt concepute de către autoritatea de manangement al politicilor agricole pe baza tipurilor de intervenții prevăzute de legea invocată. Din această perspectivă, se propune excluderea tipurilor generale de intervenții din proiect, pentru a nu crea norme conflictuale cu legislația armonizată din domeniul politicii agricole;

alineatul (2) conține o formulare ambiguă și nu este clar dacă condițiile de eligibilitate, limitele și procedurile aplicabile se referă la determinarea intervențiilor pentru dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare sau vizează alt subiect. Mai mult decât atât, norma, în forma expusă, este declarativă și lipsită de densitate normativă, or, aceasta nu specifică prin ce acte normative concrete se stabilesc condițiile de eligibilitate, formele, limitele și procedurile aplicabile aferente intervențiilor.

Articolul 14 se recomandă a fi exclus, întrucât reglementări generale privind aplicarea măsurilor aferente ajutorului de stat sunt prevăzute în articolul 12 alineatul (3) din proiectul de lege. Complementar, în partea ce vizează cuvintele „în raport cu măsurile de sprijin instituite în temeiul prezentei legi" din dispoziția art. 14 alin. (2), menționăm că în proiectul legii nu sunt stabilite concret măsurile de sprijin pentru dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare.

Articolul 15:

la alineatul (1), după cuvântul „achizițiile" se va introduce cuvântul „publice", în vederea utilizării unei terminologii uniforme. Totodată, se va specifica la ce „elemente" se face referire. Subsecvent, pentru a face trimitere la integrarea elementelor legate de lanțuri scurte de aprovizionare, în condițiile Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, sunt necesare completări în acest sens în legea citată. Redacția în vigoare a Legii nr. 131/2015 nu prevede dispoziții privind elementele legate de lanțuri scurte de aprovizionare. Unica referire în această lege la lanțurile scurte de aprovizionare este cea prevăzută în articolul 26 alineatul (6^1), care stabilește acordarea unui punctaj suplimentar ofertelor legate de integrarea într-un lanț scurt de aprovizionare. Complementar, semnalăm că la data intrării în vigoare a Legii nr. 325/2025 privind achizițiile publice (1 ianuarie 2027) Legea nr. 131/2015 se va abroga (a se vedea articolul 90 din Legea nr. 325/2025);

alineatul (2) se propune a fi exclus, deoarece dublează dispozițiile articolului 26 alineatul (6^1) din Legea nr. 131/2015. Mai mult decât atât, în alineatul (1) al articolului 15 din proiectul de lege este stabilit deja că achizițiile publice de produse agroalimentare se realizează în condițiile Legii nr. 131/2015;

la alineatul (3), textul alineatului are un caracter declarativ, motiv pentru care propunem a fi exclus.

La articolul 16:

alineatele (1) și (2) se consideră a fi inutile, luând în considerare faptul că fac referire la procedura desfășurării achizițiilor publice reglementată de Legea nr. 131/2015. Subsecvent, normele nu sunt formulate cu suficientă precizie și nu utilizează termenii consacrați în legea citată. Or, potrivit articolului 1 din Legea nr. 131/2015, specificațiile tehnice, criteriile de atribuire și condițiile contractuale propuse sunt unele dintre elementele caracteristice documentației de atribuire;

alineatul (3), de asemenea, este incert, lăsând loc de aplicare neuniformă. Expresia „poate fi acceptată, după caz" este interpretabilă, contrară principiului clarității și previzibilității normei. Subsecvent, cuvintele „alte documente echivalente prevăzute în documentația de atribuire" se vor revedea, deoarece nu este clar dacă se face referire la „documente echivalente emise de organismele stabilite în statele membre ale Uniunii Europene", astfel cum este prevăzut în Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice, sau se referă la alte documente.

La articolul 17:

Dispozițiile acestui articol vizează obiectul de reglementare a dispozițiilor finale și tranzitorii ale actului normativ, și nu a dispozițiilor de conținut. Totodată, textul alineatului (1) nu prevede prin ce acte vor fi aprobate ghidurile și modelele orientative, cine le va aproba, precum și nu este prevăzută forța juridică a acestora.

De asemenea, nu este indicat un termen în care instituțiile vizate în alineatul (1) vor trebui să elaboreze ghiduri și modele orientative de documentații de atribuire pentru achizițiile publice de produse agroalimentare și servicii de alimentație publică, care să includă recomandări privind integrarea criteriilor de sustenabilitate și a elementelor legate de lanțurile scurte de aprovizionare;

alineatul (2) apare ambiguu, întrucât:

- nu prevede identificarea criteriilor de mediu și a criteriilor lanțului scurt de aprovizionare;

- nu este determinat în cadrul cărei proceduri necesită a fi aplicate criteriile de mediu și criteriile lanțului scurt de aprovizionare;

- nu stabilește un termen-limită în care autoritățile vizate la alineatul (1) vor trebui să organizeze activități de formare și informare pentru autoritățile contractante. De asemenea, se va revedea dacă autoritățile vizate au competențele necesare de formare a autorităților contractante, în vederea aplicării corecte a criteriilor de mediu și criteriilor lanțului scurt de aprovizionare;

- aferent organizării de către autoritățile competente în domeniul agriculturii și al achizițiilor publice a activităților de formare și informare pentru autoritățile contractante, în vederea aplicării corecte a criteriilor de mediu și criteriilor lanțului scurt de aprovizionare, cu respectarea legislației în domeniul concurenței și al ajutorului de stat, este de remarcat faptul că autoritatea publică cu atribuții în domeniul concurenței și al ajutorului de stat este Consiliul Concurenței. Astfel, în partea ce vizează domeniul concurenței și al ajutorului de stat, autoritățile competente în domeniul agriculturii și al achizițiilor publice nu dețin atribuții în acest sens.

La articolul 18 este menționat că, în sensul prezentei legi, autoritatea competentă este Camera de Comerț și Industrie. Deoarece Camera de Comerț și Industrie este o organizație nonguvernamentală, autonomă și independentă, potrivit articolului 1 din Legea nr. 393/1999 cu privire la Camera de Comerț și Industrie, apreciem că aceasta nu poate exercita funcția de coordonare generală a implementării legii.

La articolul 19:

alineatul (1) conține o normă caracteristică dispozițiilor finale ale actului normativ, fapt pentru care se va exclude din capitolul VI.

Totodată, din punctul de vedere al tehnicii legislative din alineatul (1), cuvintele „va include” necesită a fi substituite cu cuvântul „include”, în vederea respectării articolului 54 alineatul (1) litera j) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative;

la alineatul (2), cuvintele „Programul național” necesită a fi substituite cu cuvintele „Programul strategic al politicii agricole”.

La articolul 20 alineatul (2), cuvintele „pagina sa” se vor completa cu cuvântul „web”.

La articolul 21:

Potrivit acestui articol, „încălcarea prevederilor prezentei legi atrage răspunderea administrativă în conformitate cu legislația în vigoare”. În acest context, urmează a se stabili în lege normele a căror încălcare atrage răspunderea administrativă. Totodată, se va asigura că în legislație există sancțiuni pentru încălcarea normelor incidente din proiectul examinat și este determinată autoritatea competentă care aplică aceste sancțiuni. În cazul în care nu există, se propune ca dispozițiile finale ale proiectului să fie completate cu modificări ale actelor normative incidente privind determinarea acestor sancțiuni și a autorității competente de aplicare a lor.

La articolul 22 alineatul (1), textul „în termen de 9 luni de la data publicării” se va substitui cu textul „la expirarea a 9 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”. De asemenea, cuvintele „intră în vigoare în termen de” se referă nu la o dată concretă, ci la o anumită perioadă, ceea ce este conceptual inacceptabil, deoarece legea nu poate intra în vigoare la diferite momente în interiorul unei perioade.

La nota de fundamentare:

Nota de fundamentare nu oferă informații suficiente privind impactul financiar și cel asupra mediului al proiectului de lege. Deși se afirmă că implementarea măsurilor nu ar genera costuri, proiectul introduce totuși acțiuni care presupun resurse financiare, inclusiv pentru crearea și administrarea unui eventual sistem informațional.

Prin urmare, se impune completarea notei informative cu evaluări financiare și de mediu, în conformitate cu cerințele cadrului normativ aplicabil.

În această ordine de idei, Guvernul susține proiectul de lege respectiv.

Aprobat
în ședința Guvernului din 11 martie 2026
Decizia protocolară nr. 9.17/2026

PRIM-MINISTRU Alexandru MUNTEANU

25 AVIZ
la proiectul de lege cu privire la aprovizionarea în lanț scurt cu produse agroalimentare (inițiativa legislativă nr. 3 din 21 ianuarie 2026)

Guvernul a examinat proiectul de lege cu privire la aprovizionarea în lanț scurt cu produse agroalimentare, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 3 din 21 ianuarie 2026) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă este înaintată în temeiul art. 73 din Constituția Republicii Moldova și al art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Potrivit notei de fundamentare, autorii inițiativei invocă că lipsa unui cadru normativ adaptat necesităților producătorilor agricoli autohtoni, precum și absența unor facilități administrative și fiscale dezavantajează fermierii și procesatorii locali în raport cu marile lanțuri comerciale. Această situație, în viziunea autorilor, afectează sustenabilitatea agriculturii, securitatea alimentară și pune în pericol existența ÎMM-urilor din sectorul agroalimentar. În acest context, soluția legislativă propusă are drept scop fortificarea lanțului scurt de aprovizionare prin facilitarea accesului direct al produselor autohtone la unități comerciale (HORECA, retail, instituții publice) fără intermediari.

Sub aspect conceptual general, Guvernul precizează că conceptul de lanț scurt de aprovizionare, așa cum este definit oficial în actele juridice ale Uniunii Europene, nu condiționează eligibilitatea de origine națională, ci de structură relațională. Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală, în cadrul Politicii Agricole Comune definește noțiunea „lanțul scurt de aprovizionare” ca „un lanț de aprovizionare care implică un număr limitat de operatori economici angajați în activități de cooperare și de dezvoltare economică locală, precum și relații geografice și sociale strânse între producători,

procesatori și consumatori". Această noțiune este preluată în Regulamentul (UE) 2021/2115 (planuri PAC) și ghiduri naționale aliniate Uniunii Europene.

Conform raportului Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) *Food Supply Chains and Policy Responses,* lanțurile scurte de aprovizionare trebuie să urmărească creșterea eficienței, a rezilienței și a cooperării între producători, procesatori și consumatori, fără a restricționa accesul pe piață și fără a institui unele cote obligatorii bazate pe origine. Raportul evidențiază că măsurile stimulative, instrumentele de dezvoltare rurală, facilitarea cooperării și îmbunătățirea logisticii locale contribuie la atingerea obiectivelor de sustenabilitate și securitate alimentară, menținând, în același timp, libertatea economică și concurența loială.

De asemenea, conform briefingului Parlamentului European „*Short food supply chains and local food systems in the EU*" (2016), lanțurile scurte de aprovizionare și sistemele alimentare locale în Uniunea Europeană se bazează pe reducerea intermediarilor, apropierea dintre producător și consumator, precum și sprijinul pentru grupuri de producători mici, fără a institui cote obligatorii sau restricții de piață. Documentul subliniază că obiectivele de susținere a producătorilor locali, de creștere a transparenței și de dezvoltare a piețelor locale pot fi atinse prin instrumente stimulative, prin aplicarea criteriilor obiective în procesul de achiziții publice și prin măsuri de consolidare a cooperativelor, în conformitate cu acquis-ul Uniunii Europene și cu practicile europene.

Prin urmare, susținerea lanțurilor scurte se realizează nu prin cote obligatorii de tip „x% produse locale", dar prin stimulente și criterii obiective cum ar fi promovare prin intervenții de sprijin pentru sistemele de calitate și activitățile de promovare pentru un lanț scurt de aprovizionare și pentru dezvoltarea pieței locale, investiții, reglementare echilibrată pentru competitivitate, reziliență, inovare; tranziție la stimulente în PAC post 2027, flexibilitate pentru adaptare locală, fără restricții cantitative etc. (Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a condițiilor pentru punerea în aplicare a sprijinului Uniunii pentru politica agricolă comună pentru perioada 2028-2034[1]).

În același timp, obligarea rețelelor comerciale naționale să comercializeze produse naționale în cotă de 50%-60% contravine angajamentelor Republicii Moldova, conform art. 3 și art. 11 al Acordului GATT 1994, prin care țările membre ale Organizației Mondiale a Comerțului vor aplica același tratament atât produselor autohtone, cât și celor importate.

Prin urmare, stabilirea unei cote și avantajarea produselor autohtone va fi interpretată drept măsură concurențială neloială, precum și drept restricție cantitativă indirectă pentru produsele importate.

În subsidiar, orice măsură națională care creează obstacole de acces pe piață va fi considerată echivalentă unei restricții cantitative și va fi supusă controlului conform normelor privind libera circulație a mărfurilor (art. 34-36 TFUE). Acest context amplifică riscurile juridice asociate măsurilor obligatorii de cote locale în piața unică.

Astfel, conceptul de lanț scurt de aprovizionare, în esența sa, vizează reducerea numărului de intermediari și apropierea producătorului de consumator, inclusiv prin stimularea relațiilor directe, a proximității și a eficienței logistice.

Cu toate acestea, în proiectul de lege, definirea lanțului scurt este asociată explicit cu criteriul originii naționale și cu condiții precum „produs integral din materii prime cultivate, crescute, colectate pe teritoriul Republicii Moldova", precum și cu cerințe de procesare locală într-o proporție minimă (stipulate la art. 2 pct. 2 și 14).

Astfel, instrumentul de politică publică riscă să se transforme dintr-un mecanism de promovare a lanțurilor scurte într-un mecanism de preferință de origine, cu implicații juridice și economice sensibile, susceptibile de sancțiuni din partea organismelor internaționale.

Din aceste perspective, se denotă mai multe incompatibilități majore ale proiectului cu practicile Uniunii Europene și riscuri juridice semnificative, precum:

- instituirea unor cote obligatorii pentru rețelele comerciale prin care acestea ar fi obligate să asigure minimum 50% din volum prin lanțuri scurte, iar pentru produse sezoniere/perisabile – 60% (conform art. 3 alin. (1) și (3)), cu posibilitatea ajustării prin ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (conform art. 3 alin. (4)), presupune riscuri de discriminare pe criteriul originii, deoarece eligibilitatea este legată de producție/procesare în Republica Moldova (conform art. 2 pct. 2 și 14 și art. 7). Asemenea obligație va fi interpretată drept o restricție cantitativă ascunsă/indirectă asupra importurilor, prin impunerea unei ponderi minime obligatorii de aprovizionare „locală", și va afecta concurența și libertatea economică prin intervenție directă în structura ofertei din retail;

- prevederea conform căreia instituțiile publice care furnizează servicii de alimentație ar avea obligația să ceară și să utilizeze „exclusiv" produse din lanțuri scurte locale (art. 6 alin. (1)), condiționând eligibilitatea de producție/procesare/ambalare în raza de 200 km și de înregistrare în Republica Moldova (art. 6 alin. (2)), este, de asemenea, problematică. Chiar dacă proiectul invocă Directiva 2014/24/UE, formularea „exclusiv" și asocierea cu criteriul de origine/proximitate riscă să fie necompatibile cu principiile de nediscriminare și tratament egal în achizițiile publice, unde nu se admite impunerea expresă a cerinței „produs local/autohton". În Uniunea Europeană, autoritățile contractante utilizează criterii nediscriminatorii, precum prospețime, sezonalitate, timp de livrare, performanță de mediu, calitate și trasabilitate, care favorizează în mod natural lanțurile scurte, fără a exclude produse pe criteriul originii;

- obligația de etichetare distinctă „PRODUS MOLDOVENESC – LANȚ SCURT" (art. 25 și 28) riscă să producă efectul de depreciere sau de limitare indirectă a produselor de import ori transformarea unei obligații de informare într- un instrument de preferință de origine;

- plafonarea adaosului comercial la 15% impune o povară administrativă disproporționată;

- se constată, de asemenea, lipsa unei evaluări de impact bugetar și economic comprehensive, contrar prevederilor Legii nr. 100/2017 privind actele normative, precum și suprapuneri cu legislația existentă (Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice și Legea nr. 306/2018 privind siguranța alimentelor), fără clarificarea raportului dintre norme, ceea ce va genera dificultăți de aplicare.

Aplicarea reglementărilor propuse riscă să genereze un cadru economic restrictiv pentru operatorii economici locali, prin instituirea unor obligații excesiv de rigide privind structura ofertei comerciale, distanța maximă de aprovizionare și utilizarea exclusivă a lanțurilor scurte de distribuție. Aceste prevederi contravin în mod evident dispozițiilor art. 9 alin. (3) și art. 126 alin. (2) lit. b) din Constituția Republicii Moldova, care consacră principiile fundamentale ale economiei de piață, libertatea inițiativei economice și concurența loială, impunând statului obligația de a garanta libertatea comerțului și a activității de întreprinzător, protecția concurenței și crearea unui cadru favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție. Respectarea acestor cerințe va pune în dificultate opera-

[1] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11733-2025-INIT/ro/pdf

torii economici, în special rețelele comerciale cu modele logistice deja consolidate, generând riscuri de neconformare și sancționare.

Condiționalitatea privind cotele produselor agroalimentare provenite din lanțuri scurte de aprovizionare limitează atât posibilitatea de alegere și capacitatea de plată a consumatorilor, cât și diversitatea produselor disponibile la raft, mai ales în situațiile în care producția locală nu poate asigura continuitatea, varietatea sau volumele necesare pentru a satisface cererea pieței. În plus, proiectul de lege riscă să genereze dificultăți în aprovizionarea constantă a magazinelor, în special în perioadele sezoniere sau în cazul produselor pentru care producătorii locali nu dispun de capacități suficiente de producție, de procesare și de depozitare. Limitarea geografică de maximum 200 km, coroborată cu condiționarea eligibilității produselor de respectare a unor criterii stricte de trasabilitate va duce la blocaje în lanțul de aprovizionare, afectând stabilitatea pieței și continuitatea livrărilor.

Menționăm că dispozițiile legale referitoare la obligativitatea achiziționării și expunerii pe raft a unei cote de produse alimentare provenite din lanțul alimentar scurt au fost abrogate prin Legea nr. 250/2022 pentru modificarea unor acte normative, în contextul transpunerii Directivei (UE) 2019/633 a Parlamentului European și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind practicile comerciale neloiale dintre întreprinderi în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentar. Ulterior, inițiativele legislative care au urmărit reintroducerea acestei obligații nu au fost susținute, având în vedere motivele obiective prezentate.

În consecință, Guvernul constată că o nouă tentativă de reintroducere a acestei norme nu are fundament juridic sau economic și nu se justifică în raport cu reglementările internaționale și naționale aplicabile.

Cu referire la nota de fundamentare, se menționează că, potrivit art. 13 din proiectul de lege, finanțarea dezvoltării și operării bazei de date pentru lanțuri scurte se realizează din bugetul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, precum și din fonduri externe rambursabile și nerambursabile, după caz.

În compartimentul 4 subpunctul 4.2 „Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative", costul estimativ al implementării prevederilor este de 21 500 000,0 lei, mijloace financiare care nu sunt planificate în Legea bugetului de stat pentru anul 2026 nr. 322/2025.

Astfel, menționăm că, în conformitate cu prevederile art. 17 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, se interzice punerea în aplicare a deciziilor care duc la majorarea cheltuielilor bugetare dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.

În concluzie, Guvernul atrage atenția că obiectivele declarate ale proiectului (susținerea producătorilor agricoli, reducerea impactului asupra mediului, dezvoltarea piețelor locale și consolidarea transparenței în lanțurile de aprovizionare) pot fi urmărite prin instrumente de politică publică compatibile cu acquis-ul Uniunii Europene, fără recurgerea la mecanisme de tip cote obligatorii sau la formulări cu caracter restrictiv ori exclusiv. Din perspectiva practicilor europene, atingerea acestor obiective este realizată, preponderent, prin mecanisme de stimulare și facilitare, și nu prin impunerea unor obligații cantitative. În acest sens, pot fi recomandate instrumente de creștere a transparenței, inclusiv obligații de raportare privind ponderea produselor achiziționate din lanțuri scurte, fără stabilirea unor praguri obligatorii, precum și mecanisme de stimulare fiscală și financiară destinate operatorilor economici care colaborează cu producători locali.

Totodată, facilitarea accesului produselor provenite din lanțuri scurte pe piața de retail poate fi realizată prin măsuri nerestrictive, inclusiv prin crearea spațiilor dedicate, fără impunerea unor cote de comercializare. În domeniul achizițiilor publice, susținerea obiectivelor proiectului poate fi asigurată prin aplicarea criteriilor obiective și nediscriminatorii prevăzute de cadrul european, precum sezonalitatea, prospețimea, termenul de livrare, performanța de mediu, calitatea și trasabilitatea produselor.

Deși sprijinirea sectorului autohton reprezintă o prioritate strategică a politicilor economice naționale, instrumentele utilizate pentru atingerea acestui obiectiv trebuie să fie conforme cu principiile liberei circulații a mărfurilor, cu regulile concurenței loiale și cu angajamentele Republicii Moldova în procesul de integrare europeană.

Ținând cont de alegațiile invocate *supra*, Guvernul comunică că nu susține proiectul de lege înaintat cu titlu de inițiativă legislativă.

Aprobat
în ședința Guvernului din 11 martie 2026
Decizia protocolară nr. 9.18/2026

PRIM-MINISTRU Alexandru MUNTEANU

26 AVIZ
la proiectul de lege cu privire la împrumuturile dintre persoanele fizice (inițiativa legislativă nr. 8 din 29 ianuarie 2026)

Guvernul a examinat proiectul de lege cu privire la împrumuturile dintre persoanele fizice, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 8 din 29 ianuarie 2026) de către doamna Ana Țurcan-Oboroc și domnul Vasile Costiuc, deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă este înaintată în conformitate cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și cu art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Potrivit notei de fundamentare, proiectul propune reglementarea relațiilor de împrumut dintre persoanele fizice, având drept scop evitarea evaziunii fiscale și a veniturilor nedeclarate din partea unor împrumutători. Totodată, autorii proiectului menționează că legislația nu reglementează în mod detaliat relațiile de împrumut dintre persoanele fizice, limitându-se doar la raporturile dintre bănci sau organizațiile de creditare nebancare și persoanele fizice.

Sub aspect conceptual și redacțional, reținem următoarele:

Potrivit art. 1, „Legea cu privire la împrumuturile dintre persoane fizice (împrumuturi neprofesioniste) are drept scop reglementarea împrumuturilor dintre persoanele fizice pentru evitarea evaziunii fiscale și a respectării drepturilor părților". În acest context, formularea „respectării drepturilor

părților" este generică și nu stabilește exact la ce drepturi ale părților se face referire.

Observăm că scopul real al proiectului de lege este monitorizarea veniturilor persoanelor fizice, acest lucru fiind evident din conținutul notei de fundamentare, unde se menționează că „cei care împrumută bani nu achită impozite pe venit, deoarece, în mare parte, sumele nu sunt reflectate în vreun document, ele rămânând în umbră și fiind prejudiciat, astfel, bugetul de stat. Plasând într-un cadru legal împrumuturile dintre persoanele fizice, se vor proteja acestea din urmă de excese, bugetul de stat va mai avea o sursă de venit, iar organele de urmărire penală vor primi mai puține plângeri pentru încălcarea drepturilor".

În acest context, menționăm că evaziunea fiscală constituie un domeniu reglementat distinct în legislația fiscală, iar combaterea acesteia nu poate fi realizată prin intermediul unei legi civile, fără a aduce atingere principiului separației ramurilor de drept. O astfel de intervenție normativă transformă relațiile civile legitime în obiect al suspiciunii generalizate și afectează nejustificat libertatea contractuală. În mod firesc, soluțiile pentru prevenirea veniturilor nedeclarate trebuie identificate prin ajustarea și consolidarea prevederilor Codului fiscal nr. 1163/1997 (în continuare – *Codul fiscal*), dar nu prin restrângerea drepturilor fundamentale ale părților în raporturile de drept privat. În plus, considerăm că bugetul de stat nu va avea niciun beneficiu în situația în care împrumutul este acordat cu titlu gratuit.

La art. 2:

Referitor la definiția propusă la lit. a) pentru termenul „contract de împrumut neprofesionist – contract încheiat între două persoane fizice, prin care una oferă celeilalte o sumă de bani, cu sau fără dobândă, cu sau fără penalități, pe o perioadă anumită", cu titlu de remarcă generală comunicăm că legislația civilă utilizează termenul „împrumut între persoane fizice care nu au calitatea de profesionist" (a se vedea art. 1242 alin. (3) din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002 (în continuare – *Codul civil*)). Subsecvent, potrivit art. 1242 alin. (1) din Codul civil, contractul de împrumut poate avea ca obiect nu numai bani, ci și alte bunuri fungibile (observație valabilă și pentru definiția termenilor „împrumutător" și „împrumutat", care fac referire, de asemenea, doar la bani ca obiect al contractului de împrumut, precum și pentru celelalte dispoziții din proiect care se referă exclusiv la bani ca obiect al contractului de împrumut (de exemplu, art. 5)).

Definiția prevăzută la lit. b) pentru termenul „persoană fizică – ființa umană, privită individual, recunoscută de lege ca subiect de drept, titulară de drepturi și obligații civile, în capacitate deplină de exercițiu", menționăm că aceasta este doar parțial compatibilă cu noțiunea pentru acest termen în art. 23 din Codul civil. Potrivit acestui articol, prin termenul de „persoană fizică" se înțelege „omul, privit individual, ca titular de drepturi și de obligații civile". De asemenea, art. 24 din același cod detaliază reglementările art. 23 și stabilește că se recunoaște capacitatea de a avea drepturi și obligații civile (capacitatea de folosință), care apare în momentul nașterii și încetează o dată cu moartea, în egală măsură tuturor persoanelor fizice.

În contextul celor prevăzute mai sus, restrângerea semnificației termenului de „persoană fizică" la obligația deținerii capacității depline de exercițiu contravine normelor constituționale, întrucât poate conduce la discriminare, precum și la afectarea demnității umane. Or, limitarea accesului la un drept civil doar pe criteriul capacității de exercițiu, fără analiza concretă a situației, poate fi o ingerință disproporționată în autonomia personală și libertatea de decizie. Mai mult decât atât, excluderea automată a unei persoane de la un drept doar pentru că nu are capacitate deplină de exercițiu, fără evaluare individuală, transformă persoana într-un „obiect" al protecției statului și nu într-un subiect de drept, ceea ce contravine demnității umane. Având în vedere cele expuse, precum și pentru a evita paralelismele legislative se consideră oportună excluderea prevederilor art. 2 lit. b) din proiect.

De asemenea, în vederea evitării dublării normelor juridice, se vor exclude noțiunile „împrumutător" și „împrumutat" prevăzute la lit. c) și d), întrucât semnificația acestor termeni derivă implicit din noțiunea contractului de împrumut prevăzută la art. 1242 din Codul civil. În subsidiar, cu referire la termenul „valută națională sau internațională", remarcăm că Legea nr. 62/2008 privind reglementarea valutară utilizează termenii „monedă națională" și „valută străină" (observație valabilă și pentru art. 4 lit. a)).

Noțiunea „autentificare notarială", prevăzută la lit. e), face obiectul de reglementare a legislației cu privire la notariat (Legea nr. 246/2018 privind procedura notarială), motiv pentru care se va exclude din art. 2 din proiect. Totodată, autentificarea notarială este o formă de întocmire a actului juridic, astfel cum este prevăzut la art. 323 din Codul civil și la art. 5 alin. (3) din Legea nr. 246/2018 privind procedura notarială, actele juridice supuse autentificării fiind stabilite la art. 30 din legea menționată. În acest sens, instituirea unor reglementări suplimentare privind autentificarea notarială, altele decât cele prevăzute în Codul civil și în Legea nr. 246/2018 privind procedura notarială, nu se consideră necesară.

De asemenea, definiția termenului „cont bancar", prevăzută la lit. f), nu face obiectul de reglementare al proiectului de lege, ci al actelor normative privind activitatea băncilor/activitatea fiscală. În acest sens, se constată că definiția acestui termen este stabilită la art. 129 pct. 17) din Codul fiscal, având o semnificație mult mai largă decât cea prevăzută în proiectul de lege. Potrivit articolului menționat, prin „cont bancar și/sau cont de plăți" se înțelege un cont deschis în una dintre băncile (sucursala acesteia) din Republica Moldova sau din străinătate, în una dintre societățile de plată autorizate de Banca Națională a Moldovei participante la Sistemul Automatizat de Plăți Interbancare, cont deschis în sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor, precum și un cont deschis la societățile emitente de monedă electronică și/sau la furnizorii de servicii poștale. În context, lit. f) din art. 2 necesită a fi exclusă.

La art. 3:

Potrivit redacției propuse a acestui articol și definiției termenului „contract de împrumut neprofesionist" (a se vedea art. 2 din proiect), se înțelege că împrumutul, indiferent de suma/valoarea acestuia, poate fi realizat doar în formă scrisă, prin încheierea unui contract de împrumut neprofesionist, ale cărui părți componente sunt prevăzute la art. 3 din proiectul de lege. Această concepție vine în contradicție cu dispozițiile art. 992 din Codul civil, potrivit cărora contractul reprezintă acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane, prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice. Mai mult decât atât, având în vedere că, potrivit alin. (2) al articolului menționat, contractului îi sunt aplicabile normele referitoare la actul juridic, se impune a menționa că actul juridic poate fi încheiat și în formă verbală, în conformitate cu art. 316 și 317 din Codul civil. Forma scrisă a actului juridic dintre persoanele fizice este obligatorie în cazul în care valoarea obiectului acestuia depășește 1 000 de lei, astfel cum este prevăzut la art. 321 alin. (1) din Codul civil. Totodată, potrivit alin. (2) al aceluiași articol, în cazul în care, conform legii sau învoielii părților, actul juridic trebuie încheiat în formă scrisă, acesta poate fi încheiat fie prin întocmirea unui singur înscris, semnat de părți, fie prin schimb de scrisori, telegrame, documente electronice, altele asemenea,

semnate de partea care le-a expediat.

În altă ordine de idei, referitor la părțile componente ale contractului de împrumut stabilite la art. 3 din proiectul de lege, relevăm că acestea vin în contradicție cu dispozițiile art. 993 alin. (2) din Codul civil, potrivit cărora părțile contractante pot încheia în mod liber, în limitele dispozițiilor legale imperative, contracte și pot stabili conținutul acestora. Relevante în acest sens sunt și dispozițiile art. 1247 alin. (4) din același cod, conform cărora contractul de împrumut poate să nu stabilească termenul de restituire sau termenul de preaviz. În acest caz, împrumutul trebuie restituit în termen de 30 de zile de la data la care împrumutatul a primit cererea de restituire.

Referitor la clauzele contractuale ale contractului de împrumut prin care se stabilesc dobânzi lunare/anuale și penalități de întârziere, remarcăm că, potrivit art. 1242 alin. (3) din Codul civil, împrumutul care are ca obiect o sumă de bani și unde ambele părți sunt persoane fizice care nu au calitatea de profesionist poate fi încheiat și cu titlu gratuit. Prin urmare, stabilirea obligatorie în contractul de împrumut unde ambele părți sunt persoane fizice care nu au calitatea de profesionist a unor clauze contractuale care prevăd dobânda lunară/anuală și penalitățile de întârziere nu corespunde reglementărilor generice prevăzute de Codul civil.

În partea ce vizează efectele nerestituirii în termen a împrumutului și stabilirea unei penalități de întârziere ce nu poate depăși 50% din suma totală împrumutată, atragem atenția că dispozițiile art. 1242-1250 din Codul civil, în special art. 1248 alin. (1), prevăd posibilitatea perceperii dobânzii de întârziere. Potrivit art. 942 alin. (2) din același cod, rata dobânzii de întârziere este egală cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei, aplicată conform art. 874 din Codul civil, la care se adaugă 5 puncte procentuale pe an în cazul în care debitorul este un consumator sau 9 puncte procentuale pe an în celelalte cazuri.

În altă ordine de idei, potrivit art. 942 alin. (4) din Codul civil, în cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate solicita, la alegere, fie dobânda de întârziere calculată conform dispozițiilor acestui articol, fie penalitatea pentru întârziere.

Prin urmare, la determinarea clauzelor contractuale ale contractului de împrumut se va lua în considerare opțiunea creditorului de a solicita fie reglementarea clauzelor de penalitate, fie aplicarea dobânzii de întârziere. De asemenea, este necesară delimitarea clară între noțiunea de penalitate de întârziere și cea de dobânda de întârziere.

Reglementările prevăzute în ultimul alineat al art. 3 necesită a fi revăzute, întrucât nu este clară novația și nici scopul urmărit de autorii proiectului cu referire la trecerea în proprietate a bunului gajat doar în urma încheierii instanței de judecată. Totodată, se recomandă ca normele referitoare la gajarea bunului imobil să fie excluse din proiectul de lege, întrucât aspectele referitoare la gaj sunt prevăzute deja în capitolul V al titlului IV din Codul civil.

La art. 4:

Conceptual, instituirea obligației de autentificare notarială a împrumuturilor care depășesc plafonul de 20 000 de lei nu este necesară din punct de vedere juridic, fiind excesivă și disproporționată în raport cu scopul urmărit, întrucât cadrul legal existent oferă suficiente garanții pentru protecția părților și prevenirea abuzurilor. Or, forma autentică a contractului de împrumut reprezintă o opțiune a părților și nu o obligație legală. Impunerea autentificării notariale ar constitui o ingerință în principiul libertății contractuale, limitând dreptul părților de a stabili în mod liber forma actului juridic.

Sub aspectul proporționalității instituirii unei asemenea norme se remarcă generarea unor costuri suplimentare (aferente autentificării contractului de împrumut) pentru părțile contractante, precum și împovărarea procedurii de împrumut, fapt ce ar duce la încetinirea circuitului civil.

De asemenea, trebuie avut în vedere contextul socio-economic al Republicii Moldova. O parte semnificativă a populației beneficiază de sprijin financiar din partea rudelor și apropiaților aflați peste hotare. Instituirea unor formalități costisitoare și rigide pentru astfel de raporturi juridice ar putea genera reducerea fluxului de sprijin financiar informal, creșterea poverii financiare asupra populației cu venituri reduse și, implicit, o reacție negativă la nivel social.

Mai mult decât atât, în ceea ce privește autentificarea contractelor de împrumut între persoane fizice pentru sume ce depășesc 20 000 de lei, pentru evitarea neachitării impozitului pe venit din împrumuturi de sume mari, este relevant de menționat că, potrivit dispozițiilor art. 226^6 alin. (6^2) din Codul fiscal, venitul impozabil estimat se diminuează cu suma împrumutată doar în măsura în care contribuabilul supus controlului prezintă probe care demonstrează fie că din sursa de venit din care provine suma împrumutată au fost achitate obligațiile fiscale corespunzătoare la bugetul de stat, fie că suma împrumutată reprezintă venit neimpozabil în sensul art. 20 din Codul fiscal.

În acest context, subliniem că simpla autentificare notarială a contractului de împrumut între persoane fizice nu constituie, prin ea însăși, un temei juridic și fiscal suficient pentru acceptarea împrumutului la stabilirea situației fiscale a contribuabilului, în lipsa demonstrării sursei legale de proveniență a mijloacelor bănești ale împrumutătorului și a regimului fiscal aplicat acestora.

Prin urmare, indiferent dacă un contract de împrumut între persoane fizice este sau nu autentificat notarial, acesta poate fi recunoscut de organul fiscal la stabilirea situației fiscale a împrumutatului exclusiv în condițiile în care sunt prezentate probe obiective privind proveniența legală a mijloacelor bănești împrumutate, caracterul impozabil sau neimpozabil al acestora și achitarea obligațiilor fiscale aferente, după caz. În lipsa acestor elemente, contractul de împrumut nu produce efecte fiscale în sensul diminuării venitului impozabil estimat, chiar dacă produce efecte juridice civile între părți.

Potrivit art. 4 lit. b) din proiectul de lege, „Înainte de autentificarea contractului, notarul va verifica, în regim obligatoriu, proveniența banilor oferiți de împrumutător către împrumutat". Această dispoziție comportă un caracter general și nu este necesar a fi prevăzută în proiectul de lege respectiv. Or, obligațiile notarului referitoare la regulile de autentificare a contractelor sunt reglementate de Codul civil, de Legea nr. 246/2018 privind procedura notarială, precum și de alte acte normative, după caz. Astfel, obligația notarului de a verifica proveniența banilor rezultă din obligația legală a notarilor de a aplica măsuri de cunoaștere a clientelei. Aceasta decurge din includerea notarilor, potrivit art. 4 din Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, în categoria entităților raportoare, în cazul în care acordă asistență pentru întocmirea sau realizarea unor operațiuni pentru clienții lor, inclusiv operațiuni sau tranzacții care implică sume de bani.

Cu referire la textul „Dovada de proveniență va fi prezentată notarului de către Împrumutat", menționăm că acesta este neclar și impropriu, întrucât instituie în sarcina împrumutatului obligația de a prezenta dovada provenienței unor fonduri care aparțin împrumutătorului, aspect lipsit de temei legal și contrar principiului potrivit căruia fiecare parte răspunde pentru proveniența propriilor fonduri.

Totodată, la lit. b), autorul utilizează cuvintele „în regim obligatoriu". În acest sens, menționăm că, potrivit Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative (în continuare –

Legea nr. 100/2017), actul normativ are, prin natura sa, caracter obligatoriu. În aceste condiții, utilizarea cuvintelor menționate este redundantă și lipsită de necesitate juridică, motiv pentru care se impune revizuirea textului prin eliminarea acesteia, în vederea respectării rigorilor de tehnică legislativă.

La art. 5:

Dispozițiile propuse în acest articol intervin asupra modalității de executare a obligației de remitere a sumei împrumutate, aspect deja reglementat de Codul civil, legislația bancară și legislația privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. În aceste condiții, includerea acestor norme nu se justifică, cu atât mai mult cu cât acestea sunt susceptibile să genereze conflicte normative, în special în raport cu reglementările referitoare la procedura de deschidere și de utilizare a contului bancar, la modalitățile de efectuare a plăților și la operațiunile bancare.

Mai mult decât atât, normele prevăzute în art. 5 au un caracter rigid și excesiv, deoarece restrâng dreptul libertății contractuale și pot genera probleme de neconstituționalitate sub aspectul proporționalității scopului urmărit. Or, aceste norme prevăd că toate tranzacțiile de împrumut se realizează exclusiv prin intermediul unui cont bancar, fără a stabili excepții sau condiții de aplicare (de exemplu, în funcție de suma împrumutată sau de forma actului juridic). O asemenea restrângere este admisibilă doar dacă are scop legitim, este proporțională cu situația care a determinat-o și nu atinge existența dreptului sau a libertății (a se vedea Hotărârea Curții Constituționale nr. 11/2016, § 40). În context, orice restricție, înainte de a fi instituită, trebuie raportată la prevederile art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Complementar, proiectul de lege nu stabilește sancțiuni pentru nerespectarea dispozițiilor art. 5.

La art. 6:

Normele prevăzute la acest articol sunt inutile, deoarece nu instituie un regim juridic special, ci doar reiau o regulă generală deja existentă în legislație. Or, prin natura lor, raporturile contractuale încetează odată cu stingerea obligațiilor asumate de părți. Mai mult decât atât, Codul civil prevede deja instituția stingerii obligațiilor (a se vedea capitolul VII, titlul I, cartea a treia din codul citat, art. 965-991).

Referitor la norma potrivită căreia „la stingerea tuturor obligațiilor contractuale, contul bancar pentru împrumutul neprofesionist se închide”, menționăm că acest aspect nu vizează obiectul proiectului de lege examinat. De asemenea, închiderea contului este o procedură specifică domeniului bancar, realizată în conformitate cu reglementările din acest domeniu și nu intervine, în mod necesar, la stingerea unei obligații contractuale. Această normă poate avea caracter conflictual în raport cu reglementările din domeniul bancar.

Potrivit redacției art. 7, „În cazul nerespectării obligațiilor contractuale de către una dintre părți, cealaltă parte se va adresa în instanță pentru apărarea drepturilor sau recuperarea datoriei”. Norme cu conținut similar sunt deja prevăzute în legislația Republicii Moldova. Astfel, sunt relevante dispozițiile art. 20 din Constituția Republicii Moldova, potrivită cărora „orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime”. Din aceste prevederi rezultă în mod direct dreptul creditorului de a se adresa în instanța de judecată în cazul în care debitorul nu își execută obligațiile.

De asemenea, în mai multe dispoziții ale Codului civil se regăsesc referințe la dreptul părții contractante de a se adresa în instanța de judecată pentru satisfacerea efectivă a obligațiilor ce rezultă din contract. În mod particular, art. 15 din Codul civil prevede că apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

În contextul celor expuse, art. 7 se consideră a fi inutil.

La art. 8:

Potrivit redacției acestui articol, împrumuturile dintre persoanele fizice încheiate cu încălcarea prevederilor acestei legi se consideră nule și nu generează obligații din partea uneia dintre părți față de cealaltă. În acest sens, este de menționat că o astfel de normă, care proclamă nulitatea contractelor de împrumut încheiate cu încălcarea legii, nu este necesară, întrucât regimul nulității actului juridic este deja reglementat în capitolul III al titlului III, cartea întâi din Codul civil (art. 327-346). Totodată, în cadrul capitolului menționat sunt stabilite situațiile în care intervine nulitatea absolută, nulitatea relativă sau nulitatea parțială. În cazul reglementărilor prevăzute în art. 8 din proiectul de lege nu se precizează la ce tip de nulitate se face referire. Or, tipul nulității se stabilește în conformitate cu prevederile Codului civil, în funcție de o situație concretă.

Menținerea normei stabilite la art. 8 din proiectul de lege poate afecta securitatea raporturilor juridice și riscă să producă efecte disproporționate în raport cu scopul urmărit, prin crearea unor contradicții și paralelisme între proiectul de lege și dispozițiile generale ale Codului civil, fapt ce contravine regulilor tehnicii legislative.

De asemenea, referitor la mențiunea „se consideră nule și nu generează careva obligațiuni”, remarcăm existența unei tautologii juridice, întrucât orice act juridic nul nu produce efecte și, în consecință, nu generează obligații.

Suplimentar, sub aspectul respectării rigorilor tehnicii legislative, se vor avea în vedere următoarele:

- potrivit art. 53 alin. (1) din Legea nr. 100/2017, în funcție de complexitatea actului normativ, elementele structurale ale acestuia pot fi grupate în secțiuni, capitole, titluri, părți și cărți. În acest sens, se recomandă analizarea oportunității grupării elementelor constitutive ale proiectului de lege în capitole sau secțiuni;

- potrivit art. 51 alin. (6) din Legea nr. 100/2017, alineatele articolului sunt însemnate succesiv cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, luate între paranteze rotunde. Alineatul poate fi divizat în litere, care sunt însemnate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză. În cazul unei structuri complexe a actului normativ, alineatul poate fi divizat mai întâi în puncte însemnate cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de o paranteză. La rândul lor, punctele pot fi divizate în litere, însemnate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză. În acest context, întregul proiect de lege urmează a fi ajustat la cerințele stabilite la art. 51 alin. (6) din Legea nr. 100/2017, inclusiv prin corectarea referințelor din text la unele alineate;

- referitor la art. 9, din dispoziția acestuia se impune excluderea prepoziției „de” ca fiind inutilă, iar abrevierea „RM” urmează a fi substituită cu cuvintele „Republicii Moldova”, în vederea respectării art. 54 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 100/2017 (observație valabilă și pentru alte abrevieri utilizate în proiect). Subsecvent, cu referire la intrarea în vigoare a legii la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, semnalăm că, potrivit art. 56 alin. (3) din legea menționată, stabilirea unei date de intrare în vigoare diferite de termenul general de o lună de la data publicării este permisă doar în anumite cazuri, cum ar fi protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau a unor contradicții între actele normative ori existența altor circumstanțe obiective. În acest context, se atrage atenția că în nota de fundamentare urmează a fi prezentate argumente concludente care să justifice că prevederile

proiectului de act normativ întrunesc condițiile art. 56 alin. (3) din Legea nr. 100/2017.

Analiza notei de fundamentare a proiectului relevă și alte rațiuni care au stat la baza elaborării acestuia, și anume nivelul redus de educație financiară al populației, precum și lipsa anumitor cunoștințe în acest sens.

În contextul celor expuse, menționăm că sporirea nivelului de educație financiară al populației reprezintă o prioritate pentru autoritățile naționale. O populație cu un nivel adecvat de educație financiară este mai puțin expusă riscurilor asociate supraîndatorării, fraudelor financiare sau utilizării inadecvate a produselor financiare. Totodată, aceasta este mai capabilă să utilizeze în mod eficient instrumentele de plată fără numerar și serviciile financiare digitale și beneficiază de o protecție sporită a drepturilor sale în calitate de consumator de servicii financiare.

În acest sens, precizăm că, în prezent, Ministerul Finanțelor, împreună cu Banca Națională a Moldovei și alte autorități, a inițiat procesul de elaborare a proiectului Strategiei naționale de incluziune financiară, care stabilește drept obiectiv strategic dezvoltarea unui ecosistem financiar incluziv, inovator și de încredere, care să permită tuturor cetățenilor accesul la servicii financiare sigure și accesibile, precum și utilizarea activă a acestora.

Printre pilonii centrali pe care urmează să se bazeze Strategia națională de incluziune financiară se regăsesc capacitatea financiară și protecția consumatorilor. Acești piloni vizează sporirea nivelului de alfabetizare financiară, consolidarea încrederii în sistemul financiar și dezvoltarea competențelor necesare pentru adoptarea unor decizii financiare informate și responsabile, precum și creșterea nivelului de protecție a drepturilor consumatorilor de servicii financiare.

Respectiv, în contextul Strategiei menționate, autoritățile naționale urmează să promoveze un set coerent și etapizat de măsuri orientate spre consolidarea incluziunii financiare, dezvoltarea infrastructurii moderne de plăți și, în mod prioritar, majorarea nivelului de educație financiară al populației. Aceste măsuri vor facilita, din perspectiva persoanelor fizice, adoptarea unor decizii financiare informate și responsabile, utilizarea în condiții de siguranță a serviciilor financiare și a instrumentelor de plată fără numerar, gestionarea eficientă a bugetului personal, precum și reducerea riscurilor asociate supraîndatorării sau fraudelor financiare.

În concluzie, adoptarea unei legi speciale privind împrumuturile dintre persoanele fizice nu se justifică din punct de vedere juridic, întrucât relațiile juridice născute din contractul de împrumut sunt deja reglementate suficient și coerent de Codul civil, precum și de actele normative conexe din domeniul bancar, fiscal și al prevenirii spălării banilor. În aceste condiții, instituirea unei legi speciale ar conduce la paralelisme și contradicții legislative, la fragmentarea reglementării juridice, precum și la afectarea principiului securității juridice și al previzibilității legii.

Subsecvent, din perspectiva tehnicii legislative, o asemenea intervenție normativă este contrară dispozițiilor Legii nr. 100/2017. Or, legiuitorul nu trebuie să reitereze dispoziții deja existente în cadrul normativ, ci să intervină doar în cazurile în care sunt identificate lacune reale de reglementare. Astfel, se constată că în materia împrumuturilor dintre persoanele fizice nu există un vid legislativ, ci, dimpotrivă, un cadru normativ suficient și funcțional.

În contextul celor expuse, Guvernul nu susține proiectul de lege înaintat cu titlu de inițiativă legislativă.

Aprobat
în ședința Guvernului din 11 martie 2026
Decizia protocolară nr. 9.19/2026

PRIM-MINISTRU Alexandru MUNTEANU

27 AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea anexei la titlul VI din Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997 (inițiativa legislativă nr. 9 din 29 ianuarie 2026)

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea anexei la titlul VI din Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 9 din 29 ianuarie 2026) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Potrivit notei informative, proiectul de lege este elaborat în scopul majorării nivelului de referință al valorii (costului) bunurilor imobiliare cu destinație locativă în limita căruia se acordă scutire la plata impozitului pe bunurile imobiliare, conform art. 283 alin. (2¹) din Codului fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997, în contextul finalizării procesului de evaluare și reevaluare a bunurilor imobile.

Examinând proiectul prin prisma principiilor legislației fiscale, Guvernul subliniază că orice modificare a facilităților fiscale trebuie să fie fundamentată pe criterii clare, obiective și proporționale, în concordanță cu principiile legalității, echității și stabilității fiscale. În acest sens, nota de fundamentare nu prezintă metodologia și criteriile utilizate la stabilirea noilor limite valorice, nu conține analiza impactului asupra contribuabililor și asupra bugetelor locale și nici justificarea economico-socială a majorării de trei ori a plafonului existent. Totodată, contrar art. 27¹ alin. (5) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul nu include estimări privind impactul bugetar, ceea ce nu permite aprecierea sustenabilității financiare a măsurii.

Mai mult ca atât, procesul de evaluare și reevaluare a bunurilor imobile nu este finalizat la nivel național, iar în prezent, în temeiul art. 26 alin. (11) din Legea nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare, sunt publicate rezultatele intermediare pentru consultări publice, inclusiv rezultatele susceptibile de contestare. În lipsa unor valori cadastrale consolidate, modificarea limitelor valorice aplicabile scutirilor fiscale apare ca prematură și insuficient fundamentată statistic și financiar.

Totodată, menționăm că, potrivit art. 283 alin. (2) din Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997, categoriile de persoane indicate la alin. (1) lit. h)-l) beneficiază de scutire de plata impozitului pe bunurile imobiliare pentru obiectele impunerii cu destinație locativă, unde acestea și-au înregistrat domiciliul (în lipsa domiciliului – reședința), în limita valorii (costului) stabilite de autoritatea administrației publice locale.

Valorile prevăzute în anexa la titlul VI din Codul fiscal al Republicii Moldova nr. 1163/1997 se aplică doar în situația în care autoritatea publică locală nu a stabilit propria limită, acestea neavând caracter imperativ.

Concomitent, informăm că în procesul elaborării proiectului de lege privind modificarea unor acte normative ce vizează politica fiscală și vamală pentru anul 2027 va fi reexaminat cadrul normativ aferent impozitării bunurilor

imobiliare, având ca obiective: (i) reintroducerea cotelor maxime și excluderea cotelor minime pentru impozitul pe bunurile imobiliare; și (ii) transferarea către autoritățile administrației publice locale a competenței de a stabili categoriile de persoane fizice care pot beneficia de scutiri sau reduceri la plata impozitului pe bunurile imobiliare și mărimea acestor facilități.

În acest context, Guvernul intenționează să susțină inițiativele legislative care sunt corelate și corespund obiectivelor enunțate, asigurând coerența și predictibilitatea politicii fiscale promovate.

Ținând cont de cele expuse mai sus, proiectul de lege nu se susține.

Aprobat
în ședința Guvernului din 11 martie 2026
Decizia protocolară nr. 9.20/2026

PRIM-MINISTRU Alexandru MUNTEANU

28 AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii (inițiativa legislativă nr. 12 din 3 februarie 2026)

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 12 din 3 februarie 2026) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Proiectul prevede majorarea cu 50% a cuantumului pensiilor pentru limită de vârstă, stabilite până la 1 ianuarie 1999, persoanelor care nu au activat în câmpul muncii după realizarea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

Potrivit notei de fundamentare, proiectul de lege propune ridicarea bunăstării economice și a confortului moral al persoanelor care au ieșit la pensie până la reforma sistemului de pensii din anul 1998. Salariile mici de atunci, trecerea la valuta națională, indexarea insuficientă, raportată la nivelul inflației din anii 1996-2000, au contribuit la faptul că cuantumul pensiei respective pentru această categorie de persoane constituie în prezent 2 800-3 200 de lei, mult mai puțin decât primesc acum pensionarii care s-au pensionat în baza Legii nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii. Implementarea prevederilor proiectului necesită mijloace financiare suplimentare în sumă de 300 de milioane de lei. Cheltuielile financiare suplimentare se propun a fi acoperite din veniturile Serviciului Vamal.

Este de menționat că sistemul de protecție socială a persoanelor asigurate constă în acordarea de indemnizații, ajutoare, pensii, de prestații pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă și de alte prestații, prevăzute de legislație, în limitele mijloacelor financiare disponibile în bugetul asigurărilor sociale de stat, cu menținerea unui echilibru între venituri și cheltuieli, sustenabil, și fără limite pe viitor la plata prestațiilor sociale, corelativ contribuțiilor de asigurări sociale achitate.

Totodată, deoarece decizia de a adopta legi privind beneficiile de asigurări sociale implică considerații de natură economică, ținând cont marja de apreciere de care dispune legiuitorul în implementarea politicilor sociale și economice, mecanismul de acordare a protecției sociale suplimentare acelor categorii de populație care necesită suport financiar necesită a fi bine coordonat cu posibilitățile economice ale țării.

În subsidiar, dat fiind faptul că implementarea în practică a prevederilor proiectului presupune alocarea suplimentară a mijloacelor financiare din bugetul de stat, în raport cu cele menționate în nota de fundamentare, se relevă lipsa fundamentării economico-financiare, nefiind indicate cheltuielile bugetare reale necesare pentru implementarea normelor propuse, și nici disponibilitatea acestor resurse în legea bugetară, întrucât, în lipsa disponibilității resurselor bugetare necesare pentru noile reglementări, se face imposibilă punerea acestora în aplicare.

O măsură permanentă pentru toți beneficiarii de pensii și alte prestații sociale este indexarea și majorarea pensiilor care se efectuează la 1 aprilie, prin ajustarea cuantumului acestora în raport cu rata inflației, pentru menținerea valorii reale a pensiilor și prestațiilor sociale. La 1 aprilie 2026, pensiile și alte prestații sociale vor fi indexate și majorate, în acest scop fiind aprobate de către Guvern actele corespunzătoare.

Ținem să menționăm că sporirea gradului de protecție socială a persoanelor cu pensii mici constituie o prioritate a Guvernului, fiind implementate, în ultimii ani, mai multe măsuri relevante, printre care: majorarea pensiei minime, instituirea pensiei anticipate pentru carieră lungă, reglementarea dreptului la reexaminarea pensiilor pentru limită de vârstă și de dizabilitate pentru persoanele care au activat după stabilirea pensiei, precum și stabilirea, de la 1 mai 2025, a pensiei minime pentru limită de vârstă în cuantum de 3 300 de lei pentru persoanele cu un stagiu de cotizare de cel puțin 40 de ani, acordarea suportului financiar unic, diferitelor categorii de pensionari.

Sporirea gradului de protecție socială a persoanelor cu venituri mici se realizează prin aplicarea măsurilor din domeniul de asistență socială, politica promovată în acest domeniu fiind axată pe direcționarea programelor financiare spre susținerea persoanelor cu venituri mici pentru asigurarea unui venit lunar minim garantat acestora, stabilit prin lege.

Complementar, ținând cont de implicațiile pe care le va genera adoptarea propunerii legislative asupra bugetului de stat, devin incidente prevederile art. 131 alin. (6) din Constituția Republicii Moldova, potrivit cărora nicio cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare.

Potrivit prevederilor art. 17 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget.

În acest context, proiectul nu poate fi supus promovării în condițiile în care impactul financiar al acestuia nu are o reflecție bugetară corespunzătoare. De asemenea, sursele de acoperire a propunerilor înaintate de către autor încalcă principiul universalității bugetului, stabilit de aceeași lege. Astfel, în contextul celor menționate, proiectul de lege înaintat nu poate fi susținut.

Aprobat
în ședința Guvernului din 11 martie 2026
Decizia protocolară nr. 9.21/2026

PRIM-MINISTRU Alexandru MUNTEANU

29 AVIZ
asupra amendamentelor la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (privind costurile expertizei judiciare) (inițiativa legislativă a Guvernului nr. 422 din 24 decembrie 2025)

Guvernul a examinat amendamentele (Ll nr. 01/01 din 16 februarie 2026 și AB nr. 28 din 18 februarie 2026) la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (privind costurile expertizei judiciare) (inițiativa legislativă a Guvernului nr. 422 din 24 decembrie 2025), înaintate de către doamna Liliana Iaconi și domnul Alexandr Berlinschii, deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Amendamentele au fost înaintate în conformitate cu art. 58 și 59 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Amendamentul Ll nr. 01/01 din 16 februarie 2026 privind propunerea de completare a art. 75 alin. (7) din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar se consideră irelevant, întrucât formularea propunerii este ambiguă. Noțiunea de „organ central de specialitate" nu este definită în textul legii, ceea ce generează incertitudine juridică și dificultăți de aplicare. De asemenea, toate argumentele autorului se referă la problematica autorităților publice bugetare în procesul vizat, fapt ce provoacă neclarități. Totodată, pentru situația în care o autoritate publică este parte într-un proces judiciar, modalitatea de achitare a cheltuielilor este deja reglementată de lege. În cazul în care o autoritate publică consideră necesară dispunerea unei expertize extrajudiciare, procedura aplicabilă este prevăzută la art. 75 alin. (1).

Mai mult decât atât, se menționează că obligația prezentării unei scrisori de garanție este justificată doar în situațiile în care ordonatorul expertizei achită costurile expertizei judiciare în baza unui contract de prestări servicii, aceasta având rolul de a garanta executarea obligației de plată.

În condițiile proiectului propus, în cauzele penale și contravenționale, costurile pentru efectuarea expertizei judiciare, inclusiv cele aferente serviciilor conexe, se acoperă din contul și în limitele mijloacelor financiare aprobate anual în bugetul instituției publice de expertiză judiciară. Astfel, ordonatorul expertizei nu mai are obligația de achitare directă a acestor servicii.

Prin urmare, instituirea obligației de prezentare a scrisorii de garanție devine nejustificată și contrară scopului proiectului, care urmărește simplificarea procedurii și eliminarea sarcinilor administrative inutile.

Cu referire la amendamentul AB nr. 28 din 18 februarie 2026 se comunică următoarele:

1. La punctul 1, se menționează că redacția propusă de autor pentru art. 227 alin. (2) pct. 2^2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 este echivocă, predispusă să genereze dubii de interpretare și aplicare eronată a legii.

Totodată, potrivit redacției noi propuse pentru art. 75 alin. (1) în proiectul de lege, Guvernul urmează să stabilească serviciile aferente efectuării expertizei judiciare și tarifele pentru acestea. Astfel, completarea proiectului cu unele dintre acestea ar limita norma în cauză și respectiv împuternicirea delegată Guvernului.

Drept remarcă, actualmente tarifele pentru serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară, precum și pentru alte servicii prestate de instituțiile publice de expertiză judiciară sunt aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară.

2. Referitor la modificările propuse la Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar:

2.1. Modificarea propusă de autor la articolul 2 contravine principiului clarității și previzibilității, deoarece instituie o incoerență terminologică și conceptuală prin asimilarea solicitării de expertiză extrajudiciară formulată de avocat cu un act de dispunere a expertizei judiciare. Prin definiție, expertiza judiciară reprezintă un mijloc de probă dispus de organele de urmărire penală sau de instanțele de judecată în cadrul unui proces pendinte. Extinderea acestei categorii cu actele emise de avocat (expertize extrajudiciare) va genera incertitudini cu privire la statutul raportului de expertiză, modalitatea de plată a expertului și limitele răspunderii profesionale a acestuia.

2.2. În contextul propunerii de modificare la art. 11 alin. (2), potrivit căreia cuvintele „cu prevederile legislației de procedură" se vor substitui cu cuvintele „cu prevederile prezentei legi", se subliniază faptul că expertiza judiciară este, prin natura sa, un procedeu probatoriu desfășurat în cadrul unui proces civil, penal sau contravențional, reglementat prin codurile de procedură aplicabile. Substituirea trimiterii la „legislația de procedură" cu „prezenta lege" va crea un conflict de norme, deoarece Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar este o lege specială ce reglementează organizarea activității, nu desfășurarea procesului propriu-zis, respectiv nu poate substitui normele de procedură care guvernează administrarea probelor.

2.3. Cu privire la art. 13 alin. (2), se consideră inoportună completarea acestuia, întrucât aplicarea în practică ar putea genera impedimente reale în efectuarea expertizelor judiciare.

Cu titlu de exemplu, în cazul expertizelor privind mijloacele și tehnologiile informaționale, expertul sau conducătorul instituției de expertiză judiciară nu poate estima cu exactitate timpul necesar pentru soluționarea întrebărilor formulate, în special în situația în care expertizele sunt efectuate în ordine succesivă, în funcție de volumul de lucru existent. De asemenea, nu poate fi anticipat termenul necesar pentru utilizarea softurilor specializate destinate deblocării dispozitivelor informaționale mobile sau staționare, realizării copiilor criminalistice și procesării ulterioare a datelor.

Situația devine și mai complexă în cazul examinării serverelor de date sau a informațiilor stocate pe medii virtuale (cloud), unde volumul și structura datelor pot influența semnificativ durata examinării. Totodată, ritmul accelerat al dezvoltării tehnologice generează în permanență noi provocări în domeniu, ceea ce impune menținerea unei marje rezonabile de flexibilitate în stabilirea și prelungirea termenelor de efectuare a expertizelor. În aceste condiții, limitarea prelungirii termenului pentru aceleași motive

ar putea afecta calitatea și eficiența actului de expertiză judiciară.

2.4. Completarea propusă de autor la art. 15 se consideră inutilă, întrucât Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar deja prevede la art. 52 alin. (1) lit. c) și d) obligația expertului judiciar de a nu distruge obiectele examinate, de a nu modifica substanțial caracteristicile fără consimțământul scris al ordonatorului expertizei și de a asigura integritatea maximă a obiectelor și a materialelor examinate.

2.5. Cu referire la amendamentul propus la art. 16, se atrage atenția la faptul că completarea articolului cu alin. (7) este inoportună, or aceasta contravine prevederilor art. 19 alin. (2) din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, care stabilesc în mod expres obligația solicitantului de a anexa la cerere toate informațiile și materialele necesare pentru efectuarea completă a cercetării.

În aceeași ordine de idei, este important de menționat că art. 52 alin. (4) din aceeași lege stabilește că în desfășurarea activității sale, expertul judiciar are interdicție de a contacta personal părțile în proces, dacă acest lucru pune la îndoială imparțialitatea sa, precum și de a aduna în mod independent materiale pentru efectuarea expertizei.

Această prevedere are rolul de a garanta că expertul este un subiect neutru care evaluează probe doar în baza materialelor furnizate de ordonator, neavând dreptul de a acumula materiale în mod independent.

Implicarea activă a expertului în procesul de acumulare a obiectelor/materialelor din posesia autorităților poate fi interpretată ca o depășire a atribuțiilor de serviciu, fapt ce poate atrage recuzarea expertului sau excluderea raportului de expertiză din probatoriu pe motiv de lipsă de imparțialitate.

2.6. Pentru amendamentul propus la art. 17, se reiterează obiecțiile expuse anterior, prin care s-a subliniat faptul că expertul este un subiect procesual neutru. Acesta evaluează probele doar în baza materialelor furnizate de către ordonator, neavând competența de a acumula materiale în mod independent. Asumarea unor activități de investigare de către expertul judiciar contravine principiilor de activitate în domeniul expertizei judiciare – legalitatea, respectarea drepturilor și libertăților persoanei, independența expertului, obiectivitatea și plenitudinea cercetărilor, confidențialitatea, imparțialitatea și echitatea etc.

2.7. Raționamentele expuse la subpct. 2.5 și 2.6 sunt valabile și pentru modificarea propusă pentru art. 19.

2.8. La propunerea de completare a art. 51 alin. (1) cu lit. (l) care va prevedea acordarea unui adaos de performanță pentru expertizele efectuate în termen și cu respectarea standardelor de calitate, se menționează că instituirea unui spor salarial, suplimentar drepturilor salariale prevăzute de Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar (în conformitate cu care se salarizează experții judiciari) contravine prevederilor art. 1 alin. (3) din legea menționată, care prevede că modul și condițiile de salarizare a personalului din sectorul bugetar țin în exclusivitate de respectiva lege și nu pot fi obiectul de reglementare a altor acte normative, cu excepția celor ce rezultă din legea respectivă.

Totodată, propunerea înaintată va genera cheltuieli bugetare suplimentare cu caracter permanent.

Mai mult decât atât, amendamentul înaintat nu prezintă argumentările de rigoare cu privire la norma ce se propune a fi instituită, estimarea impactului financiar anual, sursa de acoperire a cheltuielilor ce se impun, precum și analiza sustenabilității pe termen mediu.

În lipsa acestor elemente, propunerea contravine prevederilor art. 17 alin. (2) din Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, potrivit cărora pe parcursul anului bugetar în curs nu pot fi puse în aplicare decizii care conduc la reducerea veniturilor și/sau majorarea cheltuielilor bugetare, dacă impactul financiar al acestora nu este prevăzut în buget; prevederilor art. 131 alin. (6) din Constituția Republicii Moldova care stipulează că nicio cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare; precum și cerințelor art. 47 alin. (6) din Legea nr. 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, potrivit cărora în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare, materiale și de altă natură, se anexează fundamentarea economico-financiară.

Totodată, instituirea unui spor distinct potrivit criteriilor propuse creează premise pentru revendicări similare din partea altor categorii de personal din sectorul bugetar, cu impact sistemic asupra fondului de salarizare.

Respectarea termenelor și a standardelor de calitate constituie obligații funcționale inerente exercitării atribuțiilor de serviciu ale expertului judiciar, fiind deja acoperite de salariul de bază și de componentele salariale stabilite prin cadrul normativ existent.

Remunerarea suplimentară pentru îndeplinirea obligațiilor de bază poate genera suprapuneri între componentele salariale ce au stat la baza formării salariului lunar al funcției de expert judiciar, precum și distorsiuni în aplicarea principiului echității și tratamentului unitar.

De asemenea, se accentuează asupra faptului că în etapa actuală una dintre prioritățile Guvernului este reforma salarială, care reprezintă o parte componentă a Agendei de reforme 2025-2027 a Planului de creștere al Republicii Moldova.

Astfel, în faza curentă, Ministerul Finanțelor este în proces de revizuire a sistemului unitar de salarizare din sectorul bugetar, inclusiv de evaluare a funcțiilor bugetare. Evaluarea funcțiilor din sectorul bugetar va permite repoziționarea acestora conform noii grile de salarizare, cu atribuirea claselor de salarizare, ținând cont de responsabilitățile, sarcinile, efortul depus și condițiile de muncă exercitată. Aceste acțiuni vor permite consolidarea unui sistem de salarizare echitabil, transparent și modern, aliniat la standardele europene și cerințelor actuale ale administrației publice din Republica Moldova.

2.9. În vederea modificărilor propuse la art. 53, se atrage atenția asupra faptului că acestea vor genera dificultăți de interpretare și aplicare.

Mecanismul instituit de către autorul amendamentului contravine cadrului normativ special din domeniul financiar, ceea ce poate genera confuzii în aplicare. Mai mult decât atât, introducerea unui termen derogatoriu de 30 de zile într-o lege specială care reglementează expertiza judiciară va genera conflicte normative și dificultăți operaționale, fragmentând cadrul unitar normativ al execuției bugetare.

Suplimentar, mecanismul de plată și restituire a sumelor, inclusiv în caz de restituire a materialelor fără executare, este reglementat prin Hotărârea Guvernului nr. 194/2017 pentru aprobarea tarifelor la serviciile de expertiză judiciară și extrajudiciară.

Prin urmare, reglementarea restituirii trebuie să rămână sub incidența normelor în materie financiară pentru a evita paralelismele legislative.

Argumentele invocate mai sus sunt relevante și pentru alin. (8) propus spre completare în cadrul art. 75.

2.10. Cu referire la modificările propuse la art. 75, și anume, completarea cu alin. (8) și (10), este de reținut că taxele percepute de către instituția de expertiză/expertul judiciar reprezintă venitul acesteia/acestuia și, respectiv, gestionarea lui poate fi realizată la decizia conducătorului instituției publice de expertiză judiciară sau a expertului

judiciar căruia i-a fost dispusă efectuarea expertizei judiciare. De asemenea, penalizarea, în cazul prezentării raportului de expertiză cu întârziere, poate fi calificată drept presiune indirectă asupra independenței expertului.

Mai mult decât atât, în cazul expertului judiciar care își desfășoară activitatea în cadrul unui birou de expertiză judiciară, potrivit art. 76 alin. (1) din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, raporturile dintre expertul judiciar și solicitantul de expertiză judiciară se stabilesc prin contract de prestări de servicii, iar o asemenea prevedere ar afecta libertatea contractuală.

De asemenea, alin. (9) nu se încadrează în structura logică a articolului, or, potrivit alin. (2) al aceluiași articol din proiectul de lege, în cauzele penale și contravenționale, costurile pentru efectuarea expertizei judiciare, inclusiv costurile pentru alte servicii aferente acesteia se acoperă din contul și în limitele bugetului aprobat al instituției publice de expertiză judiciară. Totodată, trimiterea la art. 12 alin. (2) din Legea nr. 137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor este lipsită de relevanță.

Drept remarcă, cu referire la „minori", nu este clară calitatea acestora (parte vătămată, parte în litigiu civil sau inculpat). De asemenea, este de reținut că minorul nu este, de regulă, subiectul obligației de plată, în practică, acesta fiind reprezentantul legal.

Concomitent, propunerea de completare a art. 75 cu alin. (10) se consideră irelevantă, în baza argumentelor expuse la subpct. 2.3 din prezentul aviz. Totodată, se reține că depășirea termenului de efectuare a expertizei, din motive obiective, precum capacitatea tehnică limitată a echipamentelor, eventuale defecțiuni tehnice, concedii de odihnă, incapacitate temporară de muncă sau alte situații similare, nu poate constitui temei pentru sancționare și nici pentru atragerea unor consecințe financiare.

Suplimentar, se atrage atenția la faptul că propunerile pentru art. 2, 11, 13, 15-17, 19, 51 și 53 din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar nu sunt relevante de a fi incluse în cadrul acestui proiect. Pentru respectarea exigențelor de tehnică legislativă și a principiului intervenției normative limitate la obiectul declarat, acestea se propun a fi excluse, urmând a fi analizate ulterior în baza activității de documentare, precum și după consultarea părților interesate, or acestea propun intervenții ce ar afecta major activitatea experților judiciari și, respectiv, ar diminua valoarea probatorie a expertizelor.

În contextul celor menționate *supra*, se atestă că amendamentele propuse nu sunt justificate suficient și generează contradicții, afectează claritatea și previzibilitatea normelor și pot avea consecințe negative la aplicarea cadrului normativ.

Prin urmare, Guvernul nu susține amendamentele LI nr. 01/01 din 16 februarie 2026 și AB nr. 28 din 18 februarie 2026.

Aprobat
în ședința Guvernului din 11 martie 2026
Decizia protocolară nr. 9.22/2026

PRIM-MINISTRU Alexandru MUNTEANU

30 AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (suport desfășurare afaceri) (inițiativa legislativă nr. 36 din 19 februarie 2026)

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (suport desfășurare afaceri), înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 36 din 19 februarie 2026) de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Proiectul prevede modificarea Codului fiscal nr. 1163/1997, Codului vamal nr. 95/2021, Legii nr. 172/2014 cu privire la aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor, Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, Legii nr. 318/2025 pentru modificarea unor acte normative (domeniul fiscal), Legii nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori, Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, precum și a Codului contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008.

Proiectul are ca obiectiv optimizarea procedurilor de achiziții publice și consolidarea transparenței, precum și introducerea unor mecanisme proporționale de sancționare și protecție în domeniul fiscal, contravențional și al creditării.

Potrivit notei de fundamentare, acesta urmărește ajustarea cadrului normativ pentru a sprijini desfășurarea activităților economice și a stimula investițiile, fără a compromite disciplina financiară și interesele statului.

În acest sens, proiectul de lege se susține parțial, sub rezerva luării în considerare a următoarelor aspecte:

Cu privire la art. I din proiect ce vizează ajustarea Codului fiscal nr. 1163/1997:

- propunerea de la pct. 1, ce vizează depunerea declarațiilor corectate în vederea aplicării prevederilor din art. 87 alin. (1^1) din Codul fiscal, impune ajustări corespunzătoare ale Sistemului informațional al Serviciului Fiscal de Stat, în vederea asigurării evidenței corecte a opțiunilor contribuabililor, a termenelor de declarare și achitare a impozitului pe venit, precum și a calculului automat al majorărilor de întârziere/penalităților aferente, în situațiile în care contribuabilul a intervenit repetat într-o perioadă fiscală asupra opțiunii de aplicare sau neaplicare a prevederilor art. 87 alin. (1^1) din Codul fiscal.

Mai mult decât atât, această modificare ar avea impact asupra sustenabilității fiscal bugetare în cazul în care entitatea ar dori să aplice prevederile privind amânarea achitării impozitului pe venit pentru perioadele fiscale precedente pentru care deja și-a onorat obligația fiscală aferentă impozitului pe venit, iar drept consecință să solicite restituirea impozitului.

Subsecvent, obiectăm referitor la prevederile art. IX pct. (1) lit. a) și c) din proiect, care statuează că art. I intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și art. I pct. 1 și pct. 5 se aplică pentru perioadele fiscale în care contribuabilii aplică prevederile art. 87 alin. (1^1) din Codul fiscal. În acest sens, notăm că, în conformitate cu prevederile art. 83 din Codul fiscal, termenul de prezentare a declarației privind impozitul pe venit (Forma VEN12) este până la data de 25 martie, respectiv cu achitarea impozitului pe venit. Modificările propuse în sensul intrării în vigoare a actului la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova ar genera mai multe neclarități, atât din punct de

vedere administrativ, cât și legislativ, fiind încălcate principiile securității raporturilor juridice și ale stabilității fiscale, egalității în fața legii, a caracterului definitiv al actelor administrative fiscale și interdicția favorizării selective a contribuabililor.

De menționat că contribuabilii își planifică activitatea economică și își execută obligațiile fiscale în baza cadrului normativ existent la momentul producerii faptului generator al obligației fiscale.

De asemenea, aplicarea retroactivă ar genera un tratament diferențiat între contribuabilii care au respectat termenul legal și au achitat obligațiile, inclusiv majorările de întârziere, au fost supuși măsurilor de conformare și au suportat consecințele legale și cei care ar beneficia ulterior de anularea sau modificarea obligațiilor prin efect retroactiv. Mai mult decât atât, aplicarea retroactivă a prevederilor legale doar pentru anumite categorii de contribuabili ar putea fi interpretată drept tratament preferențial, contrar principiilor de echitate fiscală și administrare uniformă a legislației. Totodată, obligațiile fiscale aferente perioadelor precedente au fost deja reflectate în evidența bugetară. O eventuală anulare sau recalculare retroactivă ar afecta execuția bugetară și ar crea un precedent ce ar putea încuraja neconformarea fiscală;

- propunerea de la pct. 2, care vizează modificarea art. 96 lit. b), urmează a fi revizuită, întrucât aceasta nu se aliniază intenției Ministerului Finanțelor de revizuire a regimului fiscal TVA aplicat la importul și livrarea anumitor tipuri de mărfuri. În acest context, este de menționat că prețurile la dispozitive medicale nu sunt reglementate de către stat, iar adaosurile comerciale nu sunt limitate. Astfel, în urma aplicării regimului fiscal preferențial, s-a stabilit că instituirea unei cote reduse a TVA nu garantează, *per se*, diminuarea prețului de comercializare a mărfurilor respective, considerându-se că măsura de politică fiscală implementată din 1 ianuarie 2026 nu și-a atins scopul propus. În acest sens, redacția propusă în proiect urmează a fi ajustată, după cum urmează:

„2. La articolul 96 litera b) liniuța a doua, textul «la mărfurile înregistrate în Registrul de Stat al dispozitivelor medicale» se exclude".

Respectiv, în vederea menținerii sustenabilității bugetare, textul proiectului urmează a fi ajustat, prin asigurarea intrării în vigoare a normei propuse, la data de 1 mai 2026.

- pct. 3, ce vizează modificarea art. 197 alin. (4) din Codul fiscal, în vederea delimitării clare a cazurilor de aplicare a prevederilor alineatului menționat, se ajustează, prin completarea, în partea de început a propunerii, cu textul „ , precum și";

- propunerea de la pct. 5, ce vizează modificarea art. 260 alin. (6), se susține de principiu, prin asigurarea abrogării integrale a alineatului respectiv.

Propunerile expuse la art. II din proiect, ce vizează ajustarea Codului vamal nr. 95/2021 și art. III aferent modificării anexei la Legea nr. 172/2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor, în partea ce ține de aplicarea regimului vamal de destinație finală și instituirea unor facilități la plata taxei vamale pentru mărfurile plasate sub acest regim, urmează a fi examinate suplimentar. Respectiv, propunerile urmează a fi examinate în mod complex în procesul de elaborare a politicii fiscale și vamale pentru anul 2027, exercițiu în cadrul căruia se va examina suplimentar oportunitatea intervențiilor propuse, impactul implicațiilor economice și bugetare, precum și identificarea surselor bugetare compensatorii.

Referitor la art. V, în vederea expunerii într-o redacție mai clară a normei propuse la art. V lit. d) din proiect, se propune următorul cuprins:

„4. se completează cu lit. b^1) cu următorul cuprins:

«b^1) Procedurile de executare a deciziilor de regularizare emise de către Serviciul Vamal, aferente mijloacelor de transport clasificate la poziția tarifară 8703, care au fost introduse pe teritoriul vamal al Republicii Moldova până la data de 1 iulie 2025, inclusiv declarate prin acțiune, al căror termen de 180 de zile de aflare sub regim vamal de admitere temporară a expirat, încetează în cazul în care persoana declară pe propria răspundere despre distrugerea sau vinderea la piese a mijlocului de transport, iar suma deja încasată în baza deciziei de regularizare emise depășește cuantumul de 40 000 lei.»".

Suplimentar, la indicarea actelor normative de referință, se va nota numărul, anul adoptării și denumirea acestora. Totodată, se va ține cont că, potrivit art. 51 alin. (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în legea de modificare și/sau abrogare a mai multe acte normative, fiecărui act normativ i se consacră un articol însemnat cu un număr ordinar exprimat prin cifre romane și urmat de punct. Diviziunile acestor articole se însemnează cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe și urmate de punct.

Cu privire la art. VI pct. 1 din proiect, ce vizează modificarea la art. 3 din Legea nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori, propunerea de includere a întreprinzătorilor individuali și a gospodăriilor țărănești în noțiunea de „consumator", semnalăm că noțiunea de consumator în sensul actual al Legii nr. 202/2013 privind contractele de credit pentru consumatori reprezintă orice persoană fizică ce intenționează să comande sau să procure ori care comandă, procură sau folosește produse, servicii pentru necesități nelegate de activitatea de întreprinzător, industrială, artizanală sau profesională, potrivit art. 1 din Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor.

În subsidiar, ținem să menționăm că, potrivit acquis-ului comunitar (Directiva 2013/11/UE privind soluționarea alternativă a litigiilor în materie de consum), prin noțiunea de consumator se are în vedere orice persoană fizică care acționează în scopuri care nu sunt legate de activitatea sa comercială, de afaceri, meșteșugărească sau profesională.

Deși acquis-ul comunitar prevede anumite norme exprese de protejare a consumatorilor persoane fizice, autoritățile și organizațiile internaționale (Comisia Europeană, OCDE etc.) admit posibilitatea instituirii, conform dreptului intern al statelor, a unor norme de protecție a întreprinzătorilor mici în procesul de accesare a fondurilor financiare.

În acest context, având în vedere importanța dezvoltării activității de antreprenoriat pentru economia Republicii Moldova și necesitatea facilitării accesului antreprenorilor la sursele de finanțare, considerăm binevenite propunerile de susținere a activității de întreprinzător, în special cele ce țin de sporirea protecției agenților economici.

Cu toate acestea, considerăm că abordarea în materie de reglementare a protecției consumatorilor persoane fizice și consumatorilor persoane juridice ar trebui să fie una diferențiată, ținând cont de specificul debitorilor.

Cu referire la propunerea de modificare a art. 15^1 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 202/2013, considerăm necesară revederea acesteia, întrucât aspectele ce țin de renovare sau construire pot fi relevante doar în raport cu un bun imobil.

Totodată, atragem atenția că modificarea propusă elimină interdicția instituțiilor de credit de a stabili costul total al creditului la o valoare mai mare decât valoarea debursată conform contractului, în cazul creditelor care nu sunt destinate achiziționării unui bun imobil sau mobil, în valoare de până la un milion de lei. În aceste condiții, ținem să precizăm că modificările operate anterior la Legea nr. 202/2013 (prin Legea nr. 23/2020 și Legea nr. 189/2025), în partea ce ține de limitarea costului total al creditului, au avut drept scop protejarea debitorilor persoane fizice,

prevenirea supraîndatorării acestora, precum și prevenirea oricăror abuzuri din partea instituțiilor de credit în procesul de stabilire a ratei dobânzii și a altor comisioane sau taxe aplicabile debitorilor.

La art. VII din proiect, intenția de completare a articolului 20 cu alineatul (1^3) din Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, se expune în următoarea redacție:

„(1^3) Sumele contribuțiilor de asigurări sociale, calculate în componența impozitului unic aferent antreprenorilor independenți care desfășoară activități economice independente în domeniul prestării serviciilor și recepționate de la Serviciul Fiscal de Stat, se iau în evidență de către Casa Națională în luna pentru care au fost calculate."

Concomitent, proiectul de lege urmează a fi completat cu următoarele prevederi, asigurând renumerotarea normelor din proiect în modul corespunzător și intrarea în vigoare a normei propuse la data publicării legii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova:

1. Art. I din proiect se completează după cum urmează:

La articolul 54^1 alineatul (3) litera a) și alineatul (3^1), textul „1,5" se substituie cu textul „1,7".

La articolul 84 alineatul (6), textul „2023-2025" se substituie cu textul „2023-2026"."

2. Art. ... Articolul 7 din Legea nr. 440/2001 cu privire la zonele economice libere (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.127-129, art. 1030), cu modificările ulterioare, se completează cu alineatul (8^1) cu următorul cuprins:

„(8^1) La încetarea activității zonei (subzonei) economice libere, prin derogare de la prevederile alin. (8), ale art. 124 alin. (11) din Codul fiscal nr. 1163/1997, precum și ale art. 113 alin. (1) și art. 192 alin. (2) din Codul vamal nr. 95/2021 și ale Codului vamal nr. 1149/2000, mărfurile supuse accizelor scoase din zona economică liberă (subzonă) care și-a încetat activitatea pot fi plasate în libera circulație (import) cu scutire de la plata accizei, cu condiția rămânerii sau plasării acestora în antrepozit fiscal.

Obligația de calculare și achitare a accizei apare la momentul expedierii (transportării) mărfurilor supuse accizei din antrepozitul fiscal, în conformitate cu prevederile Codului fiscal."

3. „Art. ... Legea nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 168-170 art. 773), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

Articolul 6 se completează cu alin. (6^1) cu următorul cuprins:

„(6^1) Femeile antreprenoare independente au dreptul la indemnizație de maternitate cu condiția că la data survenirii riscului asigurat este înregistrată în calitate de antreprenoare independentă și a achitat contribuții de asigurări sociale cel puțin o lună din ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat.";

- la alineatul (8^2), cuvintele „și antreprenorii independenți" se exclud;

- la alineatul (10), cuvintele „și antreprenorii independenți" se exclud;

- se completează cu alineatul (11) cu următorul cuprins:

„(11) Antreprenorii independenți au dreptul la prestații de asigurări sociale prevăzute la art. 5 alin.(1) lit. a), b), c), d^1), d^2), f), f^1), g), i) la întrunirea următoarelor condiții:

a) confirmă stagiul de cotizare specificat la alin. (1) sau (2) din prezentul articol;

b) sunt înregistrați în calitate de antreprenori independenți;

c) au achitat contribuții de asigurări sociale cel puțin o lună din ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat."

Articolul 7:

la alineatele (1)-(2^2), după cuvântul „venit" se introduc cuvintele „care nu este mai mic decât salariu minim lunar pe țară și";

alineatul (9) se abrogă;

la alineatul (14), cuvintele „sau în baza hotărârii judecătorești" se exclud.

La articolul 18 alineatul (6) literele a), b) și c), textul „dar nu mai puțin decât cuantumul indemnizației minime lunare pentru creșterea copilului a persoanei asigurate, determinate în modul stabilit de Guvern," se exclude.

4. „Art. ... Legea nr. 76/2021 cu privire la impozitarea specială a serviciilor realizate în cadrul activităților atribuite la secțiunea I a Clasificatorului activităților din economia Moldovei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 122-128, art. 157), cu modificările ulterioare, se abrogă.

5. „Art. ... Legea nr. 337/2022 privind Programul de rambursare a TVA pentru producătorii agricoli (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 413-425, art. 764), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

Articolul 2 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 2.** Întreprinderile eligibile pentru Programul de rambursare a TVA

În sensul prezentei legi, eligibile pentru Programul de rambursare a TVA sunt întreprinderile pentru care nu mai puțin de 70% din activitatea desfășurată pe parcursul anului 2025 reprezintă una sau mai multe dintre activitățile stipulate în grupele 01.1–01.6 din Clasificatorul activităților din economia Moldovei, aprobat prin Ordinul nr. 28/2019 al Biroului Național de Statistică."

Articolul 4 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 4.** Condițiile Programului de rambursare a TVA

(1) Subiecții Programului de rambursare a TVA au dreptul la rambursarea sumelor TVA înregistrate spre deducere în perioada fiscală ulterioară, în condițiile prezentei legi.

(2) Suma TVA pasibilă rambursării constituie 40% din suma TVA spre deducere în perioada fiscală ulterioară, înregistrată în ultima declarație TVA depusă și care face parte din perioada Programului de rambursare, dar nu mai mult de 12% din valoarea totală a livrărilor efectuate la cota redusă a TVA în perioadele fiscale pentru care se solicită rambursarea.

(3) Pentru perioada fiscală în care este confirmată suma TVA spre rambursare suma TVA ce urmează a fi raportată spre deducere din perioada fiscală precedentă se va diminua cu suma TVA confirmată spre rambursare.".

Articolul 5:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Cererea poate fi depusă după prezentarea declarației privind TVA pentru perioadele pentru care se solicită rambursarea.",

la alineatul (3) prima liniuță, cuvintele „efectuarea controlului" se substituie cu cuvântul „verificarea".

Articolul 6 va avea următorul cuprins:

„**Articolul 6.** Perioada de rambursare a TVA

Rambursarea TVA conform prezentei legi se efectuează pentru perioadele fiscale începând cu luna în care prezenta lege intră în vigoare și până în luna decembrie 2026 inclusiv."

La articolul 7, cuvintele „în cazurile prevăzute de prezenta lege" se exclud.

Articolul 8 se completează cu alineatul (3) cu următorul cuprins:

„(3) Cererile depuse și neexaminate de către Serviciul Fiscal de Stat până la data intrării în vigoare a prezentei legi se examinează conform prevederilor în vigoare la data depunerii cererii."

PARTEA III

Acte ale ministerelor, departamentelor și ale Băncii Naționale a Moldovei

Acte ale Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova

174 ORDIN

cu privire la aprobarea modificărilor la Ordinul ministrului finanțelor nr.21/2014 cu privire la aprobarea Regulamentului privind evidența contabilă a plantațiilor viticole în procesul plantării, exploatării și defrișării acestora

În temeiul art.8 alin.(1) lit.b) din Legea contabilității și raportării financiare nr.287/2017 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.1-6, art.22),

ORDON:

1. Preambulul Ordinului ministrului finanțelor nr.21/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr.53-59, art.310) se expune în următoarea redacție:

„Întru executarea art.8 alin.(1) lit.b) liniuța doi al Legii contabilității și raportării financiare nr.287/2017 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr.1-6, art.22) și art.12 alin.(1) al Legii viei și vinului nr.57/2006 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr.64-68, art.193)".

2. Regulamentul privind evidența contabilă a plantațiilor viticole în procesul plantării, exploatării și defrișării acestora se modifică după cum urmează:

1) la punctul 1 textul „nr.57-XVI din 10 martie 2006, cu modificările și completările ulterioare, Legii contabilității nr.113-XVI din 27 aprilie 2007, cu modificările și completările ulterioare" se substituie cu textul „nr.57/2006, Legii contabilității și raportării financiare nr.287/2017";

2) punctul 38:

- la prima propoziție, după cuvintele „comisie specială", se va completa cu cuvintele „de stabilire a consecințelor evenimentelor excepționale";

- după prima propoziție, se va completa cu textul: „Comisia specială este constituită din reprezentantul deținătorului plantației viticole, reprezentantul autorității administrației publice locale de nivelul al doilea, și, după caz, reprezentantul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, reprezentantul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență, reprezentantul Serviciului Special pentru Influențe Active asupra Proceselor Hidrometeorologice. Comisia specială întocmește *Actul de constatare a pierderilor*, semnat de membrii comisiei, câte un exemplar pentru fiecare membru.";

3) la punctul 42, textul „în termen pînă la 1 noiembrie a anului" se substituie cu textul „pe parcursul perioadei";

4) la punctul 44, textul „în termen de pînă la 6 luni ale" se substituie cu textul „pe parcursul";

5) în Anexa 8, punctul 2 litera a) textul „nr.57-XVI din 10.03.2006" se substituie cu textul „nr.57/2006".

3. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Andrian GAVRILIȚĂ

MINISTRU

Nr. 37. Chișinău, 6 martie 2026.

175 ORDIN

cu privire la modificarea Ordinului ministrului finanțelor nr.154/2018

În temeiul pct.9 subpct.11) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Ministerului Finanțelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.696/2017 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2017, nr. 329, art. 801), precum și al art. XIII alin. (6) din Legea nr. 318/2025 pentru modificarea unor acte normative (domeniul fiscal) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr. 659-661, art. 792),

ORDON:

1. Ordinul ministrului finanțelor nr. 154/2018 cu privire la aprobarea formularului tipizat (Forma TAXI18) Darea de seamă privind calculul impozitului pe venit, primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate pentru angajații conducători auto ce efectuează transport rutier de persoane în regim de taxi (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, 358-364, art. 1399), cu modificările ulterioare, se completează cu punctul 2^1, cu următorul cuprins:

„2^1. Ultima perioadă de gestiune pentru raportarea obligațiilor aferente impozitului pe venit, primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală și contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, potrivit formularului tipizat (Forma TAXI18), este luna iunie 2026, al cărei termen de prezentare este 25 mai 2026.

În cazul angajării persoanelor în perioada ulterioară datei prezentării Dării de seamă (Forma TAXI18) și până la finele lunii iunie 2026, contribuabilul este obligat să raporteze obligațiile fiscale aferente în modul prevăzut la pct. 5 din Instrucțiunea aprobată prin Anexa nr. 2 la prezentul Ordin.".

2. Prezentul Ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Andrian GAVRILIȚĂ

MINISTRU

Nr. 39. Chișinău, 6 martie 2026.

176 ORDIN
privind completarea Ordinului ministrului finanțelor nr. 149/2025 „Cu privire la modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor în anul 2026”

În scopul ajustării Modului de achitare și evidență a plăților la bugetul public național,

ORDON:

În Ordinul ministrului finanțelor nr.149/2025 „Cu privire la modul de achitare și evidență a plăților la bugetul public național prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor în anul 2026” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.659-611 din 31.12.2025) se operează următoarele modificări.

1. În Capitolul 3 „Principalele modificări în administrarea veniturilor bugetelor componente ale bugetului public național în anul 2026”, la punctul 3.1 se completează cu codul ECO nou în următoarea redacție:

144115 Donații voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susținerea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală.

2. În Capitolul 8 „Încasările la Fondurile Asigurării Obligatorii de Asistență Medicală”, după punctul 8.4 se introduce un punct nou 8.5 cu următorul conținut:

„8.5 Donații voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susținerea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală” (cod ECO 144115) se vor vira la codul IBAN: MD05TRGAAC14411501000000.

3. În Anexa nr.5 „Clasificatorul codurilor economice de încasări ale fondurilor asigurării de asistență medicală” se completează cu poziția 144115 și va avea următorul conținut:

Donații voluntare pentru cheltuieli curente din surse interne pentru susținerea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală	144115	CNAM

4. Prezentul ordin intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

MINISTRU **Andrian GAVRILIȚĂ**

Nr. 41. Chișinău, 6 martie 2026.

Acte ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

177 HOTĂRÂRE
privind aprobarea tarifelor uniforme pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale

În temeiul art. 7 alin. (2) lit. d) și alin. (4^2) lit. b), art. 9 alin. (7), art. 98 alin. (2) lit. b) și alin. (5^1) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, în conformitate cu prevederile Metodologiei de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 443/2020, în baza veniturilor reglementate ale operatorilor sistemelor de distribuție aprobate și a Notei de argumentare a Departamentului gaze naturale și energie termică, Consiliul de administrației al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă tarifele uniforme pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale, după cum urmează:

1.1. Tariful uniform pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali:

1.1.1. racordate la rețelele de presiune înaltă – 395 lei/1000 m^3;

1.1.2. racordate la rețelele de presiune medie – 1 463 lei/1000 m^3;

1.1.3. racordate la rețelele de presiune joasă – 4 974 lei/1000 m^3;

1.2. Tariful uniform pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale la punctele de măsurare comercială cu alți OSD:

1.2.1. racordate la rețelele de presiune înaltă – 20 lei/1000 m^3;

1.2.2. racordate la rețelele de presiune medie – 73 lei/1000 m^3;

1.2.3. racordate la rețelele de presiune joasă – 249 lei/1000 m^3.

2. Se aprobă plățile compensatorii de egalizare care urmează să fie achitate de operatorii sistemelor de distribuție entității pentru reconciliere sau viceversa, conform anexei nr. 1 la prezenta Hotărâre.

3. Se abrogă Hotărârile Consiliului de administrație al ANRE, conform anexei nr. 2 la prezenta Hotărâre.

4. Prezenta Hotărâre intră în vigoare la 1 aprilie 2026.

5. Prezenta Hotărâre poate fi contestată la autoritatea emitentă în termen de 30 de zile din data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

DIRECTOR GENERAL **Alexei TARAN**

Directori **Constantin BOROSAN**

Eugen CARPOV

Violina ȘPAC

Alexandru URSU

Nr. 162. Chișinău, 10 martie 2026.

Anexa nr. 1
la Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE
nr. 162 din 10 martie 2026

Plățile compensatorii de egalizare

Nr. d/o	Denumirea operatorului sistemului de distribuție	Plățile compensatorii de egalizare, în funcție de nivelul de presiune a rețelelor, lei/1000 m³		
		Presiune Înaltă	*Presiune Medie*	*Presiune Joasă*
1	**S.R.L. „Chișinău-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	+308	+977	+2 542
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-68	-412	-2 183
2	**S.R.L. „Ialoveni-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-115	-125	-273
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-491	-1 514	-
3	**S.R.L. „Bălți-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-650	-924	-1 953
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-1 025	-2 313	-
4	**S.R.L. „Edineț-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-816	-2 384	-4 119
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-	-	-
5	**S.R.L. „Florești-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-476	-759	-512
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-852	-	-
6	**S.R.L. „Orhei-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-708	-1 642	-3 737
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-1 083	-	-
7	**S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-455	-1 206	-4 331
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-830	-2 595	-
8	**S.R.L . „Cimișlia-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-1 310	-2 391	-6 437
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-1 686	-	-
9	**S.R.L. „Gagauz-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-264	-664	-3 139
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-639	-	-
10	**S.R.L. „Cahul-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-448	-1 536	-1 185
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-823	-	-
11	**S.R.L. „Taraclia-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-743	-1 565	-5 377
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-1 118	-2 955	-
12	**S.R.L. „Ungheni-gaz”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-1 030	-1 431	-3 028
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-1 406	-	-
13	**S.R.L. „Rotalin Gaz Trading”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-346	-1 178	-33
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-722	-2 568	-
14	**S.R.L. „Proalfa Service”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-	-622	-865
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-	-	-
15	**S.R.L. „Faitec-M”**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-	-7 225	-6 938
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-	-	-
16	**F.P.C. „Lăcătuș” S.R.L.**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-	+1 237	+3 819
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-	-	-
17	**Î.C.S. „Nord Gaz - Sîngerei” S.R.L.**			
	la instalațiile de gaze ale consumatorilor finali	-	+1 149	+3 409
	la punctele de măsurare comercială cu alți OSD	-	-	-

Anexa nr. 2
la Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE
nr. 162 din 10 martie 2026

Lista Hotărârilor Consiliului de administrație al ANRE care se abrogă

1. Hotărârea ANRE nr. 253 din 23.05.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Chișinău-gaz";

2. Hotărârea ANRE nr. 252 din 23.05.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Ialoveni-gaz";

3. Hotărârea ANRE nr. 227 din 13.05.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Bălți-gaz";

4. Hotărârea ANRE nr. 228 din 13.05.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Edineț-gaz";

5. Hotărârea ANRE nr. 202 din 24.04.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Florești-gaz";

6. Hotărârea ANRE nr. 201 din 24.04.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Orhei-gaz";

7. Hotărârea ANRE nr. 224 din 08.05.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Cimișlia-gaz";

8. Hotărârea ANRE nr. 189 din 15.04.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Ștefan Vodă-gaz";

9. Hotărârea ANRE nr. 190 din 15.04.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Gagauz-gaz";

10. Hotărârea ANRE nr. 173 din 08.04.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Cahul-gaz";

11. Hotărârea ANRE nr. 225 din 08.05.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Ungheni-gaz";

12. Hotărârea ANRE nr. 172 din 08.04.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Taraclia-gaz";

13. Hotărârea ANRE nr. 254 din 23.05.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „Rotalin Gaz Trading";

14. Hotărârea ANRE nr. 492 din 19.08.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „PROALFA-SERVICE";

15. Hotărârea ANRE nr. 273 din 30.05.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „FAITEC-M";

16. Hotărârea ANRE nr. 136 din 25.03.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către Î.C.S. „Nord Gaz – Sîngerei" S.R.L.;

17. Hotărârea ANRE nr. 542 din 16.09.2025 privind aprobarea tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către F.P.C. „Lăcătuș" S.R.L.;

18. Hotărârea ANRE nr. 159 din 01.04.2025 privind aprobarea tarifului reglementat pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale prestat de către S.R.L. „BV Group Company".

Acte ale Agenţiei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală

178 DECIZIE

În fapt,

La data de 12.02.2026, Asociația Obștească Asociația pentru Drepturi de Autor (în continuare – AO ADA), cu sediul în Republica Moldova, înregistrată în calitate de persoană juridică prin Decizia Agenției Servicii Publice din 04.05.2025 (IDNO 1025620003924), a depus cererea de avizare (cu nr. de intrare în Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală - 308), în calitate de organizație de gestiune colectivă pentru gestionarea drepturilor din domeniul dreptului de autor; categoriilor de drepturi: dreptul de autor al operelor muzicale, al operelor literare și al operelor științifice; tipuri de opere: opere muzicale, opere literare și opere științifice.

În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (1) din Legea nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe (în continuare – Legea nr. 230/2022), în scopul confirmării întrunirii cumulative a condițiilor stabilite, la cererea de avizare au fost anexate documentele și informațiile relevante, după cum urmează:

a) lista membrilor AO ADA, actualizată la 01.01.2026 și declarația individuală pe proprie răspundere a Directoarei generale a AO ADA nr. 5 din 10.02.2026 că membrii AO ADA sunt exclusiv subiecți ai drepturilor de autor;

b) copiile autentificate ale declarațiilor individuale pe proprie răspundere ale fondatorilor AO ADA că nu au calitatea de fondatori ai altei organizații de gestiune colectivă ce funcționează pentru același domeniu/ aceleași drepturi;

c) declarația individuală pe proprie răspundere a Directoarei generale a AO ADA nr. 4 din 10.02.2026 că domeniul de activitate al AO ADA este gestiunea colectivă a drepturilor patrimoniale de autor a operelor muzicale, dramatice, muzical-dramatice, audiovizuale, de artă, literare, științifice, precum și alte categorii de opere din domeniul artistic, literar și științific;

d) copia autentificată a statutului AO ADA, înregistrat de către Agenția Servicii Publice (ASP) la data de 02.05.2025; copia autentificată a Deciziei Agenției Servicii Publice din 02.10.2025 privind înregistrarea modificărilor operate în actele de constituire și în datele înscrise în Registrul de stat al persoanelor juridice; copia autentificată a Actului adițional cu privire la modificările și completările operate în actul de constituire al AO ADA; copia autentificată a Deciziei Agenției Servicii Publice din 27.02.2026 privind înregistrarea modificării datelor din Registrul de stat al unităților de drept; copia autentificată a Actului adițional cu privire la modificările și completările operate în actul de constituire al AO ADA; copia autentificată a extrasului din Registrul de stat al persoanelor juridice din 07.05.2025 și declarația individuală pe proprie răspundere a Directoarei generale a AO ADA nr. 7 din 27.02.2026 că Statutul AO ADA, înregistrat la ASP cu modificările înregistrate ulterior, corespunde prevederilor Legii nr. 230/2022;

e) copia autentificată a certificatului emis de către o instituție bancară din Republica Moldova ce confirmă că AO ADA are deschise conturi curente;

f) cu referire la capacitatea economică de gestionare colectivă și dispunerea de resurse umane și materiale necesare gestionării repertoriului încredințat:

1) planul de management strategic privind activitatea AO ADA, structura organizatorică a AO ADA;

2) extrasul de cont emis, de către o instituție bancară din Republica Moldova, ce conține soldul disponibil;

3) copia autentificată a contractului de comodat nr. 3 din 01.10.2025 privind transmiterea spre folosință temporară și gratuită a bunului imobil, copia autentificată a acordului aditional nr. 1 din 30.12.2025 la contractul de comodat nr. 3 din 01.10.2025;

4) copia autentificată a contractului de comodat nr. 2 din 18.06.2025 privind transmiterea spre folosință temporară și gratuită a bunurilor (tehnică de calcul), copia autentificată a acordului aditional nr. 1 din 30.12.2025 la contractul de comodat nr. 2 din 18.06.2025;

5) statele de personal ale AO ADA pentru perioada 01.01-31.12.2026, aprobate prin Decizia Consiliului AO ADA conform procesului-verbal nr. 1A din 12.01.2026;

g) declarația individuală pe proprie răspundere a Directoarei generale a AO ADA nr. 2 din 10.02.2026 că, în conformitate cu prevederile Statutului ADA înregistrat de Agenția Servicii Publice la 02.05.2025, cu modificările ulterioare, este permis accesul titularilor drepturilor de autor asupra diferitor categorii de opere: muzicale, dramatice, muzical-dramatice, audiovizuale, de artă, literare, științifice care sunt interesați în a-i încredința asociației gestiunea integrală sau parțială a drepturilor, categoriilor de drepturi, tipurilor de opere, conform condițiilor de aderare;

h) repertoriul de opere muzicale și repertoriul de opere scrise ale AO ADA, conform formatului stabilit prin Ordinul Directorului general al AGEPI nr. 161 din 09.11.2022.

În drept,

În temeiul prevederilor art. 84 alin. (1), alin. (2), alin. (4) și alin. (6), precum și ținând cont de prevederile art. 83 alin. (2) din Legea nr. 230/2022, precum și art. 60 alin. (4) din Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018,

DECID:

1. Se avizează Asociația Obștească Asociația pentru Drepturi de Autor în calitate de organizație de gestiune colectivă pentru gestionarea dreptului de autor asupra operelor muzicale, literare și științifice.

2. Prezenta decizie intră în vigoare la data emiterii, se comunică destinatarului și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3. Prezenta decizie poate fi contestată cu cerere prealabilă la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, strada Andrei Doga nr. 24/1, MD-2024, Chișinău, în termen de 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în condițiile Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

DIRECTOARE ADJUNCTĂ **Natalia MOGOL**

Nr. 23/366. Chișinău, 4 martie 2026.

179 DECIZIE

În fapt,

La data de 12.02.2026, Asociația Obștească Asociația pentru Drepturi Conexe (în continuare - AO ADC), cu sediul în Republica Moldova, înregistrată în calitate de persoană juridică prin Decizia Agenției Servicii Publice din 04.05.2025 (IDNO 1025620003935), a depus cererea de avizare (cu nr. de intrare în Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală - 307), în calitate de organizație de gestiune colectivă pentru gestionarea drepturilor din domeniul drepturilor conexe; categoriilor de drepturi: drepturi conexe a interpretărilor și a fonogramelor; tipuri de opere/obiecte: interpretări și fonograme.

În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (1) din Legea nr. 230/2022 privind dreptul de autor și drepturile conexe (în continuare – Legea nr. 230/2022), în scopul confirmării întrunirii cumulative a condițiilor stabilite, la cererea de avizare au fost anexate documentele și informațiile relevante, după cum urmează:

a) lista membrilor AO ADC, actualizată la 01.01.2026 și declarația individuală pe proprie răspundere a Directoarei generale a AO ADC nr. 5 din 10.02.2026 că membrii AO ADC sunt exclusiv subiecți ai drepturilor conexe;

b) copiile autentificate ale declarațiilor individuale pe proprie răspundere ale fondatorilor AO ADC că nu au calitatea de fondatori ai altei organizații de gestiune colectivă ce funcționează pentru același domeniu/aceleași drepturi; declarația individuală pe proprie răspundere a Directoarei generale a AO ADC nr. 8 din 27.02.2026 că la momentul constituirii asociației, fondatorii nu au avut calitatea de fondatori ai altei organizații de gestiune colectivă;

c) declarația individuală pe proprie răspundere a Directoarei generale a AO ADC nr. 4 din 10.02.2026 că domeniul de activitate al AO ADC este gestiunea colectivă a drepturilor patrimoniale conexe asupra interpretărilor, fonogramelor și videogramelor;

d) copia autentificată a statutului AO ADC, înregistrat de către Agenția Servicii Publice (ASP) la data de 04.05.2025; copia autentificată a Deciziei Agenției Servicii Publice din 02.10.2025 privind înregistrarea modificărilor operate în actele de constituire și în datele înscrise în Registrul de stat al persoanelor juridice; copia autentificată a Actului adițional cu privire la modificările și completările operate în actul de constituire al AO ADC; copia autentificată a deciziei Agenției Servicii Publice din 27.02.2026 privind înregistrarea modificării datelor din Registrul de stat al unităților de drept; copia autentificată a Actului adițional cu privire la modificările și completările operate în actul de constituire al AO ADC; copia autentificată a extrasului din Registrul de stat al persoanelor juridice din 07.05.2025 și declarația individuală pe proprie răspundere a Directoarei generale a AO ADC nr. 7 din 27.02.2026 că Statutul AO ADC, înregistrat la ASP cu modificările înregistrate ulterior, corespunde prevederilor Legii nr. 230/2022;

e) copia autentificată a certificatului emis de către o instituție bancară din Republica Moldova ce confirmă că AO ADC are deschise conturi curente;

f) cu referire la capacitatea economică de gestionare colectivă și dispunerea de resurse umane și materiale necesare gestionării repertoriului încredințat:

1) Planul de management strategic privind activitatea AO ADC, structura organizatorică a AO ADC;

2) extrasul de cont, emis de către o instituție bancară din Republica Moldova, ce conține soldul disponibil;

3) copia autentificată a contractului de comodat nr. 3 din 01.10.2025 privind transmiterea spre folosință temporară și gratuită a bunului imobil, copia autentificată a acordului aditional nr. 1 din 30.12.2025 la contractul de comodat nr. 3 din 01.10.2025;

4) copia autentificată a contractului de comodat nr. 2 din 18.06.2025 privind transmiterea spre folosință temporară și gratuită a bunurilor (tehnică de calcul), copia autentificată a acordului aditional nr. 1 din 30.12.2025 la contractul de comodat nr. 2 din 18.06.2025;

5) Statele de personal ale AO ADC pentru perioada 01.01-31.12.2026, aprobate prin Decizia Consiliului AO ADC conform procesului-verbal nr. 1C din 12.01.2026;

g) declarația individuală pe proprie răspundere a Directoarei generale a AO ADC nr. 2 din 10.02.2026 că, în conformitate cu prevederile Statutului ADC înregistrat de Agenția Servicii Publice, cu modificările ulterioare, este permis accesul titularilor drepturilor conexe asupra interpretărilor, fonogramelor, videogramelor, care sunt interesați în a-i încredința asociației gestiunea integrală sau parțială a drepturilor, categoriilor de drepturi, tipurilor de opere, conform condițiilor de aderare;

h) repertoriul de interpretări și fonograme a AO ADC, conform formatului stabilit prin Ordinul Directorului general al AGEPI nr. 161 din 09.11.2022.

În drept,

În temeiul prevederilor art. 84 alin. (1), alin. (2), alin. (4) și alin. (6), precum și ținând cont de prevederile art. 83 alin. (2) din Legea nr. 230/2022, precum și art. 60 alin. (4) din Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018,

DECID:

1. Se avizează Asociația Obștească Asociația pentru Drepturi Conexe în calitate de organizație de gestiune colectivă pentru gestionarea drepturilor conexe asupra interpretărilor și fonogramelor.

2. Prezenta decizie intră în vigoare la data emiterii, se comunică destinatarului și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

3. Prezenta decizie poate fi contestată cu cerere prealabilă la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, strada Andrei Doga nr. 24/1, MD-2024, Chișinău, în termen de 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în condițiile Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

DIRECTOARE ADJUNCTĂ **Natalia MOGOL**

Nr. 24/367. Chișinău, 4 martie 2026.

Acte ale Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal

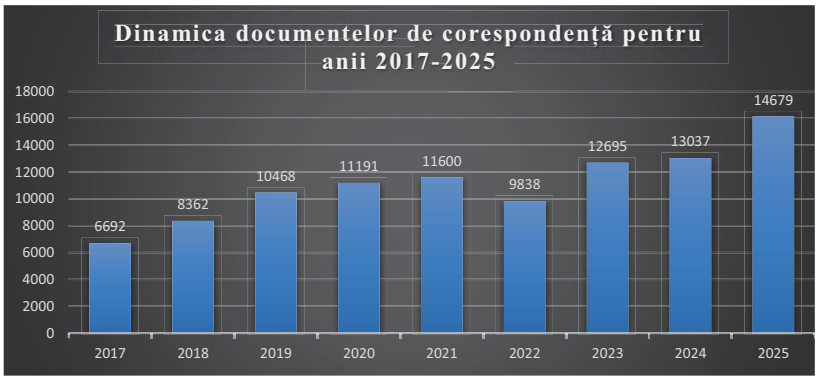
179a RAPORT
de activitate pentru anul 2025

CAPITOLUL I. ***EXAMINAREA PLÂNGERILOR ȘI A ALTOR ADRESĂRI***

În anul 2025, activitatea de examinare a plângerilor și a altor adresări parvenite către CNPDCP a continuat să reprezinte una dintre direcțiile centrale ale atribuțiilor instituției, confirmând rolul său de garant al respectării drepturilor persoanelor fizice în materia protecției datelor cu caracter personal. Volumul, diversitatea și complexitatea solicitărilor primite au reflectat atât dinamica accelerată a mediului tehnologic, cât și creșterea gradului de conștientizare a persoanelor și a operatorilor cu privire la obligațiile și drepturile generate de Legea nr. 133/2011.

În ultimii ani, CNPDCP constată o **creștere constantă a volumului de corespondență**, atât în ceea ce privește petițiile depuse de subiecții de date, cât și solicitările primite de la operatori. Această evoluție reflectă gradul tot mai ridicat de conștientizare a populației privind drepturile în materie de protecție a datelor, precum și extinderea continuă a prelucrărilor de date în toate domeniile vieții sociale.

Această dinamică ascendentă confirmă necesitatea consolidării activităților de informare, consiliere și suport oferite de CNPDCP, precum și creșterea încrederii publicului în rolul autorității în protejarea drepturilor fundamentale la viață privată și protecția datelor cu caracter personal.

Adresările transmise CNPDCP au acoperit un spectru tematic foarte variat, corespunzător domeniilor în care datele personale sunt prelucrate în mod curent: supraveghere video, sisteme informaționale utilizate de instituțiile publice, schimbul de date și interoperabilitate între sistemele informaționale, interacțiuni pe platformele de socializare, telecomunicații, raporturi de muncă, servicii medicale, procese educaționale, relații financiare și bancare, comerț electronic și altele. Această diversitate evidențiază caracterul transversal al protecției datelor, care intersectează practic fiecare activitate socială, economică sau administrativă.

Pe lângă temele frecvente — cum ar fi accesul neautorizat la date, prelucrările excesive sau nejustificate, utilizarea imaginilor prin intermediul sistemelor de supraveghere video, divulgarea neautorizată a datelor ori exercitarea drepturilor subiecților de date — anul 2025 a adus în prim-plan **subiecte noi**, asociate ritmului rapid al transformărilor digitale. Printre acestea se numără:

- utilizarea pe scară largă a aplicațiilor mobile care folosesc date cu caracter personal;
- creșterea interconectării bazelor de date între operatori, atât în mediul public, cât și în cel privat;
- apariția unor noi categorii de servicii digitale care exploatează volume mari de date cu caracter personal;
- dezvoltarea rapidă a tehnologiilor noi, inclusiv inteligența artificială și sistemele biometrice moderne.

Aceste evoluții au determinat o creștere vizibilă a adresărilor care necesită analize aprofundate, interpretări contextuale ale cadrului normativ și evaluarea riscurilor aferente prelucrărilor digitale moderne.

Astfel, în cursul anului 2025, CNPDCP a examinat și emis **14679 documente de corespondență**, dintre care **6330 au reprezentat documente de intrare**, inclusiv **1462 petiții înaintate de subiecții de date**, iar **6294 au fost documente de ieșire**, inclusiv au fost elaborate și prezentate **2055 documente (note) interne**. Acest flux/dinamică a documentelor confirmă menținerea unui nivel ridicat al adresărilor, ceea ce a necesitat optimizarea mecanismelor interne de prelucrare, verificare și soluționare.

Răspunsurile au fost furnizate prin toate canalele de comunicare disponibile — corespondență oficială, e-mail, consiliere telefonică și audiențe. Această disponibilitate multicanal a permis orientarea operațională către un model mai flexibil, capabil să răspundă fluid la necesitățile diferitelor categorii de solicitanți: persoane fizice, instituții publice, companii, asociații, operatori economici și alte entități care prelucrează date personale.

Statistica comparativă a documentelor de corespondență pentru anii 2017-2025

Anul	Total corespondență	Documente intrare	Documente ieșire	Petiții	Documente interne
2017	6 692	3605	2455	554	316
2018	8 361	4180	3113	637	431
2019	10 468	4982	4217	743	526
2020	11 191	5115	4564	833	679
2021	11 600	5083	4549	860	1108
2022	9 838	3529	4045	825	1439
2023	12 695	4434	5163	1096	2002
2024	13 037	5596	5699	1160	1742
2025	14679	6330	6294	1462	2055

Un element esențial al activității CNPDCP în 2025 l-a constituit oferirea de sprijin specializat subiecților de date, care au beneficiat de:

- explicații detaliate privind exercitarea drepturilor de acces la datele cu caracter personal, rectificare, ștergere, opoziție etc.;
- orientări privind modul de adresare corectă către operatorii de date;
- asistență în cazurile în care răspunsul operatorului nu a fost satisfăcător sau în conformitate cu legea;
- consiliere privind riscurile la care sunt expuși în mediul digital.

În același timp, operatorii de date au primit **asistență tehnico-juridică** privind:

- implementarea obligațiilor prevăzute de Legea nr. 133/2011;
- elaborarea politicilor interne și a măsurilor de securitate;
- aplicarea principiilor minimizării și limitării scopului;
- respectarea principiilor transparenței față de subiecții de date;
- gestionarea solicitărilor de exercitare a drepturilor subiecților de date.

Această interacțiune permanentă a demonstrat existența unui interes în creștere pentru conformare la cerințele legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal, precum și necesitatea continuă a unui dialog instituțional consolidat.

Analiza conținutului adresărilor recepționate în 2025 relevă câteva tendințe importante:

1. **Creșterea interesului pentru protejarea vieții private în mediul digital**, determinată de intensificarea proceselor de colectare și partajare a datelor.
2. **Necesitatea clarificării modului de funcționare a sistemelor automatizate**, inclusiv a algoritmilor utilizați pentru evaluări, profilări sau decizii cu impact asupra drepturilor persoanelor.
3. **Solicitări tot mai numeroase privind transparența**, în special în ceea ce privește schimbul de date între operatorii publici și privați.
4. **Creșterea adresărilor privind securitatea cibernetică**, reflectând preocupările publicului pentru protejarea datelor împotriva accesului neautorizat, scurgerilor de informații sau breșelor de securitate.
5. **Tendința subiecților de date de a exercita un control sporit asupra informațiilor lor**, în contextul digitalizării serviciilor, comerțului și interacțiunilor sociale.

Aceste evoluții confirmă faptul că domeniul protecției datelor se află într-o fază de transformare accelerată, iar provocările implicațiilor tehnologice nu mai sunt izolate, ci sistemice.

Complexitatea tot mai mare a adresărilor parvenite către CNPDCP în 2025 demonstrează că protecția datelor nu mai este percepută ca o obligație formală, ci ca o componentă inerentă a funcționării societății digitale. CNPDCP continuă să se adapteze constant acestor evoluții, consolidându-și rolul de autoritate independentă care asigură respectarea legii, promovează bunele practici și contribuie la protejarea intereselor fundamentale ale persoanelor fizice.

Activitatea de examinare a petițiilor înaintate de subiecții de date cu caracter personal

În perioada de raportare, CNPDCP a recepționat un număr de **1462 petiții** înaintate de persoane fizice – subiecți ai datelor cu caracter personal.

Din totalul adresărilor înregistrate, în **372 situații** autoritatea a procedat la inițierea unor verificări privind respectarea prevederilor legale aplicabile prelucrării datelor cu caracter personal, având în vedere indiciile prezentate în petiții.

Pe parcursul anului 2025, prin intermediul reclamațiilor și sesizărilor primite, au fost aduse în atenția CNPDCP, cu preponderență, probleme ce privesc:

✓ Prelucrarea datelor cu caracter personal prin intermediul sistemelor de supraveghere video/audio: **597** cazuri;

CAPITOLUL II. *ACTIVITATEA DE CONTROL*

Activitatea de control reprezintă un instrument esențial prin care CNPDCP asigură aplicarea coerentă și efectivă a cadrului normativ privind protecția datelor cu caracter personal și garantează exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal. În structura generală a mecanismului de supraveghere, controlul nu se reduce la o simplă verificare administrativă, ci constituie o funcție complexă, multidimensională, prin care se evaluează modalități de exercitare a atribuțiilor instituționale, practici operaționale, riscuri care pot afecta integritatea prelucrărilor și mecanismele interne de gestionare adoptate de operatori.

Inițierea controlului se realizează, potrivit art. 27 al Legii nr. 133/2011, fie ca urmare a plângerilor înaintate de subiecții de date, fie din oficiu, în baza autosesizării, atunci când există indicii sau informații că un operator ar putea admite prelucrarea neconformă de date cu caracter personal sau că drepturile persoanelor vizate sunt supuse unor riscuri. Această dublă funcție – reactivă și preventivă – reflectă rolul autorității de a răspunde situațiilor individuale de afectare a drepturilor, dar și de a identifica tendințe, vulnerabilități sau practici neconforme care pot produce efecte generalizate în societate.

Activitatea de control reprezintă un proces complex, cu elemente interdependente și se desfășoară prin aplicarea principiilor legalității, proporționalității și necesității, asigurând totodată respectarea garanțiilor procedurale ale părților implicate. Scopul central constă în evaluarea temeiului juridic al prelucrării, în verificarea caracterului proporțional și adecvat al datelor prelucrate și în analiza modului în care operatorii respectă drepturile subiecților de date.

Controlul conferă CNPDCP posibilitatea de a examina prin prisma contextului factologic și normativ, procesele de prelucrare, de a identifica eventualele deficiențe sistemice și de a dispune măsuri corective adecvate naturii încălcării, riscurilor generate și gradului de responsabilitate al operatorului. Această abordare diferențiată permite menținerea unui echilibru între necesitatea protejării drepturilor persoanelor și buna funcționare a operatorilor, în condițiile în care protecția datelor devine tot mai mult un indicator al maturității și credibilității instituționale.

Activitatea este realizată de controlorii din cadrul Direcției Generale Supraveghere și Conformitate și ai Direcției Juridice, care dețin competențe specializate atât în materie juridică, precum și în evaluarea operațiunilor de prelucrare a datelor. Rolul acestora nu se limitează la o simplă funcție de control administrativ, fiind responsabili pentru calificarea juridică a faptelor, documentarea probelor, formularea propunerilor de măsuri necesar a fi implementate, constatarea și raportarea încălcărilor și, după caz, a contravențiilor.

În practica autorității, controalele vizează în principal:

- verificarea legalității temeiurilor de prelucrare;
- calitatea datelor (proporționalitate, exactitate, actualitate);
- evaluarea respectării drepturilor persoanelor vizate;
- analiza măsurilor tehnice și organizatorice implementate pentru protecția datelor;
- identificarea eventualelor operațiuni care pot genera riscuri sistemice (supraveghere video, baze de date complexe, accesări neautorizate etc.).

Aceste elemente nu sunt urmărite izolat, ci incluse într-o evaluare de conformitate ce reflectă modul de funcționare al operatorului. Din acest motiv, controlul contribuie nu doar la sancționarea

- ✓ Prelucrarea datelor cu caracter personal în lipsa consimțământului subiectului de date și/sau a temeiului legal, inclusiv la prelucrarea datelor cu caracter personal din resursele informaționale de stat: **284** cazuri;
- ✓ Prelucrarea datelor cu caracter personal prin dezvăluire pe rețelele de socializare: **163** cazuri;
- ✓ Realizarea drepturilor subiecților de date cu caracter personal (informare, acces, intervenție, opoziție): **145** cazuri;
- ✓ Prelucrarea datelor cu caracter personal în sectorul financiar-bancar, a companiilor de asigurări: **63** cazuri;
- ✓ Prelucrarea datelor cu caracter personal în sectorul polițienesc (MAI, CNA, Procuratura etc.): **43** cazuri;
- ✓ Prelucrarea datelor cu caracter personal aferente proceselor preelectorale și electorale: **38** cazuri;
- ✓ Prelucrarea datelor cu caracter personal ale minorilor: **27** cazuri;
- ✓ Prelucrarea datelor cu caracter personal în domeniul medical: **19** cazuri;
- ✓ Publicarea hotărârilor judecătorești fără depersonalizarea corectă a acestora: **17** cazuri;
- ✓ Prelucrarea datelor cu caracter personal în sectorul comunicațiilor electronice, pe platformele de socializare și de către mass-media: **20** cazuri;
- ✓ Alte tematici, ce nu țin de domeniul protecției datelor cu caracter personal: **38** cazuri.

încălcărilor, ci și la stimularea unei **culturi instituționale a responsabilității** privind protecția datelor, încurajând operatorii să adopte mecanisme interne și proceduri de control pentru asigura conformitatea prelucrării datelor cu caracter personal.

În anul 2025 au fost inițiate și examinate **372 materiale de control**, ceea ce reflectă atât presiunea exercitată asupra autorității de numărul ridicat de plângeri cât și eficientizarea procedurilor aplicate. Totodată, un rol important îi revine procedurii prealabile prevăzute de lege. Subiecților de date li se reamintește obligația de a se adresa mai întâi operatorului pentru realizarea drepturilor garantate de Legea nr. 133/2011, ceea ce, în multe cazuri, conduce la soluționarea amiabilă a problemelor și elimină necesitatea intervenției autorității de control.

Controalele efectuate în perioada de raportare au vizat o gamă amplă de situații semnalate de subiecții de date, între care:

- dezvăluirea neautorizată a datelor;
- încălcarea principiilor prelucrării datelor;
- utilizarea sistemelor de supraveghere video în absența temeiurilor legale;
- accesări nejustificate ale datelor din sistemele informaționale de stat;
- publicarea în mediul on-line a informațiilor cu caracter personal.

Tipologia acestor cazuri confirmă faptul că protecția datelor rămâne un domeniu în continuă evoluție, influențat de digitalizare, de extinderea volumului de date prelucrate și de proliferarea tehnologiilor cu potențial intruziv.

În urma examinării materialelor de control, CNPDCP a emis **347 decizii**, inclusiv care vizau controale inițiate în anul 2024, cu următoarea structură:

- **266 cazuri** – lipsa încălcării legislației;
- **173 cazuri** – constatarea unor încălcări și aplicarea de măsuri corective.

În situațiile de neconformitate, au fost dispuse măsuri diferențiate, în funcție de gravitatea încălcării și de riscurile identificate, inclusiv:

- suspendarea prelucrărilor (**50** cazuri);
- încetarea prelucrărilor (**43** cazuri);
- distrugerea datelor prelucrate ilegal (**2** cazuri);
- implementarea de măsuri organizatorice și tehnice suplimentare (**3** cazuri).

Aceste măsuri reprezintă un instrument central prin care autoritatea restabilește legalitatea operațiunilor de prelucrare, previne repetarea încălcărilor și promovează responsabilitatea operatorilor. Impactul lor este unul sistemic, întrucât determină operatorii să-și reevalueze mecanismele interne de protecție a datelor și să adopte practici durabile de conformitate.

Rolul autorității în calitate de agent constatator reprezintă o componentă esențială a activității sale, contribuind la aplicarea sancțiunilor stabilite de Codul contravențional. În anul 2025 au fost întocmite **144 procese-verbale**, fiind constatate **157 fapte contravenționale**, expediate ulterior către instanțele de judecată competente.

Cele mai frecvente încălcări constatate au vizat:

- art. 74^1 alin.(1): *nerespectarea condițiilor de bază pentru prelucrarea, stocarea și utilizarea datelor cu caracter personal, cu excepția cazurilor prevăzute la alin. (5)* – **124** fapte;

- art. 74^1 alin. (3): *încălcarea drepturilor subiectului datelor cu caracter personal de a fi informat, de acces la datele cu caracter personal, de intervenție asupra datelor cu caracter personal, de opoziție și de a nu fi supus unei decizii individuale* – **13** fapte;

- art. 74^1 alin. (5): *transmiterea transfrontalieră a datelor cu caracter personal cu încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal* – **3** fapte;

- art. 74^2 alin. (1): *refuzul de a furniza informațiile sau documentele solicitate de Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal în procesul exercitării atribuțiilor de control, prezentarea unor informații neautentice sau incomplete, precum și neprezentarea în termenul stabilit de lege a informațiilor și a documentelor solicitate* – **11** fapte;

- art. 74^3: *neîndeplinirea în termenul stabilit a deciziei Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal privind repunerea în drepturi a subiectului datelor cu caracter personal, inclusiv privind suspendarea sau încetarea prelucrării datelor cu caracter personal, privind blocarea, distrugerea parțială ori integrală a datelor cu caracter personal prelucrate cu încălcarea legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal* - **6** fapte.

Rolul agentului constatator are o funcție strategică: pe de o parte, sancționează comportamentele neconforme, iar pe de altă parte, generează un impact preventiv, descurajând încălcările viitoare și întărind efectivitatea regimului de protecție a datelor.

Informația comparativă a activității de control, pentru perioada 2021 – 2025

Perioada pentru comparație	Numărul controalelor inițiate	Acte de reacționare emise ca rezultat al efectuării controalelor:			
		Suspendarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal	Încetarea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal	Distrugerea/ ștergerea datelor prelucrate cu încălcarea legii	Fapte contravenționale constatate/ Procese-verbale contravenționale întocmite
Anul 2021	243	27	2	9	148/117
Anul 2022	227	21	2	13	125/110
Anul 2023	356	26	15	18	107/117
Anul 2024	312	47	28	8	143/135
Anul 2025	372	50	43	2	157/144

CAPITOLUL III. ***ACTIVITATEA DE REPREZENTARE ÎN INSTANȚELE DE JUDECATĂ***

În ordine de contencios administrativ

Activitatea de reprezentare a CNPDCP în fața instanțelor de judecată constituie un element esențial al mecanismului general de garantare a respectării dreptului fundamental la viață privată în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal. Prin participarea constantă în procedurile de contencios administrativ, autoritatea își afirmă nu doar rolul de supraveghere și control, dar și pe cel de apărător al legalității actelor și măsurilor întreprinse în exercitarea atribuțiilor sale.

În anul de raportare, această dimensiune operațională a implicat gestionarea unui volum semnificativ de dosare și o activitate procedurală intensă, care a necesitat analiză juridică aprofundată, formularea de argumente temeinic fundamentate și adaptarea continuă la diversitatea problemelor ridicate în instanță. Reprezentarea în litigiile de contencios administrativ a vizat, în principal, evaluarea legalității deciziilor CNPDCP adoptate în cadrul investigațiilor privind conformitatea operațiunilor de prelucrare a datelor cu cerințele legislației aplicabile.

Complexitatea spețelor examinate, impactul lor asupra operatorilor și persoanelor vizate, precum și rolul lor în consolidarea practicii judiciare în materie de protecție a datelor, conferă acestei activități o importanță strategică. Prin apărarea argumentelor instituționale în fața instanțelor, CNPDCP contribuie la clarificarea și uniformizarea interpretării normelor legale, la prevenirea unor practici contrare interesului public și la fortificarea încrederii în mecanismele naționale de protecție a datelor.

În ansamblu, rezultatele obținute în procedurile judiciare reflectă acuratețea/temeinicia cu care au fost emise actele administrative contestate, precum și angajamentul autorității de a acționa în mod transparent, responsabil și în deplină concordanță cu mandatul său legal. Această activitate reprezintă totodată o sursă valoroasă de feedback instituțional, oferind repere utile pentru îmbunătățirea continuă a proceselor interne și pentru consolidarea capacității de reacție în situații juridice complexe.

Astfel, pe parcursul anului 2025, activitatea CNPDCP în materia contenciosului administrativ a presupus gestionarea unui portofoliu extins de litigii, în total **230 de cauze aflate pe rolul instanțelor de judecată**. Dintre acestea, pe **221 dosare** CNPDCP a fost atras în calitate de pârât, pe **1** dosar în calitate de reclamant iar în **8 cauze** autoritatea a intervenit în postura de instituție publică chemată să prezinte concluzii asupra aspectelor juridice incidente.

Implicarea efectivă în procedurile judiciare s-a materializat prin **participarea reprezentanților CNPDCP la 335 ședințe de judecată**, desfășurate în cadrul instanțelor competente în materie de contencios administrativ. În vederea unei examinări eficiente și riguroase a litigiilor, au fost **elaborate 142 de acte procedurale**, incluzând referințe, cereri de apel, cereri de recurs și alte documente necesare fundamentării poziției instituției.

În perioada de raportare a fost finalizată examinarea judiciară a **58** de dosare, în care hotărârile instanțelor de judecată au devenit definitive și irevocabile. Analiza rezultatelor relevă faptul că, în **52** de cazuri, instanțele au confirmat legalitatea măsurilor adoptate de CNPDCP, validând acțiunile și raționamentele juridice ale autorității. În **6** situații, soluțiile pronunțate nu au fost favorabile instituției, fiind vizate răspunsuri/poziția prezentată de autoritate la petițiile înaintate de subiecții de date.

Raportarea la totalul litigiilor finalizate în 2025 indică faptul că aproximativ 90% dintre hotărârile definitive au confirmat legalitatea și justețea măsurilor instituției, reflectând o reprezentare eficientă în instanță și o fundamentare solidă a actelor administrative.

Dinamica hotărârilor judecătorești 2025

În majoritatea litigiilor examinate, obiectul contenciosului l-a constituit **solicitarea de anulare a deciziilor emise de CNPDCP în urma investigațiilor privind constatarea existenței sau inexistenței încălcărilor legislației în domeniul protecției datelor**. Această categorie majoritară de litigii evidențiază importanța activităților de control realizate de autoritate și funcția lor esențială în cadrul mecanismelor naționale de monitorizare a conformității.

Speța nr. 1:

CNPDCP a fost sesizat de către un subiect de date cu caracter personal, care a solicitat verificarea legalității operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, efectuate de către o Asociație obștească în scop jurnalistic, manifestate prin publicarea acestora pe pagina web, inclusiv: seria, numărul buletinului de identitate și IDNP.
Ca urmare a examinării circumstanțelor descrise, CNPDCP a emis decizia, prin care a constatat încălcarea de către Asociația obștească a prevederilor art. 4 alin. (1) lit. a), c) și art. 9 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.
Ulterior, Asociația obștească vizată a înaintat o cerere de chemare în judecată prin care a solicitat anularea deciziei CNPDCP.
În urma examinării cauzei, acțiunea în contencios administrativ înaintată împotriva CNPDCP cu privire la anularea actului administrativ defavorabil a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.
Totodată, având în vedere faptul că termenul legal de contestare a hotărârii instanței de judecată a expirat, fără a fi exercitate căile de atac prevăzute de lege, hotărârea judecătorească a devenit definitivă și irevocabilă.

În procedura contravențională Asociația obștească a fost recunoscută vinovată de săvârșirea contravenției prevăzute la art. 74[1] alin. (1) din Codul Contravențional, fiind menținută de către Curtea de Apel Centru hotărârea instanței de fond.

Speța nr. 2:

Organul de poliție a sesizat CNPDCP despre faptul că membrii unui partid politic au colectat de la cetățeni date cu caracter personal, precum: nume, prenume, anul nașterii, adresa de domiciliu, numărul de telefon și semnătura, în scopul susținerii unei inițiative politice a formațiunii ce viza organizarea unui eventual referendum.

În urma verificărilor, CNPDCP a constatat că, membrii partidului, în lipsa notificării Comisiei Electorale Centrale, au organizat acțiuni de colectare a datelor cu caracter personal, cu încălcarea procedurilor prevăzute de Codul electoral și a principiilor/condițiilor privind asigurarea conformității și legalității prelucrării datelor cu caracter personal. De asemenea, s-a reținut că partidul, în calitate de operator de date cu caracter personal, nu a implementat măsuri suficiente organizatorice și tehnice pentru asigurarea securității datelor cu caracter personal, încălcând prevederile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal. Prin decizia sa, CNPDCP a confirmat caracterul neconform al prelucrării datelor, subliniind lipsa garanțiilor tehnice și organizatorice.

Cauza a ajuns ulterior pe rolul instanței de judecată, care a reținut vinovăția formațiunii politice, dovedită prin probele administrate în procedura de control, vizând nerespectarea condițiilor de bază pentru prelucrarea și stocarea datelor cu caracter personal.
Astfel, instanța de judecată a recunoscut partidul politic vinovat de încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

În procedură contravențională partidul a fost recunoscut vinovat de săvârșirea contravenției prevăzute la art. 74[1] alin. (1) din Codul Contravențional.

Speța nr. 3:

La 28 martie 2024, CNPDCP a recepționat o plângere din partea unui cetățean care a invocat încălcarea prevederilor Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal în raport cu el, urmare a divulgării/dezvăluirii datelor sale bancare prin intermediul unei postări publice, pe profilul de Facebook, gestionat de către o persoană cu care era în raporturi litigioase, inclusiv poziția/calitatea sa procesuală în cadrul unui proces judiciar, funcția deținută, dar și includerea unor informații neveridice cu privire la insinuarea unei ,,campanii" de strângere de fonduri pentru achitarea cheltuielilor de judecată revendicate.

Urmare a examinării cazului CNPDCP a remarcat că, informațiile cu privire la datele bancare reprezintă categorii de date cu caracter personal care prezintă un risc sporit pentru persoane, spre deosebire de celelalte categorii de date cu caracter personal care au fost publicate/dezvăluite, care pot fi considerate că ar avea un caracter public datorită funcției publice deținute de petent, or, datele bancare nu pot fi catalogate ca informații publice. În urma examinării cazului, CNPDCP a constatat, prin decizie, încălcarea prevederilor art. 4 alin. (1) lit. a), b) și c), art. 5 alin. (1) și art. 29 alin. (1) ale Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, totodată fiind dispusă încetarea prelucrării datelor cu caracter personal prin ștergerea postării.

Nefiind de acord cu decizia CNPDCP, reclamantul a depus cerere de chemare în judecată în ordine de contencios administrativ prin care a contestat decizia emisă în instanța de judecată și a solicitat anularea acesteia, ca fiind neîntemeiată și ilegală. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost respinsă acțiunea în contencios administrativ înaintată de către reclamant, recunoscând legalitatea actului administrativ emis de CNPDCP. Hotărârea în cauză nu a fost supusă nici unei căi de atac, astfel, a rămas definitivă și irevocabilă de la data pronunțării.

În procedură contravențională persoana a fost recunoscută vinovată de săvârșirea contravenției prevăzute la art. 74[1] alin. (1) din Codul Contravențional, fiind menținută de către Curtea de Apel Centru hotărârea instanței de fond.

Speța nr. 4:

CNPDCP a fost sesizat de către un subiect de date cu caracter personal, care a solicitat examinarea legalității operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal ce-l vizează, realizate de către o Societate pe Acțiuni.

Potrivit celor deplânse, compania a divulgat prin intermediul poștei electronice, către un număr de 36 de persoane - angajați ai companiei, un ordin privind aplicarea sancțiunilor disciplinare. Actul conținea datele cu caracter personal ale persoanei vizate, care a invocat lipsa unui temei legal sau a unui scop legitim care să justifice o asemenea comunicare.

Ca urmare a examinării circumstanțelor descrise, CNPDCP a emis decizia, prin care a constatat încălcarea de către societatea vizată a prevederilor art. 4 alin. (1) lit. a) și b), art. 5, art. 29 alin. (1) și art. 30 alin. (1) din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Ulterior, aceasta a formulat cerere de chemare în judecată, solicitând anularea deciziei emise. În urma examinării cauzei, acțiunea în contencios administrativ înaintată împotriva CNPDCP cu privire la anularea actului administrativ defavorabil a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.
Totodată, având în vedere faptul că termenul legal de contestare a hotărârii instanței a expirat, fără a fi exercitate căile de atac prevăzute de lege, hotărârea judecătorească a devenit definitivă și irevocabilă.

În procedură contravențională Societatea pe acțiuni a fost recunoscută vinovată de săvârșirea contravenției prevăzute la art. 74[1] alin. (1) din Codul Contravențional.

În ordinea procedurii contravenționale

Activitatea de reprezentare a autorității în fața instanțelor de judecată în cadrul procedurilor contravenționale constituie un pilon esențial al mecanismului de asigurare a aplicării eficiente a legislației privind protecția datelor cu caracter personal. Această componentă operațională nu are doar un rol formal în susținerea legalității proceselor-verbale întocmite de agenții constatatori, ci reprezintă un instrument strategic de consolidare a disciplinei în domeniul prelucrării datelor, de descurajare a încălcărilor și de protejare efectivă a drepturilor fundamentale ale persoanelor vizate.

În contextul complexității crescânde a fenomenelor de prelucrare a datelor, precum și al diversificării practicilor operatorilor, implicarea autorității în procedurile jurisdicționale reprezintă un element indispensabil pentru menținerea unui standard ridicat de protecție a datelor cu caracter personal. Prin această activitate, CNPDCP își îndeplinește rolul de garant al respectării dreptului la viață privată, asigurând echilibrul dintre interesele legitime ale operatorilor și drepturile persoanelor vizate, precum și un nivel adecvat de responsabilizare în rândul entităților care prelucrează date.

În conformitate cu art. 27 alin. (3) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, urmare a finalizării procedurilor de control și a emiterii deciziilor prin care au fost constatate încălcări ale normelor legale, agenții constatatori ai CNPDCP au întocmit, pe parcursul perioadei analizate, **144** procese-verbale contravenționale, în cadrul cărora au fost consemnate **157** fapte ce întrunesc elementele contravențiilor prevăzute de legislația în vigoare. Aceste procese-verbale au fost înaintate instanțelor competente conform prevederilor art. 423[4] din Codul contravențional.

Reprezentanții CNPDCP au participat la peste **566** ședințe de judecată aferente cauzelor contravenționale, exercitând un rol activ în susținerea probatoriului, explicarea particularităților tehnice ale prelucrărilor de date și argumentarea legalității constatărilor. Din totalul proceselor-verbale cu privire la contravenții expediate spre examinare în instanța de judecată pe parcursul perioadei de referință și a anilor precedenți, în **130** de cauze, instanțele de judecată au confirmat temeinicia și legalitatea proceselor-verbale și au stabilit răspunderea contravențională, prin aplicarea sancțiunilor corespunzătoare. Totodată, instanțele au dispus încetarea sau anularea a **6** procese-verbale. Actualmente, pe rol în instanțele de judecată, inclusiv în procedura de reexaminare, se află **137** cauze contravenționale, dintre care unele au fost inițiate în anii precedenți.

Examinarea paralelă, în proceduri diferite – contencios administrativ și contravențional – a acelorași constatări ale CNPDCP continuă să reprezinte o problemă structurală ce afectează predictibilitatea juridică și eficiența operațională a autorității. Această suprapunere de proceduri generează un volum ridicat de activități care solicită/implică resurse umane și instituționale, reducând capacitatea autorității de a se concentra pe activitățile de prevenire, educaționale și de supraveghere sistemică.

Mai mult, analiza jurisprudenței relevă persistența unor soluții divergente ale instanțelor de judecată: în unele cauze, constatarea CNPDCP este confirmată în procedura de contencios administrativ, dar este infirmată în procedura contravențională, sau invers. Această lipsă de coerență afectează în mod direct eficiența sancționării încălcărilor și poate conduce la un nivel redus de conformare voluntară din partea operatorilor de date, contrar obiectivului de protecție efectivă a drepturilor fundamentale.

Situația descrisă urmează să se modifice odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal, care introduce un nou mecanism de aplicare a sancțiunilor, respectiv, sancțiunea administrativă. Acest cadru legislativ va permite autorității să aplice sancțiuni direct, într-un mod unitar și predictibil, consolidând eficiența generală a mecanismului de protecție a datelor cu caracter personal.

CAPITOLUL IV. *EXEMPLE DE SPEȚE EXAMINATE ÎN ANUL 2025*

În exercitarea atribuțiilor sale legale, CNPDCP monitorizează în mod constant modul în care operatorii respectă cerințele legislației privind protecția datelor cu caracter personal. În acest context, autoritatea identifică și analizează problemele recurente, deficiențele și practicile neconforme care apar în procesul de prelucrare a datelor cu caracter personal.

Prin intermediul raportului anual de activitate, CNPDCP își propune să ofere o imagine de ansamblu asupra principalelor tipuri de cauze examinate, a aspectelor abordate în cadrul procedurilor de control și a soluțiilor aplicate, în vederea asigurării respectării drepturilor persoanelor vizate în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal. Prezentarea spețelor relevante are rolul de a evidenția atât riscurile asociate anumitor operațiuni de prelucrare, cât și măsurile necesare pentru prevenirea încălcărilor similare.

Astfel, spețele examinate în anul 2025 reflectă domeniile de activitate în care au fost constatate cele mai frecvente neconformități, tipologia încălcărilor identificate, precum și abordarea adoptată de autoritate în procesul de analiză și soluționare a acestora.

Speța nr. 1: Prelucrarea datelor cu caracter personal privind starea de sănătate fără a implementa suficiente măsuri pentru asigurarea confidențialității și securității acestora.

CNPDCP s-a autosesizat, în temeiul art. 20 alin. (1) lit. a), i) și art. 27 alin. (4) al Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, în partea ce ține de pretinsele vulnerabilități ale paginii web a unui laborator de analize medicale, legate de încălcarea securității categoriilor speciale de date cu caracter personal.

În cadrul examinării materialului acumulat s-a stabilit că, oricare persoană, accesând opțiunea „Organigrama companiei” și modificând ultimele 3 cifre ale link-ului, putea să vizualizeze sau chiar să descarce fișiere ce conțin date cu caracter personal ale subiecților de date, și anume: numele, prenumele, data, luna, anul nașterii, adresa de domiciliu (în unele cazuri) și informații cu caracter medical privind starea de sănătate a acestora.

Astfel, având ca temei materialele acumulate în cadrul controlului inițiat în baza notei de autosesizare a fost confirmat faptul că, laboratorul de analize medicale nu a implementat măsuri organizatorice și tehnice necesare pentru protecția datelor cu caracter personal împotriva distrugerii, modificării, blocării, copierii, răspândirii, precum și împotriva altor acțiuni ilicite, măsuri menite să asigure un nivel de securitate adecvat în ceea ce privește riscurile prezentate de prelucrare și caracterul datelor prelucrate.

În acest context, s-a constatat că laboratorul de analize medicale a prelucrat datele cu caracter personal ale subiecților de date/clienților cu nerespectarea cerințelor prevăzute de art. 4 alin. (1) lit. a), art. 29 alin. (1) și 30 alin. (1) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

Speța nr. 2: Colectarea datelor cu caracter personal de către persoane neautorizate.

CNPDCP a examinat o sesizare a Comisiei Electorale Centrale (CEC), referitoare la colectarea semnăturilor de către o persoană, în susținerea unui candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova.

În cadrul investigației s-a determinat că, grupul de inițiativă, în număr de 100 de persoane, pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat înaintat din partea unui partid politic, a fost

înregistrat la CEC, însă, persoana vizată nu făcea parte din lista membrilor grupului de inițiativă care au avut dreptul să colecteze semnături ale susținătorilor candidatului respectiv. În listele de subscripție au fost colectate următoarele date cu caracter personal: numele, prenumele, anul nașterii, semnătura, seria și numărul din buletinul de identitate.

Având în vedere circumstanțele prezentate, CNPDCP a reținut că procesul de colectare a datelor cu caracter personal, în calitate de operațiune de prelucrare, trebuie efectuat corect, în temeiul unui cadru legal adecvat, cu respectarea normelor aplicabile în materia protecției datelor și după obținerea tuturor autorizațiilor impuse de lege, în lipsa cărora există riscul încălcării drepturilor fundamentale ale persoanelor vizate.

Astfel, prin colectarea semnăturilor, fără a face parte dintr-un grup de inițiativă legal constituit și fără a obține autorizarea prealabilă din partea CEC, persoana vizată a încălcat prevederile art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, care reglementează principiile fundamentale/condițiile de bază pentru prelucrarea datelor cu caracter personal.

Speța nr. 3: Dezvăluirea datelor cu caracter personal care nu reprezintă informații de interes public.

CNPDCP a examinat plângerea unui subiect de date cu caracter personal, care deplângea pretinse operațiuni neconforme de prelucrare a categoriilor speciale de date cu caracter personal, manifestate prin transmiterea de către un Inspectorat de poliție, către Autoritatea Publică Locală (APL), a informației stocate la materialele unui proces contravențional, inițiat în baza plângerii mamei subiectului de date, inclusiv nerealizarea, de către persoana cu funcție de răspundere din cadrul APL, a dreptului de acces a subiectului de date la datele cu caracter personal ce îl vizează.

În cadrul investigației, Inspectoratul de poliție a invocat faptul că, divulgarea datelor/informațiilor către persoana cu funcție de răspundere din cadrul APL s-ar fi efectuat reieșind din funcția de agent public a subiectului de date cu caracter personal și Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public.

Aplicând prevederile art. 6 alin. (2) din Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public și art. 8 alin. (1) lit. f) din legea vizată supra, s-a determinat că, accesul la informațiile de interes public poate fi limitat în corespundere cu criteriul proporționalității prevăzut la art. 9, dacă dezvăluirea informației va prejudicia protecția datelor cu caracter personal. Totodată, art. 8 alin. (3) din aceeași lege stabilește că, prin derogare de la alin. (1) lit. f), este interzisă limitarea accesului la informațiile de interes public care constituie date cu caracter personal referitoare la activitatea profesională a agenților publici, în sensul Legii integrității nr. 82/2017, inclusiv: numele și prenumele; funcția; studiile; experiența profesională; remunerația; conflictele de interese; sancțiunile disciplinare nestinse.

În speța examinată, CNPDCP a constatat că argumentul Inspectoratului de poliție nu este susținut din punct de vedere legal/argumentat juridic, or, materialele acumulate în cadrul procesului contravențional nu aveau tangență cu activitatea de serviciu a subiectului de date, iar autoritatea reprezentativă și executivă a consiliului local nu era parte a procesului contravențional.

Totodată, s-a constatat că prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv a categoriilor speciale de date aparținând persoanei vizate, realizată prin transmiterea de către Inspectoratul de Poliție către APL a materialelor aferente procesului contravențional, nu poate fi considerată conformă. Divulgarea acestor informații către terți constituie o ingerință în viața privată a subiectului de date și a membrilor familiei sale, fiind reținută, în speță, încălcarea prevederilor art. 4 alin. (1) lit. a) și b), art. 6 alin. (1) și art. 7 alin. (1) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

Mai mult, CNPDCP a constatat faptul nesoluționării cererii subiectului de date de către APL, în legătură cu realizarea dreptului de acces la datele sale cu caracter personal, fiind constatată încălcarea art. 13 alin. (1) lit. a) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

Speța nr. 4: Publicarea datelor cu caracter personal pe rețele de socializare.

CNPDCP a examinat plângerea unor subiecți de date care au reclamat o pretinsă prelucrare neconformă a datelor cu caracter personal, manifestată prin plasarea imaginilor foto/video din care se desprinde domiciliul acestora, însoțite de un text defăimător, pe un cont, în rețeaua de socializare „TikTok”.

În cadrul investigației s-a determinat că, petentul și persoanele reclamate sunt rude. Pe fundalul unor relații conflictuale, pe contul utilizatorului din rețeaua de socializare „TikTok”, a fost publicat un material video, fiind dezvăluite următoarele date cu caracter personal: numele și prenumele persoanei, funcțiile anterior deținute (text inserat chiar pe video); date de localizare și identificare a domiciliului, prezentând în înregistrarea video adresa/locația domiciliului, inclusiv imagini din interiorul ogrăzii, vociferând intenția de a dezvălui datele cu caracter personal la un număr cât mai mare de persoane.

Suplimentar, se impune a fi reținut faptul că publicarea, cu bună știință, pe platforme de socializare a informațiilor ori imaginilor ce conțin date cu caracter personal echivalează cu asumarea de către persoana vizată a caracterului public al acestor date, în sensul că ele devin accesibile unui număr nedeterminat de persoane și susceptibile de vizualizare, colectare, prelucrare, utilizare ori divulgare de către terți. În aceste condiții, datele cu caracter personal astfel făcute publice pot fi prelucrate de persoane terțe în diverse scopuri, inclusiv în scopuri ilicite sau abuzive, fiind de natură să genereze riscuri semnificative, precum și prejudicii de ordin psihologic, fizic ori moral pentru persoana vizată.

Urmare a examinării cazului, nu a fost reținut care a fost necesitatea legitimă a dezvăluirii datelor cu caracter personal ale petenților pe pagina personală din „TikTok”, nefiind identificat temeiul legal care ar justifica dezvăluirea datelor cu caracter personal a petenților, prin publicarea acestora în rețeaua de socializare „TikTok”.

Mai mult, CNPDCP relevă că, circumstanțele unui conflict între rude, nu reprezintă un eveniment de interes public sporit, iar impactul negativ produs asupra petenților, ca urmare a postării înregistrării video, a lezat dreptul ultimilor la viața privată.

În acest context, fiind luate în calcul categoriile de date cu caracter personal publicate, scopul publicării acestora în spațiul internet, CNPDCP a determinat că, prelucrarea datelor cu caracter personal în speța supusă examinării nu poate fi calificată drept conformă, or, cunoașterea acestor categorii de date de către un număr nelimitat de persoane, reprezintă o ingerință în viața privată a subiecților de date, fiind reținută, la caz, încălcarea prevederilor art. 4 alin. (1) lit. a), b, c) și art. 5 alin. (1) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

Speța nr. 5: Publicarea numărului de identificare de stat (IDNP) al persoanei fizice în lipsa unui temei legal.

CNPDCP, în urma unei sesizări, a efectuat o verificare a informațiilor publicate pe pagina web a Mecanismului oficial de stocare a informațiilor, în special, a datelor cu caracter personal consemnate în rapoartele semestriale ale instituțiilor bancare licențiate de Banca Națională a Moldovei.

În urma examinării, s-au constatat bănuieli rezonabile privind prelucrarea neconformă a datelor cu caracter personal de către două instituții bancare, prin divulgarea/diseminarea numerelor de identificare de stat (IDNP) ale unor persoane fizice afiliate persoanelor cu funcție de răspundere.

În temeiul art. 19–20 și art. 27 alin. (4) din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, CNPDCP s-a autosesizat în vederea verificării conformității prelucrării datelor cu caracter personal de către cele două instituții bancare menționate, cu cerințele legale aplicabile în domeniu.

Astfel, una dintre instituțiile bancare a făcut public, atât pe pagina sa web oficială, cât și prin intermediul Mecanismului Oficial de Stocare a Informațiilor, raportul semestrial, în cadrul căruia au fost divulgate 47 de IDNP-uri aparținând unor persoane fizice afiliate persoanelor cu funcții de răspundere, fără aplicarea măsurilor de depersonalizare sau anonimizare a datelor respective. Conform Legii privind protecția datelor cu caracter personal, această acțiune reprezintă o prelucrare excesivă și neconformă a datelor, fiind efectuată cu încălcarea principiilor legalității, proporționalității și confidențialității.

Cealaltă instituție bancară a publicat pe site-ul oficial al Mecanismului de Stocare a Informațiilor raportul semestrial, care conținea IDNP-urile a 11 persoane fizice afiliate. Această publicare a fost efectuată cu încălcarea prevederilor Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, întrucât datele respective urmau a fi transmise exclusiv autorităților competente, nefiind destinate divulgării publice.

Deși instituția bancară a invocat obligații legale de transparență, CNPDCP a constatat inexistența unui temei legal expres care să justifice publicarea IDNP-urilor, apreciind prelucrarea ca fiind excesivă și disproporționată în raport cu scopul declarat. În consecință, operatorul a fost considerat responsabil pentru încălcarea principiilor legalității, confidențialității și proporționalității la prelucrarea datelor cu caracter personal.

Deși instituțiile bancare au invocat obligații ce le revin în temeiul legislației financiar-bancare, CNPDCP a constatat inexistența unui temei legal care să justifice publicarea IDNP-urilor, acestea urmând a fi comunicate exclusiv autorităților competente și nu publicului larg. La caz, CNPDCP a constatat încălcarea art. 4 alin. (1), art. 9 și art. 29 alin. (1) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

Se notează că, instituțiile bancare au demonstrat receptivitate asigurând depersonalizarea datelor publicate, urmare a intervenirii CNPDCP.

Speța nr. 6: Colectarea datelor cu caracter personal și înregistrarea persoanelor pe anumite platforme în vederea pretinsei obțineri a unor sume bănești.

CNPDCP a fost sesizat de către un inspectorat de poliție cu privire la presupusa colectare neautorizată a datelor cu caracter personal aparținând unor subiecți de date, de către persoane fizice, în scopul înregistrării acestora pe anumite platforme, în vederea obținerii unor sume de bani.

În urma examinării materialelor acumulate și a declarațiilor persoanelor implicate, au fost identificate persoanele care au realizat operațiunile de colectare a datelor cu caracter personal conținute în actele de identitate, precum și datele de contact ale persoanelor vizate, în scopul înregistrării acestora pe platformele respective.

Din materialele cauzei s-a reținut că una dintre persoanele implicate în organizarea colectării datelor exercita funcția de lider local al unui partid politic, în localitatea de domiciliu a petenților. Aceasta avea atribuții de racolare a activiștilor și membrilor partidului, precum și de coordonare a activităților de colectare a datelor cu caracter personal. Datele astfel colectate erau utilizate pentru înregistrarea persoanelor pe anumite platforme, în vederea solicitării de ajutoare financiare provenite de la instituții bancare din Federația Rusă.

Totodată, persoana în cauză nu a prezentat niciun act juridic sau document probatoriu care să ateste existența unor instrucțiuni oficiale, împuterniciri ori mandate conferite de către formațiunea politică, în ceea ce privește colectarea și înregistrarea datelor cu caracter personal în circumstanțele descrise.

De asemenea, este relevant de menționat că, în urma demersurilor înaintate de CNPDCP, formațiunea politică nu a prezentat o poziție oficială și nici documente justificative care să confirme sau să infirme declarațiile reprezentantului său.

În același timp, nu a putut fi reținut faptul că operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal ale petenților, materializate prin înregistrarea acestora pe platformele utilizate pentru deschiderea unor conturi destinate transferului de fonduri din partea unor entități din Federația Rusă, ar fi fost efectuate în baza consimțământului valabil exprimat de către subiecții de date.

În concluzie, s-a constatat încălcarea prevederilor art. 4 alin. (1) lit. a) și b), art. 5 alin. (1), precum și art. 32 alin. (5) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, în cadrul operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal efectuate de către persoanele identificate.

Speța nr. 7: Transmiterea transfrontalieră a datelor cu caracter personal către instituții financiar-bancare din alt stat.

CNPDCP a examinat plângerile mai multor petenți cu domiciliul în UTA Găgăuzia care au deplâns recepționarea mai multor mesaje în care se menționa despre alocarea unor surse financiare pe numele lor de către bănci din Federația Rusă.

În cadrul investigației, toți petenții au invocat că, nu au participat la întruniri organizate în perioada 2023–2024 de către partidele politice și nu au transmis nimănui datele cu caracter personal, or, ajutoarele sociale primite de la stat, erau oferite prin intermediul Oficiului poștal, sau prin altă metodă sigură. Astfel, petenții au presupus că membrii unui partid politic ar fi efectuat, din numele lor, înregistrări pe platformele utilizate de entitățile bancare din Federația Rusă, folosind informații obținute de la Direcția de Sănătate și Asistență Socială din UTA Găgăuzia.

Pe parcursul controlului s-a determinat că, în contextul operațiunilor deplânse de petenți, aplicațiile/platformele „Centrify”, „Qsms” și „Authentify” sunt produse ale unor companii ce nu au sediul pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, din informația prezentată în spațiul public, inclusiv de organele de drept competente, s-a reținut că datele cu caracter personal au fost colectate și transferate transfrontalier către entități din Federația Rusă, or, anume entitățile din această țară puteau face transferuri în ruble rusești.

Pornind de la circumstanțele descrise, din materialele acumulate pe cazul dat, nu a fost posibil de a determina concret persoana/persoanele/entitățile care a/au transmis transfrontalier datele cu caracter personal în situațiile deplânse de petenți.

Totuși, este cert faptul că a avut loc o prelucrare a datelor cu caracter personal manifestată prin transmiterea transfrontalieră a acestora către un stat care nu asigură un nivel adecvat de protecție, în scopuri care pot prejudicia drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei fizice în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal.

Astfel, in rem, CNPDCP a constatat încălcarea prevederilor art. 32 alin. (5) din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, la prelucrarea prin transmiterea transfrontalieră a datelor cu caracter personal ale petenților.

Speța nr. 8: Accesarea datelor cu caracter personal din Registrul bunurilor imobile.

În adresa CNPDCP a parvenit plângerea unei persoane fizice, care a solicitat verificarea legalității operațiunilor de prelucrare a datelor sale cu caracter personal, efectuate de către o companie, prin intermediul Registrului bunurilor imobile.

În aceste circumstanțe, CNPDCP a inițiat un control privind verificarea respectării prevederilor art. 4 alin. (1) lit. a) și b) și art. 13 din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, la prelucrarea datelor cu caracter personal ale petentului.

În cadrul examinării materialului acumulat s-a constatat că, compania a consultat informația cu referire la 3 bunuri imobile ce conțineau date cu caracter personal despre proprietarul bunurilor imobile; temeiul înscrierii – denumirea și datele actului prin care a fost dobândit dreptul de proprietate.

La caz a fost reținut că, prelucrarea datelor urma să fie condiționată de consimțământul subiectului de date cu caracter personal și, respectiv, de dreptul acestuia de a decide în mod liber și neechivoc dacă sau când datele cu caracter personal ce-l vizează pot fi prelucrate de către companie, cu respectarea prevederilor Legii privind protecția datelor cu caracter personal.

De asemenea, CNPDCP nu a reținut ca întemeiat argumentul invocat de către operatorul de date precum că, ar fi consultat partea publică a Registrului bunurilor imobile, or, partea publică a Registrului nu oferă informații despre identitatea proprietarului, dreptul de proprietate asupra bunului imobil și modul de dobândire a acestuia.

Astfel, în cadrul controlului, CNPDCP a constatat că compania a prelucrat datele cu caracter personal ale subiectului de date nerespectând cerințele prevăzute de art. 4 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr.133/2011.

Totodată, compania nu a soluționat cererea subiectului de date privind realizarea dreptului de acces la datele cu caracter personal, neoferindu-i un răspuns întemeiat/punctat prin care să pună la dispoziția ultimului informațiile despre operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal realizate de către companie, fiind constatată inclusiv încălcarea art. 13 din Legea 133/2011.

Speța nr. 9: Prelucrarea datelor cu caracter personal privind starea de sănătate.

CNPDCP, urmare a recepționării unei cereri înaintate de un consilier raional, s-a autosesizat și a inițiat examinarea speței în limitele competențelor legale, în legătură cu presupusul fapt de prelucrare ilegală a categoriilor speciale de date cu caracter personal ale unor subiecți de date, cauzat de acțiunile necorespunzătoare imputabile Președintelui Raionului.

În urma acumulării probatoriului, s-a stabilit că, Președintele raionului a emis și semnat un răspuns, adresat consilierului raional în legătură cu comportamentul personalului medical din unele puncte medicale din raion.

La răspuns, Președintele raionului a anexat extrase din fișele medicale ale unor pacienți, conținând: numele, prenumele, data nașterii, IDNP, adresa de domiciliu și informații privind starea de sănătate ale persoanelor (pacienți).

În cadrul controlului inițiat, Președintele raionului a prezentat două declarații de consimțământ semnate de unii pacienți, invocând existența unui temei juridic pentru prelucrarea datelor cu caracter personal, în sensul prevederilor legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

La caz a fost reținut că, consimțămintele au fost obținute doar de la doi subiecți de date, în timp ce documentele anexate conțineau datele mai multor persoane. Totodată, formulările din consimțăminte erau generale și neclare, neîndeplinind condițiile unui consimțământ valabil (liber, specific, informat, neechivoc).

Mai mult, CNPDCP a notat că, transmiterea către consilier a fișelor medicale nu era necesară și proporțională scopului urmărit, întrucât verificarea și ulterior justificarea programului de muncă al personalului medical în răspunsul adresat consilierilor ar fi putut fi realizată prin mijloace administrative non-intruzive în viața privată a persoanelor vizate.

Ca urmare, CNPDCP a constatat încălcarea de către Președintele raionului a următoarelor dispoziții din Legea privind protecția datelor cu caracter personal: art. 4 alin. (1) lit. a), c), e) – prelucrarea trebuie să fie corectă, pertinentă, neexcesivă și limitată scopului; art. 6 alin. (1) – interzice prelucrarea categoriilor speciale de date, inclusiv cele privind starea de sănătate, cu excepțiile expres prevăzute de lege; art. 29 alin. (1) – impune obligația de a asigura confidențialitatea datelor.

Or, transmiterea către consilierii raionali a fișelor medicale conținând date sensibile a fost efectuată fără consimțământul valabil al persoanelor vizate și în lipsa unui alt temei legal prevăzut de legislația privind protecția datelor cu caracter personal, fapt ce a generat o divulgare neautorizată a datelor și a determinat încălcarea principiilor legalității, proporționalității și confidențialității la prelucrarea datelor cu caracter personal.

Speța nr. 10: Prelucrarea datelor cu caracter personal cu invocarea realizării unui interes legitim.

CNPDCP a examinat plângerea unui subiect de date cu caracter personal, care a reclamat acțiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal ce îi aparțin, de către o companie de

microfinanțare la prelucrarea datelor cu caracter personal prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect) .

Astfel, în cadrul investigației s-a constatat că subiectul de date a avut, la o anumită perioadă, încheiat cu compania vizată un contract de credit, contract care a fost stins cu mult timp anterior desfășurării faptelor examinate. Cu toate acestea, sistemul automatizat de analiză al companiei a efectuat o verificare automată în vederea actualizării informațiilor privind solvabilitatea subiectului de date, generând accesarea datelor cu caracter personal prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect), în scopul verificării și constituirii istoricului de credit și a scorului de credit, precum și al transmiterii acestora către compania de microfinanțare.

Aceste operațiuni au fost realizate fără intervenție umană, în cadrul unui proces de pre-aprobare automată a unei limite de credit personale, derulat în cadrul procedurilor de ofertare individuală și activități de marketing. La caz, s-a reținut că respectivele acțiuni au fost efectuate în lipsa consimțământului subiectului de date și ulterior expirării raporturilor contractuale existente între părți.

Reieșind din materialele prezentate de către operator, s-a constatat lipsa unui temei legal la prelucrarea de către compania în cauză a datelor cu caracter personal ale subiectului de date, ulterior încheierii/închiderii contractului.

Așadar, prin acțiunile descrise, operatorul de date a încălcat prevederile art. 4 alin. (1) lit. a), e) și art. 5 alin. (1) ale Legii privind protecția datelor cu caracter personal.

Speța nr. 11: Prelucrarea datelor cu caracter personal în scopuri personale, în exercițiul funcției.

CNPDCP a examinat plângerea unui subiect de date cu caracter personal, care a reclamat acțiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal ce îi aparțin, de către un angajat al unei companii de telefonie mobilă.

Astfel, în cadrul investigației s-a constatat că angajatul, în atribuțiile de serviciu ale căruia era oferirea suportului informațional referitor la serviciile prestate de companie pentru clienții care aleg canalele de comunicare, având acces la sistemul informațional al angajatorului, care acordă posibilitatea de a vizualiza informația de ordin comercial (tipul serviciului, oferta comercială atribuită, data, facturile lunare, plățile alocate pe cont, detalii generale apeluri, etc. și datele de identitate ale petentului), a utilizat, în perioada 18 decembrie 2024 – 14 ianuarie 2025, sistemul informațional în scop personal, accesând de 15 ori datele cu caracter personal ale petentului și meniul CDR (care confirmă dacă telefonul este sau nu în Roaming) din conturile asociate petentului, invocând drept scop necesitatea de a vedea locația ultimului, pentru a verifica dacă se află sau nu în țară.

La caz, CNPDCP a constatat că angajatul companiei de telefonie mobilă a prelucrat datele cu caracter personal ce vizează petentul, în lipsa unui scop și temei legal pentru prelucrarea datelor cu caracter personal, care să justifice ingerința în viața privată a subiectului de date, acțiuni ce contravin dispozițiilor art. 4 alin. (1) lit. a), b), c) și art. 5 alin. (1) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

CAPITOLUL V. *RECOMANDĂRI ȘI OPINII ALE CNPDCP*

În vederea prevenirii încălcării normelor din domeniul protecției datelor cu caracter personal, precum și pentru asigurarea informării societății cu privire la problemele și situațiile întâmpinate, CNPDCP emite recomandări, care sunt publicate pe pagina web oficială a autorității și pe contul instituțional de Facebook. De asemenea, sunt elaborate și diseminate broșuri/flyere în cadrul instruirilor și a activităților de sensibilizare a publicului, iar în scopul informării și creșterii gradului de conștientizare a cetățenilor asupra importanței domeniului protecției datelor cu caracter personal, a fost difuzat spotul video „*Protejează-ți datele personale*”, fiind mediatizat intens prin intermediul unor posturi de televiziune.

Un alt instrument prin intermediul căruia pot fi analizate provocările, deficiențele și soluțiile din domeniul protecției datelor cu caracter personal îl constituie conferințele anuale organizate de CNPDCP la 28 ianuarie în contextul Zilei europene a protecției datelor, eveniment care, de asemenea, este pe larg mediatizat.

Pe lângă aceasta, CNPDCP oferă opinii consultative diverșilor actori pe marginea adresărilor înaintate în legătură cu aplicarea corectă a legislației aferente domeniului protecției datelor cu caracter personal.

În perioada de raportare, în special în contextul desfășurării proceselor preelectorale și electorale, CNPDCP a constatat o intensificare a fenomenelor de colectare și utilizare necorespunzătoare a datelor cu caracter personal. Aceste practici au fost semnalate atât în plângerile subiecților de date cât și prin informațiile reflectate în spațiul mediatic, prin materialele și sesizările remise de organele de drept, inclusiv de inspectoratele teritoriale de poliție, fiind identificate cazuri de colectare și dezvăluire a datelor personale, inclusiv copii ale actelor de identitate, în scopuri neclare sau ilegale (corupere electorală, înregistrarea prealabilă din numele altor persoane pentru participarea la vot peste hotarele țării).

Reieșind din multitudinea situațiilor înregistrate pe parcursul anului, CNPDCP a emis și a venit cu recomandări și atenționări adresate subiecților de date cu caracter personal, având drept obiectiv sporirea nivelului de conștientizare, prevenirea divulgării nejustificate a datelor personale și consolidarea responsabilității cetățenilor privind protecția și securitatea datelor cu caracter personal.

În contextul intrării în vigoare, la data de 23 august 2026, a Legii nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal, în anul 2025 CNPDCP s-a focusat pe elaborarea documentului *Îndrumări/explicații în vederea aplicării corecte a Legii nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal*.

Îndrumările vizează facilitarea înțelegerii și implementării cerințelor legale, în special în condițiile în care legea marchează o schimbare de paradigmă, prin trecerea de la un model bazat pe conformare formală la unul fundamentat pe evaluarea și gestionarea riscurilor și pe responsabilitatea proactivă a operatorilor și a persoanelor împuternicite.

Documentul este inspirat din principiile și raționamentele consacrate de Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE și au ca scop alinierea practicilor

naționale la standardele internaționale în domeniul protecției datelor, precum și sprijinirea adaptării la noile realități tehnologice și sociale.

Totodată, CNPDCP a subliniat caracterul dinamic al acestor îndrumări, care pot fi ajustate și completate în funcție de dificultățile practice identificate în procesul de aplicare a legii, recomandând consultarea constantă a acestora de către părțile vizate.

Textul documentului poate fi vizualizat, accesând următorul link: https://datepersonale.md/wp-content/uploads/2026/02/CONSIDERENTE_Legea_195.pdf

Opinia CNPDCP, urmare a solicitărilor unei formațiuni politice, prin care a exprimat preocupări referitor la modificările legislative introduse prin Legea nr. 100/2025 pentru modificarea unor acte normative (combaterea eficientă a fenomenului corupției electorale și a aspectelor conexe acestuia):

[...], CNPDCP subliniază necesitatea tratării cu maximă seriozitate a oricărei prelucrări de date cu caracter personal care poate afecta viața privată a persoanelor vizate, în special atunci când sunt implicate date sensibile, precum cele referitoare la afilierea politică. Analiza/opinia în cauză a vizat în mod special temeiurile legale ale prelucrării, a proporționalității acesteia, precum și a conformității cu principiile fundamentale ale protecției datelor cu caracter personal.

Înainte de toate, este necesar să precizăm că, datele ce fac obiectul obligației de transmitere de către partidul politic către Agenția Servicii Publice și Comisia Electorală Centrală – *numele, prenumele, IDNP-ul, domiciliul, data aderării și apartenența la un partid politic* – sunt informații care, în mod evident, constituie date cu caracter personal, iar afilierea politică este calificată, potrivit art. 3 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, drept categorie specială de date. Această categorie de informație beneficiază, în mod justificat, de un regim juridic sporit de protecție, întrucât divulgarea sa neautorizată poate avea consecințe asupra demnității, libertății de exprimare și siguranței persoanei.

Totuși, ținem să remarcăm că, protecția datelor cu caracter personal nu este un drept absolut și trebuie întotdeauna analizat în balanță cu alte drepturi și interese legitime ale societății, cum ar fi transparența vieții publice, integritatea procesului electoral, funcționarea democratică a instituțiilor etc.

Astfel, în acord cu prevederile art. 4 alin. (1) lit. a), b), c) din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, *datele cu caracter personal care fac obiectul prelucrării trebuie să fie: prelucrate în mod corect și conform prevederilor legii; colectate în scopuri determinate, explicite și legitime, iar ulterior să nu fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri; să fie adecvate, pertinente și neexcesive în ceea ce privește scopul pentru care sunt colectate și/sau prelucrate ulterior*.

Potrivit art. 5 alin. (5) lit. b) și d) din legea prenotată, consimțământul subiectului datelor cu caracter personal nu este cerut în cazurile în care prelucrarea este necesară pentru: *îndeplinirea unei obligații care îi revine operatorului conform legii* sau *executarea sarcinilor de interes public sau care rezultă din exercitarea prerogativelor de autoritate publică cu care este învestit operatorul sau terțul căruia îi sunt dezvăluite datele cu caracter personal*.

Analizând prevederile Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, constatăm că legiuitorul a stabilit, în mod expres, obligativitatea partidelor politice de a transmite către Agenția Servicii Publice și Comisia Electorală Centrală informațiile privind membrii săi, această dispoziție având caracter de obligație legală, în corespundere cu art. 5 alin. (5) lit. b) din Legea nr. 133/2011.

Prin urmare, transmiterea datelor cu caracter personal de către partidele politice către autoritățile menționate are instituit un temei juridic, astfel respectă cerințele de legalitate impuse de legislația națională privind protecția datelor cu caracter personal. De asemenea, scopurile pentru care sunt transmise aceste date – și anume: *verificarea autenticității calității de membru de partid, prevenirea abuzurilor în procesele electorale și consolidarea transparenței politice* – sunt în deplină conformitate cu interesul public major.

Așa cum a fost precizat în solicitare, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a reiterat constant că orice ingerință în viața privată trebuie să aibă o bază legală, să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică. Cazurile invocate, precum Rotaru v. România sau Catt v. UK, au sancționat prelucrări de date cu caracter personal lipsite de transparență, realizate fără un temei legal clar sau fără garanții procedurale pentru persoanele vizate.

În cazul sesizat, toate cele trei condiții menționate mai sus se determină a fi întrunite, și anume:
1. *prelucrarea este prevăzută de o lege adoptată de Parlament;*
2. *scopul este legitim și relevant în contextul funcționării unui sistem politic pluralist;*
3. *există garanții procedurale pentru exercitarea drepturilor persoanelor vizate, inclusiv prin supravegherea realizată de CNPDCP.*

Totodată, urmează a fi reținut că transmiterea acestor date nu presupune o divulgare generalizată sau acces liber terților, ci vizează o transmitere exclusiv către instituții publice de resort, investite prin lege cu responsabilități clare și limitate, care sunt obligate, la rândul lor, să respecte principiile și cerințele de protecție/prelucrare a datelor cu caracter personal.

În concluzie, CNPDCP, în condițiile actualei reglementări legale, nu determină careva riscuri aferente domeniului protecției datelor cu caracter personal la transmiterea datelor cu caracter personal ale membrilor de partid către CEC și ASP, fiind instituit un temei juridic explicit în acest sens prin Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, care se încadrează în principiile de protecție a datelor prevăzute la art. 4 și art. 5 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

În același timp, încurajăm partidele politice să adopte politici interne clare privind informarea membrilor, documentarea consimțământului acolo unde este necesar și adoptarea unor măsuri tehnice și organizatorice adecvate pentru transmiterea în siguranță a datelor cu caracter personal vizate, strict către entitățile de resort.

Suplimentar, atragem atenția că, răspunsul constituie opinia CNPDCP, formulată în temeiul normelor legale menționate supra, cu respectarea atribuțiilor prevăzute de cadrul legislativ aplicabil în materia protecției datelor cu caracter personal, or, interpretarea oficială a actelor normative, precum și verificarea constituționalității acestora depășește competența Autorității de protecție a datelor cu caracter personal.

Opinia CNPDCP prin care s-a solicitați poziția autorității cu privire la termenul exact de păstrare a istoriei de credit de către birourile istoriilor de credit, precum și mecanismul corect de interpretare a noțiunii de „istorie de credit", având în vedere obligația de radiere a informațiilor/datelor care depășesc perioada de 5 ani:

Din start, ținem să menționăm că, în partea ce vizează solicitarea privind interpretarea și aplicarea conformă a prevederilor legale referitoare la activitatea birourilor istoriilor de credit, menționăm că CNPDCP nu are competența de a oferi o interpretare oficială a legilor, or, această atribuție revine Parlamentului RM, corespunzător art. 66 din Constituția RM.

De asemenea, în cazul de față, se va indica faptul că Legea nr. 133/2011 *privind protecția datelor cu caracter personal* stabilește cadrul general al cerințelor și principiilor aplicabile prelucrării acestor date, indiferent de domeniul de activitate. **Totuși, în măsura în care aspectele descrise au incidență cu domeniul protecției datelor cu caracter personal, vor fi expuse următoarele raționamente:**

În conformitate cu art. 4 alin. (1) din Legea nr. 133/2011, *datele cu caracter personal care fac obiectul prelucrării trebuie să fie prelucrate în mod corect și conform prevederilor legii; colectate în scopuri determinate, explicite și legitime, iar ulterior să nu fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri; adecvate, pertinente și neexcesive în ceea ce privește scopul pentru care sunt colectate și/sau prelucrate ulterior; exacte și, dacă este necesar, actualizate;* ***stocate*** *într-o formă care să permită identificarea subiecților datelor cu caracter personal* ***pe o perioadă care nu va depăși durata necesară atingerii scopurilor pentru care sunt colectate și ulterior prelucrate****.*

În continuare, art. 5 al legii, stabilește temeiurile legale în baza cărora pot fi prelucrate datele cu caracter personal. Subsidiar, alin. (5) al aceluiași articol statuează situațiile când datele cu caracter personal pot fi prelucrate în lipsa consimțământului persoanei vizate, spre exemplu, pentru:

- executarea unui contract la care subiectul datelor cu caracter personal este parte sau pentru luarea unor măsuri înaintea încheierii contractului, la cererea acestuia;

- îndeplinirea unei obligații care îi revine operatorului conform legii;

- executarea sarcinilor de interes public sau care rezultă din exercitarea prerogativelor de autoritate publică cu care este învestit operatorul sau terțul căruia îi sînt dezvăluite datele cu caracter personal;

- realizarea unui interes legitim al operatorului sau al terțului căruia îi sunt dezvăluite datele cu caracter personal, cu condiția ca acest interes să nu prejudicieze interesele sau drepturile și libertățile fundamentale ale subiectului datelor cu caracter personal etc.

Art. 11 din legea precitată, statuează, în termeni generali, condițiile și termenele de stocare a datelor cu caracter personal. Spre exemplu, potrivit alin. (1), *condițiile și termenele de stocare a datelor cu caracter personal* ***se stabilesc de legislație*** *ținîndu-se cont de prevederile art. 4 alin. (1) lit. e).* ***La expirarea termenului de stocare, datele cu caracter personal urmează a fi distruse*** *în modul stabilit de lege.*

Cu titlu de exemplu, speței prezintă relevanță considerentul (39) din Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE, în care se subliniază: *[…]Datele cu caracter personal ar trebui să fie adecvate, relevante și limitate la ceea ce este necesar pentru scopurile în care sunt prelucrate.* ***Aceasta necesită, în special, asigurarea faptului că perioada pentru care datele cu caracter personal sunt stocate este limitată strict la minimum.*** *Datele cu caracter personal ar trebui prelucrate doar dacă scopul prelucrării nu poate fi îndeplinit în mod rezonabil prin alte mijloace.* ***În vederea asigurării faptului că datele cu caracter personal nu sunt păstrate mai mult timp decât este necesar, ar trebui să se stabilească de către operator termene pentru ștergere sau revizuirea periodică. Ar trebui să fie luate toate măsurile rezonabile pentru a se asigura că datele cu caracter personal care sunt inexacte sunt rectificate sau șterse. Datele cu caracter personal ar trebui prelucrate într-un mod care să asigure securitatea și confidențialitatea acestora, inclusiv în scopul prevenirii accesului neautorizat la acestea sau utilizarea neautorizată a datelor cu caracter personal și a echipamentului utilizat pentru prelucrare****.*

Având în vedere că prelucrarea datelor cu caracter personal poate avea la bază diverse temeiuri legale (*realizarea contractului, obligația legală (Legea nr.122/2008 privind birourile istoriilor de credit, Legea 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, acte normative emise de organul regulator), exercitarea sau apărarea unui drept etc.*), termenul de stocare a datelor cu caracter personal poate fi diferit, în funcție de scopul preconizat.

În aceste condiții, pentru ca CNPDCP să se poată pronunța asupra legalității prelucrării datelor cu caracter personal aferente stocării acestora, este necesară examinarea unor cazuri specifice, care vizează direct subiecții de date, în baza unor informații concrete, inclusiv în contextul unei eventuale autosesizări.

Totodată, analizând prevederile Legii nr. 122/2008, CNPDCP formulează o opinie cu caracter consultativ, care nu are valoarea unei constatări de fapt și nu constituie o interpretare oficială a dispozițiilor legale, ci exprimă exclusiv un punct de vedere orientativ.

Astfel, urmează a remarca că legiuitorul, în actul normativ invocat, în normele care vin cu reglementări în partea ce vizează *istoria de credit*, apelează la termeni folosiți la numărul singular și nu la numărul plural, atât când definește noțiunea, cât și ulterior la art. 5, inclusiv la art. 8 alin. (1) din lege, care indică că, *biroul istoriilor de credit asigură păstrarea istoriilor de credit timp de 5 ani de la data ultimei modificări a informației despre obligațiile debitorului,* ***conținute în istoria de credit*** *[…]*, dar nu în ***istoriile*** *de credit* sau în *istoria* ***creditelor***. Respectiv, dacă urmare a unui contract de credit, în istoria de credit a acestuia, pe parcursul ultimelor 5 ani, nu au intervenit careva modificări, informațiile/datele urmează a fi distruse/radiate. Or, termenul prevăzut de Legea nr. 122/2008 și normele statuate sunt aplicabile istoriei de credit **a fiecărui contract în parte.**

Opinia CNPDCP privind consumul prin intermediul Platformei de interoperabilitate (MConnect) a datelor privind amenzile contravenționale aplicate persoanei fizice, care se intenționează a fi inițiate de către o bancă comercială:

Conform cererii privind realizarea conectării la platforma de interoperabilitate, în contextul angajamentului național privind digitalizarea serviciilor publice, a creșterii nivelului de interoperabilitate între instituții și facilitarea accesului cetățenilor la soluțiile digitale, banca comercială își propune dezvoltarea unui serviciu digital integrat într-o aplicație bancară pentru gestionarea amenzilor contravenționale.

Conform art. 3 al Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, *categorii speciale de date cu caracter personal reprezintă datele care dezvăluie originea rasială sau etnică a persoanei, convingerile ei politice, religioase sau filozofice, apartenența socială, datele privind starea de sănătate sau viața sexuală, precum și cele referitoare la condamnările penale, măsurile procesuale de constrângere sau sancțiunile contravenționale.*

Prin prisma prevederilor art. 4 din Legea nr.133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, operatorii de date cu caracter personal au obligația să respecte principiile statuate, astfel încât, *datele cu caracter personal care fac obiectul prelucrării trebuie să fie: prelucrate în mod corect și conform prevederilor legii; colectate în scopuri determinate, explicite și legitime, iar*

ulterior să nu fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri; adecvate, pertinente și neexcesive în ceea ce privește scopul pentru care sunt colectate și/sau prelucrate ulterior […].

La fel, art. 8 al legii menționate prevede că, **prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la condamnări penale, măsuri procesuale de constrângere sau sancțiuni contravenționale poate fi efectuată numai de către sau sub controlul autorităților publice, în limitele competențelor acordate și în condițiile stabilite prin legile ce reglementează aceste domenii.**

Așadar, în ordinea art. 13 al **Legii nr. 185/2020 cu privire la Sistemul informațional automatizat de evidență a contravențiilor, a cauzelor contravenționale și a persoanelor care au săvârșit contravenții,** *participanții la Sistem sunt autoritățile competente să constate contravenții, să examineze și să soluționeze cauzele contravenționale.*

Articolul 23 din legea menționată prevede:

(1) Dreptul la primirea informației din Sistem se acordă, în limita competenței:

a) participanților la Sistem;

b) organelor de urmărire penală și organelor similare din alte state, în temeiul tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

c) subdiviziunilor autorităților și instituțiilor publice de profil în vederea realizării analizei fenomenului contravențional;

d) persoanelor fizice și juridice, cu respectarea prevederilor actelor normative, inclusiv în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

(2) Cererea de solicitare a informației din Sistem trebuie să fie motivată, să includă scopul și temeiul legal, să conțină, după caz, identificatorii materialului/dosarului aflat în examinare.

(3) Persoanele specificate la alin. (1) sunt obligate să utilizeze informația obținută din Sistem doar în scopurile prevăzute de lege.

La fel, prezintă relevanță prevederile **Regulamentului privind modul de ținere a resursei informaționale formate de Sistemul informațional „e-Dosar: Gestiune electronică a cauzelor penale/contravenționale" aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 267/2025**, după cum urmează:

15. *Destinatarii datelor din SI „e-Dosar: GECPC" sunt persoanele fizice și persoanele juridice de drept public care au acces la datele din cadrul resursei informaționale în conformitate cu cadrul normativ și în funcție de rolul atribuit în cadrul sistemului privind procesele penale și/sau contravenționale.*

25. *Destinatarul este obligat:*

25.1. să utilizeze funcționalitățile SI „e-Dosar: GECPC" conform rolurilor și permisiunilor atribuite;

25.2. să utilizeze informația obținută din SI „e-Dosar: GECPC" doar în scopurile stabilite de legislație etc.

66. *Accesul la datele prelucrate în SI „e-Dosar: GECPC" este permis doar persoanelor și entităților autorizate, în condițiile legii. Destinatarii pot include:*

66.1. instituțiile publice competente în exercitarea atribuțiilor legale;

66.2. subiecții datelor cu caracter personal, în limitele drepturilor garantate de legislație;

66.3. partenerii contractuali implicați în furnizarea de servicii, cu respectarea măsurilor de protecție a datelor;

66.4. alte autorități judiciare prevăzute de lege.

Reieșind din cele expuse, datele referitoare la sancțiunile contravenționale reprezintă categorii speciale de date cu caracter personal, a căror accesare și prelucrare pot fi efectuate exclusiv de către autoritățile publice competente, în strictă conformitate cu atribuțiile și competențele legale stabilite în acest sens.

Astfel, în conformitate cu art. 13 și art. 23 din Legea nr. 185/2020, **participanții la sistem sunt exclusiv autoritățile competente să constate, să examineze și să soluționeze cauzele contravenționale**.

Mai mult, în baza Regulamentului privind modul de ținere a resursei informaționale formate de Sistemul informațional „e-Dosar: Gestiune electronică a cauzelor penale/contravenționale", aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 267/2025, **accesul la datele din cadrul resursei informaționale este permis doar persoanelor și entităților autorizate prin lege, în funcție de rolul atribuit și scopul legal al prelucrării**.

În acest context, posibilitatea extinderii accesului la asemenea informații pentru alte categorii de entități necesită o analiză suplimentară și riguroasă din perspectiva cadrului normativ aplicabil și, eventual, intervenții legislative corespunzătoare, în vederea asigurării conformității cu principiile de protecție a datelor cu caracter personal și ale interoperabilității instituționale.

CAPITOLUL VI. *ACTIVITATEA DE PREVENIRE ȘI SUPRAVEGHERE A PRELUCRĂRILOR DE DATE CU CARACTER PERSONAL*

Activitatea de prevenire a neconformității prelucrării datelor cu caracter personal

Activitatea de oferire a consilierii operatorilor și subiecților de date reprezintă una din principalele sarcini de bază a instituției.

Astfel, pe parcursul anului de raportare, pe segmentul de prevenire au fost oferite **2567** de consultații, în scris, la sediu, telefonic și prin intermediul poștei electronice.

În perioada de raportare, CNPDCP și-a concentrat activitatea asupra prevenirii neconformităților în domeniul prelucrării datelor cu caracter personal, în contextul procesului de tranziție legislativă și al pregătirii pentru intrarea în vigoare a Legii nr. 195/2024. Obiectivul principal al acestor acțiuni a constat în asigurarea unui nivel sporit de conformare anticipată și în reducerea riscurilor generate de neadaptarea proceselor interne la noile cerințe legale.

Activitățile desfășurate au vizat, în mod prioritar, informarea și orientarea operatorilor de date și a persoanelor împuternicite cu privire la modificările legislative, diferențele esențiale față de reglementările anterioare și impactul acestora asupra activităților curente de prelucrare a datelor cu caracter personal. De asemenea, a fost oferit suport consultativ și explicații metodologice, contribuind la clarificarea aspectelor interpretative și la prevenirea aplicării eronate a normelor în perioada de pre-implementare.

Au fost realizate acțiuni de analiză preventivă a practicilor existente de prelucrare a datelor, cu identificarea potențialelor neconformități ce ar putea apărea odată cu intrarea în vigoare a noii legi. În acest sens, au fost formulate recomandări generale privind necesitatea revizuirii politicilor interne, a procedurilor operaționale și a măsurilor tehnice și organizatorice, în vederea alinierii progresive la viitorul cadru normativ.

Un rol important l-a avut activitatea aferentă conștientizării responsabilității operatorilor și a personalului implicat în prelucrarea datelor, fiind promovate principiile unei abordări preventive, bazate pe evaluarea riscurilor și pe protecția drepturilor persoanelor vizate încă din faza de proiectare a proceselor. Aceste demersuri au urmărit consolidarea unei culturi instituționale orientate spre conformare și prevenție.

Cu titlu separat urmează a evidenția un număr sporit de solicitări și adresări din partea cetățenilor referitoare la condițiile legale de instalare și utilizare a sistemelor de supraveghere video în spații private. Cele mai frecvente aspecte semnalate au vizat delimitarea clară a ariei de filmare, fiind subliniată necesitatea ca sistemele de supraveghere să fie orientate exclusiv asupra proprietății deținute, fără a capta imagini din curțile, locuințele, spațiile comune sau alte zone aparținând terților ori adiacente domeniului public.

Totodată, au fost solicitate clarificări privind situațiile în care camerele de supraveghere surprind, chiar și parțial, spații utilizate în comun sau zone publice. În aceste cazuri, a fost explicat că lipsa consimțământului persoanelor vizate poate genera încălcarea dreptului la viață privată și la înaintarea plângerilor sau survenirea măsurilor sancționatorii. A fost evidențiat faptul că filmarea exclusivă a spațiului privat personal nu atrage aplicarea integrală a obligațiilor prevăzute de legislația privind protecția datelor cu caracter personal, însă această excepție nu este aplicabilă atunci când aria de supraveghere se extinde asupra spațiilor publice sau a proprietăților altor persoane.

În acest context, a fost atrasă atenția că, în situațiile în care sunt surprinse imagini din spații publice sau din proprietăți străine, utilizatorul sistemului de supraveghere dobândește calitatea de operator de date cu caracter personal, având obligația de a informa persoanele vizate cu privire la existența supravegherii video, inclusiv prin afișarea unor semne informative vizibile. Prin activitatea de informare și orientare desfășurată, a fost urmărită prevenirea încălcării vieții private și reducerea riscului de aplicare a sancțiunilor contravenționale sau al declanșării litigiilor, contribuind la o utilizare responsabilă și proporțională a sistemelor de supraveghere video de către cetățeni.

Ca urmare a activităților desfășurate, s-a observat un interes crescut al operatorilor și al cetățenilor pentru adaptarea din timp la noile cerințe legislative și pentru implementarea voluntară a unor măsuri de conformare. Activitatea de prevenire din perioada premergătoare intrării în vigoare a Legii nr. 195/2024 contribuie la diminuarea riscului de neconformitate și la facilitarea unei tranziții coerente către noul regim juridic al protecției datelor cu caracter personal.

CNPDCP va continua să acorde prioritate activităților de prevenire și orientare, inclusiv în perioada imediat următoare intrării în vigoare a legii, pentru a asigura o aplicare uniformă și corectă a noilor prevederi legale.

Cu titlu separat, urmează a menționa circulara/demersul de informare aferent unor obligații prevăzute de legislația din domeniul protecției datelor cu caracter personal trimisă în adresa autorităților și instituțiilor publice centrale și locale, cu următorul conținut:

CNPDCP reamintește că, din 10 ianuarie 2022, au intrat în vigoare modificările aduse la Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, fiind instituită obligația operatorului și a persoanei împuternicite de operator de a desemna o persoană responsabilă cu protecția datelor cu caracter personal, în cazurile prevăzute de art. 25 al legii prenotate.

În context, menționăm că, potrivit alin. (1) lit. a) al aceluiași articol, operatorul și persoana împuternicită de operator desemnează o persoană responsabilă cu protecția datelor ori de câte ori prelucrarea este efectuată de o autoritate sau o instituție publică, cu excepția instanțelor care acționează în exercițiul funcției lor jurisdicționale.

Potrivit art. 25 alin. (3) al legii precitate, în cazul în care operatorul sau persoana împuternicită de operator este autoritate publică ori instituție publică, poate fi desemnată o persoană responsabilă cu protecția datelor unică pentru mai multe dintre aceste autorități sau instituții, luând în considerare structura organizatorică și dimensiunea acestora.

Totodată, alin. (4) a aceluiași articol, prevede că persoana responsabilă cu protecția datelor este desemnată pe baza calităților profesionale și, în special, a cunoștințelor de specialitate privind reglementările și practicile din domeniul protecției datelor, precum și pe baza capacității de a îndeplini sarcinile prevăzute la art. 25^2.

Concomitent, conform art. 25^1 alin. (1) și alin. (2) al Legii nr. 133/2011, operatorul și persoana împuternicită de operator asigură că persoana responsabilă cu protecția datelor este implicată în mod corespunzător și în timp util în toate aspectele legate de protecția datelor cu caracter

personal, precum și oferă suport persoanei responsabile cu protecția datelor în îndeplinirea sarcinilor indicate la art. 25², asigurându-i resursele necesare pentru executarea sarcinilor respective, pentru menținerea cunoștințelor sale de specialitate, precum și accesul către datele cu caracter personal și către operațiunile de prelucrare.

Totodată, atragem atenția că, potrivit alin. (3), persoana responsabilă cu protecția datelor răspunde direct în fața celui mai înalt nivel al conducerii operatorului sau persoanei împuternicite de operator.

Mai mult, alin. (6) al aceluiași articol, prevede că persoana responsabilă cu protecția datelor poate îndeplini și alte sarcini și atribuții. Operatorul sau persoana împuternicită de operator asigură că niciuna dintre aceste sarcini și atribuții nu generează un conflict de interese.

*În contextul prevederilor menționate supra, se va sublinia că doar circa **50 de autorități și/sau instituții publice** au desemnat persoane responsabile cu protecția datelor cu caracter personal.*

Se va sublinia că, reieșind din atribuțiile funcționale, majoritatea autorităților și instituțiilor publice, prelucrează date cu caracter personal într-un volum semnificativ, iar în corespundere cu art. 25² alin. (1) al Legii nr. 133/2011, unele din principalele sarcini ale persoanei responsabile cu protecția datelor cu caracter personal în raport cu operatorul de date sunt:

a) informarea și consilierea operatorului sau a persoanei împuternicite de operator, precum și a angajaților care se ocupă de prelucrarea datelor cu privire la obligațiile care le revin în temeiul prezentei legi și al altor acte normative;

b) monitorizarea respectării legii și a altor acte normative referitoare la protecția datelor și a politicilor operatorului sau ale persoanei împuternicite de operator în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal, precum și atribuirea responsabilităților, inclusiv privind acțiunile de sensibilizare și de formare a personalului implicat în operațiunile de prelucrare și privind auditurile aferente;

c) oferirea consilierii la cerere în ceea ce privește evaluarea impactului asupra protecției datelor și monitorizarea funcționării acesteia.

În această ordine de idei, persoana sau subdiviziunea desemnată în funcția de responsabil cu protecția datelor cu caracter personal trebuie să fie în posibilitate certă de a fi implicată în mod corespunzător și în timp util în toate aspectele legate de protecția datelor cu caracter personal și, totodată, să nu fie implicată direct în procesul de prelucrare a datelor cu caracter personal, în stabilirea scopurilor și mijloacelor de prelucrare a acestora, inclusiv să nu fie responsabilă de anumite operațiuni de prelucrare/sisteme de evidență a datelor cu caracter personal gestionate.

Cu titlu consultativ, vom face referire la Orientările privind responsabilii cu protecția datelor („RPD”) al Grupului de Lucru Articolul 29 (GL 243 rev. 01), potrivit cărora, printre funcțiile contradictorii din cadrul organizației se pot include funcțiile personalului de conducere de nivel superior (precum funcția de director general, de director general administrativ, de director financiar, de medic primar, de șef al departamentului de marketing, de șef al serviciului de resurse umane sau de șef al departamentelor TI), însă și alte roluri de rang inferior în organigramă dacă astfel de poziții sau roluri conduc la stabilirea scopurilor și a mijloacelor de prelucrare.

Suplimentar, urmează a evidenția că, operatorul sau persoana împuternicită de operator are obligația de a publica datele de contact ale persoanei responsabile cu protecția datelor și de a le comunica CNPDCP

Având în vedere obligația legală care revine operatorilor/persoanelor împuternicite de către operatori, prin prisma prevederilor menționate supra, CNPDCP informează asupra necesității urgentării desemnării de către autoritățile/instituțiile publice, precum și subdiviziunile aflate în subordinea acestora, a persoanei responsabile cu protecția datelor […].

Prelucrarea datelor cu caracter personal stocate în principalele resurse informaționale automatizate de stat

Utilizarea principalelor registre și sisteme informaționale de stat implică operațiuni complexe și sistematice de prelucrare a datelor cu caracter personal, desfășurate la scară largă. Având în vedere impactul potențial asupra drepturilor persoanelor vizate, aceste procese au constituit, în mod constant, un obiect de interes și supraveghere din partea autorității naționale de protecție a datelor cu caracter personal.

În cadrul activităților de monitorizare, CNPDCP a examinat dinamica numărului de accesări realizate în anul 2025 de către instituțiile publice cu atribuții relevante în domeniul ordinii publice, prevenirii și combaterii faptelor ilegale, precum și al administrării fiscale și vamale. Analiza a vizat, în special, structurile care au înregistrat un nivel ridicat al operațiunilor de accesare a datelor cu caracter personal sau care, prin natura competențelor legale, operează frecvent cu astfel de informații.

Indicatorii statistici reflectați în tabelul de mai jos au fost elaborați în baza datelor agregate și furnizate de către Agenția Servicii Publice, Agenția de Guvernare Electronică și Instituția Publică „Cadastrul Bunurilor Imobile”, în calitate de administratori ai unor registre și sisteme informaționale de stat ce permit accesul la date cu caracter personal pentru participanții la schimbul de date.

Instituția vizată	Numărul de accesări efectuate în sistemele informaționale de stat: RSP, RBI, RST, RSCV, RSUD					
	prin intermediul SIA „Acces-Web”/COI		prin intermediul E-Cadastru		prin intermediul platformei de interoperabilitate (Mconnect)	
	2024 SIA „Acces-Web”/COI	2025 SIA „Acces-Web”/COI	2024	2025	2024	2025
Ministerul Afacerilor Interne	326.527/ 24.699.955	384.255/ 26.524.690	58.025	70.831	2.863.276	5.949.460

Serviciul de Informaţii şi Securitate	**24.848/ 27.725**	**28.796/ 449.337**	**11.358**	**14.354**	**76.261**	**37.319**
Centrul Naţional Anticorupţie	**25.544/ 0**	**31.655/ 0**	**25.741**	**33.594**	**686**	**6.451**
Procuratura Generală	**12110/ 0**	**11.291/ 0**	**3628**	**4.704**	**0**	**1.140**
Serviciul Vamal	**11397/ 0**	**12861/ 0**	**3308**	**4.401**	**228.426**	**596.202**
Ministerul Apărării	**0**	**0**	**295**	**614**	**288.279**	**317.434**
Autoritatea Naţională de Integritate	**8.875/ 0**	**4646/ 0**	**11.626**	**4714**	**1.356**	**11.103**
Serviciul Fiscal de Stat	**10.147/ 13.937.925**	**12493/ 0**	**36.905**	**44.078**	**7.513.765**	**38.063**

După cum se observă din tabel, ponderea accesărilor efectuate de către unele din entităţile listate/enumerate, prin intermediul tehnologiei COI, se menţine la un nivel ridicat.

Analizând lista entităţilor publice conectate la registrele/sistemele informaţionale de stat prin intermediul COI, prezentată de către Agenţia Servicii Publice (ASP), a fost reţinut că la momentul actual figurează **13** beneficiari cu drept de acces la date cu caracter personal prin tehnologia respectivă, şi anume:

Nr. d/o	Denumirea instituţiei
1.	**Agenţia Naţională Transport Auto**
2.	**Comisia Electorală Centrală**
3.	**Agenţia Naţională pentru Ocuparea Forţei de Muncă**
4.	**Biroul Naţional de Statistică**
5.	**IP Agenţia de Guvernare Electronică**
6.	**Comisia Naţională a Pieţei Financiare**
7.	**Serviciul Tehnologia Informaţiei şi Securitate Cibernetică STISC**
8.	**Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale**
9.	**Ministerul Educaţiei şi Cercetării**
10.	**Ministerul Afacerilor Externe**
11.	**Ministerul Afacerilor Interne**
12.	**Inspectoratul General al Poliţiei de Frontieră (Departamentul Poliţiei de Frontieră)**
13.	**Serviciul de Informaţii şi Securitate al Republicii Moldova**

În context menţionăm, că pe parcursul mai multor ani, CNPDCP s-a adresat Agenţiei Servicii Publice, Agenţiei de Guvernare Electronică, precum şi a informat Guvernul şi Parlamentul Republicii Moldova, despre faptul că asigurarea conexiunii entităţilor vizate contravine prevederilor Legii nr. 142/2018 cu privire la schimbul de date şi interoperabilitate.

Spre regret, se constată că, pe parcursul ultimilor 2 ani, potrivit informaţiilor prezentate de Agenţia Servicii Publice, doar **5** entităţi şi-au aliniat operaţiunile de accesare a datelor cu caracter personal la cerinţele actuale, iar **13** au acces, în continuare, la principalele registre de stat gestionate de Agenţia Servicii Publice, prin intermediul COI.

În acest sens, este relevant a fi menţionat demersul Agenţiei de Guvernare Electronică (nr. 300-226 din 12.03.2025) prin care a informat CNPDCP că, corespunzător prevederilor art.8 din Legea nr.142/2018, Platforma de interoperabilitate vine să asigure respectarea cerinţelor de securitate şi confidenţialitate a schimbului de date, fapt care nu poate fi asigurat în deplinătate prin intermediul tehnologiei COI, în procesul de prelucrare a datelor cu caracter personal.

La fel, Agenţia de Guvernare Electronică a solicitat în regim prioritar autorităţilor publice vizate, rezoluţiunea contractelor de schimb de date prin intermediul tehnologiei COI şi întreprinderea măsurilor în vederea realizării exclusive a schimbului de date prin intermediul Platformei de interoperabilitate, pentru realizarea unor operaţiuni de prelucrare/accesare a datelor prin metode compatibile cu cerinţele de securitate şi confidenţialitate. Complementar, s-a solicitat elaborarea şi prezentarea unor planuri de acţiuni concrete privind conectarea la Platforma de interoperabilitate (MConnect).

Subsidiar, prin demersul nr. 01/3880 din 19.03.2025, Agenţia Servicii Publice a reiterat că a întreprins în permanenţă măsurile necesare pentru accelerarea procesului de rezoluţiune a contractelor cu instituţiile consumatoare de date prin intermediul COI. Astfel, în pofida faptului că entităţile publice implicate au fost sesizate în repetate rânduri prin multiple demersuri privind urgentarea procesului de integrare a sistemelor informaţionale cu platforma de interoperabilitate (MConnect), problema nu a fost soluţionată până în prezent, nu există progres şi nici nu au fost realizate alte acţiuni faţă de cele prezentate anterior.

Prin urmare, problematica utilizării COI rămâne a fi pe deplin actuală, în condiţiile în care autorităţile statului/organele de control accesează în continuare date cu caracter personal prin intermediul acestei tehnologii, care, în fapt, nu corespunde cerinţelor faţă de asigurarea securităţii datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaţionale automatizate şi nu asigură identificarea nominală a utilizatorilor care au efectuat operaţiuni de accesare a datelor, însă care, au obligaţia de a justifica scopul şi temeiul legal al acestor operaţiuni.

Suplimentar se va reliefa că, potrivit informaţiilor prezentate de către Agenţia de Guvernare Electronică, Agenţia Servicii Publice, Instituţia Publică Cadastrul Bunurilor Imobile, numărul petiţionarilor care şi-au realizat dreptul de acces asupra informaţiilor privind accesarea datelor cu caracter personal ce îi vizează din registrele/sistemele informaţionale gestionate de către aceste entităţi reprezintă o descreştere, cum poate fi observat în tabelul de mai jos.

Anul	Numărul de adresări de realizare a dreptului de acces faţa de registrele/sistemele informaţionale gestionate		
	Agenţia Servicii Publice	Agenţia de Guvernare Electronică	Instituţia Publică Cadastrul Bunurilor Imobile
2023	**649**	**99**	**-**
2024	**338**	**77**	**134**
2025	**263**	**46**	**110**

Această situație poate fi explicată prin utilizarea tot mai frecventă a Portalului guvernamental al cetățeanului (MCabinet), pus la dispoziție de Agenția de Guvernare Electronică. Prin intermediul acestuia, subiecții de date pot consulta istoricul accesărilor datelor lor cu caracter personal, inclusiv entitățile care au efectuat accesările, data acestora și temeiul legal, informații preluate din serviciul guvernamental de jurnalizare MLog.

CAPITOLUL VII. *AVIZAREA ȘI ELABORAREA PROIECTELOR DE ACTE NORMATIVE*

Procedura de avizare a proiectelor de acte normative constituie un instrument esențial prin care CNPDCP își exercită atribuțiile legale în vederea asigurării respectării cerințelor legislației privind protecția datelor cu caracter personal în procesul de elaborare și promovare a politicilor publice. În cadrul acestei proceduri, proiectele de acte normative sunt examinate din perspectiva conformității cu principiile legalității, proporționalității, securității și transparenței prelucrării datelor cu caracter personal, precum și a respectării drepturilor subiecților de date.

Prezentul capitol reflectă activitatea CNPDCP în domeniul avizării proiectelor de acte normative în anul de raportare, urmând a fi completat cu date statistice relevante privind numărul avizelor emise, tipologia proiectelor analizate și principalele aspecte de conformitate identificate.

Pe parcursul anului 2025, în adresa CNPDCP au parvenit spre avizare **208** de proiecte de acte normative naționale/tratate internaționale care au fost examinate sub aspectul protecției drepturilor și libertăților persoanelor fizice în legătură cu prelucrarea datelor cu caracter personal, dintre care:

39 proiecte de acorduri/tratate internaționale;

40 proiecte de modificare a legilor, codurilor;

129 proiecte de acte normative ale Guvernului și altor autorități.

În cazul majorității proiectelor supuse avizării, CNPDCP a reliefat necesitatea completării, ajustării sau revizuirii dispozițiilor propuse, în vederea asigurării conformității acestora cu cadrul legal național și internațional în materia protecției datelor cu caracter personal. În acest sens, autoritatea a formulat observații, recomandări și propuneri menite să integreze în mod clar și coerent prevederi specifice operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal.

Recomandările formulate au vizat, în special, stabilirea temeiurilor legale ale prelucrării datelor de către operatori, delimitarea categoriilor de date cu caracter personal care fac obiectul prelucrării, identificarea persoanelor vizate, precum și precizarea entităților cărora datele le pot fi divulgate și a scopurilor în care acestea pot fi utilizate. Totodată, au fost evidențiate aspecte referitoare la respectarea principiului limitării scopului, determinarea perioadelor de stocare, descrierea operațiunilor și procedurilor de prelucrare, precum și implementarea măsurilor tehnice și organizatorice adecvate pentru garantarea securității și confidențialității datelor cu caracter personal.

În continuare, sunt prezentate unele din cele mai relevante avize înaintate la proiecte de acte normative transmise CNPDCP pe parcursul anului 2025:

- *Referitor la examinarea proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional de evidență și management al resurselor umane din autoritățile publice.*

Față de conținutul proiectului de act normativ, în partea ce vizează capitolul V privind structura organizațională a SI EMRU, s-a menționat că, potrivit art. 9 din Legea nr. 71/2007 cu privire la registre, subiecții raporturilor juridice în domeniul registrelor includ, printre alții, furnizorii și destinatarii datelor. În acest sens, s-a recomandat reflectarea expresă a destinatarilor datelor SI EMRU într-un punct distinct al proiectului.

Referitor la interconexiunea SI EMRU cu alte sisteme informaționale, s-a menționat intenția de a prelua date salariale, inclusiv istoricul acestora, precum și date privind antecedentele penale ale persoanelor. În acest context, s-a subliniat că datele privind antecedentele penale și hotărârile judecătorești referitoare la capacitatea de exercițiu constituie categorii speciale de date cu caracter personal, supuse unui regim sporit de protecție, a căror prelucrare trebuie să fie strict justificată, proporțională și adecvată scopului urmărit.

Analiza scopurilor și funcțiilor SI EMRU, ca sistem destinat gestionării structurii organizaționale și resurselor umane din cadrul autorităților publice, nu a justificat necesitatea prelucrării acestor categorii speciale de date, nici a datelor privind istoricul salariilor. În acest sens, s-a reținut că, potrivit art. 4 alin. (1) lit. b) și art. 8 din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, prelucrarea unor asemenea date este permisă doar în limitele competențelor stabilite expres de lege și de către autoritățile abilitate, respectiv, organele de drept, în condițiile prevăzute de cadrul normativ aplicabil.

Totodată, s-a menționat că, potrivit Conceptului Sistemului informațional integrat al organelor de drept, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1202/2006, prelucrarea datelor din domeniul criminalistic este rezervată exclusiv organelor de drept, entități care nu se regăsesc în sfera de competență a SI EMRU. În consecință, operațiunile de prelucrare propuse nu sunt compatibile cu scopurile inițiale ale colectării datelor, în sensul considerentului (50) din Regulamentul (UE) 2016/679.

În același context, nu a fost reținută necesitatea prelucrării datelor cu caracter personal privind etnia persoanei, acestea nefiind justificate prin scopurile declarate ale sistemului.

De asemenea, s-a recomandat determinarea expresă a sistemelor informaționale cu care SI EMRU va asigura interoperabilitatea prin intermediul platformei MConnect, precum și indicarea categoriilor de date cu caracter personal ce urmează a fi preluate. S-a precizat că formularea „alte registre și sisteme informaționale în calitate de furnizori de date" este improprie, întrucât, conform art. 14 din Legea nr. 71/2007, furnizor al datelor registrului este persoana fizică sau persoana juridică de drept privat sau public, care prezintă registratorului date despre obiectul registrului în modul stabilit de lege sau acord și nu sistemul informațional ca atare.

Suplimentar, s-a propus includerea unor mecanisme clare de asigurare a securității informaționale a SI EMRU, în special privind generarea și păstrarea înregistrărilor de audit ale operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal, precum și accesul autorităților competente la aceste înregistrări în vederea investigării eventualelor încălcări.

În final, s-a considerat necesară completarea proiectului cu prevederi referitoare la formele de control exercitate de autoritatea abilitată, precum și la faptele pasibile de răspundere și formele de răspundere juridică aplicabile.

- *Referitor la examinarea proiectului de hotărâre pentru inițierea negocierilor asupra proiectului „Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernului Republicii Indiei privind parteneriatul pentru migrație și mobilitate și împuternicirea delegației oficiale pentru negocierea acestuia".*

În cadrul evaluării proiectului Acordului supus avizării, s-a constatat că acesta presupune prelucrarea datelor cu caracter personal. Totodată, s-a evidențiat faptul că Republica India nu a ratificat Convenția Consiliului Europei privind protecția persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal (CETS nr. 108) și nu este recunoscută ca stat care

asigură un nivel adecvat de protecție a datelor cu caracter personal, ceea ce generează riscuri sporite privind securitatea și confidențialitatea datelor transferate.

Având în vedere lipsa unor informații clare privind existența unei autorități competente sau a unui cadru legislativ specific în domeniul protecției datelor în statul de destinație, precum și riscurile asociate transferului transfrontalier de date, s-a impus necesitatea instituirii unor garanții suplimentare, în conformitate cu art. 32 alin. (5) din Legea nr. 133/2011.

În acest context, CNPDCP a considerat oportună completarea proiectului Acordului cu prevederi distincte privind protecția datelor cu caracter personal, care să reglementeze, în principal: utilizarea datelor exclusiv în scopurile stabilite; informarea persoanelor vizate și garantarea drepturilor acestora; restricționarea transmiterii ulterioare către terți; asigurarea exactității, securității, confidențialității și ștergerii datelor; stabilirea termenelor de păstrare; notificarea incidentelor și a prelucrărilor ilegale; utilizarea măsurilor tehnice adecvate de securitate; păstrarea evidențelor privind transferurile de date; exercitarea controlului de către autoritățile competente și angajarea răspunderii părților pentru eventualele prejudicii cauzate.

• *Referitor la examinarea proiectului de hotărâre de Guvern privind aprobarea Conceptului și Regulamentului Sistemului Informațional de Monitorizare și evaluare a infecției HIV.*

Raportat la conținutul proiectului de act normativ, s-a recomandat descrierea clară a drepturilor și atribuțiilor destinatarilor, acestea nefiind prevăzute nici în proiectul Conceptului, nici în proiectul Regulamentului.

Totodată, s-a constatat că sintagma „documentele ce țin de persoane fizice, primite de la Agenția Servicii Publice” este formulată într-un mod general și imprecis, fiind necesară determinarea expresă a tipurilor de documente și/sau a categoriilor de date cu caracter personal ce urmează a fi prelucrate sau preluate în cadrul SIME HIV. În același sens, s-a recomandat identificarea explicită a categoriilor de date care au caracter public, pentru a limita, pe cât posibil, atingerea adusă drepturilor și intereselor persoanelor vizate.

De asemenea, s-a atras atenția asupra caracterului problematic al consemnării numărului de identificare de stat (IDNP) al cadrelor medicale în documentele aferente acordării asistenței medicale, prin includerea acestuia în fișele de observație, rețetele pentru medicamente compensate și alte documente similare. S-a reiterat faptul că IDNP-ul constituie dată cu caracter personal, supusă unui regim strict de confidențialitate și securitate, iar prelucrarea sa trebuie realizată exclusiv în conformitate cu prevederile legale. Consemnarea concomitentă a IDNP-ului și a numelui/prenumelui cadrelor medicale în documente accesibile publicului determină circulația necontrolată a acestor date și generează riscuri sporite pentru viața privată a persoanelor vizate.

În aceste circumstanțe, având în vedere că SIME HIV gestionează evidența obiectului informațional „cadru medical”, al cărui identificator unic este IDNP-ul, s-a propus, la etapa de dezvoltare și implementare a sistemului, atribuirea și validarea unui număr de identificare sau de înregistrare distinct de IDNP, care să fie utilizat în documentația medicală de profil. Identificarea cadrelor medicale ar urma, astfel, să se realizeze prin intermediul unui cod numeric suplimentar, care să înlocuiască IDNP-ul în fișele de observație, rețete și alte documente puse la dispoziția pacienților.

Mecanismul propus, bazat pe atribuirea aleatorie a unui cod public diferit de IDNP, nu afectează dreptul operatorului de date de a prelucra IDNP-ul personalului medical în cadrul SIME HIV, exclusiv în scopuri funcționale de evidență și gestionare a resurselor umane. Această soluție urmărește asigurarea conformității prelucrării datelor cu caracter personal de către Ministerul Sănătății și consolidarea protecției dreptului la viață privată.

În susținerea acestei abordări, s-a reamintit că obligarea subiecților de date să își dezvăluie IDNP-ul către un cerc nedeterminat de persoane a fost analizată sub aspectul constituționalității de către Curtea Constituțională, care, prin hotărârea din 22 mai 2014, a constatat existența unei ingerințe nejustificate în viața privată a persoanelor ce desfășoară activități liberale.

S-a menționat, totodată, că aceste propuneri au fost formulate de CNPDCP încă din luna martie 2024, inclusiv în cadrul examinării proiectului de hotărâre privind același sistem informațional. Cu toate acestea, CNPDCP a fost informat că practica consemnării IDNP-ului cadrelor medicale pe anumite documente aferente acordării asistenței medicale persistă, generând în continuare riscuri majore pentru inviolabilitatea vieții private.

În consecință, s-a subliniat necesitatea implementării efective și unitare a acestor reglementări la nivelul tuturor sistemelor informaționale din domeniul medical, în vederea excluderii utilizării și consemnării IDNP-ului personalului medical pe documentația medicală pusă la dispoziția pacienților.

• *Referitor la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr.133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal, Codul fiscal al RM nr.1163-XIII din 24.04.1997.*

Potrivit proiectului și notei de fundamentare, inițiativa legislativă a fost promovată în executarea Deciziei CNPDCP nr. 300/2023 și a Recomandării Comisiei parlamentare pentru drepturile omului nr. 389/2023, prin care s-a rezumat că includerea IDNP-ului pe bonurile fiscale reprezintă o divulgare excesivă și nejustificată a datelor cu caracter personal.

CNPDCP a reiterat existența unui cadru normativ deficitar în domeniul evidenței fiscale a persoanelor fizice care desfășoară activități independente, întrucât obligativitatea înscrierii IDNP-ului pe bonurile fiscale eliberate de titularul de patentă fiecărui client constituie o ingerință disproporționată în viața privată. În acest sens, s-a recomandat instituirea unor măsuri tehnice și organizatorice adecvate, inclusiv substituirea sau depersonalizarea IDNP-ului ori atribuirea unui cod fiscal distinct, care să permită evidența fiscală fără afectarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal.

Ca soluție conformă, a fost semnalată necesitatea reglementării exprese, la nivelul legislației fiscale, a substituției IDNP-ului cu un cod unic de înregistrare, aplicabil tuturor persoanelor care desfășoară activități economice independente.

În acest context, CNPDCP nu a susținut propunerea de modificare a art. 9 alin. (1) din Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, prin introducerea unei noi litere c), întrucât remedierea problematicii identificate urmează fi realizată strict prin ajustarea actelor normative speciale din domeniul fiscal. Legea nr. 133/2011 are caracter de act normativ-cadru și stabilește principii generale aplicabile tuturor sectoarelor, fără a reglementa proceduri specifice de evidență fiscală.

Totodată, s-a constatat că modificarea propusă este redundantă și neclară din punct de vedere juridic, fiind deja acoperită de prevederile art. 9 alin. (1) lit. b) din legea menționată. Mai mult, condiționarea prelucrării de date „depersonalizate” este contradictorie, întrucât datele depersonalizate nu mai constituie date cu caracter personal și ies din sfera de aplicare a Legii nr.

133/2011. Aplicarea generală a acestei norme ar fi putut genera dificultăți în alte domenii unde datele de identificare sunt indispensabile.

În concluzie, CNPDCP a apreciat că problema inserării IDNP-ului pe bonurile fiscale poate fi soluționată exclusiv prin modificarea legislației fiscale, inclusiv prin atribuirea unui cod fiscal distinct de IDNP, eliminarea obligativității înscrierii IDNP-ului pe documentele fiscale și instituirea unor mecanisme alternative de identificare.

În acest sens, CNPDCP nu a susținut completarea art. 9 alin. (1) din Legea nr. 133/2011, dar a susținut modificările prevăzute la art. II din proiect și a recomandat promovarea intervențiilor legislative necesare direct în Codul fiscal și actele subsecvente.

Totodată, s-a subliniat că identificatorul fiscal destinat persoanelor care desfășoară activități economice independente trebuie să fie unic, generat automat de sistemul fiscal, aplicabil în mod nediscreționar tuturor persoanelor vizate și independent de formularea unei cereri individuale. O asemenea abordare standardizată asigură atât eficiența evidenței fiscale, cât și respectarea principiilor legalității, proporționalității și minimizării datelor.

• *Referitor la proiectul de lege privind datele și guvernanța datelor, elaborat în contextul prevederilor Programului Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană 2025–2029 (Anexa A, Clusterul 3 – Competitivitate și creștere incluzivă, Capitolul nr. 10 – Societate informațională și mass-media).*

Proiectul de lege are ca obiect instituirea unui cadru normativ privind guvernanța datelor, în vederea asigurării unui acces echitabil, transparent și sigur la date și promovării utilizării responsabile a acestora în beneficiul inovării, dezvoltării economice și interesului public.

S-a constatat că inițiativa legislativă vizează intermediari de date care pot gestiona atât date cu caracter personal, cât și alte categorii de date, ceea ce determină o interacțiune directă cu legislația de domeniul protecției datelor cu caracter personal. În acest sens, s-a subliniat că toți actorii implicați în partajarea datelor au obligația de a respecta cadrul legal aplicabil și de a identifica temeiurile juridice corespunzătoare pentru prelucrarea datelor cu caracter personal.

În context, s-a recomandat revizuirea formulărilor, întrucât acestea erau neclare și susceptibile de interpretări, nefiind clar dacă se referă la date cu caracter personal sau la alte categorii de date, existând indicii de inconsecvență față de actul european ce urmează a fi transpus.

În ceea ce privește mecanismul altruismului în materie de date, s-a reținut că acesta se bazează exclusiv pe consimțământul persoanei vizate, cu posibilitatea retragerii acestuia în orice moment. În acest context, s-a considerat oportună reflectarea în proiect a elementelor esențiale prevăzute de Regulamentul (UE) 2022/868, respectiv, instituirea unui formular standardizat de consimțământ pentru altruismul datelor și crearea unui Registru public al organizațiilor recunoscute de promovare a altruismului în materie de date, în vederea asigurării transparenței și încrederii publice.

Totodată, s-a subliniat că utilizarea datelor cu caracter personal în interes public poate implica prelucrări la scară largă, inclusiv ale unor categorii speciale de date sau ale persoanelor vulnerabile, ceea ce generează riscuri ridicate. În aceste cazuri, operatorii urmează să efectueze evaluări ale impactului asupra protecției datelor, cu implicarea responsabililor cu protecția datelor, fiind recomandată, atunci când este posibil, publicarea rezultatelor acestora pentru sporirea transparenței.

Cu referire la obligația de notificare a CNPDCP în cazul solicitării datelor cu caracter personal s-a menționat că aceasta nu este suficient clarificată, întrucât nu sunt precizate scopul și efectele acestei notificări, iar autoritatea nu deține competențe de autorizare a operațiunilor de prelucrare. În acest context, s-a subliniat necesitatea respectării atribuțiilor legale ale autorității de protecție a datelor în cadrul viitoarelor mecanisme de guvernanță a datelor.

În final, s-a menționat că implementarea mecanismelor de guvernanță a datelor va necesita consolidarea substanțială a capacităților instituționale ale autorităților competente, în special sub aspectul resurselor, expertizei tehnice și capacităților operaționale.

• *Referitor la proiectul de hotărâre cu privire la organizarea și funcționarea biobăncilor.*

În cadrul examinării proiectului Regulamentului-cadru privind organizarea și funcționarea biobăncilor de cercetare, s-a constatat că acesta făcea trimitere, în termeni generali, la existența bazelor de date securizate și la necesitatea implementării unor măsuri de securitate informatică și fizică, fără să reglementeze în mod expres cadrul juridic al registrului biobăncilor.

În acest context, s-a subliniat că, potrivit Legii nr. 467/2003, resursele informaționale de stat trebuie reglementate prin documentație specifică ce include conceptul sistemului informațional, cerințele funcționale și tehnice, precum și regulamentul resursei informaționale. Prin urmare, s-a considerat oportun ca registrul biobăncilor de cercetare să fie reglementat și aprobat ca resursă informațională de stat distinctă sau integrată într-un sistem informațional existent, cu respectarea cerințelor juridice, tehnice și de securitate aplicabile. Această abordare este susținută și de practica existentă în domenii similare, precum sistemul informațional aferent băncilor de țesuturi și celule umane.

Având în vedere caracterul strategic al datelor gestionate de biobănci și impactul acestora asupra cercetării și sănătății publice, s-a accentuat necesitatea unui regim clar de guvernanță a registrului, inclusiv sub aspectul protecției datelor cu caracter personal.

În acest sens, s-a reiterat aplicabilitatea principiului limitării stocării, potrivit Legii nr. 133/2011, care impune stabilirea unor termene clare de păstrare a datelor cu caracter personal și a procedurilor de distrugere, arhivare, transmitere sau anonimizare a acestora după atingerea scopului prelucrării. Astfel, s-a recomandat evaluarea și determinarea expresă a acestor termene și proceduri în cadrul proiectului.

Totodată, s-a menționat că CNPDCP nu deține competența de a aproba metodele de codificare utilizate de biobănci. În acest context, s-a propus reformularea normei relevante, în sensul limitării rolului CNPDCP la oferirea de consultanță de specialitate privind stabilirea unui mecanism de codificare conform cerințelor de protecție a datelor cu caracter personal, evitând atribuirea unor competențe care exced cadrul legal.

Suplimentar, s-a reamintit obligația operatorilor de date de a efectua evaluarea impactului asupra protecției datelor cu caracter personal și de a desemna un responsabil cu protecția datelor, în situațiile în care prelucrarea poate genera riscuri sporite pentru drepturile și libertățile persoanelor vizate. În acest sens, s-a constatat că, în cazul prelucrărilor reglementate prin proiect, susceptibile de a implica prelucrări la scară largă, efectuarea unei evaluări a impactului asupra protecției datelor este esențială încă la etapa de adoptare a actului normativ.

• *Referitor la proiectul de hotărâre cu privire la constatarea incapacității temporare de muncă și eliberarea certificatului de concediu medical.*

Analizând conținutul proiectului s-a constatat că acesta implica prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal privind starea de sănătate, inclusiv în cazuri de boală, maternitate, îngrijirea copilului bolnav, carantină, tratament de recuperare și evaluare a dizabilității.

Prelucrarea acestor date este supusă Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, iar temeiul juridic aplicabil îl constituie art. 6 alin. (1) lit. b), respectiv îndeplinirea obligațiilor legale în domeniul muncii și asigurărilor sociale, precum și art. 7, care permite prelucrarea datelor privind sănătatea în scopuri medicale și de protecție a sănătății publice, sub supravegherea personalului supus secretului profesional.

În acest context, nu a fost susținută afirmația din nota de fundamentare, potrivit căreia, proiectul nu ar avea impact asupra protecției datelor cu caracter personal, considerând că această concluzie este neîntemeiată.

Totodată, s-a evidențiat lipsa de claritate a prevederii generale privind „respectarea cadrului normativ în domeniul protecției datelor", subliniindu-se că Legea nr. 133/2011 reprezintă cadrul general, iar proiectul ar trebui să conțină reglementări specifice și detaliate adaptate particularităților domeniului medical și ale procesării digitale.

Un alt aspect care a fost sesizat constituie introducerea codului QR în certificatul digital de concediu medical, fără reglementarea explicită a acestuia în conținutul proiectului. Avizul atenționează asupra **riscurilor semnificative pentru confidențialitatea și securitatea datelor**, solicitând reglementarea expresă a:

- mecanismului de acces prin aplicația guvernamentală;
- categoriilor de date accesibile prin QR-cod;
- categoriilor de persoane autorizate;
- termenului de valabilitate al QR-codului;
- jurnalizării accesărilor (prin MLog) și transparenței față de titular;
- măsurilor tehnice și organizatorice de securitate.

Cu referire la prevederea potrivit căreia persoana asigurată își exprimă consimțământul pentru prelucrarea și transmiterea automatizată a datelor către angajator, în aviz a fost subliniat că consimțământul nu constituie un temei juridic adecvat în acest caz. Prelucrarea datelor are loc în baza obligațiilor legale și a interesului public, iar invocarea consimțământului este nejustificată, mai ales în condițiile unui dezechilibru evident între persoana vizată și autoritățile publice implicate.

Astfel, s-a concluzionat că utilizarea consimțământului în acest context nu corespunde principiilor Legii nr. 133/2011, întrucât nu poate fi considerat liber exprimat, informat și lipsit de constrângeri, și că temeiul legal al prelucrării trebuie clarificat și fundamentat exclusiv pe dispozițiile legale aplicabile, nu pe acordul formal al persoanei vizate.

Pe parcursul anului 2025, activitatea CNPDCP pe segmentul creației legislative a fost focusată pe definitivarea și promovarea proiectului noii legi privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor, prin care se transpune Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului.

Proiectul a fost elaborat și supus procedurii de avizare. La inițiativa Ministerului Justiției proiectul de lege a fost supus expertizării din partea Comisiei Europene, Direcția Generală pentru Justiție și Consumatori, care și-a exprimat opinia pozitivă privind transpunerea Directivei (UE) 2016/680, fiind apreciat conținutul proiectului de lege, considerându-l bine structurat și redactat într-un mod foarte clar, care va constitui, împreună cu Legea nr. 195/2024, un cadru solid în domeniul protecției datelor.

În primele luni ale anului 2026, proiectul noii legi privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor, urmează să fie supus unei proceduri repetate de avizare și transmis Parlamentului Republicii Moldova spre adoptare.

La acest aspect se va nota că, la 23 august 2026, va intra în vigoare Legea nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal. Acest act legislativ instituie un nou cadru normativ general în domeniul protecției datelor cu caracter personal, asigurând transpunerea deplină în legislația națională a Regulamentului (UE) 2016/679.

În conformitate cu art. 2 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 195/2024, prevederile acesteia nu se aplică prelucrării datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, investigării, depistării sau urmăririi penale a infracțiunilor ori al executării sancțiunilor penale, inclusiv al protejării împotriva amenințărilor la adresa securității publice și al prevenirii acestora.

Această prevedere este identică cu cea prevăzută la art. 2 alin. (2) lit. d) din Regulamentul (UE) 2016/679 și este determinată de faptul că, la nivelul legislației Uniunii Europene, protecția datelor cu caracter personal prelucrate în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor este asigurată prin intermediul unui act normativ distinct – Directiva (UE) 2016/680.

Instituirea unui cadru normativ special pentru reglementarea prelucrării datelor în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor a fost determinată de faptul că, în cazul unor astfel de prelucrări, reglementările normative trebuie, pe de o parte, să permită autorităților competente exercitarea eficientă a atribuțiilor sale de prevenire și combatere a fenomenului infracțional, iar, pe de altă parte, să asigure un nivel adecvat de protecție a datelor cu caracter personal. Din aceste considerente, atât Directiva (UE) 2016/680 cât și noul proiect de lege conțin reglementări specifice ce vizează, în special:

a) principiile și temeiul legal pentru prelucrarea datelor efectuată în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor;

b) modalitatea de exercitare și limitare a drepturilor persoanelor vizate;

c) asigurarea securității datelor cu caracter personal, în special în cadrul sistemelor informaționale automatizate;

d) realizarea transferurilor de date către alte state sau către organizații internaționale, în vederea facilitării schimbului de informații între organele de drept.

Astfel, pentru asigurarea unui nivel înalt de protecție a datelor prelucrate în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor, precum și în vederea armonizării depline a legislației naționale la acquis-ul Uniunii Europene în acest domeniu, este imperioasă transpunerea Directivei (UE) 2016/680 prin intermediul unui act legislativ distinct, care să intre în vigoare concomitent cu Legea nr. 195/2024.

În contextul procesului de integrare europeană, pe parcursul anului 2025, angajații CNPDCP au continuat să asigure suport și implicare în cadrul grupurilor de lucru constituite în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Astfel, a fost asigurată participarea activă la exercițiile de screening bilateral, persoanele delegate din cadrul CNPDCP contribuind la elaborarea prezentărilor de țară pe mai multe capitole, fiind oferit suport autorităților naționale prin furnizarea informațiilor necesare pentru realizarea acțiunilor aferente, următoarelor capitole:

Capitolul 2 „*Libera circulație a lucrătorilor”*;
Capitolul 10 „*Societate Informațională și Mass-media”*;
Capitolul 23 – *„Justiție și drepturi fundamentale”;*
Capitolul 24 - *„Justiție, libertate și securitate”;*
Capitolul 28 *„Protecția consumatorilor și a sănătății”*;
Capitolul 30 *„Politica Comercială Comună”*.

În principal, a fost asigurată participarea și raportarea în cadrul Grupului de lucru pentru **Capitolul 23 – *„Justiție și drepturi fundamentale”***, care reunește reprezentanți a circa 25 de instituții publice, precum și a Grupului de lucru pentru **Capitolul 24 - *„Justiție, libertate și securitate”*,** privind avansarea și implementarea, conform calendarului stabilit, a acțiunilor prevăzute în Foaia de parcurs, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 275/2025 *pentru aprobarea Foii de parcurs privind „Statul de drept” (criteriu de referință în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană).*

Foaia de parcurs privind „Statul de drept” este un document strategic elaborat în contextul cadrului de negocieri pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Acest document stabilește rezultatele strategice pe care Republica Moldova își propune să le obțină în următorii ani în vederea consolidării statului de drept ca piatră de temelie a dezvoltării democratice a țării. Obiectivul general este de a consolida independența sistemului judiciar, protecția drepturilor fundamentale și spațiul de libertate, securitate și justiție, în conformitate cu cele mai înalte standarde ale UE referitoare la Capitolele 23 și 24.

La 4 noiembrie 2025 Comisia Europeană a publicat Pachetul de extindere 2025, care este un set de documente strategice pe care Comisia Europeană le publică în fiecare an, care reflectă progresele înregistrate de țările candidate și potențial candidate, care doresc să devină membre ale Uniunii Europene.

Potrivit raportului pentru Republica Moldova, în ultimele 12 luni, țara noastră a înregistrat progrese pe fiecare capitol de negocieri, iar nivelul general de pregătire pentru aderarea la Uniunea Europeană a crescut considerabil. Cu referire la domeniul Protecției datelor cu caracter personal, Comisia Europeană a remarcat:

Cadrul juridic pentru protecția datelor cu caracter personal a fost consolidat, dar capacitățile autorității pentru protecția datelor trebuie îmbunătățite.

Legea privind protecția datelor cu caracter personal adoptată în 2024 urmărește să alinieze legislația Moldovei la Regulamentul general privind protecția datelor cu caracter personal. Acesta urmează să intre în vigoare în august 2026. În paralel, Moldova ar trebui să urmărească alinierea la Directiva UE privind protecția datelor în materie de asigurare a respectării legii și să ratifice cel de-al doilea protocol la Convenția 108 a Consiliului Europei (CoE) și să adopte cadrul juridic pentru punerea în aplicare a standardelor UE privind clauzele contractuale standard între operatori și persoanele împuternicite de operatori. Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal a examinat un număr tot mai mare de plângeri, dar capacitatea sa ar trebui consolidată, în special în ceea ce privește personalul.

CAPITOLUL VIII. *COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ*

Anul 2025 a fost un an de continuare a consolidării și a inovării pentru CNPDCP, în contextul unui peisaj internațional dinamic și în continuă schimbare în domeniul protecției datelor cu caracter personal. Într-un an în care evoluțiile tehnologice și reglementările globale au continuat să pună noi provocări, CNPDCP a menținut un angajament constant față de promovarea și implementarea standardelor europene în materie de protecție a datelor cu caracter personal.

În acest context, autoritatea a continuat să fie un actor activ pe scena internațională, aprofundând colaborările deja existente și dezvoltând noi parteneriate strategice. Participarea la proiecte internaționale, grupuri de lucru și forumuri dedicate protecției vieții private a fost esențială pentru adaptarea la noile reglementări, în special în fața provocărilor aduse de noile tehnologii emergente.

Pe parcursul acestui an, s-a pus un accent deosebit pe colaborările interinstituționale și multilaterale, având în vedere necesitatea unei abordări globale și coordonate în fața amenințărilor la adresa securității datelor personale. Aceste parteneriate au fost esențiale nu doar pentru schimbul de bune practici, dar și pentru identificarea și implementarea de soluții comune care să răspundă eficient riscurilor și provocărilor din domeniu.

Acest raport reflectă realizările și pașii făcuți în consolidarea unui cadru global și național pentru protecția datelor cu caracter personal, dar și angajamentele viitoare în asigurarea unui mediu digital mai sigur și mai transparent pentru toți cetățenii.

Ședințele plenare ale Comitetului European pentru Protecția Datelor

În anul 2025, reprezentanții CNPDCP au continuat să participe activ în cadrul Comitetului European pentru Protecția Datelor (CEPD), având loc **10** ședințe plenare, dintre care **6** au fost organizate în format online și **4** cu prezența fizică la Bruxelles. Aceste ședințe au fost esențiale pentru promovarea unui cadru normativ coerent și pentru întărirea colaborării între autoritățile de protecția datelor din diverse state membre ale Uniunii Europene. În cadrul acestora, au fost adoptate Avize, Recomandări, Declarații și Orientări relevante, care au contribuit la evoluția reglementărilor europene în domeniul protecției datelor, inclusiv:

- Recomandările privind temeiul juridic pentru solicitarea creării de conturi de utilizator pe site-urile de comerț electronic;
- Orientările privind prelucrarea datelor cu caracter personal prin intermediul tehnologiilor blockchain;
- Declarația privind rolul autorităților pentru protecția datelor (APD) în cadrul Legii privind inteligența artificială (Legea IA);
- Avizul privind criteriile de certificare EuroPriSe;
- Orientările privind articolul 37 din Directiva (UE) 2016/680 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului etc.

Aceste documente au fost și sunt deosebit de importante pentru autoritate, oferind claritate în vederea aplicării uniforme a reglementărilor europene și alinierea la cele mai bune practici din domeniu. Participarea activă a CNPDCP la ședințele plenare a consolidat capacitatea autorității de

a contribui la formularea politicilor europene, asigurându-se astfel o protecție adecvată a datelor cu caracter personal și la nivel global.

Ședințele plenare în cadrul Consiliul Europei

Comitetul Consultativ al Convenției pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal (Convenția 108)

Pe parcursul anului 2025, conducerea CNPDCP a participat, cu prezența fizică, la ședințele plenare ale Comitetului Consultativ a Convenției 108. În cadrul ședințelor, s-au abordat diverse subiecte de importanță, printre care Convenția 108+ și stadiul ratificărilor și aderărilor curente, protecția datelor personale în combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, clauzele contractuale în contextul fluxurilor transfrontaliere de date, interpretarea articolului 11 din Convenția 108 modernizată, vizând tehnologiile de îmbunătățire a confidențialității, cooperarea cu alte organisme și entități ale Consiliului Europei, precum și evoluțiile și activitățile majore în domeniul protecției datelor.

Reuniunile plenare au demonstrat caracterul dinamic și evolutiv al cadrului normativ european privind protecția datelor cu caracter personal. Comitetul Consultativ al Convenției 108 continuă să joace un rol esențial în orientarea politicilor publice, în definirea principiilor etice ale digitalizării și în promovarea unei guvernanțe responsabile a datelor la nivel global.
Participarea la aceste sesiuni a constituit o ocazie valoroasă de schimb de expertiză și consolidare a cooperării internaționale, reafirmând angajamentul statului nostru pentru protejarea drepturilor fundamentale în era digitală. Delegația CNPDCP a prezentat în cadrul ședințelor stadiul ratificării Protocolului CETS 223 la Convenția 108, menționând că la 25 iulie 2024, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat noua Lege nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal care a fost publicată în Monitorul Oficial la 23 august 2024. Legea transpune în totalitate GDPR și urmează să intre în vigoare în termen de 2 ani de la publicarea în Monitorul Oficial al RM.

Proiectul de lege privind ratificarea Protocolului de modificare a Convenției pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automată a datelor cu caracter personal și documentele aferente au fost transmise Ministerului Justiției pentru efectuarea procedurilor de consultare interguvernamentală. În context, Ministerul Justiției a considerat oportună ratificarea Protocolului odată cu intrarea în vigoare, la 23 august 2026, a Legii nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal.

Participarea la evenimente internaționale și cooperarea cu Autorități de protecție a datelor cu caracter personal

❖ La 28 ianuarie 2025, CNPDCP, în parteneriat cu Academia de e-Guvernare (eGA), a organizat conferința națională ***„Noile prevederi legale în domeniul protecției datelor cu caracter personal în Republica Moldova”.***

Scopul conferinței a fost de a crește gradul de conștientizare atât a reprezentanților instituțiilor publice, cât și a mediului de afaceri cu privire la noile prevederi legale în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

În cadrul evenimentului au participat peste 150 de reprezentanți atât din sectorul public, cât și din mediul privat.

Conferința națională a fost organizată cu suportul proiectului de Asistență Rapidă pentru Securitatea Cibernetică 2.0 al UE, implementat de Academia de E-Guvernare din Estonia.

❖ În perioada 27-29 mai 2025, reprezentanții CNPDCP au participat la cea de-a de-a 11 – a ediție a Conferinței internaționale **e-Governance Conference 2025**, care a avut loc la Tallinn, Estonia. Intitulată ***„De la octeți la beneficii”*** (From Bytes to Benefits), conferința a explorat impactul transformării digitale asupra economiei, precum și costurile și beneficiile financiare pe care le implică**.** Evenimentul a fost unul de referință în domeniul guvernării digitale, cu scopul de a acumula cunoștințe relevante privind transformarea digitală, interoperabilitatea, securitatea cibernetică și utilizarea inteligenței artificiale în administrația publică, precum și de a identifica bune practici și oportunități de colaborare internațională.

Conferința e-Governance Conference 2025 a fost un punct de întâlnire global pentru liderii și practicienii din domeniul guvernanței digitale din întreaga lume, găzduind peste 600 de lideri în dezvoltarea digitală, implementatori de politici și donatori din peste 80 de țări. Evenimentul a fost organizat de Academia de e-Guvernare (eGA), Ministerul Afacerilor Externe și Centrul Estonian de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare și susținut de ITL, Uniunea Europeană, CybExer, Digital Nation, EstoniaHub, FIAP, Recorded Future, orașul Tallinn, Visit Estonia, Grupul Băncii Mondiale și Zetes.

❖ În perioada 06-09 mai 2025, reprezentanții CNPDCP au participat la cea de-a 33–a ediție a Conferinței de primăvară a Autorităților Europene de Protecție a Datelor, care a avut loc în orașul Batumi, Georgia.

Conferința de primăvară din acest an, găzduită de Inspectoratul de Stat pentru Protecția Datelor din Georgia, a reunit Autoritățile de Protecție a Datelor din întreaga Europă, în scopul abordării problemelor de interes comun, a tendințelor emergente și a evoluțiilor inovatoare în domeniul confidențialității și a protecției datelor cu caracter personal. Totodată, un obiectiv-cheie al conferinței a constituit promovarea cooperării prin încurajarea colaborării între diferite organisme de protecție a datelor din Europa și profesioniștii care lucrează în cadrul acestora. În plus, conferința a servit drept o platformă europeană unică pentru schimb de experiență și bune practici în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

Sloganul conferinței din acest an a fost: „*Cea mai valoroasă comoară a unei persoane este identitatea sa*”. La eveniment au participat 80 de reprezentanți, inclusiv lideri ai diferitelor Autorități Europene pentru Protecția Datelor. Totodată, au fost prezenți reprezentanții a patru instituții europene: EUROPOL, EUROJUST, EUROSTAT și AEPD.

❖ În perioada 02-03 iulie 2025, reprezentanții CNPDCP, au participat la cea de-a 75-a ședință a Grupului Internațional de Lucru privind Protecția Datelor în Tehnologie (cunoscut sub denumirea de „Berlin Group”), care a avut loc în orașul Tbilisi, Georgia.

Scopul evenimentului a fost de a reuni experți internaționali în domeniul protecției datelor pentru a discuta și analiza impactul noilor tehnologii asupra vieții private și securității datelor cu caracter

personal. În cadrul reuniunii, participanții au făcut schimb de bune practici, au prezentat inovații naționale și au abordat provocări emergente precum neurodata, tehnologia 6G și identitatea digitală, în vederea dezvoltării unor recomandări comune care să sprijine îmbunătățirea standardelor de protecție a datelor la nivel internațional.

Pe parcursul celor două zile de lucru, au fost abordate subiecte de importanță, cum ar fi:

- Neurodata și implicațiile asupra vieții private;
- Evoluția tehnologiei 6G și provocările aferente în domeniul protecției datelor;
- Identitatea digitală;
- Servicii digitale guvernamentale și protecția datelor în cadrul acestora (ex. MY.GOV.GE – portalul unificat de servicii electronice din Georgia);
- Prezentări naționale privind inovații și bune practici în domeniul protecției datelor.

Evenimentul a reprezentat un cadru valoros pentru schimbul de experiență internațional, întărirea cooperării între autoritățile de supraveghere și identificarea unor direcții comune de acțiune în fața noilor provocări tehnologice, reunind reprezentanți din 14 țări, precum și delegați ai European Data Protection Supervisor (EDPS) și ai Electronic Privacy Information Center (EPIC).

❖ La data de 12-13 noiembrie 2025, reprezentanții CNPDCP, au participat la evenimentul Moldova Cyber Summit 2025: Stronger Together, eveniment dedicat consolidării rezilienței digitale și cooperării internaționale în domeniul securității cibernetice. Summit-ul a explorat dimensiunile strategice, tehnice și umane ale securității cibernetice, transformând lecțiile locale și internaționale în acțiuni concrete și evidențiind rolul tot mai puternic al Moldovei ca lider regional în domeniul rezilienței cibernetice și al integrării europene.

În cadrul summit-ului au fost abordate mai multe tematici, cum ar fi:

- Consolidarea guvernanței naționale și a capacității instituționale a Republicii Moldova în domeniul securității cibernetice;
- Sprijinirea alinierii legislative și operaționale la standardele europene;
- Schimbul de experiențe regionale și internaționale în ceea ce privește protejarea sistemelor critice, a proceselor individuale și democratice;
- Promovarea încrederii publice și încurajarea parteneriatelor între guvern, sectorul privat și partenerii internaționali

Evenimentul a reunit peste 150 de lideri și experți din instituții guvernamentale, sectoare de infrastructură critică, Uniunea Europeană, NATO și comunitatea de securitate cibernetică, fiind organizat de E-Governance Academy (eGA), în parteneriat cu Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova, și finanțat de Uniunea Europeană prin proiectul Moldova Cybersecurity Rapid Assistance.

❖ În perioada 03-07 martie 2025, reprezentantul CNPDCP a participat în cadrul ***evenimentului Advancing Human-Centric Public Services: Academia privind proiectarea și furnizarea serviciilor publice într-o eră digitală,*** care a avut loc la Paris, Franța.

Această primă academie marchează începutul unui efort pe termen lung de îmbunătățire a proiectării și furnizării serviciilor publice în țările Parteneriatului estic (PaE), cu scopul de a promova proiectarea serviciilor publice centrate pe om printr-un schimb intensiv de cunoștințe între principalele instituții de stat din țările PaE și UE. Aceasta a reunit reprezentanți ai agențiilor de dezvoltare a serviciilor publice, ai instituțiilor de e-guvernare și ai autorităților de protecție a datelor cu caracter personal din regiunea Parteneriatului estic, alături de experți din cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) și UE, pentru a discuta și a explora cele mai recente progrese în furnizarea de servicii și transformarea digitală.

Această academie face parte dintr-o serie menită să consolideze reingineria serviciilor publice, concentrându-se pe digitalizare, gestionarea calității și protecția datelor, în scopul de a asigura reforme durabile și sustenabile în administrațiile publice din întreaga regiune, asigurând cetățenilor un acces mai bun, mai rapid și mai eficient la servicii.

Evenimentul menționat supra a fost prima academie în cadrul proiectului regional ***„Reforma administrației publice în țările Parteneriatului Estic III”,*** co-organizat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) și SIGMA.

❖ În perioada 1-5 decembrie 2025, reprezentanții CNPDCP au participat la cea de-a treia ediție a Săptămânii Protecției Datelor, care a avut loc la Bruxelles, Belgia, eveniment găzduit de Comisia Europeană și Comitetul European pentru Protecția Datelor (EDPB).

Cea de-a treia ediție a Săptămânii Protecției Datelor a reunit autoritățile de supraveghere din statele Parteneriatului Estic și din Balcanii de Vest, având drept obiectiv consolidarea capacităților instituționale și facilitarea alinierii continue la standardele europene în domeniul protecției datelor.

În cadrul evenimentului au fost abordate subiecte de importanță, cum ar fi: ***fluxuri internaționale de date și guvernanța globală a acestora***, fiind analizate evoluțiile recente privind cadrul european pentru transferurile internaționale, mecanismele de conformitate și cooperare cu partenerii externi, precum și tendințele strategice ce definesc rolul tot mai influent al Uniunii Europene în arhitectura globală a guvernanței datelor; ***procese de luare a deciziilor algoritmice***, experții au ilustrat riscurile asociate utilizării sistemelor automatizate, abordând principii esențiale precum transparența, acuratețea și evitarea discriminării; ***activități de supraveghere ale EDPB în domeniul inteligenței artificiale***, fiind evidențiate rolurile și responsabilitățile EDPS și EDPB în supravegherea sistemelor AI și fiind descrise mecanismele de coordonare între autoritățile naționale și instituțiile europene în vederea aplicării coerente a standardelor de reglementare; ***monitorizarea tehnologiilor emergente***, experții EDPS prezentând instrumentele și activitățile utilizate pentru evaluarea impactului soluțiilor digitale inovatoare; ***protecția datelor în contextul inteligenței artificiale***, în care au fost analizate noile responsabilități ale EDPS în supravegherea sistemelor AI conform EU AI Act. Totodată, au fost desfășurate activități dedicate schimbului de experiență între autoritățile de protecție a datelor din Balcanii de Vest și cele din Parteneriatul Estic, facilitate de experții GIZ și SIGMA, discuțiile vizând consolidarea capacităților instituționale, provocările operaționale întâlnite în activitatea de supraveghere, precum și identificarea unor mecanisme eficiente de cooperare între regiuni.

Evenimentul, organizat în cadrul Proiectului „*Reforma Administrației Publice în Țările Parteneriatului Estic*”, faza III, implementat de către GIZ și mandatat de Ministerul Federal pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, a reunit reprezentanți ai Autorităților de Protecție a Datelor din Armenia, Moldova, Ucraina, Albania, Bosnia și Herțegovina, Kosovo, Muntenegru, Macedonia de Nord și Serbia.

CAPITOLUL IX. *ACTIVITĂȚI DE SENSIBILIZARE ȘI INSTRUIRE*

Pe parcursul anului 2025, CNPDCP a continuat să înregistreze progrese semnificative în îndeplinirea obiectivelor sale, concentrându-se în mod deosebit pe dezvoltarea și implementarea unor activități destinate să informeze și să sensibilizeze publicul larg cu privire la importanța domeniului protecției datelor cu caracter personal. În acest context, au fost desfășurate o serie de inițiative educaționale și campanii de conștientizare care au urmărit, pe de o parte, explicarea drepturilor cetățenilor în ceea ce privește gestionarea datelor lor personale și, pe de altă parte, promovarea unui comportament responsabil în ceea ce privește protecția acestora.

Prin intermediul acestor acțiuni, CNPDCP a urmărit nu doar creșterea gradului de înțelegere a reglementărilor legale în domeniu, dar și promovarea unei culturi organizaționale și sociale în care respectarea confidențialității și securității datelor să devină o practică integrată în viața cotidiană a fiecărui cetățean. Această abordare urmărește nu doar asigurarea conformității cu legislația națională și europeană, ci și consolidarea încrederii publicului larg în procesul de protecție a datelor cu caracter personal.

Activitățile desfășurate s-au adresat atât publicului larg, cât și reprezentanților instituțiilor publice și comunităților școlare, prin intermediul următoarelor acțiuni:

- **Sesiuni de instruire** organizate în format fizic, online și hibrid, adaptate necesităților instituțiilor participante;
- **Campanii de informare și activități stradale**, destinate creșterii gradului de conștientizare a publicului larg privind protecția datelor cu caracter personal;
- **Participări la evenimente naționale relevante**, pentru promovarea dreptului la viață privată și a bunelor practici în domeniu;
- **Colaborări interinstituționale** - Inspectoratul General al Poliției (IGP), Inspectoratul General al Poliției de Frontieră (IGPF), Inspectoratul General pentru Migrație (IGM), Serviciul Vamal (SV), precum și cu alte instituții publice și entități din mediul privat.

Activități de informare și sensibilizare

Având în vedere actualitatea și relevanța crescândă a tematicii, precum și interesul constant manifestat de elevi în cadrul campaniei ***„Protecția datelor cu caracter personal și siguranța copiilor în mediul on-line”,*** CNPDCP a considerat necesară continuarea și extinderea acestei inițiative și pe parcursul anului 2025. Evoluția rapidă a tehnologiilor, accesul tot mai facil al copiilor la platforme on-line și diversificarea riscurilor digitale au impus menținerea unui program educațional activ, care să răspundă necesităților reale ale comunității școlare și să contribuie la formarea unui comportament responsabil în mediul virtual. Campania a urmărit atingerea următoarelor obiective principale:

- Creșterea nivelului de conștientizare privind protecția datelor în rândul elevilor;
- Promovarea utilizării sigure a internetului și a rețelelor sociale;
- Informarea privind riscurile digitale și comportamentul on-line responsabil.

Discuțiile cu copiii s-au concentrat asupra următoarelor tematici care au captat cel mai mult interesul acestora:

- noțiuni generale și exemple privind conceptul de date cu caracter personal;
- utilizarea corectă a pozelor/video în mediul on-line;
- riscuri și amenințări digitale;
- siguranța pe rețelele sociale;
- prevenirea contactelor periculoase on-line.

Activități de instruire au avut loc la:

27 ianuarie - IPLT „Ștefan cel Mare”, Chișinău

27 martie Gimnaziul Fundul Galbenei, Hâncești

Gimnaziul „Anton Bunduchi”, Hâncești

04 aprilie - IPLT “Mihai Stratulat”, comuna Boșcana

IPLT “Nicolae Bălcescu”, comuna Ciorescu

07 iulie - Clasa Viitorului, Chișinău

13 octombrie - IPLT „Tudor Vladimirescu”, Chișinău

05 noiembrie – ILPT „Universul”, Chișinău

14 noiembrie - IPLT „Ștefan cel Mare”, Chișinău

03 decembrie – Școala de Arte, Ialoveni

Activitățile desfășurate au avut un impact semnificativ, la acestea participând **378** de elevi din nordul, centrul și sudul țării.

Acțiuni stradale de informare și sensibilizare

O serie de acțiuni stradale de informare și sensibilizare a publicului larg în domeniul protecției datelor cu caracter personal au fost organizate în contexte tematice distincte, contribuind semnificativ la creșterea nivelului de conștientizare a societății.

Astfel, la **29 ianuarie 2025**, în contextul celebrării **Zilei Europene a Protecției Datelor**, precum și la **07 iulie 2025**, cu prilejul marcării a **17 ani de activitate a CNPDCP**, reprezentanții instituției au organizat acțiuni stradale desfășurate în zona Arcului de Triumf din mun. Chișinău. În cadrul acestor activități, un grup de angajați ai CNPDCP a distribuit trecătorilor materiale informative, având drept scop creșterea gradului de conștientizare și promovarea celor mai bune practici în materie de confidențialitate și protecție a datelor cu caracter personal. Cetățenii au fost informați despre conceptul de date cu caracter personal**,** drepturile subiecților de date, principiile de protecție a datelor cu caracter personal, precum și despre măsurile de securitate și confidențialitate care trebuie respectate în procesul de prelucrare a acestora. Totodată, au fost prezentate exemple de prelucrare neconformă a datelor cu caracter personal**,** fiind oferite îndrumări și recomandări practice privind acțiunile ce pot fi întreprinse în asemenea cazuri. Prin implementarea acestor acțiuni, CNPDCP reafirmă importanța protecției datelor cu caracter personal ca domeniu de interes public major, subliniind faptul că asigurarea respectării acestui drept fundamental constituie o responsabilitate partajată, ce implică un angajament constant atât din partea autorităților publice și a organizațiilor, cât și din partea fiecărui cetățean.

Participarea CNPDCP la Orășelul European – Ziua Europei 2025

La **09 și 17 mai 2025**, CNPDCP s-a alăturat inițiativei Academiei de e-Guvernare, participând la evenimentul de inaugurare al Orășelului European, organizat anual cu prilejul Zilei Europei. În cadrul evenimentelor desfășurate sub sloganul ***„Pace, prosperitate, demnitate – Europa ești tu!”***,

reprezentanții CNPDCP au amenajat un stand informativ, unde au fost distribuite materiale educaționale, iar publicul larg a fost informat cu privire la importanța domeniului protecției datelor cu caracter personal, inclusiv drepturile subiecților de date, principiile aplicabile prelucrării datelor și măsurile de securitate și confidențialitate. Totodată, au fost oferite recomandări practice privind prevenirea prelucrărilor neconforme ale datelor, iar copiii au fost implicați în activități educative interactive, menite să promoveze un comportament responsabil și sigur în mediul on-line.

Campania de informare și sensibilizare „Vigilență maximă la transmiterea/oferirea datelor cu caracter personal”

În cursul anului 2025, CNPDCP, în colaborare cu Inspectoratul General al Poliției și Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, a desfășurat o campanie de informare și sensibilizare a publicului larg cu genericul *„Vigilență maximă la transmiterea/oferirea datelor cu caracter personal”*, având drept scop creșterea nivelului de conștientizare a cetățenilor cu privire la riscurile asociate dezvăluirii necontrolate a datelor cu caracter personal.

Acțiunile au fost realizate în spații publice cu flux sporit de persoane, inclusiv în trafic, la Aeroportul Internațional Chișinău, precum și în cadrul subdiviziunilor teritoriale ale IGP, direcțiilor regionale ale IGPF și punctelor de trecere ale frontierei de stat, cu implicarea structurilor specializate în protecția datelor din cadrul instituțiilor partenere. În cadrul campaniei, cetățenilor le-au fost distribuite materiale informative și au fost oferite recomandări practice privind protejarea datelor cu caracter personal conținute în actele de identitate, cardurile bancare și alte documente similare, fiind atenționați asupra riscurilor generate de transmiterea copiilor de pe aceste documente sau de oferirea datelor pentru consemnarea în diverse liste sau formulare, fără a se încredința de existența unui temei legal în acest sens. Totodată, a fost subliniată necesitatea verificării legalității și scopului oricărei solicitări de date din partea terților.

Campania a contribuit la consolidarea cooperării interinstituționale și la promovarea unei culturi a protecției datelor, CNPDCP reafirmând rolul educației și informării continue ca instrumente esențiale în prevenirea fraudelor, furtului de identitate și a altor forme de utilizare abuzivă a datelor cu caracter personal. Astfel, la:

- 19 mai a avut loc acțiunea desfășurată cu implicarea activă a Secției Protecția Datelor cu Caracter Personal din cadrul IGP, precum și a Inspectoratului Național de Securitate Publică,

- 21 mai, acțiunea desfășurată cu implicarea activă a Direcției Protecția Datelor cu Caracter Personal din cadrul IGPF, precum și a Serviciului Protecția Datelor cu Caracter Personal din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

Activități de instruire

Anul de raportare a fost marcat de o intensificare semnificativă a activităților de instruire desfășurate de CNPDCP, reflectând angajamentul constant al instituției de a consolida cultura protecției datelor cu caracter personal la nivel național. În acest context, au fost încheiate mai multe acorduri de colaborare interinstituțională, care au facilitat organizarea unor sesiuni de instruire structurate, adaptate specificului și necesităților fiecărei instituții partenere.

Totodată, ca urmare a solicitărilor parvenite din partea autorităților publice și a mediului privat, CNPDCP a organizat cursuri și sesiuni de instruire dedicate, având drept obiectiv creșterea gradului de conștientizare privind drepturile subiecților de date, responsabilitățile operatorilor, precum și măsurile de securitate aplicabile. Aceste activități au contribuit la promovarea unui cadru sigur și conform pentru prelucrarea datelor cu caracter personal.

În cadrul colaborării dintre CNPDCP și Inspectoratul General pentru Migrație, a fost implementat un Plan de instruiri în domeniul protecției datelor cu caracter personal, destinat angajaților din subdiviziunile structurale, specializate și teritoriale ale IGM. În temeiul acestui plan, au fost desfășurate **11** cursuri de instruire pentru funcționarii IGM, având ca obiectiv consolidarea nivelului de cunoștințe privind principiile fundamentale ale protecției datelor cu caracter personal, clarificarea responsabilităților instituționale și individuale în procesul de prelucrare a datelor, asigurarea măsurilor de securitate și confidențialitate, precum și aplicarea corectă a cadrului normativ în activitatea curentă. La aceste sesiuni de instruire au participat aproximativ **150** de reprezentanți ai IGM.

De asemenea, în baza Planului de instruiri realizat în cooperare cu Inspectoratul General al Poliției, au fost organizate **12** cursuri de instruire, la care au participat aproximativ **732** de angajați ai subdiviziunilor IGP. Activitățile de instruire au vizat aprofundarea principiilor de protecție a datelor cu caracter personal, obligațiile operatorului de date, accesarea legală a datelor cu caracter personal prin intermediul sistemelor informaționale de stat, evidența și auditul accesărilor, precum și aplicarea măsurilor de securitate și confidențialitate a datelor cu caracter personal.

Urmare a semnării **Planului de instruiri** dintre CNPDCP și **Inspectoratul General al Poliției de Frontieră**, au fost organizate **7 cursuri de instruire** pentru aproximativ **428 de angajați** ai subdiviziunilor Poliției de Frontieră. Activitățile de instruire au fost axate pe prelucrarea legală, corectă și sigură a datelor cu caracter personal în contextul specific atribuțiilor Poliției de Frontieră, aplicarea principiilor de protecție a datelor în activitatea operațională, respectarea obligațiilor legale ale operatorului, precum și gestionarea situațiilor practice întâlnite în exercitarea funcțiilor de serviciu.

Un plan de instruiri a fost semnat de CNPDCP și **Serviciul Vamal**, care a inclus un program complex pentru funcționarii vamali din cadrul Aparatului Central și Birourilor Vamale Centru, Sud și Nord, desfășurat în perioada **08 aprilie – 29 mai 2025**, cu participarea a **343** de funcționari vamali. Cursurile au abordat principii și temeiuri legale ale prelucrării datelor cu caracter personal, drepturile subiecților de date, protecția și securitatea datelor, precum și aspecte practice privind gestionarea incidentelor de securitate și evaluarea impactului asupra protecției datelor.

În anul de raportare, CNPDCP a continuat să promoveze cooperarea cu autoritățile publice și mediul privat, organizând, la solicitarea acestora, cursuri de instruire în domeniul protecției datelor cu caracter personal. Aceste activități au avut ca obiectiv familiarizarea participanților cu particularitățile prelucrării datelor cu caracter personal în cadrul activităților desfășurate, clarificarea procedurilor legale aplicabile, precum și consolidarea cunoștințelor privind regimul de confidențialitate și securitate a datelor cu caracter personal, în conformitate cu legislația în vigoare.

În acest context, de activitățile de instruire organizate de CNPDCP au beneficiat următoarele autorități publice și entități din mediul privat:

- 13 ianuarie - Întreprinderea de stat „Moldelectrica”;
- 14 februarie – maib;
- 13 martie – Școala Superioară de Turism și Servicii Hoteliere din cadrul ASEM;
- 18 martie - Agenția Națională de Prevenire și Combatere a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie;

- 25 martie – Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor;
- 26 martie - Biroul de Probațiune Chișinău;
- 02 aprilie – Casa Națională de Asigurări Sociale, subdiviziunile teritoriale;
- 03 aprilie - Întreprinderea Municipală „Infocom”;
- 07 aprilie - Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru;
- 19 mai – Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică;
- 22 mai – Consiliul pentru refugiați Ungheni;
- 03 iunie - Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (UNFPA), reprezentanții autorităților publice locale;
- 06 iunie - Cancelaria de Stat, APL-urile de nivelul I și II din raza de activitate a Oficiului teritorial Hâncești;
- 13 iunie - Consiliul pentru refugiați Cahul;
- 01 iulie – Moldtelecom;
- 02 iulie - Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- 03 iulie – Asociația Băncilor din Moldova;
- 12 și 19 iulie – Școala administratorilor de bloc;
- 02 septembrie - Casa Națională de Asigurări Sociale;
- 08 septembrie și 13 octombrie – Serviciul Vamal;
- 11 septembrie - Poșta Moldovei;
- 25 septembrie – Agenția de Investiții;
- 01 octombrie - Asociația Investitorilor din România;
- 03 octombrie - Agenția Digitalizare în Justiție și Administrare Judecătorească;
- 06 octombrie – Consiliul pentru refugiați Dondușeni;
- 17 octombrie - Centrul Național pentru Energie Durabilă;
- 22 octombrie - Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”;
- 31 octombrie - Ministerul Finanțelor;
- 01 noiembrie - Școala administratorilor de bloc;
- 06 noiembrie - Consiliul Superior al Magistraturii;
- 25 noiembrie – Parlamentul Republicii Moldova;
- 10 decembrie - Inspectoratul Social de Stat;
- 11 decembrie – Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale;
- 12 decembrie – Ministerul Culturii.

În cadrul cursurilor desfășurate au fost instruite **3179** persoane, contribuind semnificativ la creșterea nivelului de conformare cu cerințele legale în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

Astfel, în perioada de raportare, CNPDCP a realizat o amplă campanie de instruire, fiind organizate **84 cursuri** și instruite per total peste **3600** persoane. Activitățile desfășurate au contribuit în mod substanțial la consolidarea culturii protecției datelor cu caracter personal în sectorul public, precum și în rândul tinerilor. Numărul ridicat de instituții participante confirmă nivelul sporit de deschidere, cooperare și colaborare interinstituțională în domeniul protecției datelor cu caracter personal. Activitățile stradale și campaniile de informare au sporit vizibilitatea și gradul de conștientizare a importanței protecției datelor la nivel național. Participarea CNPDCP la evenimente naționale de amploare a facilitat promovarea continuă a dreptului la viață privată și a protecției datelor cu caracter personal, consolidând rolul instituției în acest domeniu.

Pe parcursul anului 2025, pe site-ul oficial al instituției și pe contul instituțional de Facebook au fost diseminate o multitudine de materiale informative, menite să crească gradul de conștientizare al publicului larg privind protecția datelor cu caracter personal.

Totodată, a fost difuzat spotul video cu caracter social „*Protejează-ți datele personale*”, care a beneficiat de o mediatizare intensă prin difuzare televizată, având ca scop informarea și sensibilizarea publicului asupra importanței protecției datelor personale. Spotul video abordează principalele aspecte ale protecției datelor cu caracter personal, incluzând noțiuni generale privind datele personale, tipurile acestora, condițiile de divulgare, persoanele care le pot solicita, precum și obligațiile operatorilor de date în vederea asigurării securității și confidențialității informațiilor.

Diseminarea constantă a materialelor informative pe site-ul oficial al instituției și pe rețelele de socializare, alături de difuzarea spotului video, a reprezentat o componentă esențială a eforturilor instituției de a promova cultura protecției datelor personale, contribuind semnificativ la educarea publicului larg și la consolidarea unei atitudini responsabile față de gestionarea informațiilor cu caracter personal.

CAPITOLUL X. *ACTIVITATEA MANAGERIALĂ A CNPDCP*

Managementul resurselor umane

Performanța instituțională a CNPDCP este influențată în mod direct de nivelul de competență profesională al personalului, de gradul de specializare al acestuia și de rezultatele obținute în exercitarea atribuțiilor funcționale. În același timp, analiza eficienței activității angajaților evidențiază importanța rolului managementului instituțional în asigurarea respectării drepturilor personalului, în aplicarea unor practici de leadership eficiente și în menținerea unui mediu de muncă sigur și favorabil desfășurării activității.

Structura organizatorică a autorității de protecție a datelor cu caracter personal, aprobată prin Legea nr. 182/2008, este formată din **8 subdiviziuni structurale**, iar efectivul-limită aprobat al instituției este de **45 de unități de personal**, inclusiv personal auxiliar. Acești indicatori constituie cadrul organizațional și normativ în care se desfășoară activitatea CNPDCP.

La finele anului 2025, CNPDCP activa cu un efectiv real de **36 de persoane**, ceea ce reprezintă un deficit de **9 unități** față de efectivul-limită aprobat. Din totalul personalului încadrat, **2** persoane au statut de demnitar public, **32** de persoane sunt funcționari publici (dintre care **10** funcționari publici de conducere și **22** funcționari publici de execuție), o persoană ocupă un post de deservire tehnică iar una fiind personal auxiliar.

În aceste condiții, gradul de ocupare a funcțiilor publice și a posturilor prevăzute în statul de personal a fost de aproximativ **80%**, fapt ce reflectă existența unei capacități instituționale sub nivelul maxim aprobat. Această situație a determinat redistribuirea volumului de muncă și preluarea de sarcini suplimentare de către personalul încadrat, influențând în mod direct nivelul de încărcare a angajaților, ritmul de realizare a obiectivelor instituționale și complexitatea activităților desfășurate.

Gradul de ocupare cu personal în perioada 2018-2025

Anul	*Unități aprobate*	*Efectiv, angajați*	*Ponderea, %*
2018	45	32	71
2019	45	33	73
2020	45	35	78
2021	45	39	89
2022	45	32	71
2023	45	32	71
2024	45	34	76
2025	**45**	**36**	**80**

Din punct de vedere al nivelului de calificare, majoritatea angajaților dețin studii superioare de licență în domeniul dreptului, fiind completați de specialiști în domeniile relațiilor internaționale, administrației publice, economiei, precum și în alte domenii relevante pentru activitatea instituției.

În cadrul instituției se aplică principiul egalității de gen în procesele de recrutare și de gestionare a resurselor umane. Cu toate acestea, se constată o prevalență semnificativă a angajaților de sex feminin în raport cu cei de sex masculin. Astfel, în anul 2025, ponderea femeilor a constituit **72%** (**26** persoane), iar cea a bărbaților – **28%** (**10** persoane).

Vârsta medie a angajaților CNPDCP este de 38 de ani. În structura pe categorii de vârstă se menține tendința din anii precedenți privind predominanța persoanelor cu vârsta cuprinsă între 35 și 45 de ani, care reprezintă cea mai mare pondere, respectiv 40% din numărul total al angajaților efectiv încadrați.

Distribuția angajaților pe categorii de vârstă și gen, în funcție de tipul funcțiilor publice deținute, este prezentată în tabelul de mai jos.

Personalul CNPDCP pe categorii de vârstă și gen

Anul 2025	*Total efectiv persoane*		*Funcțiile de demnitate publică*		*Funcție publică de conducere*		*Funcție publică de execuție*		*Post de deservire tehnică, personal auxiliar*	
	Femei	*Bărbați*	*Femei*	*Bărbați*	*Femei*	*Bărbați*	*Femei*	*Bărbați*	*Femei*	*Bărbați*
Numărul de persoane	***26***	***10***	***2***	***-***	***8***	***2***	***15***	***7***	***1***	***1***
• < 25 ani	*3*	*1*					*3*	*1*		
• 25-35 ani	*6*	*2*					*6*	*2*		
• 35-45 ani	*10*	*4*			*5*	*2*	*5*	*2*		
• 45-55 ani	*6*	*1*	*2*		*3*		*1*	*1*		
• 55-63 ani	*-*	*1*						*1*		
• 63 ani <	*1*	*1*							*1*	*1*

În anul de raportare, numărul mediu de personal a fost de **34** de persoane. Pe parcursul anului, au fost încetate **6** raporturi de serviciu/muncă din diferite motive, ceea ce determină o rată a fluctuației de personal de **18%,** calculată ca raport între numărul încetărilor și numărul mediu de personal. În tabelul de mai jos este prezentată dinamica fluctuației de personal pe ani.

Fluctuația personalului

Anii	**Nr. mediu de angajați**	**Nr. de persoane care au încetat raporturile de serviciu/relațiile de muncă**	**Fluctuația, %**
2018	32	8	23
2019	33	8	24
2020	36	6	18
2021	39	13	35
2022	32	13	37
2023	32	6	18
2024	34	7	21
2025	***34***	***6***	***18***

În procesul de asigurare cu resurse umane, pe parcursul anului 2025, CNPDCP a aplicat procedurile de ocupare a funcțiilor publice vacante prin concurs public (concurs extern) și concurs de promovare (concurs intern), în conformitate cu legislația în vigoare.

Astfel, au fost organizate și desfășurate **4** concursuri externe pentru ocuparea funcțiilor publice vacante, la care au fost depuse **104** dosare ale candidaților. Ca rezultat au fost numiți în funcții publice **7** funcționari publici, dintre care **5** fiind debutanți.

Totodată, în anul de raportare, au fost organizate și desfășurate **4** concursuri interne pentru a identifica cei mai potriviți candidați din rândul funcționarilor publici înscriși pentru ocuparea funcțiilor publice vacante sau temporar vacante din cadrul autorității, prin promovare. Ca urmare a concursurilor interne desfășurate, au fost promovați în funcții publice imediat superioare **10** funcționari publici.

Analiza structurii personalului CNPDCP, în funcție de vechimea în muncă, indică faptul că cea mai mare pondere este deținută de funcționarii publici cu o vechime cuprinsă între **1** și **2** ani (**28%**), urmați de cei cu o vechime de peste **10** ani (**23%**).

Instruirea profesională

În scopul fortificării capacității instituționale, CNPDCP tratează cu prioritate dezvoltarea resurselor umane, considerând-o un element determinant pentru sporirea eficienței activităților realizate și pentru îmbunătățirea calității serviciilor prestate.

Procesul de formare profesională continuă a personalului este realizat în conformitate cu prevederile Anexei nr. 10 la Hotărârea Guvernului nr. 201/2009, care reglementează aplicarea Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, precum și în baza Planului anual de formare profesională continuă al autorității de protecția datelor cu caracter personal.

Astfel, pe parcursul perioadei de raportare, 36 de angajați au participat la diverse activități de instruire, inclusiv persoane ale căror raporturi de serviciu au încetat ulterior, care au avut loc sub diferite tipuri și forme, după cum urmează:

- **8** sesiuni de instruire externă, organizate de către Institutul Național de Administrare și Management Public, fiind instituția de referință în promovarea politicilor statului în domeniul formării și dezvoltării profesionale a funcționarilor publici de toate nivelurile;
- **10** sesiuni de instruire interne, inclusiv instruiri pe domeniile specifice de activitate, moderate de către formatorii interni ai instituției.

În același timp, personalul CNPDCP a fost antrenat în deplasări oficiale de serviciu în afara țării, orientate spre schimbul de experiență cu instituții similare și preluarea bunelor practici ale acestora. Aceste acțiuni s-au desfășurat în cadrul vizitelor de studii, atelierelor de lucru, conferințelor, precum și participării la diverse evenimente și reuniuni la nivel înalt.

Activitatea economico-financiară

Politica de administrare economico-financiară a CNPDCP este orientată spre promovarea responsabilității și corectitudinii în utilizarea resurselor publice, precum și spre îmbunătățirea continuă a mecanismelor de administrare a bugetului autorității.

În conformitate cu art. 19 al Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, CNPDCP este finanțat integral de la bugetul de stat, în limita alocațiilor bugetare aprobate prin legea bugetară anuală.

Potrivit Legii bugetului de stat nr. 310/2024, pentru anul 2025, CNPDCP i-au fost alocate resurse financiare în sumă de 12 605, 6 mii lei. Pe parcursul anului, bugetul instituției a fost rectificat, fiind alocate suplimentar 50,0 mii lei, în baza Hotărârii Guvernului nr.639/2025, pentru atenuarea riscurilor bugetare aferente serviciilor energetice.

Totodată, în cadrul procesului de rectificare bugetară, la solicitarea CNPDCP i-au fost alocate mijloace financiare în sumă de 50,0 mii lei pentru acoperirea obligațiilor față de personal, aferente plății indemnizațiilor la încetarea contractelor individuale de muncă.

În urma rectificărilor operate, bugetul precizat a CNPDCP pentru anul 2025 a constituit 12 705, 6 mii lei.

În perioada de referință, cheltuielile efective realizate de CNPDCP au constituit **12 607, 5 mii lei**, fiind structurate după cum urmează:

- cheltuieli de personal – 10 553,6 mii lei;
- prestații sociale – 107,5 mii lei;
- cheltuieli pentru bunuri și servicii – 1460,0 mii lei;
- active nefinanciare – 486,4 mii lei.

Gradul de executare a bugetului pentru anul 2025 a constituit **99,2%** din suma planificată inițial, fondurile fiind utilizate eficient pentru realizarea obiectivelor și atribuțiilor autorității.

În conformitate cu Planul anual de achiziții publice pentru anul 2025, au fost atribuite **43** de contracte de achiziții publice, în valoare totală de **1 377,9 mii lei**, dintre care **30** de contracte pentru prestarea serviciilor și **13** contracte pentru achiziționarea bunurilor cu înregistrarea acestora la Trezoreria de Stat.

Menționăm, că procedurile de achiziție publice au fost desfășurate prin intermediul platformei Mtender, iar raportarea acestora a fost realizată în termenii stabiliți de cadrul normativ.

Nivelul de executare a contractelor de achiziții publice pentru anul 2025 a constituit **98,6%** (în sumă de **1 358,1 mii lei**), dintre care contractele de achiziții de servicii reprezintă 71,8% în sumă de 975,4 mii lei, iar contractele de achiziții de bunuri reprezintă 28,2%, în sumă de 382,7 mii lei.

Bugetul autorității a fost utilizat conform prevederilor planificate, iar procedurile financiare și de achiziții publice au fost realizate în deplină conformitate cu legislația în vigoare.

PROBLEME ŞI OBIECTIVE ÎN ACTIVITATEA CNPDCP

Dificultăţile întâmpinate de CNPDCP de-a lungul anilor se menţin în mare parte şi în intervalul analizat, instituţia continuând să se confrunte cu provocări de natură legislativă, instituţională, funcţională şi de percepţie publică, care afectează în mod direct eficienţa exercitării atribuţiilor legale, capacitatea de reacţie instituţională şi dezvoltarea durabilă a domeniului protecţiei datelor cu caracter personal la nivel naţional.

Deşi au fost înregistrate evoluţii pozitive, inclusiv modernizarea cadrului normativ general prin adoptarea Legii nr. 195/2024, care va intra în vigoare la 23 august 2026, problemele structurale identificate în perioadele anterioare persistă, având un caracter sistemic şi necesitând intervenţii coordonate, atât la nivel legislativ, cât şi instituţional. Principalele dificultăţi conturate sunt următoarele:

- necesitatea adoptării proiectului legii privind protecţia datelor cu caracter personal prelucrate în scopul prevenirii şi combaterii infracţiunilor. Adoptarea Legii nr. 195/2024 privind protecţia datelor cu caracter personal reprezintă un progres semnificativ în procesul de armonizare a legislaţiei naţionale cu acquis-ul Uniunii Europene, fiind realizată transpunerea fidelă a *Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European şi al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecţia persoanelor fizice în ceea ce priveşte prelucrarea datelor cu caracter personal şi privind libera circulaţie a acestor date şi de abrogare a Directivei 95/46/CE.* Cu toate acestea, cadrul normativ rămâne incomplet în lipsa unei reglementări distincte şi exhaustive privind prelucrarea datelor cu caracter personal de către autorităţile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării şi urmăririi penale a infracţiunilor, precum şi al executării pedepselor.

Odată cu abrogarea Legii nr. 133/2011 privind protecţia datelor cu caracter personal, absenţa unei legi speciale care să transpună Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European şi a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecţia persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autorităţile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracţiunilor sau al executării pedepselor şi privind libera circulaţie a acestor date şi de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI va genera un vid normativ în ceea ce priveşte regimul juridic aplicabil acestor operaţiuni de prelucrare, afectând atât protecţia drepturilor fundamentale ale persoanelor vizate, cât şi securitatea juridică a autorităţilor implicate. Proiectul de lege aferent a fost elaborat şi supus procedurii de avizare, precum şi a fost supus expertizării din partea Comisiei Europene, Direcţia Generală pentru Justiţie şi Consumatori, însă este absolut necesară accelerarea promovării şi adoptării acestuia în termeni proximi, astfel încât actul normativ să intre în vigoare concomitent cu Legea nr. 195/2024.

- impactul numărului petiţiilor adresate CNPDCP având ca obiect conflicte de natură civilă. În perioada de raportare, autoritatea a fost sesizată de un număr impunător de petiţii formulate de cetăţeni, dintre care o parte semnificativă vizează conflicte de natură civilă (litigii între vecini sau soţi, neînţelegeri contractuale ori cauze aflate pe rolul instanţelor sau în proceduri administrative). Deşi aceste situaţii ar trebui soluţionate prin mecanismele legale specifice dreptului civil, petenţii invocă frecvent, în mod formal, pretinse încălcări ale legislaţiei privind protecţia datelor cu caracter personal.

Analiza acestor petiţii relevă că, în multe cazuri, problematica protecţiei datelor nu reprezintă elementul central al sesizării, ceea ce conduce la alocarea de resurse pentru examinarea unor aspecte ce exced competenţele autorităţii. Această situaţie limitează capacitatea instituţiei de a se concentra asupra cazurilor relevante, care necesită o analiză aprofundată şi o implicare complexă.

În acest context, rămâne a fi prioritară consolidarea procedurii preliminare de examinare a plângerilor, prin raportare la atribuţiile autorităţii, în vederea asigurării unei utilizări optime a resurselor instituţionale şi a concentrării activităţii asupra domeniilor de competenţă esenţiale.

- nivelul discriminatoriu al salarizării funcţionarilor din cadrul CNPDCP. Nivelul actual de salarizare al personalului CNPDCP continuă să fie inferior celui aplicabil altor autorităţi publice cu atribuţii de control şi supraveghere comparabile, inclusiv instituţii care prelucrează volume considerabile de date cu caracter personal şi sunt supuse verificării de către CNPDCP. Această discrepanţă salarială afectează în mod direct capacitatea instituţiei de a atrage şi menţine specialişti calificaţi, într-un domeniu caracterizat printr-un grad sporit de complexitate tehnică şi juridică şi printr-un deficit accentuat de experţi în domeniu la nivel naţional.

Mecanismul de salarizare aplicabil în prezent personalului CNPDCP nu reflectă responsabilitatea, complexitatea şi riscurile activităţilor desfăşurate şi, în fapt, contravine principiului egalităţii, echităţii şi coerenţei consacrat de Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar. Menţinerea acestei situaţii afectează grav capacitatea instituţională a CNPDCP şi periclitează rolul acesteia în contextul procesului de integrare europeană a Republicii Moldova.

- numărul mic de angajaţi în raport cu specificul şi volumul tot mai mare de lucru. Numărul insuficient de angajaţi, în special în cadrul Direcţiei generale supraveghere şi conformitate şi al Direcţiei juridice, este disproporţionat în raport cu volumul tot mai mare şi diversitatea activităţilor desfăşurate de CNPDCP. Aceiaşi funcţionari publici sunt implicaţi simultan în examinarea petiţiilor, desfăşurarea controalelor de conformitate, exercitarea atribuţiilor de agent constatator, reprezentarea instituţiei în instanţele de judecată în ordine de contencios administrativ şi contravenţional, elaborarea şi avizarea proiectelor de acte normative, în activităţi de instruire, de formare profesională şi la exerciţiile de screening bilateral în procesul de integrare europeană etc.

Această suprasolicitare constantă, în lipsa unor mecanisme instituţionale eficiente de redistribuire a sarcinilor şi de consolidare a capacităţilor interne, afectează calitatea actului administrativ, termenele de soluţionare şi stabilitatea personalului. Situaţia este agravată de nivelul scăzut de remunerare, care conduce la fluctuaţie de personal şi pierderea memoriei şi expertizei instituţionale acumulate.

- inexistenţa garanţiilor corespunzătoare pentru personalul CNPDCP. Personalul CNPDCP nu beneficiază de garanţii instituţionale adecvate în raport cu riscurile inerente activităţii de control, în special în situaţiile în care sunt examinate cazuri sensibile sau sunt verificate entităţi cu un nivel sporit de influenţă. Se atestă inclusiv situaţii de presiune, intimidare sau contestare abuzivă a acţiunilor angajaţilor realizate în cadrul exercitării atribuţiilor de serviciu, în diverse organe, din partea petenţilor sau a entităţilor supuse verificării.

Această vulnerabilitate afectează independenţa funcţională a autorităţii de supraveghere şi creează premise pentru inhibarea exercitării imparţiale şi eficiente a atribuţiilor legale de către angajaţi, fiind necesară instituirea unor garanţii suplimentare de protecţie a personalului implicat în activităţi de control şi sancţionare.

- ineficiența și insuficiența pârghiilor coercitive pentru prelucrarea ilegală a datelor cu caracter personal. Până la intrarea deplină în vigoare a noii Legi privind protecția datelor cu caracter personal, mecanismele coercitive aflate la dispoziția CNPDCP sunt afectate de caracterul dublu și contradictoriu al procedurilor de contestare a actelor emise. Această situație s-a manifestat prin examinarea concomitentă a aceloraşi constatări şi acte administrative atât în cadrul contenciosului administrativ, cât și în procedura contravențională.

Dublarea procedurilor a diminuat efectul disuasiv al sancțiunilor aplicate și a afectat eficiența activității de control. Se anticipează că noile prevederi ale Legii nr. 195/2024 vor contribui la clarificarea și eficientizarea mecanismelor procedurale și sancționatorii.

- invocarea abuzivă a prevederilor legale din domeniul protecției datelor cu caracter personal. În continuare se constată practica unor furnizori de informații de a invoca în mod nejustificat normele privind protecția datelor cu caracter personal pentru a refuza furnizarea informațiilor de interes public. Această abordare eronată denaturează scopul legislației în domeniu și afectează exercitarea dreptului constituțional de acces la informație, precum și transparența activității autorităților publice.

- continuarea accesării datelor cu caracter personal stocate în resursele informaționale automatizate de stat, prin intermediul sistemelor SIC „Acces-Web” și COI. În multe cazuri, identificarea utilizatorului, a scopului și a temeiului legal al accesării, este limitată sau îngreunată și generează dificultăți semnificative în asigurarea și monitorizarea trasabilității accesărilor.

În acest context, se evidențiază necesitatea extinderii accesului la registrele și sistemele informaționale de stat prin intermediul platformei de interoperabilitate (MConnect), ca mecanism de sporire a responsabilității și controlului asupra prelucrărilor de date.

- nivelul redus de conștientizare a populației privind riscurile asociate divulgării datelor personale. În pofida campaniilor de informare și a activităților de sensibilizare desfășurate, persistă un nivel insuficient de conștientizare a populației cu privire la riscurile asociate divulgării necontrolate a datelor cu caracter personal. Persoanele fizice continuă să transmită, sub diverse pretexte, copii ale actelor de identitate și date sensibile (IDNP, date bancare, venituri, pensii etc.), fără a verifica legalitatea colectării și scopul utilizării acestora.

Această conduită sporește riscul de fraudă, utilizare abuzivă a datelor și încălcare a dreptului la viață privată, subliniind necesitatea intensificării activităților de educare și informare publică.

Obiectivele CNPDCP pentru anul 2026 vizează în principal întreprinderea acțiunilor de rigoare în vederea remedierii preocupărilor reliefate supra. Astfel, obiectivele de bază trasate pentru perioada imediat următoare, dar fără a se limita la cele descrise în continuare, se vor centra în vederea asigurării:

- ***realizării acțiunilor necesar a fi implementate pentru buna funcționare a CNPDCP odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal*** atât în vederea asigurării managementului instituțional cât și prin elaborarea și ajustarea cadrului normativ intern.

- ***conformării cadrului legal național din domeniul protecției datelor cu caracter personal la reglementările noi existente la nivel european***, prin aprobarea de către Parlamentul Republicii Moldova a proiectului de lege privind protecția datelor cu caracter personal în scopul prevenirii și combaterii infracțiunilor;

- ***consolidarea capacităților administrative și instituționale ale CNPDCP***, în special în ceea ce privește resursele umane, inclusiv prin desfășurarea activităților pentru îmbunătățirea abilităților și cunoștințelor angajaților;

- ***realizării în continuare a sarcinilor ce derivă din Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027 și din Foaia de parcurs, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 275/2025 pentru aprobarea Foii de parcurs privind „Statul de drept” (criteriu de referință în procesul de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană)***;

- continuării și amplificării acțiunilor de ***sensibilizare a societății privind importanța domeniului protecției datelor cu caracter personal,*** atât din perspectiva respectării/cunoașterii drepturilor subiecților de date, cât și asigurării exercitării obligațiilor aferente operatorilor de date cu caracter personal;

- contribuirii la ***ridicarea nivelului de interpretare corectă și aplicare conformă a prevederilor legale din domeniul protecției datelor cu caracter personal*** de către actorii implicați în prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv prin asigurarea echilibrului între prevederile legale aferente drepturilor de acces la informații de interes public, libertății de exprimare și protecției datelor cu caracter personal;

- ***sensibilizării partenerilor de dezvoltare în realizarea proiectelor comune***, în vederea asigurării nivelului adecvat de protecție a datelor cu caracter personal în Republica Moldova.

Acte ale Serviciului Fiscal de Stat

180 O R D I N

cu privire la modificarea Ordinului Serviciului Fiscal de Stat nr.317 din 26 iunie 2020 privind aprobarea Regulamentului cu privire la sistemul informațional automatizat de creare și circulație a facturilor fiscale electronice „e-Factura”

În temeiul art. 132[3] alin. (10) din Codul fiscal nr. 1163/1997 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, ediție specială) și al art. III din Legea nr. 139/2025, cu modificările ulterioare,

ORDON:

1. Regulamentul cu privire la Sistemul informațional automatizat de creare și circulație a facturilor fiscale electronice „e-Factura”, aprobat prin Ordinul Serviciului Fiscal de Stat nr.317 din 26 iunie 2020 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.159, art.580 din 30.06.2020) se modifică după cum urmează:

1) se completează cu punctul **36²** cu următorul cuprins:

„**36².** În cazul aplicării mențiunii „Taxare inversă”, de către un plătitor de TVA, coloana 10.6 „Cota TVA, %” și coloana 10.7 „Suma totală a TVA, lei” nu se completează, indicându-se semnul „–”, iar în coloana 10.8 se înscrie valoarea totală a operațiunii”.

2. Prezentul Ordin se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și intră în vigoare din 1 ianuarie 2026.

DIRECTOARE **Olga GOLBAN**

Nr. 121. Chișinău, 4 martie 2026.

moldpres
Agenția Informațională de Stat

MONITORUL OFICIAL
AL
REPUBLICII MOLDOVA

460
de lei lunar

Monitorul Oficial al Republicii Moldova — ABONAMENT tipărit complet (partea I–V) – 460 de lei!

Abonați-vă acum la Monitorul Oficial al Republicii Moldova — protejați-vă drepturile, afacerea și deciziile cu sursa oficială a legislației!

ABONAȚI-VĂ ACUM PENTRU A BENEFICIA DE MAI MULTE AVANTAJE:

- Acces permanent la toate părțile revistei MORM, cu acte normative și avize juridice.
- Ediția tipărită este livrată la domiciliu sau poate fi ridicată de la sediul nostru.
- Tarif fix **lunar de 460 de lei**, indiferent de volumul și numărul edițiilor tipărite.
- Siguranţă juridică pentru afaceri, instituţii şi cetăţeni: materialul publicat are forţă oficială.

DE CE MERITĂ SĂ VĂ ABONAŢI:

- Primiţi actele imediat după publicare.
- Păstrați arhiva fizică pentru audit, consultanță juridică și referințe rapide.
- Economisiți timp și reduceți riscurile comparativ cu căutarea fragmentară a informațiilor online.
- Acces la părțile IV și V, cu avize și informații utile atât profesioniștilor, cât și publicului larg.

CUM VĂ ABONAȚI:

- La sediul IP AIS „Moldpres”, la prețul **de doar 460 de lei,** cu ridicare personală.
- Sau la distribuitorii autorizați:
  Poșta Moldovei, Presinform Curier SRL, Max Expres SRL.
- Contactați distribuitorul preferat pentru detalii privind livrarea, plata și data începerii abonamentului.

Asiguraţi-vă astăzi accesul la informaţia oficială esenţială!

INDICII de abonament sunt următorii:
- pentru versiunea în limba română - **21128;**
- pentru versiunea în limba rusă - **21137.**

Abonează-te pentru 12 luni și primești GRATIS Constituția Republicii Moldova, în redacție nouă!

ISSN 2587-389X
E-ISSN 2587-3903

ISSN 2587-389X
9 772587 389007 >

moldpres
Agenția Informațională de Stat